

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

36'ncı Birleşim
22 Aralık 2020 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMA

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya'nın, Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi'ne ilişkin gündem dışı konuşması

2.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, ulaştırma sektörünün ve esnafın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

3.- Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın, Bitlis ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, dünyanın Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki başarısını konuştuğuna, Libya tezkeresinin ne kadar önemli olduğuna ilişkin açıklaması

2.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, “Çin'e ilk ihracat trenimiz” sloganıyla yola çıkan trenle ilgili gerçeklerin Birleşik Taşımacılık Sendikası tarafından kamuoyuna duyurulduğuna, Sendika Genel Sekreteri ile Genel Hukuk TİS ve İnsan Hakları Sekreterinin görevlerinden el çektilir depo görevine verildiklerine ilişkin açıklaması

3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 2021 yılı bütçesinin ülkeye ve millete hayırlı olmasını dilediğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ'ye 19'uncu kez bütçe yapma yetkisi veren millete şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması

4.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, çevresel sorunların önceliklerinin bilinmesinin politikaların oluşturulmasında, doğal kaynakların optimum kullanımının sağlanmasında, diğer paydaş kurumların uygulama planlarını hazırlamalarında ve çevre kirliliğiyle mücadelede önem arz ettiğine, bunlar için bilinçlendirme çalışmalarına önem verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

5.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, yüz altı yıl önce Sarıkamış'ta vazifeye atılmak için içinde bulundukları vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeden şehitlik mertebesine erişen tüm Mehmetçiklerin ruhlarının şad, mekânlarının cennet olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

6.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde, 15-22 Aralık 1914 tarihleri arasında Allahuekber Dağları'nda şehit olan 78 bin askeri rahmet ve minnetle andığına ilişkin açıklaması

7.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Mevlâna'nın 747'nci Vuslat Yıl Dönümü'nün pandemi nedeniyle dijital ortama ağırlıklı ve seyircisiz olarak devlet geleneğiyle kutlandığına, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin düzenlediği ayın törenlerinde görülmemiş istismar ve sıkıntılarla bir tören icra edildiğine ilişkin açıklaması

8.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, işçilerin sadece emek gücünü satan bireyler değil sosyal varlıklar olduğuna, asgari ücret tespitinin bu gerçek göz önünde bulundurularak yapılmasına ve asgari ücretin net en az 3.100 TL olması gerektiğine ilişkin açıklaması

9.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Mehmetçik'in Sarıkamış'ta bütün imkânsızlıklara rağmen müthiş bir vatanseverlik sergilediğine, 20'nci yüzyılın en büyük destanını yazdığına, geri dönmeyi düşünmeyerek şehit olan askerleri rahmet ve minnetle yâd ettiğine ilişkin açıklaması

10.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde geriye dönmeyi düşünmeden vatan uğruna canlarını feda eden şehitleri rahmet ve minnetle yâd ettiğine ilişkin açıklaması

11.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış ile Kafkas Cephesi şehitlerine ve Gaziantep ilinde bir hastanede yaşanan olayda hayatını kaybeden vatandaşlara Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

12.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, vefat eden A Millî Futbol Takımı eski Teknik Direktörü Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

13.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Allahuekber Dağları'nda donarak şehit olan askerleri ve vatan uğruna canını feda eden tüm şehitleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

14.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, çiftçilerin girdi fiyatlarına müdahale edilmesini beklediğine, elektrik borçlarının tarımsal desteklerden mahsup edilmesini istemediklerine, elektrik ücretlerinin tahsilatının hasat sonrasında yapılmasını istediklerine, tarımsal faaliyetlerin engellenmemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

15.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış şehitlerini rahmetle andığına ilişkin açıklaması

16.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık görevlerinde bulunan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin açıklaması

17.- Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık görevlerinde bulunan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin açıklaması

18.- İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım'ın, vefat eden Özkan Sümer'e ve 90 bin Sarıkamış şehidine Allah'tan rahmet dilediğine, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin anlayamadıkları şekilde Mevlâna'yı anma töreni düzenlediğine ilişkin açıklaması

19.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Sarıkamış Harekâtı'nda şehit olan askerleri rahmetle andığına, Hükûmeti coronavirus tedbirlerini daha da artırmaya, vatandaşları da duyarlı davranmaya davet ettiklerine, tüm sağlık çalışanlarına hastalıkla mücadeledeki üstün gayretleri için teşekkürlerini sunduğuna, hayatını kaybeden vatandaşlara; Gaziantep ilinde bir hastanenin yoğun bakım

servisinde yaşanan yangında hayatını kaybeden 12 vatandaşı; vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve Başkanlık yapan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun üçüncü toplantısının büyük önem taşıdığına, İYİ PARTİ olarak asgari ücretin net 3 bin lira olmasını önerdiklerine, asgari ücretlinin SGK primi ve gelir vergisini devletin üstlenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

20.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Allahuekber Dağları'nda istiklal ve istikbal için canlarından geçen şehitleri şükranla yâd ettiğine, sabah saatlerinde Barış Pınarı Harekâtı bölgesine sızma girişiminde bulunan 7 PKK'lı teröristin etkisiz hâle getirildiğine, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık yapan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine, "ordinaryüs" lakaplı millî futbolcu Lefter Küçükandonyadis'e 95'inci doğum gününde rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

21.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, eski Milletvekili Leyla Güven'in yirmi iki yıl üç ay hapis cezası olarak cezaevine girdiğine, örgüt üyeliğinden on dört yıl üç ay ceza aldığına, Leyla Güven'in demokratik siyasette faaliyetini sürdüren, kadın hakları ile Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinde bulunan biri olduğuna, Leyla Güven'e verilen cezanın düşman hukukunda bile olmadığına, Adalet ve Kalkınma Partisinin hukuk komisyonu gibi çalışan mahkemelerin Kürtlere, Kürt halkının temsilcilerine ceza yağdırdığına, bu cezaları ve kararları yok hükmünde saydıklarına, TÜİK'in "Asgari ücret net 2.792 lira olsun." dediğine, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırının 8.200 lira olduğuna, TÜİK'in verileri oynadığını sadece kendilerinin söylemediğine ilişkin açıklaması

22.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık yapan Özkan Sümer'e Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak rahmet dilediklerine, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yılında şehitleri minnetle andıklarına, Anadolu Ajansının Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla bir köylüye 120 koyun hediye edildiğine dair bir video paylaştığına, aslında Köy TV'de kendisi de çoban olan bir vatandaş tarafından organize edilen bir imece hareketiyle bu köylüye çeşitli illerden vatandaşlardan toplanan 120 koyununun yardım olarak verildiğine, bu durumun hızlı bir şekilde düzeltilmesi gerektiğine, TÜİK'in 2.700 küsur lira asgari ücret önerisinin kabul edilemez olduğuna, bu konuda herkesi vicdanlı olmaya davet ettiklerine, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde görev yapan uzman çavuşların ciddi problemleri olduğuna ilişkin açıklaması

23.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Allahuekber Dağları'nda donarak şehit olan Mehmetçiklere ve bugüne kadar kaybedilen bütün şehedaya Allah'tan rahmet dilediğine, İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy'u Anma Haftası'nda onu anlamanın, bıraktığı mirası gençlere anlatmanın görevleri olduğuna, Mehmet Akif Ersoy'a rahmet niyaz ettiğine, Gaziantep ilinde bir özel hastanede meydana gelen yangında hayatını kaybeden 12 vatandaşı Allah'tan rahmet niyaz ettiğine, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğuna, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık yapan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine, 2 Cumhurbaşkanlığı tezkeresi, 3 uluslararası sözleşme ve 2 teklifin görüşüleceği bu haftada milletvekillerine barışçıl, uzlaşa içerisinde bir çalışma dilediğine ilişkin açıklaması

24.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, basın açıklaması yapmak üzereyken emniyet görevlilerinin HDP İstanbul Milletvekili Musa Piroğlu'na müdahale ettiğine, polisin sert ve orantısız müdahalesi sonucunda milletvekilinin tekerlekli sandalyesinden düşürüldüğüne, bu saldırıyı yapanları ve emri verenleri kınadıklarına, Meclis Başkanlığından Milletvekiline yönelik bu saldırıdan dolayı bir araştırma yapılmasını ve gerekli bilgilerin Meclise iletilmesini istediklerine ilişkin açıklaması

25.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Ankara Milletvekili Emrullah İşler'in (3/1459) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

26.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, çıplak aramanın inkâr edilemez bir gerçek olduğuna, istisnasız her mahkûma uygulandığına, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısının İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tutanaklarına yansıyan çıplak aramanın çok hızlı yapıldığına ilişkin ifadeleri olduğuna ilişkin açıklaması

27.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu'nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

28.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu'nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

29.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu'nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

30.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

31.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın yerinden sarf ettiği bazı sözlerine ilişkin açıklaması

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış şehitlerini rahmet ve minnetle yâd ettiğine, vefat eden Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin konuşması

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, içinde bulunulan pandemi ortamında çalışmaları kolaylaştırmak ve hızlandırmak adına, söz alındığında içerik ve üsluba dikkat edilmesi gerektiğine ilişkin konuşması

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi, Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi ve Akdeniz Parlamenter Asamblesinde boş bulunan asıl ve yedek üyelikler için Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanlığınca bildirilen, mezkûr kanunun 12'nci maddesi uyarınca Başkanlık Divanında yapılan incelemede uygun görülen Ankara Milletvekili Tekin Bingöl, İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz, Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu ve Balıkesir Milletvekili Ensar Aytekin'in asıl üyeliği, İstanbul Milletvekili İlhan Kesici'nin yedek üyeliği Genel Kurulun bilgisine sunulduğuna dair tezkeresi (3/1503)

2.- Türkiye'nin Millî Çıkarlarına Yönelik Her Türlü Tehdit ve Güvenlik Riskine Karşı Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Gerekli Her Türlü Tedbiri Almak, Libya'daki Gayrimişru Silahlı Gruplar ile Terör Örgütleri Tarafından Türkiye'nin Libya'daki Menfaatlerine Yönelebilecek Saldırıları Bertaraf Etmek, Kitleli Göç Gibi Diğer Muhtemel Risklere Karşı Millî Güvenliğimizin İdame Ettirilmesini Sağlamak, Libya Halkının İhtiyacı Olan İnsani Yardımları Ulaştırmak, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sürdürmek, Bu Süreç Sonrasında Meydana Gelebilecek Gelişmeler İstikametinde Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Bir Şekilde Korumak ve Kollamak, Gelişmelerin Seyrine Göre İleride Telafisi Güç Bir Durumla Karşılaşmamak İçin Sürekli ve Dinamik Bir Politika İzlenmesine Yardımcı Olmak Üzere Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerekli olduğu takdirde Türkiye Sınırları Dışında Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 2 Ocak 2020 Tarihli ve 1238 Sayılı Kararla Verilen İznin Süresinin 2 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1459)

3.- Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tespit Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının NATO'nun Afganistan'da İcra Etmekte Olduğu Kararlı Destek Misyonu ve Devamı Kapsamında Yurtdışına Gönderilmesi, Aynı Amaçlara Yönelik Olmak Üzere Yabancı Silahlı Kuvvetlerin Anılan Misyonu Katılmak Amacıyla Ülkemiz Üzerinden Afganistan'a İntikali ile Geri İntikali Kapsamında Türkiye'de Bulunması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 6 Ocak 2015 Tarihli ve 1079 Sayılı Kararıyla Verilen ve Son Olarak 25 Aralık 2018 Tarihli ve 1206 Sayılı Kararlarıyla Uzatılan İzin Süresinin Anayasanın 92'nci Maddesi Uyarınca, 6 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1493)

4.- TBMM Başkanlık Divanının on günü aşan izin talebinde bulunan Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu'nun 15 Ekim 2020 tarihinden itibaren on dokuz gün izinli sayılmasının İç Tüzük'ün 151'inci maddesi uyarınca Genel Kurulun onayına sunulmasına ilişkin tezkeresi (3/1504)

B) Önergeler

1.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün (2/3223) esas numaralı Kanun Teklifi'nin geri aldığına dair önergesi (4/101)

2.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeliğinden istifasına ilişkin yazısının 21/12/2020 tarihinde Başkanlığa ulaştırılmasına ilişkin önergesi (4/102)

3.- İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, (2/1961) esas numaralı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/103)

VIII.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde gündemin "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında yer alan işlerin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

B) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 3/10/2019 tarihinde Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş ve 20 milletvekili tarafından Cumhurbaşkanlığınca bazı vakıf ve derneklere tanınan vergi muafiyeti kriterlerindeki muğlaklıkların giderilmesi, vakıf ve derneklerin adil bir şekilde değerlendirilmesinin sağlanması amacıyla verilmiş olan (10/1828) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- HDP Grubunun, 22 /12/2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştas ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından cezaevlerinde çıplak arama uygulamasının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- CHP Grubunun, 7/12/2020 tarihinde Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırhoğlu ve arkadaşları tarafından küresel iklim değişikliğinin su kaynaklarımıza, tarım, sanayi ile turizm sektörlerimize etkisinin araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin yeniden düzenlenmesine, 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 3'üncü sırasına, 237 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin bu kısmın 1'inci sırasına, 236 ve 235 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin ise yine bu kısmın 4'üncü ve 5'inci sıralarına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 22, 23 ve 24 Aralık Salı, Çarşamba, Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmesiyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesine, 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 29, 30 ile 31 Aralık 2020 ve 5, 6, 7 Ocak 2021 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması, TBMM'nin 12 Ocak 2021 tarihinden itibaren on gün süreyle çalışmalarına ara vermesine ilişkin önerisi

IX.- SATAŞMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu'nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

X.- SEÇİMLER

A) Komisyonla Açık Bulunan Üyeliklere Seçim

1.- İnsan Hakları Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

XI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/3055) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı:237)

XII.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı:237) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi'nin oylaması

XIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, siyasi ahlak konusunda bir kanun teklifi çalışması bulunup bulunmadığına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/37088)

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yerel paralarla ticaret yapılan ülkeler ile ithalat ve ihracatta yerel paraların kullanım oranına ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın cevabı (7/37231)

22 Aralık 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36'ncı Birleşimini açıyorum.^(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Sırakaya. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya'nın, Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi'ne ilişkin gündem dışı konuşması

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi hakkında konuşma yapmak üzere söz almış bulunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Otomatik bilgi paylaşımı, ülkemizin de taraf olduğu bir sözleşme olup şimdiye kadar 140 ülkenin imzalamış olduğu bir anlaşmadır. G20'nin, Avrupa Birliği'nin, OECD'nin taraf olduğu bu anlaşmayla vergi kaçakçılığının, vergi kaybının ve kayıt dışılığın önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Sözleşmenin gerekli kıldığı bilgilerin paylaşımını reddeden ülkelerin, vergi cenneti ilan edilme, uluslararası fonlardan yararlanamama veya uluslararası finans ve bankacılık sisteminden izole edilme gibi yaptırımlarla karşılaşmaları olasıdır. Ülke sınırları dışında yaşayan milyonlarca vatandaşa sahip Çin, Hindistan, İrlanda gibi ülkeler dahi bu nedenlerin de etkisiyle söz konusu sözleşmeye imza atmışlardır. Ülkemiz, Meclisimizin çatısı altında temsil edilen tüm partilerin kabulüyle birlikte 2017 yılında sözleşmeye dâhil olmuş ve ilk olarak 2018 yılına ait bilgileri 2019 yılında Norveç ve Letonya'yla paylaşmıştır. 2020 yılında ise Türkiye'nin 77 ülkeden bilgi alacağı, 57 ülke ile de 2019 yılına ait bilgileri paylaşacağı açıklanmış olup bunlar arasında Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, Avusturya, İngiltere ve İsviçre gibi ülkeler yer almamıştır. Adlarını zikrettiğim ülkelerde önemli sayıda Türk vatandaşının yaşadığı hepimiz için malumdur. Bu yüzden, bu ülkelere yapılması öngörülen finansal bilgi paylaşımlarında buralarda yaşayan vatandaşlarımızın aleyhine şartlar yaratabileceği akıllara gelebilir.

Burada kamuoyunu ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı doğru bilgilendirmek adına birkaç önemli hususu zikretmek istiyorum. Yapılan bu sözleşmeyle, geriye dönük otomatik bilgi değişimi yapılması söz konusu değildir. Planlanan bilgi paylaşımı yalnızca bir önceki yıla ilişkin finansal bilgileri ve 31 Aralık tarihi itibarıyla mevcut bakiye bilgisini içermekte; gayrimenkuller, taşınır veya taşınmaz ile araçlar gibi finansal nitelikte olmayan bilgileri kesinlikle içermemektedir. Ayrıca, emekli aylığı veya kira geliri gibi hesap hareketlerinin ayrıntıları da paylaşım kapsamı içinde değildir.

Bilinmesini önemseydiğimiz diğer bir husus ise otomatik bilgi paylaşımının başlayabilmesi için bu süreci başlatacak iki ülkenin karşılıklı mutabakatının olması gerekliliğidir. Diğer bir deyişle, tek taraflı bir paylaşım söz konusu olmadığı gibi, örneğin, herhangi bir ülkenin Türkiye'yle bilgi paylaşacağını ilan etmesi, Türkiye'nin de otomatik olarak o ülke ile bilgi paylaşması zorunluluğunu doğurmamaktadır. 7 milyonluk Türk vatandaş diasporasının yaklaşık 5,5 milyonluk kısmının yaşadığı Almanya, Fransa, Hollanda, Belçika, Avusturya ülkeleri ise 2019 yılına ait bilgilerin paylaşılacağı 2020 takvimine alınmamışlardır. Karşılıklı aktivasyon ve teknolojik altyapı çalışmalarının henüz tamamlanamamış olması, vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları bu ülkelerle uygun koşullarla bir anlaşmaya varmamızı şu an geciktirmektedir. Milyonlarca vatandaşımızı ilgilendiren veri hacminin büyüklüğü ve mali takvimlerdeki farklılık da gereken bilgi paylaşımının daha zaman alabileceği tahminini güçlendirmektedir.

Sayın milletvekilleri, 2017 yılı itibarıyla düşük yoğunluklu olarak başlayan bilgilendirme çalışmaları 2019 sonu ve 2020 yılında daha yoğun bir çalışmayla devam etmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan ve tarafımızca da katkı verilen bilgilendirici bir rehber vatandaşlarımızın istifadesine sunulmuştur. Ülkemiz, OECD içerisinde vatandaşlarını bilgilendirmek için bu tür bir rehber hazırlayan tek ülkedir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonu Başkanı olarak bizzat katıldığım çok sayıda geleneksel ve sosyal medya programında otomatik bilgi paylaşımı üzerine gerekli bilgileri vatandaşlarımızla paylaştım. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı da yurt dışındaki STK temsilcileri, avukatlar ve mali müşavirlerin de katılımıyla 13 ülkede 24 çevrim içi toplantı düzenleyerek bu süreçte katkı sağlamıştır.

Son olarak, Türkiye'nin 2021 yılında bilgi paylaşacağı ülkelerin listesi henüz açıklanmamış olmakla birlikte, bu listeye hangi ülkelerin dâhil olacağını yakın zamanda Gelir İdaresi Başkanlığı veya OECD'nin internet sitelerinden öğrenebilmek mümkün olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayınız Sayın Sırakaya.

ZAFER SIRAKAYA (Devamla) – Sayın milletvekilleri, yurt içindeki vatandaşlarımıza olduğu gibi yurt dışındaki 7 milyon vatandaşımıza hizmet götürmeyi amaç edinmiş Hükümetimizin, ülkemizin kurum ve kuruluşlarının -dün Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Lütfi Elvan Başkanlığında yapmış olduğumuz toplantı gibi- diasporamızın menfaatini dikkate alarak çalışmalarına devam edeceğini belirtir, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, ulaştırma sektörünün ve esnafların sorunu hakkında söz isteyen Uşak Milletvekili Özkan Yalım'a aittir.

Buyurun Sayın Yalım. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, ulaştırma sektörünün ve esnafların sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, yüce Meclisi selamlıyorum, bizi izleyen tüm vatandaşlarımıza da sevgi ve saygılarımı yolluyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, özellikle, söz talebim, esnaflarımız, çiftçilerimiz ve asgari ücretle ilgili olacak. Bugün, biliyorsunuz, asgari ücret de görüşülüyor; birazdan o konuya geleceğim. Ancak, ondan önce, bugün çiftçiler artık sokağa çıkmaya başladı, meydanlara çıkmaya başladı. Bugün, Kayseri'de Cumhuriyet Meydanı'nda, çok sayıda ilden birçok çiftçi arkadaşımız, gittiler, gerekli basın açıklamasını yaptılar, dertlerini anlatmaya çalıştılar.

Peki, çiftçimiz ne diyor, ne istiyor? Çiftçimiz ilk önce diyor ki: Bir kere, birinci madde "Hacizler acilen durdurulsun.", ikincisi "Faizler kaldırılсын.", üçüncüsü "Borçları yapılandırın." diyor. Peki, neden? Çünkü çiftçi ürettiğinin, alın terinin karşılığını alamıyor.

Bakın, ilk önce burada AK PARTİ milletvekili arkadaşlarıma sesleniyorum, Grup Başkan Vekili Sayın Cahit Özkan'a sesleniyorum, özellikle Tarım Bakanına ve de onu kontrol eden Sayın Cumhurbaşkanına sesleniyorum: Bu Tarım Bakanını çok mu aradınız? Gerçekten, mumla mı aradınız bu Tarım Bakanını? Ya, kendi çiftçisini düşünmeyen... Sanki başka ülkelerin Tarım

^(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren, coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Bakan. İthalattaki -buğdaydaki, arpadaki, yulaftaki- vergiyi sıfırlıyor. Çiftçimiz daha geçen ay ekim yaptı -bir buçuk ay önce, bir ay önce- sürdürdü, masraf etti, traktörüyle mazot harcadı, önümüzdeki günlerde gübre atacak, hasadını yapacak vesaire ancak siz ithalattaki vergiyi sıfırlıyorsunuz çünkü çiftçinin para kazanmasını istemiyorsunuz. Yani böyle bir anlayış yok. Ey Tarım Bakanı, sen Türkiye'deki çiftçinin Tarım Bakanı mısın, yoksa başka ülkenin Tarım Bakanı mısın? Gerçekten bunu siz yüce heyetimizle paylaşıyorum, sizlere soru soruyorum.

Burada gördüğünüz işte bu traktör... Sayın Tarım Bakanına sorsak, bu Tarım Bakanı der ki: "Bu traktör arızalanmış, ondan dolayı çekiliyor." Hayır, Sayın Tarım Bakanı, bu traktör haczedildiği için götürülüyor. Bunu anlayabilecek var mı, onu anlar mı, bilmiyorum.

Bir de şunu özellikle Sayın Tarım Bakanına sormak istiyorum: Sayın Tarım Bakanı, niçin Nijerya'dan 1 milyar hektar arazi kiralyorsun da orada ekim yaptırıyorsun? Türkiye'de arazi mi bitti? Türkiye'deki çiftçinin kullanacak olduğu arazi mi tükendi? Ama işte, Türkiye'deki çiftçisine değil, başka ülkelere çalışan bir Tarım Bakanı var.

Bir de Sayın Tarım Bakanını herhangi bir köye davet ediyorum, bir köy bakkalına girmesini istiyorum. Köy bakkalında acaba neden yumurta, bulgur, fasulye, yufka satılıyor? Gerçi bunu Tarım Bakanına sorsak, gitse görse der ki: "İşte bak, çokluk var, bolluk var, ondan dolayı." İşte bu takdiri Sayın Tarım Bakanına ve bizim çiftçimize bırakıyorum.

Diğer bir taraftan -özellikle ziraat odaları başkanlarımızdan geldi- bugün itibarıyla çiftçimizin borcu 89 milyara ulaştı ve bu rakamın 5 milyar 288 milyonu şu anda takibe düştü. Onun için acilen -Sayın Cumhurbaşkanına ve Ekonomi Bakanına söylüyorum- bir an önce bu hacizler durdurulsun, faizler kaldırılın ve de borçlar yapılandırılın.

Bunun yanında, özellikle -çiftçilerimizin sorunları bununla bitmiyor- geçen yıl, bir yıldır verilmesi gereken sertifikalı tohum destekleri de hâlâ verilmemiş, bunu da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Şimdi, gelelim, özellikle esnafımızın sorunlarıyla alakalı... Bakın, esnafa 500 TL, 750 TL, 1.000 TL vermeyle bir yere varamazsınız. Bugün, Uşak'a gelin, Atapark'ın civarındaki esnafın durumunu bir görün, İsmet Paşa Caddesi'ndeki esnafın durumunu bir görün, Uşak'ın herhangi bir caddesindeki kapalı olan kafecinin, restoranının, ondan sonra, kahvecinin durumunu bir görün. Ama nerede? Adam ödüyor 3 bin lira, 5 bin lira kira; "500 TL, 750 TL vereyim." diyorsunuz. Ya, üç ay bunu vermezse nereye varacaksınız? Bu insanlar ne yapacak? Orada çalışan komi, garson, aşçı ne yiyecek? Hiç düşünen yok. 1.177 TL'yle nereye varacak, nereye gidecek, hangi kirasını ödeyecek, çocuğuna çocuğuna nasıl ekmek parası götürecektir? Bunu da gerçekten sizlerin takdirlere bırakıyorum. Bir ülkeye 5 milyon dolar bağış yapmayla, hibe etmeyle, diğer taraftan, başka bir ülkeye 3,5 milyon dolar bağış yapmayla... Kendi esnafını unutan bu anlayıştan dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, yapılan bu işlerden dolayı ben gerçekten utanç duyduğumu buradan özellikle paylaşmak istiyorum.

Bunun yanında, şimdi geleceğiz asgari ücrete.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ÖZKAN YALIM (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben özellikle, esnafa bu yapılanlardan sonra özellikle şunu belirtmek istiyorum: Sayın Cumhurbaşkanı, 5 milyon bir ülkeye; 3,5 milyon bir ülkeye -Afrika ülkelerine- destek verirken kendi ülkeni unutma diyorum. Kendini zengin göstermeye çalışıp da... Aynen şöyle bir atasözü var, onu da sizlerle paylaşmak istiyorum: "Ayranın yok içmeye, atla gidiyorsun bir yerlere." Bunu artık yüce milletimiz tamamlasın.

Bunun yanında, geldik asgari ücrete. Bugün, biliyorsunuz, asgari ücretle ilgili bir görüşme daha yapılıyor. Asgari ücretin... Başta Sayın Genel Başkanımız olmak üzere ekonomide bu konuyla ilgili uzman olan arkadaşlarımız var. Ne dendi? "Asgari ücret 3.100 TL olsun ama vergiden de muaf olsun." Çünkü, adı üzerinde, asgari ücret. Zaten pandemiden dolayı belli bükülmüş olan, esnaf ve de işveren; bu sebepten dolayı gelin, vergiyi kaldırın, asgari ücreti 3.100 TL yapalım, hem işçi kazansın hem işveren kazansın. Çünkü verilecek olan her kuruş para, harcamalarla birlikte, oradan ödenecek olan vergilerle, katma değerle zaten devlete geri dönecek. Onun için asgari ücretin 3.100 TL ve de vergisiz olmasını özellikle talep ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Gündem dışı üçüncü söz, Bitlis'in sorunları hakkında söz isteyen Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'ya aittir.

Buyurun Sayın Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

3.- Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın, Bitlis ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bitlis ilinin sorunları üzerinde gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Sizleri, tüm Bitlisli hemşehrilerimi ve tüm kamuoyunu saygıyla selamlarım.

Sözlerime başlamadan önce, Sayın Leyla Güven'e selam, saygılarımı sunarım.

Sizin, bu, özgürlük, demokrasi, adalet ve eşit yurttaşlık temelinde ömrünü mücadeleye adanmış insanlarla derdiniz ne? Kim bir yerde haksızlığa sesini çıkarıyor ise, kim toplumsal barış istiyor ise onu cezalandırmak için yargı reformunuz bu herhâlde.

Değerli milletvekilleri, ben Bitlis ilinin sorunlarını dile getirmekten, sizler de hiçbir şey yapmamaktan bıkmadınız fakat özellikle pandemiyle birlikte sorunlar katbekat artarak devam etti. Şu an, sağlıktan ekonomiye, tarımdan hayvancılığa, en temel insan haklarından demokrasiye varıncaya kadar birçok sorun hâlihazırda devam etmekte.

Bitlis halkı tarih boyunca birçok sorunla karşılaştı; fakirlik, sefalet, açlık, savaş ve kendi öz dilini siyasi görüşü Kürtçe belediye tabelası indiren AKP'li belediye gördü. Ama şimdi öyle bir olayla karşı karşıya ki akıl sır ermiyor; AKP'li iki belediye, Bitlis Belediyesi ile Tatvan Belediyesi arasında arazi mülkiyeti kavgası. Bitlis ile Tatvan arasında ilçe sınırlarında bulunan Tatvan Belediyesine ait 800 hektar alan ile Rahva bölgesinde bulunan mücavir alanlar Bitlis Belediyesine devredildi. Toplamda 2.216 hektar alandan bahsediyoruz. İki belediye arasında ciddi sorunların yaşandığı bilinmekte. Bu kararın yeniden iptal edildiği söylenmekte, Bitlis halkı ile Tatvan halkının arası da böyle kararlarla gerilmektedir. Bu yeşil vadi kavgasından vazgeçilmelidir. Halk için bir şey yapılacaksa hangi belediye yaparsa yapsın; yok, rant kavgası ise bunun çözümü zor.

Değerli milletvekilleri, bir diğer sorun Bitlis dere ıslah çalışmalarıyla ilgili. Dere üzerinde bulunan binaların yıkımı için birçok iş yeri ve mülk sahipleriyle uzlaşma yapılmaya çalışılıyor fakat iki ciddi sorun bulunmakta: Bunlardan birincisi, yıkılmak istenen binaların yerine halka gösterilen alternatif alanın merkezden uzak olmasıdır. Yine, bu dükkânların 2'ye bölünerek metrekareleri yarıya düşürülmüş fakat fiyatları artırılmıştır. Merkezde dükkân sayısı yeterli değildir. Halk bir taraftan da göçe zorlanmaktadır. İkinci husus ise, benzer dükkânlara sunulan ücretlerin farklılık göstermesidir. Yüzde 50 mutabakatı yakalamak adına belli bir kesime yüksek ücret verilir diğer yüzde 50 iş yerini veya evini satmaya zorlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, kara yollarıyla ilgili birçok sorun devam etmekte. Bilindiği üzere, Bitlis-Tatvan-Ahlat yol ayrımında birçok trafik kazası meydana gelmiştir. Bu hususta Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına 21/11/2019 tarihinde yazılı soru önergesi verdim. Bakanlık Ocak 2020'de verdiği cevapta Karşıkaya Köprüsü Kavşağı ihalesi ve iş yeri tesliminin yapıldığını ilettiler; daha bir kazma bile kazılmış değil. Bitlis halkı her gün o kavşakta ölümle burun buruna gelmektedir. Özellikle köy ulaşım yollarında bakım neredeyse yok denilecek kadar azdır; oy potansiyeline göre hizmet anlayışı hüküm sürmektedir.

Değerli milletvekilleri, Bitlis esnafı çok büyük sorunlarla karşı karşıya. Özellikle Bitlis'te birçok kiraathane var ve pandemi döneminin başından beri kapalı olan bu esnaf kardeşlerimize hâlâ bir çıkış yolu bulunabilmiş değil. Elektrik ve su faturaları kesilmeden ardı ardına gelmeye devam ediyor. Vergiler ve hayat pahalılığıyla mücadele ederken şimdi de verilen 25 bin TL'lik kredilerin ödeme dönemi başladı. Esnafımız ilkbaharda çektiği bu kredilerle ikinci baharı göremeyecek duruma düştü.

Değerli milletvekilleri, maalesef, batıda ağaç sevgisi geliştirilmeye çalışılırken doğuda yeşeren fidan dahi düşman muamelesi görmektedir. Yıllardır bitmeyen bir ağaç katliamı devam etmektedir. Daha önce Norşin ilçesinde yapılan bu ağaç katliamı, şimdi de Tatvan merkez ve Hizan kırsalında sürdürülmektedir. Orman katliamının adı AKP döneminde "orman gençleştirme çalışması" oldu. En kalını soba borusu çapında olan bu genç meşe ağaçlarını kesmek cinayetten başka bir şey değildir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren ilk 15 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Kaya, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, dünyanın Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki başarısını konuştuğuna, Libya tezkeresinin ne kadar önemli olduğuna ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Libya'da âdeta destan yazıldı. "Ne işimiz var?" diyenler ne işler yapıldığını görüyor mu bilmem ama dünya artık her alanda Türkiye'nin başarısını konuşuyor. Türkiye, emperyalist devletlerin Güney Kıbrıs'la iş birliği yaparak -deyim yerindeyse- çökme peşinde oldukları Doğu Akdeniz'deki enerji kaynağı hakkını savunuyor. Türkiye, Libya'yla varılan Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması'yla, ABD desteğiyle Yunanistan, Güney Kıbrıs, Mısır ve İsrail tarafından geliştirilen Doğu Akdeniz Doğal Gaz Forumu oluşumuna yanıt verirken bölgedeki hidrokarbon paylaşım mücadelesinde önemli bir adım atmış oldu. Hükümetimiz, dünyaya âdeta ders verdi. Bu vesileyle Libya tezkeresinin ne kadar önemli olduğunu vurgulayarak, ülkemle gurur duyduğumu bir kez daha ifade ederek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Çepni...

2.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, "Çin'e ilk ihracat trenimiz" sloganıyla yola çıkan trenle ilgili gerçeklerin Birleşik Taşımacılık Sendikası tarafından kamuoyuna duyurulduğuna, Sendika Genel Sekreteri ile Genel Hukuk TİS ve İnsan Hakları Sekreterinin görevlerinden el çektilirip depo görevine verildiklerine ilişkin açıklaması

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – 4 Aralık 2020'de Çerkezköy'den "Çin'e ilk ihracat trenimiz" sloganıyla uğurlanan tren, yaklaşık 160 kilometre yol katedip İstanbul Maltepe'ye vardıkdan sonra üzerindeki pankart ve flamalar toplanarak Çerkezköy'e geri getirilmiştir. Bu gerçekler, Birleşik Taşımacılık Sendikası (BTS) tarafından kamuoyuna duyuruldu. Bunun üzerine, TCDD Müdürlüğü sendikayı hedef göstermiş, Twitter paylaşımları nedeniyle tahkikat başlatmıştır. Sendika Genel Sekreteri İsmail Özdemir ile Genel Hukuk TİS Sekreteri Aziz Mustafa Şimşek Başkentray'daki görevlerinden el çektilirilmiş, depo görevine verilmişlerdir. Bu hukuksuzluktan derhâl vazgeçilmeli, sendikacılar görevlerine iade edilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 2021 yılı bütçesinin ülkeye ve millete hayırlı olmasını dilediğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ'ye 19'uncu kez bütçe yapma yetkisi veren millete şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda on iki gün süren, yüz altmış saatlik bir maratonun ardından kabul edildi. 2021 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde AK PARTİ kadrolarına güvenerek 19'uncu kez bütçe yapma yetkisi veren aziz milletimize minnet ve şükranlarımızı sunuyoruz. Allah'ın izniyle bu güveni geçmişte boşa çıkarmadığımız gibi, bundan sonra da asla boşa çıkarmayacağız. Eğitimden sağlığa, güvenlikten ulaştırmaya, sanayiden ekonomiye kadar her alanda Cumhurbaşkanımız liderliğinde büyük ve güçlü Türkiye'yi inşa etmeye devam edeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kılıç...

4.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, çevresel sorunların önceliklerinin bilinmesinin politikaların oluşturulmasında, doğal kaynakların optimum kullanımının sağlanmasında, diğer paydaş kurumların uygulama planlarını hazırlamalarında ve çevre kirliliğiyle mücadelede önem arz ettiğine, bunlar için bilinçlendirme çalışmalarına önem verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çevre, her şeyimizdir, olmazsa olmazımızdır. Çevresel sorunların önceliklerinin bilinmesi, politikaların oluşturulmasında, illerin geleceğe yönelik kalkınma hedeflerinin planlanmasında, doğal kaynaklarımızın optimum kullanımının sağlanmasında, diğer paydaş kurumların uygulama planlarını hazırlamalarında ve çevre kirliliğiyle mücadelede önem arz etmektedir. Toprak kirliliği, hava kirliliği, su kirliliği, görüntü kirliliği, gürültü kirliliğiyle mücadele olmazsa olmazlarımız olmalıdır. Bütün bunlar için halkın bilinçlendirilmesi amacıyla eğitim çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN – Sayın Filiz...

5.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, yüz altı yıl önce Sarıkamış'ta vazifeye atılmak için içinde bulundukları vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeden şehitlik mertebesine erişen tüm Mehmetçiklerin ruhlarının şad, mekânlarının cennet olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

"Sarıkamış yaramdır,
Borandır Sarıkamış.
Sarıkamış ayazdır,
Destandır Sarıkamış.
Sarıkamış evlattır, tam doksan bin,
Evladı buz kesmiş,
Evladı toprak olmuş,
Tam doksan bin anadır Sarıkamış."

Yüz altı yıl önce Sarıkamış'ta Mehmetçiklerimiz, karşılaştıkları zorluklardan yılmayarak, son nefeslerini verene kadar mücadele etmiştir. Harekâtta Türkiye'nin her bölgesinden, her kademededen askerin Allahuekber Dağları'na ulaşış dağdaki çetin doğa şartları nedeniyle can vermesi, Türk milletinin vatanı ve özgürlüğü için neleri göze alabileceğinin abideleşmiş bir örneğidir. Sarıkamış, Yemen'den çıkarıklarla, yazlık elbiselerle sevk edilen ordunun, Ruslara değil, soğuğa mağlubiyetinin dramıdır. Vazifeye atılmak için içinde bulundukları vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeden şehitlik mertebesine erişen tüm Mehmetçiklerimiz, vatan size minnettardır; ruhunuz şad, mekânınız cennet olsun diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Fendoğlu...

6.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde, 15-22 Aralık 1914 tarihleri arasında Allahuekber Dağları'nda şehit olan 78 bin askeri rahmet ve minnetle andığına ilişkin açıklaması

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim Başkanım.

1914 yılının 15-22 Aralık tarihinde, Sarıkamış'ın Allahuekber Dağları'nda, serhat şehrimiz Kars'ı Ruslardan geri almak için 60 bini donarak 78 bin şehit verdik. 106'ncı yıl dönümünde, vatan toprakları için şehit düşen kahraman askerlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Erdem, buyurun.

7.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Mevlâna'nın 747'nci Vuslat Yıl Dönümü'nün pandemi nedeniyle dijital ortama ağırlıklı ve seyircisiz olarak devlet geleneğiyle kutlandığına, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin düzenlediği ayın törenlerinde görülmemiş istismar ve sıkıntılarla bir tören icra edildiğine ilişkin açıklaması

ORHAN ERDEM (Konya) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bu yıl Hazreti Mevlâna'nın Uluslararası 747'nci Vuslat Yıl Dönümü, pandemi nedeniyle, dijital ortama ağırlıklı, seyircisiz olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Turizm Bakanının katılımıyla, devlet geleneğiyle kutlandı. Mevlâna'yı anma, naat ve ayin ritüelleriyle, 2008 yılında UNESCO tarafından Somut Olmayan Kültürel Miras olarak koruma altına alınmış, bu konuda ilgili Bakanlık, yetkililer görevlendirilmiştir. Sayın Ertuğrul Günay ve Nabi Avcı dönemlerinde usul ve esaslara dair genelgeler yayınlanmıştır. Ne yazık ki bu yıl İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının, ne olduğu belirsiz bir vakıf aracılığıyla düzenlediği ayın törenlerinde, hiçbir zaman görülmemiş istismar ve sıkıntılarla bir tören icra edilmiştir. Anma töreninde naat ve ayin Türkçe okutulmuş, kadın erkek, tuhaf bir ayin yerine getirilmiştir. CHP yetkililerine soruyorum: Bu olay... 1930'lu yıllara özleminiz mi depreşti? Lütfen bu konuda cevap verin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ve İYİ PARTİ'li yetkililerin de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Girgin...

8.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, işçilerin sadece emek gücünü satan bireyler değil sosyal varlıklar olduğuna, asgari ücret tespitinin bu gerçek göz önünde bulundurularak yapılmasına ve asgari ücretin net en az 3.100 TL olması gerektiğine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Milyonlarca emekçi asgari ücret pazarlığının sonucuna kilitlendi. 2020'de elektrik ve doğal gaz faturalarına yüzde 35 zam yapıldı; asgari ücrete en az bu oran kadar zam yapılmalıdır. Asgari ücretli işçiye, salgın döneminde bütçeden nakit desteği verilmelidir. Asgari ücret tümüyle vergi dışı bırakılmalı, SGK primleri bütçeden karşılanmalıdır. İşçinin kendisi ve ailesi, birlikte hesaba katılmalıdır. Asgari ücret bütün sendikaların katılımıyla saptanmalıdır. Bütün işçi ve memurlar için tek asgari ücret saptanmalıdır. Asgari ücret artışında, hedeflenen enflasyon oranları değil, reel enflasyon esas alınmalıdır. Asgari Ücret Tespit Komisyonunda kadın temsili sağlanmalıdır. Asgari ücretin tespitinde uluslararası standartlara uyulmalıdır. İşçiler, sadece emek gücünü satan bireyler değil, sosyal varlıklardır, asgari ücret tespiti bu gerçek göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Asgari ücret en az net 3.100 TL olmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Durmuşoğlu...

9.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Mehmetçik'in Sarıkamış'ta bütün imkânsızlıklara rağmen müthiş bir vatanseverlik sergilediğine, 20'nci yüzyılın en büyük destanını yazdığına, geri dönmeyi düşünmeyerek şehit olan askerleri rahmet ve minnetle yâd ettiğine ilişkin açıklaması

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkan.

22 Aralık, Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümü. Bundan yüz altı yıl önce Allahuekber ve Soğanlı Dağları bu milletin din, namus ve vatan uğruna nasıl bir bedel ödediğine şahit olmuştur. Bizim tarihimizde zaferler kadar acılar da büyük yer tutar. Yemen'in kızgın çölleri, Çanakkale'nin derin suları, Sarıkamış'ın da dondurucu soğuğu vatani için şehit olan Anadolu çocuklarının hikâyesini barındırır. Mehmetçik'imiz Sarıkamış'ta bütün imkânsızlıklara rağmen müthiş bir vatanseverlik sergilemiş, cihattan kaçmamış, düşmana arkasını dönmemiş ve vatanını canı pahasına korumayı bilmiştir. Onlar, 21'inci yüzyılın en büyük destanını yazmışlardır.

Geri dönmeyi düşünmeyerek şehit olan kahraman ecdadımızı rahmet ve minnetle yâd ediyor, atalarımızdan aldığımız güçle "Büyük ve Güçlü Türkiye" hedefimize ulaşmak için daha çok çalışacağımızı bir kez daha yineliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Güneş...

10.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde geriye dönmeyi düşünmeden vatan uğruna canlarını feda eden şehitleri rahmet ve minnetle yâd ettiğine ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; inancın, cesaretin, vatan aşkının adı, gözyaşları toprağa düşmeden şehadetle buluşan, Sarıkamış'ta açan kardelenler, bir destanın unutulmaz kahramanları oldular. Üşüdüler fakat geri dönmeyi düşünmediler, vatan aşkıyla koştukları cephede şehadete ulaştılar. Batıda Çanakkale'de, doğu'da Sarıkamış'ta üstün bir cesaret örneği sergileyerek en değerli varlıkları olan canlarını çekinmeden, seve seve vermişlerdir.

Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde, geriye dönmeyi düşünmeden vatan uğruna canlarını feda eden kahraman şehitlerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Arkaz...

11.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış ile Kafkas Cephesi şehitlerine ve Gaziantep ilinde bir hastanede yaşanan olayda hayatını kaybeden vatandaşlara Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

106'ncı yıl dönümünü yâd ettiğimiz Sarıkamış Harekâtı'nda Mehmetçik, Enver Paşa'nın emrinde her türlü zorluğa ve kış aylarına rağmen Sarıkamış'ta kahramanca savaşıp düşmanın ilerleyişini durdurmuştur.

Bu vesileyle, Sarıkamış ve Kafkas cephesi şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, ruhları şad olsun.

Ayrıca, geçtiğimiz günlerde Gaziantep'teki bir hastanede yaşanan üzücü olayda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı ve yaralılara şifa diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Cora...

12.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, vefat eden A Millî Futbol Takımı eski Teknik Direktörü Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Türk futbolunda aynı takımda futbolcu, teknik direktör ve kulüp başkanı olarak görev yapan ender kişilerden birisi olan A Millî Takım Eski Teknik direktörü Özkan Sümer Hocamızın vefatını derin bir üzüntüyle öğrendik.

Özkan Sümer, Türk futboluna ömrünü adanmış, cesaretli, kararlı ve vizyoner kişiliğe sahip özel bir insandır. O, Türk futbolunun mihenk taşı, yol göstericisi, efsane ismiydi. Onu şu sözleriyle hatırlayacağız: “Trabzonspor dalgaların sesidir, yaylaların sisidir, ormanların gizidir, kemençenin sözüdür. Trabzonspor bebelerin ninnisi, nenelerin türküsü, dedelerin öyküsü, gençlerin tutkusudur.” Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

13.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Allahuekber Dağları'nda donarak şehit olan askerleri ve vatan uğruna canını feda eden tüm şehitleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sarıkamış, inancın, cesaretin, mücadelenin, vatan sevdasının adıdır. Tarihimizde ve toplumsal hafızamızda derin izler bırakan Sarıkamış Harekâtı, Mehmetçik'in vatan topraklarını düşman işgalinden kurtarabilmek amacıyla Allahuekber Dağları'nda şehadete ulaştığı, büyük bir fedakârlığın örneğidir. Bugün üzerinde yaşadığımız vatanımızı, gururla göndere çektiğimiz şanlı bayrağımız varsa bunu Sarıkamış'ta, Çanakkale'de, Sakarya'da ve 15 Temmuzda bağımsızlık uğruna mücadele etmiş, can vermiş aziz şehitlerimize ve gazilerimize borçluyuz.

Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde yürekleri vatanımızın aşkıyla yanarken Allahuekber Dağları'nda zamanı dondurarak şehadete yürüyen aziz kahramanlarımızı ve vatan uğruna canını feda eden tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyor, gazilerimizi şükranla anıyoruz.

Genel Kurulu Saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Aycan...

14.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, çiftçilerin girdi fiyatlarına müdahale edilmesini beklediğine, elektrik borçlarının tarımsal desteklerden mahsup edilmesini istemediklerine, elektrik ücretlerinin tahsilatının hasat sonrasında yapılmasını istediklerine, tarımsal faaliyetlerin engellenmemesi gerektiğine ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, aynı zamanda tarım şehri olan Kahramanmaraş'ta ve tüm yurttaki çiftçiler gübre, ilaç, tohum, yem gibi girdilerin fiyatlarının artmasından rahatsızdırlar; bu girdilerin fiyatlarına müdahale edilmesini beklemektedirler.

İklim değişikliğine bağlı kuraklık gittikçe artmaktadır. Buna bağlı olarak üretim kayıpları da artmaktadır. Bu da sulamayı daha zorunlu hâle getirmektedir. Özellikle kapalı devre sulama sistemlerinin kurulmasını artırıp sulama imkânlarından daha fazla çiftçinin yararlanması sağlanmalıdır.

Çiftçiler, tarımsal sulamada kullanılan elektrik fiyatlarının yüksekliğinden de şikâyet etmektedirler. Çiftçiler, elektrik borçlarının tarımsal desteklerden mahsup edilmesini istemiyorlar. Ayrıca, her ay elektrik ücreti tahsilatı yapılmasını istemiyorlar, elektrik ücretlerinin tahsilatının hasat sonrası yapılmasını istiyorlar.

Tarım Kredi Kooperatiflerinin çiftçilerin borçları nedeniyle traktör ve tarım araçlarını haczetmesi de çiftçilerin diğer sorunlarıdır, bunlar yapılmamalıdır. Çiftçilerin tarımsal faaliyetleri engellenmemelidir, üretim süreci boyunca desteklenmelidir.

BAŞKAN – Sayın Karahocagil...

15.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış şehitlerini rahmetle andığına ilişkin açıklaması

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

“Bayrakları bayrak yapan, üstündeki kandır.

Toprak, eğer uğruna ölen varsa vatandır.”

Bu vatan şayet Türk milletine vatan olmuşsa, işte her metrekaresine dökülen bu mübarek kanlar hürmetinedir. Nasıl dün bir hilal uğruna Malazgirt'te, Çanakkale'de, Sarıkamış'ta canını veren Mehmetçiklerimiz bu vatani bize yurt yaptılarsa, bugün de bu vatani, bu milleti bölmek isteyen teröristlere karşı canını, kanını ortaya koyan tüm Mehmetçiklerimiz aynı duyguyla yurt savunmasına devam etmektedirler. Yıl dönümünde, kaybettiğimiz Sarıkamış şehitlerimizi, şehedamızı rahmetle anıyoruz.

Nasıl dün millet olarak birleşip tek dişi kalmış canavarlara karşı bu yurdu savunduysak, bugün de ayırım yapmadan, bu ülkede yaşayan, etnik kökeni ne olursa olsun, İslam adına, vatan uğruna canını seve seve verecek tüm halkımızla bölücülerin karşısında dimdik durmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış şehitlerini rahmet ve minnetle yâd ettiğine, vefat eden Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – 106'ncı yıl dönümünde Sarıkamış şehitlerimizi ve ebediyete intikal eden gazilerimizi rahmetle, minnetle yâd ediyoruz.

Aynı şekilde, Türkiye futbol camiasının son derece önemli isimlerinden Özkan Sümer Beyefendi'ye de Allah'tan rahmet, yakınlarına ve Trabzon camiasına başsağlığı dileklerini iletiyorum.

Özkan Bey'le ilgili olarak da 2 milletvekili arkadaşımıza daha 60'a göre söz vereceğim.

Sayın Kaya, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

16.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık görevlerinde bulunan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Trabzon'umuzun yetiştirdiği ulu çınarımız Özkan Sümer ağabeyimizi kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyoruz. Kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve tüm Trabzonspor camiamıza başsağlığı diliyorum. Mekânı cennet olsun.

Özkan Sümer, Trabzonspor'umuzda futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık görevlerinde bulunmuş, Anadolu futbol devrimine öncülük etmiş bir futbol efsanesidir. Türk futboluna altyapı kavramını kazandıran isimlerin başında gelerek birçok futbolcu yetiştirmiştir. Statlardaki tel örgülerin kaldırılmasına büyük katkıları olmuştur. Son nefesine kadar Trabzonspor'a ve Türk futboluna hizmet etmiştir.

Özkan Sümer, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim.” sözündeki sporcu tanımının tam karşılığıdır. AKP döneminde, Ata'mızın bu sözünün birçok stattan söküldüğüne şahit olduk. Trabzonspor Divan Kurulumuz, Cumhurbaşkanlığına ve Futbol Federasyonuna Ulu Önderimizin bu anlamlı sözünün tüm statlara

yeniden asılması önerisinde bulunmuştur. Bu önerinin de mutlaka yerine getirilmesini rica ediyorum, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Örs...

17.- Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık görevlerinde bulunan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediklerine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, bugün Türk futbolu için çok önemli bir şahsiyeti kaybettik. Özkan Sümer Hocamız, benim de Trabzon minik takımında oynadığım dönemlerden hocamdı. Hem futbolcumuz hem hocamız hem de başkanlığımızı yapan Özkan Hocamızı rahmetle anıyorum. Ailesine, sevenlerine ve Trabzonspor camiasına başsağlığı diliyorum.

Söz verdiğiniz için de ayrıca teşekkür ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 60'a göre son söz talebidir.

Sayın Ayrım, buyurun.

18.- İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım'ın, vefat eden Özkan Sümer'e ve 90 bin Sarıkamış şehidine Allah'tan rahmet dilediğine, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin anlayamadıkları şekilde Mevlâna'yı anma töreni düzenlediğine ilişkin açıklaması

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle, ben de büyük spor adamı Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet diliyorum. Yine, Sarıkamış şehitlerimize, 90 bin şehidimize, bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, geçen hafta Mevlâna'yı anma törenlerinde -maalesef- İstanbul Büyükşehir Belediyesi, anlayamadığımız bir şekilde Mevlâna'yı anma törenleri düzenledi; ilk defa, kadın ve erkek bir arada Mevlâna'yı anma töreni ve gerçekten anlamakta zorluk çekiyoruz. Lütfen, biraz evvel arkadaşımızın belirttiği gibi, bu konuya bir açıklık getirilmesini özellikle CHP Grubundaki arkadaşlarımızdan rica ediyoruz ve bu haftaki görüşmelerimizin Meclisimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi, Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Dervişoğlu, buyurun.

19.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Sarıkamış Harekâtı'nda şehit olan askerleri rahmetle andığına, Hükûmeti koronavirüs tedbirlerini daha da artırmaya, vatandaşları da duyarlı davranmaya davet ettiklerine, tüm sağlık çalışanlarına hastalıkla mücadeledeki üstün gayretleri için teşekkürlerini sunduğuna, hayatını kaybeden vatandaşlara; Gaziantep ilinde bir hastanenin yoğun bakım servisinde yaşanan yangında hayatını kaybeden 12 vatandaşa; vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve Başkanlık yapan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun üçüncü toplantısının büyük önem taşıdığına, İYİ PARTİ olarak asgari ücretin net 3 bin lira olmasını önerdiklerine, asgari ücretlinin SGK primi ve gelir vergisini devletin üstlenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bugün 22 Aralık, tarihimizin en acı olaylarından biri olarak nitelendirilen Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yılını idrak ediyoruz.

Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı ordusunun Rus işgali altındaki toprakları kurtarmak amacıyla başlattığı Sarıkamış Harekâtı'nda şehit olan askerlerimizi rahmet, minnetle anıyorum; mekânları cennet, ruhları şad olsun, vatan onlara minnettardır.

Coronavirüs sebebiyle her geçen gün yüzlerce vatandaşımız hayatını kaybediyor, her hafta binlerce ölüm haberi alıyoruz. Hükûmeti tedbirleri daha da artırmaya, vatandaşlarımızı da bu tedbirlere uymaya ve duyarlı davranmaya davet ediyoruz. Başta hekimlerimiz olmak üzere tüm sağlık çalışanlarımıza, hastalıkla mücadeledeki üstün gayretleri için teşekkürlerimizi sunuyor, koronavirüsten dolayı hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, tedavi gören hastalarımıza da acil şifalar diliyoruz.

Geçtiğimiz hafta sonu, Gaziantep'te bir hastanede, yoğun bakım servisinde başlayan yangın nedeniyle oksijen cihazlarında patlama meydana geldi. Patlamada özel hastanenin yoğun bakım servisinde kalan 12 vatandaşımız hayatını kaybetti. Hayatını kaybeden vatandaşlarımıza da Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum, yaralı vatandaşlarımıza acil şifalar temenni ediyorum.

Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık görevlerinde bulunan, tüm Trabzonlular için müstesna bir şahsiyet olan Özkan Sümer, bir süredir tedavi gördüğü Farabi Hastanesinde vefat etti. Merhuma Allah'tan rahmet, ailesine ve tüm Trabzonlulara başsağlığı diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Asgari Ücret Tespit Komisyonu bugün 3'üncü kez toplanacak. Türkiye'de çalışan nüfusun yüzde 40'ının asgari ücretle ya da asgari ücret seviyesinde geçindiğini düşünürsek bugünkü toplantı oldukça büyük bir önem ifade etmektedir.

İYİ PARTİ olarak beklentimiz, dar gelirli vatandaşlarımızı borç sarmalına sürüklemeyecek hakkaniyetli bir asgari ücret modeliyle insanlık onuruna yakışır seviyede yaşam koşullarının düzeltilmesini, işverenin ise üzerindeki yükü hafifletip onların yeniden istihdam imkânı yaratmalarını sağlayacak bir model öneriyoruz. Mevcut durumda brüt asgari ücret 2.943 lira; gelir vergisi, SGK primi ve İşsizlik Sigortası Fonu kesintileri yapıldıktan sonra çalışanımızın eline net 2.325 lira geçiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Diğer taraftan, asgari ücretli bir çalışanı istihdam etmek için işverenimizin cebinden ise 3.458 lira çıkıyor. Bu, hem çalışanımız hem de işverenimiz açısından kabul edilebilir bir durum değildir. İYİ PARTİ olarak biz, asgari ücretin net 3 bin lira olmasını öneriyoruz. Brüt asgari ücreti 3 bin liraya çıkarıp asgari ücretli çalışanımıza brüt kazancının tamamını ödemeyi öneriyoruz. İşverenimiz, çalıştırdığı asgari ücretli emekçimizin gelir vergisini ve SGK primini devlete değil çalışanına versin, devletimiz de çalışanımızın gelir vergisini ve SGK primlerini üstlensin. Böylece asgari ücretle çalışan vatandaşımızın eline net 3 bin lira geçerken işverene olan maliyeti de 3.458 lira olmaya devam etsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum, bir cümlem kaldı.

Bu düzenlemeyle, ekonomimizin daraldığı bu dönemde asgari ücretli vatandaşlarımızın harcanabilir gelirleri artacaktır, ayrıca güvencesiz çalışan 1 milyondan fazla vatandaşımıza da sosyal güvenlik ve emeklilik hakkı tanınacaktır. Türkiye, istihdamsız değil istihdamla büyüsün istiyoruz, rantla değil üretimle kalkınsın arzusunu taşıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Levent Bülbul, buyurun.

20.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Allahuekber Dağları'nda istiklal ve istikbal için canlarından geçen şehitleri şükranla yâd ettiğine, sabah saatlerinde Barış Pınarı Harekâtı bölgesine sızma girişiminde bulunan 7 PKK'lı teröristin etkisiz hâle getirildiğine, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık yapan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine, "ordinaryüs" lakaplı millî futbolcu Lefter Küçükandonyadis'e 95'inci doğum gününde rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, 22 Aralık 1914 Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümü. Harbiye Nazırı ve Erkânıharbiye Reisi Enver Paşa'nın, Rus işgali altındaki vatan topraklarını kurtarmak ve Kafkasya'daki Rus güçlerini imha etmek amacıyla planlanmış olduğu Sarıkamış Harekâtı yaklaşık üç hafta sürmüştür. Büyük ümitlerle girişilen harekât, kara kış şartları ve lojistik imkânların yetersiz kalması nedeniyle büyük kayıplarla neticelenmiştir. Gençleşmiş olan komutan ve subaylar, yüksek bir disiplin ve vatanseverlik duygusuyla bu harekâta savaşmışlardır. Mehmetçik, başta dondurucu soğuk olmak üzere, birçok olumsuzluğa, birçok güçlüğe rağmen vatan ve bayrak uğrunda büyük bir şuurla kahramanca savaşmıştır. Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yılında Allahuekber Dağları'nda istiklal ve istikbalimiz için canlarından geçmiş olan aziz şehitlerimizi ve ebediyete irtihal etmiş olan gazilerimizi rahmet, minnet ve şükran duygularıyla yâd ettiğimizi ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, bugün sabah saatlerinde Barış Pınarı Harekât bölgesine sızma girişiminde bulunan 7 PKK-YPG'li terörist, kahraman ordumuz tarafından etkisiz hâle getirilmiştir. Terörle mücadelede yılmadan, usanmadan gayret gösteren kahraman ordumuza, güvenlik güçlerimize başarılar diliyor, her zaman, her daim yanlarında olduğumuzu bir defa daha dile getirmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, Trabzonspor eski futbolcusu, eski teknik direktörü ve başkanı Sayın Özkan Sümer'in vefatını bugün sabah saatlerinde öğrenmiş bulunmaktayız. Trabzonspor'a ve Türk futbol camiasına büyük hizmetler sunmuş olan Sayın Özkan Sümer'e Cenab-ı Allah'tan rahmet, yakınlarına ve Trabzonspor camiasına sabırlar diliyoruz.

Bugün yine, millî futbolcumuz, efsane, "Ordinaryüs" lakabıyla anılan Lefter Küçükandonyadis'in doğum yıl dönümüdür. Kendisine buradan yine rahmet dilerken Fenerbahçe ve bütün futbol camiasına yeniden başsağlığı diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Saruhan Oluç, buyurun lütfen.

21.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, eski Milletvekili Leyla Güven'in yirmi iki yıl üç ay hapis cezası olarak cezaevine girdiğine, örgüt üyeliğinden on dört yıl üç ay ceza aldığına, Leyla Güven'in demokratik siyasette faaliyetini sürdüren, kadın hakları ile Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinde bulunan biri olduğuna, Leyla Güven'e verilen cezanın düşman hukukunda bile olmadığına, Adalet ve Kalkınma Partisinin hukuk komisyonu gibi çalışan mahkemelerin Kürtlere, Kürt halkının temsilcilerine ceza yağdırdığına, bu cezaları ve kararları yok hükmünde saydıklarına, TÜİK'in "Asgari ücret net 2.792 lira olsun." dediğine, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırının 8.200 lira olduğuna, TÜİK'in verilerle oynadığını sadece kendilerinin söylemediğine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Hakkâri Milletvekilimiz Leyla Güven, aynı zamanda Demokratik Toplum Kongresi Eş Başkanı, Diyarbakır'da yargılandığı bir davada yirmi iki yıl üç ay hapis cezası aldı ve bugün tutuklanarak cezaevine girdi. Haziran 2020'de Leyla Güven'in milletvekilliğini bu Meclis hukuksuz bir şekilde ve haksız bir şekilde düşürmüştü, şimdi, yirmi iki yıl üç ay ceza aldı. Yani diyor ki adalet mekanizması: "Ölene kadar cezaevinde kalacaksın." Neden?

Şimdi, yirmi iki yıl üç ay cezayı neden aldı Leyla Güven biliyor musunuz? 2 tane konuşmadan dörder yıl, sekiz yıl toplamda; konuşma yapmış yani fikrini açıklamış, düşüncesini anlatmış, dörder yıldan sekiz yıl. Bir de on dört yıl üç ay da örgüt üyeliğinden verilmiş. Şimdi diyeceksiniz "O nasıl oluyor?" Onu da anlatayım: Türkiye'de binlerce insana örgüt üyeliğinden dava açılıyor ve ortalama olarak baktığımızda, örgüt üyeliği davalarında genellikle altı yıl üç ay gibi bir ceza veriliyor, yüzde 95'i böyledir bunların. Biliyorsunuz, örgüt üyeliği beş yıl ile on yıl arası; TMK nedeniyle yüzde 50 artırım, bunu yedi buçuk-on beş yıla çıkarıyor mahkeme ve on beş yıl üst sınırdan biraz aşağıya, on dört yıl üç ay ceza veriyor örgüt üyeliğinden. Peki, Leyla Güven hangi örgütün üyeliğini yapmış? Leyla Güven, bugüne kadar demokratik siyasette faaliyetini sürdüren, kadın hakları mücadelesinde ve Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinde bulunmuş, demokratik siyaset alanında çalışan bir arkadaşımız. Yani aslında "Düşman hukuku nedir?" diyorsunuz ya biz size "Düşman hukuku uyguluyorsunuz." dediğimizde, işte bu, işte bu. Yani Leyla Güven'e verilen bu ceza düşman hukukunda bile olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İkincisi, hani "Kürt'e adalet yok, Kürt'e düşmanlık yapıyorsunuz." dediğimiz zaman "Nedir?" diye soruyorsunuz ya, işte budur. Yani sekiz yıl, 2 konuşmadan ceza; on dört yıl, mesnetsiz bir örgüt üyeliğinden ceza; yirmi iki yıl üç ay. Hukuktan bu iktidarın anladığı bu. Adalet ve Kalkınma Partisinin hukuk komisyonu gibi çalışan mahkemeler ceza üzerine ceza yağdırıyor. Kimlere? Kürt halkının temsilcilerine. Kimlere? HDP'lilere, HDP'nin yöneticilerine, milletvekillerine. Neden? Çünkü hakikatleri açıklıyoruz çünkü bir demokrasi ve özgürlük mücadelesi veriyoruz, bunun için. Bunu en ağır şekilde kınadığımızı bir kez daha ifade edelim ve bu cezaları, bu kararları yok hükmünde sayıyoruz. Bunu da söylemiş olayım.

Şimdi, ikinci değinmek istediğim konu şu: Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmaları sürüyor. TÜİK bugün açıklama yaptı, dedi ki: "Asgari ücret net 2.792 lira olsun."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Şimdi, TÜİK'i hep eleştiriyoruz burada. TÜİK, aslında yalan rakamlarla çalışıyor, enflasyon ve işsizlik rakamlarını yanlış veriyor. Neden yanlış veriyor? Çünkü emeğini sarayın ve ekonomi politikalarının hizmetine sunduğu için, yalan yanlış rakamlar veriyor, enflasyon oranlarını oynuyor. Şimdi, bu oynanmış olan enflasyon oranlarına dayanarak "2.792 lira asgari ücret olsun." diyor. Ya, yazıktır günahı! Bakın, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 8.200 liradır. Siz "Asgari ücret 2.792 lira olsun." diyorsunuz. Şimdi, bu hiç insan onuruna yaraşır bir durum değildir. TÜİK'in bütün verilerle oynadığını sadece biz söylemiyoruz, biz söyledik de. Ben size bir tane daha örnek vereceğim. Şimdi yeni Merkez Bankası Başkanımız var biliyorsunuz, Naci Ağbal.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Tamamlıyorum efendim.

Geçenlerde yaptığı açıklamada Naci Ağbal dedi ki: "Enflasyondaki yükselişin temel belirleyicisi döviz kurundaki artıştır."

Daha yeni atandı Merkez Bankası Başkanı. Yani ne demiş oldu? Biz TÜİK'in enflasyon rakamları yalandır, yanıltır, hormonludur diye anlatıyoruz burada, siz inanmıyorsunuz ama Naci Ağbal bunu söyleyerek bizleri doğruladı. Enflasyondaki yükselişin temel belirleyicisi döviz kurundaki artışa enflasyonun yüzde 11, 12, 13 bandında seyretmesi mümkün değildir; aslında enflasyonun gerçek rakamı yüzde 30 ila 35 bandındır. Dolayısıyla bu yalan verileri üreten TÜİK, şimdi asgari ücrette de insanların aç kalmasına, yoksul kalmasına neden olacak bir rakamı öneriyor. Bunun da vebali çok ağırdır, TÜİK'in başında olanların sırtına kalacaktır; bunu da söylemiş olalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özgür Özel, buyurun.

22.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık yapan Özkan Sümer'e Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak rahmet dilediklerine, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yılında şehitleri minnetle andıklarına, Anadolu Ajansının Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla bir köylüye 120 koyun hediye edildiğine dair bir video paylaştığına, aslında Köy TV'de kendisi de çoban olan bir vatandaş tarafından organize edilen bir imce hareketiyle bu köylüye çeşitli illerden vatandaşlardan toplanan 120 koyununun yardım olarak verildiğine, bu durumun hızlı bir şekilde düzeltilmesi gerektiğine, TÜİK'in 2.700 küsur lira asgari ücret önerisinin kabul edilemez olduğuna, bu konuda herkesi vicdanlı olmaya davet ettiklerine, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde görev yapan uzman çavuşların ciddi problemleri olduğuna ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bugün futbolcu, teknik direktör ve kulüp başkanı olarak başta Trabzonspor Kulübü olmak üzere, ülke futboluna büyük katkılar sağlayan Özkan Sümer'in ölüm haberini büyük bir üzüntüyle öğrendik. Bir kez de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Özkan Sümer'e rahmet; ailesine, Trabzon'umuza, Trabzonspor'umuza ve tüm futbol camiasına başsağlığı diliyoruz. Ayrıca, sizin, tüm siyasi partilerin Trabzon milletvekillerinden birer arkadaşımıza bu konuda söz verme noktasında gösterdiğiniz hassasiyet için de özel olarak teşekkür ediyorum.

Bugün Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıldönümü. Birinci Dünya Savaşı'nda, Rus işgalindeki vatan toprağımızı kurtarmak için canını ortaya koyan evlatlarımızı saygıyla, rahmetle ve minnetle anıyoruz. Yürekerimizi yakan bu hikâyenin kahramanlarını asla unutmayaacağız.

Pazar günü, tüm Türkiye Anadolu Ajansının şu haberini okudu Sayın Başkan: Manisa'mızın Demirci ilçesinde ağıllı yanan bir köylümüz vardı ve 70 koyunu telef olmuştu. Ali ve Seniye Tekin çiftinin bu haberine aylar öncesinde hepimiz üzülmüştük. Tarım Bakanlığından, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin 120 koyun hediye edildiğinin, bunun da Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla olduğunun bir video görüntüsünü paylaştılar. Ardından Eskişehir'den, Kütahya'dan, Uşak'tan çok sayıda telefon aldık hem biz hem milletvekillerimiz. Ardından öğrendik ki Ali Tekin'e yapılan 120 tane koyun yardımını, "Çoban Dünyası" programı var Köy TV'de, orada kendisi de çoban olan Emre Tınaz diye bir kardeşimiz organize etmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bugün, Demirci'deki gazetelerde, bizlerin sosyal medya hesaplarında var; hangi il, hangi köy, kaç koyun teker teker elle yazmışlar, verirken de Emre Tınaz diyor ki Ali Tekin'e, tek tek 120 koyun inerken: "Bunu sana Eskişehir'in şu köyünden -bu 2'sini- şu ağabeyimiz yolladı. Bunu sana Kütahya'dan şu ağabeyimiz yolladı." Müthiş bir dayanışma. Ardından, Sayın Pakdemirli çıkmış "120 koyunu biz size yolladık." diyor. Sayın Pakdemirli Ali Tekin'e yapılan yem yardımını, saman yardımını söyleyebilir, orada İlçe Tarım Müdürlüğünün bir gayreti var ama öbür tarafta, çağrı üzerine müthiş bir imce var, ne AK PARTİ'nin ne de Tarım Bakanının böyle bir şeye ihtiyacının olduğunu da düşünmüyorum. 120 tane koyunu imceyle, yardımlaşmayla bağışlamış insanlar. "Biz yaptık." deyince o bağışı yapan insanların ağırlığına gidiyor. Bunun hızlı bir şekilde düzeltilip özür dilenmesi gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisinin "En az 3.100 lira olsun." diyerek geçen sene ilan edildiği tarihteki asgari ücreti kur üzerinden hesaplayıp söylediği, "Bunun altında olması kabul edilemez." dediği, gerçek anlamda baktığınızda, gerçek enflasyon uyarlandığında bunun da üzerinde olması gereken asgari ücret için, bugün TÜİK çıkmış 2.700 küsur lira, 2.800 liraya yakın bir fiyat söylüyor, bir öneride bulunuyor. Bu, kabul edilemez, özellikle şundan kabul edilemez: AK PARTİ'nin gözde bürokratlarından Birol Aydemir, SGK'de Kurucu Başkan görevi verilmiş, TÜİK'in başında durmuş Birol Aydemir diyor ki: "Bize müdahale ederlerdi, Naci Ağbal benden veri gizlerdi, benden önce TÜİK verileri Bakana giderdi." Bu TÜİK'e, içeriden bu itirafların geldiği bu TÜİK'e, şimdi, asgari ücretlinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...kaderi, onun boğazından, çocuklarının boğazından geçecek lokma emanet edilemez. Bu konuda herkesi vicdanlı olmaya davet ediyoruz.

Son olarak da, uzman çavuşlar: İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde görev alan uzmanların ciddi problemleri var. Tüm Uzmanlar ve Emeklileri Derneğince partimize ulaştırılan, başta özlük hakları olmak üzere Uzman Erbaş Kanunu'nda bir düzenleme talepleri var. 45 yaşına gelince sivil memurluğa geçen uzmanların, sivil memur statüsüyle emekli edilerek ciddi bir hak kaybı yaşadıkları belirtiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum mikrofonu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitiriyorum.

Uzman erbaşlar, bu durumda daha düşük maaş ve tazminat aldıklarından; yeşil pasaportlarının ve sosyal tesisler ile orduyelelerine giriş haklarının ellerinden alındığından; subay ve astsubayların aksine silahlarını kendi ceplerinden parayla aldıklarından; bir yıl içinde doksan gün istirahat yapar veya hava değişimi alırlarsa uzmanlıkla ilişkilerinin kesildiği bir uzmanın babasına organ naklinde bulunduğu için doksan günlük istirahat süresini almasının bile ilişik kesme sebebi sayıldığından; her üç yılda bir aldıkları kıdem rütbeden sayılmadığı, aldıkları maaşa, alacakları tazminata yansımadığından; uzmanların kurum içinde mobbinge maruz bırakıldıklarından; çaycılık, yemekhane görevlisi, kalorifer ateşçiliği gibi işlevlerinden olmayan sorunların çözümünde kullanıldıklarından; bir atama yönetmeliklerinin olmamasından ve eğitim sürelerinin kısa olmasından şikâyetçiler ve hepsi, kendilerine verilen 3600 ek gösterge sözünün tutulmasını talep ediyorlar Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Cahit Özkan, buyurun.

23.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde Allahuekber Dağları'nda donarak şehit olan Mehmetçiklere ve bugüne kadar kaybedilen bütün şehidaya Allah'tan rahmet dilediğine, İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy'u Anma Haftası'nda onu anlamının, bıraktığı mirası gençlere anlatmanın görevleri olduğuna, Mehmet Akif Ersoy'a rahmet niyaz ettiğine, Gaziantep

ilinde bir özel hastanede meydana gelen yangında hayatını kaybeden 12 vatandaşa Allah'tan rahmet niyaz ettiğine, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğuna, vefat eden Trabzonspor'da futbolculuk, teknik direktörlük ve başkanlık yapan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet dilediğine, 2 Cumhurbaşkanlığı tezkeresi, 3 uluslararası sözleşme ve 2 teklifin görüşüleceği bu haftada milletvekillerine barışçıl, uzlaşa içerisinde bir çalışma dilediğine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, bugün, bundan tam yüz altı yıl önce Anadolu'nun yeniden kurtuluşu ve cumhuriyetimizin kuruluş mücadelesinde, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasında, Kars'ın kurtuluş mücadelesinde, Sarıkamış Allahuekber Dağları'nda 60 bini donarak ve toplamda 78 bin şehit verdiğimiz Sarıkamış'ın, o maşerî vicdanın ayağa kalktığı yılın yıl dönümü. Ve tabii, o gün Allahuekber Dağları'nı aşarak Kars'ı kurtarmak ve Anadolu'da milletimizin tek millet anlayışıyla, cumhuriyetimizin kuruluşuna, bayrağımızın dalgalanmasının mücadelesinin verildiği o kutlu günde şehit olan bütün Mehmetçik'imize, bugüne kadar kaybettiğimiz bütün şühedaya Allah'tan rahmet niyaz ediyorum.

Tabii, yine bu hafta, İstiklal Marşı Şairimiz Mehmet Akifî anma haftası. Hem doğumu hem de vefatı bu haftaya tekabül eden, 20 Aralık 1873'te doğan ve 27 Aralık 1936'da da vefat eden Mehmet Akif Ersoy'u bu anma haftasında tam anlamıyla anlamak, idrak etmek ve bıraktığı mirası gençlerimize anlatmak ve ulaştırmak görevimiz olduğunu ifade ederken yine Sarıkamış'ın o şehadet günlerini millî şairimiz Mehmet Akif'in şu dizeleriyle anıyorum:

“Eşele bir yerleri örten karı,
Ot değil onlar dedenin saçları,
Dinle şehit sesleridir rüzgârı,
Haydi git evladım uğurlar ola,
Haydi git evladım açıktır yolun.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın, buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hem şühedamıza hem de İstiklal Marşı Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'a Allah'tan rahmet niyaz ediyorum; mekânları cennet olsun, ruhları şad olsun. Gazilerimize de Allah'tan acil şifalar niyaz ediyorum.

Tabii, geçen hafta Gaziantep'te özel bir hastanede oksijen tüpünün patlamasıyla meydana gelen...

MEHMET RUŞTU TIRYAKI (Batman) – Hastanenin adı yok mu?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – ...ve 12 vatandaşımızın hayatını kaybettiği o elim olayda hayatını kaybeden bütün vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet niyaz ediyor, yakınlarına ve aziz milletimize sabırcemil niyaz ediyorum; hastalarımıza da Allah'tan acil şifalar diliyorum.

Tabii, Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir hukuk devletidir. Anayasal hukuk düzenimizde, yine adil yargılanma ilkeleri çerçevesinde, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve Anayasa'mızda yer alan temel haklar çerçevesinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – ...vatandaşlarımız, eşit vatandaşlık anlayışıyla, hukuk önünde eşit bir şekilde sürece tabi tutuluyor. Bu anlamda hukuk düzenimizin ülkemizin birlik ve beraberliğinin bir göstergesi olduğunu ve bu anlamda vatandaşlarımız arasında -etnik, mezhep, dil- hiçbir ayırım gözetilmeden eşit vatandaşlık çerçevesinde anayasal haklardan yararlanıldığını bir kez daha ifade ediyorum.

Bu hafta hayatını kaybeden, spor camiamızda, başta Trabzonspor'da olmak üzere, futbolcu, teknik direktör hoca ve başkanlık görevlerini yapan, yine A Millî Futbol Takımı'nda teknik direktörlük yapan, futbol ve sporla ilgili hem bilgi, deneyim, tecrübesini hem de spor ahlakı çerçevesinde en güzel örneklerini ortaya koyan Özkan Sümer'e Allah'tan rahmet diliyor ve başta Trabzonspor'a, Trabzonlu hemşehrilerimize, spor camiamıza ve aziz milletimize başsağlığı dileklerini iletıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Evet, bu hafta 2 Cumhurbaşkanlığı tezkeresi, 3 uluslararası sözleşme ve 2 yasayı görüşerek inşallah yılın son yoğun tempolu bir çalışmasını, yasama haftasını idrak edeceğiz. Bu çerçevede bütün siyasi parti gruplarına, milletvekillerine barışçıl, uzlaşa içerisinde bir çalışma haftası diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi, Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi ve Akdeniz Parlamenter Asamblesinde boş bulunan asıl ve yedek üyelikler için Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanlığınca bildirilen, mezkûr kanunun 12'nci maddesi uyarınca Başkanlık Divanında yapılan incelemede uygun görülen Ankara Milletvekili Tekin Bingöl, İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz, Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu ve Balıkesir Milletvekili Ensar Aytekin'in asıl üyeliği, İstanbul Milletvekili İlhan Kesici'nin yedek üyeliği Genel Kurulun bilgisine sunulduğuna dair tezkeresi (3/1503)

21/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun'un 2'nci maddesine göre, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİTPA), Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu (TR-AB KPK), Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) ve Akdeniz Parlamenter Asamblesinde (AKDENİZ-PA) boş bulunan asıl ve yedek üyelikler için Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanlığınca bildirilen, mezkûr kanunun 12'nci maddesi uyarınca Başkanlık Divanında yapılan incelemede uygun görülen ve aşağıda isimleri belirtilen milletvekillerinin üyeliği Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Mustafa Şentop
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Asıl:

Tekin Bingöl
Ahmet Ünal Çeviköz
Nurhayat Altaca Kayışoğlu
Ensar Aytekin

Ankara Milletvekili
İstanbul Milletvekili
Bursa Milletvekili
Balıkesir Milletvekili

AGİTPA
TR-AB KPK
TR-AB KPK
AKDENİZ PA

Yedek:

İlhan Kesici

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

B) Önergeler

1.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün (2/3223) esas numaralı Kanun Teklifi'nin geri aldığına dair önergesi (4/101)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, tali komisyon olarak da Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilen (2/3223) esas numaralı Kanun Teklifi, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm tarafından geri alınmıştır, bilgilerinize sunulur.

2.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeliğinden istifasına ilişkin yazısının 21/12/2020 tarihinde Başkanlığa ulaştığına ilişkin önergesi (4/102)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Muş Milletvekili Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeliğinden istifasına ilişkin yazısı 21/12/2020 tarihinde Başkanlığımıza ulaşmıştır, bilgilerinize sunulur.

Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın 92'nci maddesine göre verilen Cumhurbaşkanlığı tezkerelerinin görüşmelerine başlıyoruz.

1'inci sırada yer alan (3/1459) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'ni okutuyorum:

A) Tezkereler (Devam)

2.- Türkiye'nin Millî Çıkarlarına Yönelik Her Türlü Tehdit ve Güvenlik Riskine Karşı Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Gerekli Her Türlü Tedbiri Almak, Libya'daki Gayrimeşru Silahlı Gruplar ile Terör Örgütleri Tarafından Türkiye'nin Libya'daki Menfaatlerine Yönelebilecek Saldırıları Bertaraf Etmek, Kitlesel Göç Gibi Diğer Muhtemel Risklere Karşı Millî Güvenliğimizin İdame Ettirilmesini Sağlamak, Libya Halkının İhtiyacı Olan İnsani Yardımları Ulaştırmak, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sürdürmek, Bu Süreç Sonrasında Meydana Gelebilecek Gelişmeler İstikametinde Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Bir Şekilde Korumak ve Kollamak, Gelişmelerin Seyrine Göre İleride Telifisi Güç Bir Durumla Karşılaşmamak İçin Süratli ve Dinamik Bir Politika İzlenmesine Yardımcı Olmak Üzere Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerektiği Takdirde Türkiye Sınırları Dışında Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 2 Ocak 2020 Tarihli ve 1238 Sayılı Kararla Verilen İznin Süresinin 2 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1459)

8/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Libya'da 2011 Şubat ayında meydana gelen olayları takip eden süreçte demokratik kurumların inşa edilmesine yönelik çabalar artan silahlı çatışmalar sebebiyle akamete uğramış, ülkede parçalanmış bir yapı ortaya çıkmıştır.

Libya'da ateşkesin tesis edilmesi, siyasi bütünlüğün sağlanması ve işleyen bir devlet mekanizmasının kurulmasının mümkün olamaması üzerine, Libya'da barış ve istikrarın tesisini teminen Birleşmiş Milletler (BM) kolaylaştırıcılığında Libya'daki tüm tarafların katılımıyla yürütülen ve yaklaşık bir yıl süren Libya Siyasi Diyalogu sonucunda Libya Siyasi Anlaşması 17 Aralık 2015 tarihinde Fas'ın Suheyrat şehrinde imzalanmıştır. Libya Siyasi Anlaşması kapsamında oluşturulan Ulusal Mutabakat Hükümeti, BM Güvenlik Konseyinin 2259 (2015) sayılı Kararı uyarınca uluslararası toplum tarafından Libya'yı temsil eden tek ve meşru hükümet olarak tanınmaktadır. BM Güvenlik Konseyinin 2259 (2015) sayılı Kararı, Libya Siyasi Anlaşması'nın uygulanması ile Ulusal Mutabakat Hükümeti dâhil söz konusu anlaşmada atıfta bulunulan Libya kuruluşlarının desteklenmesine çağrıda bulunmaktadır.

Libya Siyasi Anlaşması'nda yeri bulunmayan, bu çerçevede hem ulusal hem uluslararası bakımdan gayrimeşru bir nitelik taşıyan, sözde Libya Ulusal Ordusunun 4 Nisan 2019 tarihinde başkent Trablus'u ele geçirmek ve Ulusal Mutabakat Hükümetini devirmek hedefiyle başlattığı, sivilleri ve sivil altyapıyı da hedef alan, Libya'nın bütünlüğü ve istikrarını tehdit eden, DEAŞ, El Kaide ve diğer terör örgütleri, yasa dışı silahlı gruplar ile yasa dışı göç ve insan ticareti için uygun ortam oluşturan saldırılar üzerine, Ulusal Mutabakat Hükümeti 2019 Aralık ayında Türkiye'den destek talebinde bulunmuştur. Müteakip süreçte Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ülkenin bütünlüğüne kasteden bu saldırıları durdurmuş, böylece Libya'nın Türkiye ve tüm bölge için güvenlik riski teşkil edecek bir kaosa ve istikrarsızlığa sürüklenmesi önlenmiş, ülkede BM'nin kolaylaştırıcılığında Libyalıların öncülüğünde ve sahipliğinde ateşkes ve siyasi diyalog sürecinin önü açılabilmiştir. Türkiye, BM öncülüğünde, ilgili BM Güvenlik Konseyi kararları çerçevesinde uluslararası meşruiyet kapsamında yürütülen Libya'nın egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve siyasi birliğinin korunmasına, ülkede kalıcı bir ateşkesin tesisine, ulusal uzlaşığı sağlayacak siyasi diyalog çabalarına güçlü desteğini sürdürmektedir.

Türkiye ile Libya arasında imzalanan ve yürürlüğe giren Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası'yla daha da gelişen iki ülke arasındaki tarihi, siyasi ve ekonomik köklü ilişkiler dikkate alındığında, Libya'da ateşkes ve siyasi diyalog sürecinin devamı ile bu sürecin sonucunda barışın tesisi ve istikrarın sağlanması Türkiye açısından büyük önemi haizdir. Türkiye, bu çerçevede Libya'yla imzalanan ve yürürlüğe giren Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası kapsamında Libya'nın güvenliğine katkı sağlayacak eğitim ve danışmanlık desteğine devam etmektedir.

Gelinen aşamada, Libya'da kalıcı ateşkesin ve siyasi diyalog sürecinin sonuçlandırılması, kurumların birleştirilmesi henüz mümkün olamamıştır. Sözde Libya Ulusal Ordusunun dış güçlerin desteğiyle Libya'nın orta ve doğu bölgelerindeki askerî tahkimatı sürmektedir. BM himayesinde yürütülen askerî ve siyasi görüşmelerin sonuçlanmasını teminen çatışmaların yeniden başlamasının önlenmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede, ülkeden, Türkiye dâhil, tüm bölge için neşet eden risk ve tehditler devam etmektedir. Sözde Libya Ulusal Ordusunun saldırılarının ve çatışmaların yeniden başlaması hâlinde Türkiye'nin gerek Akdeniz havzasındaki gerek Kuzey Afrika'daki çıkarları olumsuz etkilenecektir.

Bu mülahazalarla, Türkiye'nin millî çıkarlarına yönelik her türlü tehdit ve güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Libya'daki gayrimeşru silahlı gruplar ile terör örgütleri tarafından Türkiye'nin Libya'daki menfaatlerine yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek, kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı millî güvenliğimizin idame ettirilmesini sağlamak, Libya halkının ihtiyacı olan insani yardımları ulaştırmak, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti tarafından talep edilen desteği sürdürmek, bu süreç sonrasında meydana gelebilecek gelişmeler istikametinde Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili bir şekilde korumak ve kollamak, gelişmelerin seyrine göre ileride telifisi güç bir durumla karşılaşmamak için süratli ve dinamik bir politika izlenmesine yardımcı olmak üzere hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde Türkiye sınırları dışında harekât ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için, Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 2 Ocak 2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla

verilen iznin süresinin 2 Ocak 2021 tarihinden itibaren on sekiz ay uzatılması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN – Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre görüşme açacağım. Gruplara ve şahsı adına 2 üyeye söz vereceğim. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika ve şahıslar için onar dakikadır.

Tezkere üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: Gruplar adına; İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Ahmet Kamil Erozan, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Özdemir, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Tulay Hatimoğulları Oruç, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Ünal Çeviköz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Mehdi Eker. Şahıslar adına; Sayın Yunus Emre, Sayın Emrullah İşler.

Şimdi ilk söz, İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Ahmet Kamil Erozan'ın.

Buyurun Sayın Erozan. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz evvel Sayın Başkan sizlere önümüze gelen tezkerenin gerekçesini okuttu ama doğru, sağlıklı bir karar verebilmek için o tezkeredeki bilgilerin bir, eksiksiz olması lazım; iki, doğru olması lazım. Dolayısıyla, dinlediğimiz versiyonun ben size başka bir gerçeği sakladığını belirterek birkaç bilgi vermek isterim.

Biliyorsunuz, Kaddafi 20 Ekim 2011 tarihinde öldürüldü ve Libya bir karışıklık ortamına girdi. Biraz evvel gerekçede de ifade olunduğu üzere, 17 Aralık 2015 tarihinde "Suheyraat Anlaşması" diye -Fas'taki bir şehirdir- bir anlaşma imzalandı ve bu anlaşmayla 2 tane -1 tane değil, 2 tane- meşru organ kuruldu: Bunlardan bir tanesi sözü edilen Ulusal Mutabakat Hükûmeti, diğeri Temsilciler Meclisi; ikisi de meşru. Bunlardan Ulusal Mutabakat Hükûmeti Trablus'ta, Temsilciler Meclisi ise Tobruk'ta; bu ikisi, bir arada çalışmak ve Libya'nın geleceğini şekillendirmekle görevlendirildiler. Bu anlaşmanın 1'inci maddesinin (4)'üncü fıkrasında şöyle bir ifade var: "Ulusal Mutabakat Hükûmetinin görev süresi Temsilciler Meclisinden güvenoyu aldığı tarihten itibaren bir yıldır. Bir yıl içerisinde anayasanın tamamlanamaması hâlinde, bu süre ilave bir yıl daha otomatik olarak uzar. Her hâlûkârda hükûmetin görev süresi, Libya Anayasası'na göre, yürütme otoritesinin oluşturulması veya belirtilen görev süresinin sona ermesiyle nihayet bulacaktır." Yani -o süreç başarısız olmakla birlikte- 17 Aralık 2015'te kurulan bu düzen 17 Aralık 2017'de sona ermiştir. Ondan sonra ne Meclis ne Ulusal Mutabakat Hükûmeti meşru değildir ama fiilen vardır. Dolayısıyla hiç kimsenin bugün "Ben meşruyum." demek için hukuki bir zemini yoktur.

İkincisi: Türkiye, böyle bir otorite boşluğu içine düşmüş Libya Hükûmetiyle -tırnak içine alınması gerekirse- 27 Kasım 2019 tarihinde 2 anlaşma -anlaşma da dememem lazım çünkü bunlar mutabakat muhtırasıdır- imzalamıştır: Bunlardan bir tanesi deniz yetki alanıyla ilgili, diğeri Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırası. Bunların her ikisi de Meclisimize geldi. Bu metinlerde "anlaşma" denilememiş olmasının temel bir sebebi vardır çünkü o Suheyraat Anlaşması'na göre, bir anlaşma imzalanırsa bunun Mecliste onaylanması lazım; hâlbuki Meclis Tobruk'ta, dolayısıyla bunun onaylanması mümkün değil. "Bunun ismi 'anlaşma' olamıyor, bari 'mutabakat muhtırası' koyalım." demişlerdir ve çakma -tırnak içinde söylüyorum- bir onay sürecinden geçirmişlerdir. "Çakma" dediğim, oradaki Başkanlık Konseyine "Sen şunun altına 2 tane imza atıver kardeşim." diyerek hukuk dışı diyeceğim -onun için "çakma" kelimesi kullanıyorum- bir süreçle bu metin onlar açısından yasal hâle gelmiştir.

Biz İYİ PARTİ olarak deniz yetki alanı mutabakat muhtırası 5 Aralık 2019 tarihinde TBMM Genel Kuruluna geldiğinde "evet" dedik. Niye "evet" dedik? Çünkü Türkiye'nin "Doğu Akdeniz'in en batı coğrafyası" diyeceğimiz noktada da birtakım hakları olması gerektiğine inandığımız için. Ancak şöyle bir durum var: O deniz yetki alanı mutabakat zaptı veya muhtırası Akdeniz'in ortasında, doğu-batı aksında 18,6 deniz millik bir çizgiden ibaret yani Türkiye sahilleri ile Libya sahillerinin ortasından geçen bir hattın bahsediyoruz. Bu hattın doğu ve batıdaki ile kuzey ve güney istikametindeki yan ve dikey çizgileri koordinatları belirlenmiş olsa da meçhuldür. Şunu demek istiyorum: Ortada bir çizgi var, onun bittiği (A) noktası var, (B) noktası var; doğuya giderseniz Mısır var, batıya giderseniz Tunus var. Bu 2 yan çizgi belirli olmadığı için o, denizin ortasında bir çizgi olarak kalmıştır, bir anlamda farazidir. Başka bir sebeple bunu söylüyorum. Bu, bir münhasır ekonomik bölge anlaşması da değildi ve Türkiye'nin, KKTC'yle vardığı münhasır ekonomik bölge anlaşması dışında Akdeniz coğrafyasında hiç kimseyle bir münhasır ekonomik bölge anlaşması yoktur. Kaldı ki bu deniz yetki alanı mutabakat muhtırası Komisyondan geçerken Komisyon metninin içinde yazıyor "Bu bir münhasır ekonomik bölge anlaşması değildir." diye ama iktidar, bunu münhasır ekonomik bölge anlaşması olarak kamuoyuna yansıttı ve onun üzerine müteakip etapları oynadı.

Daha da kötü bir durum var: Bu 18,6 millik çizginin -denizin ortasındaki çizginin- güneye doğru uzattığınız zaman iz düşümü maalesef Sirte-Cufra hattının doğusuna düşüyor yani Ulusal Mutabakat Hükûmetinin -yetki alanı demeyeyim ama- fiilen kontrol etmediği bir coğrafyaya düşüyor. Onun üzerinde başka hikâyeler anlattınız tabii, onun için doğruları söylemek durumundayım. Dediniz ki: "Biz, bunu Birleşmiş Milletlere gönderdik, Birleşmiş Milletler bunu tescil etti." Şimdi, bu "tescil etti" kelimesinin İngilizcedeki karşılığı bambaşka bir şeyi ifade ediyor; bu, gelen evrak kaydı demektir. Yani bir yere postayla da mektup gönderseniz, iadeli taahhütlü de yapsanız orada kayda geçiyor ama o kayda geçiş ne içerik ne başka bir anlamda o belgeye hukuki bir değer kazandırmıyor. Niye? Çünkü bu coğrafyada Mısır ile Yunanistan da anlaşma yaptı, onlar da tescil ettirdiler. Bu coğrafyada İsrail, Kıbrıs Rum Yönetimiyle anlaşma yaptı, kayda geçirdi. Ne oldu? Yani Birleşmiş Milletler "Burası Türkiye ile Libya arasında parsellendi. Siz buraya bir şey yapamazsınız." diyor mu? Demiyor.

Nitekim, bizim 18,6 millik çizgimizin üstüne Mısır ile Yunanistan'ın yaptığı anlaşma geldi oturdu. Nedir Mısır ile Yunanistan arasındaki anlaşma? 26'ncı boylam Girit hizasından geçer, 28'inci boylam Rodos Adası'ndan geçer; dolayısıyla 2 boylamı kapsayan bir kuşağı Mısır ile Yunanistan paylaştı ve bu bizimkinin üstünde. Şimdi, Birleşmiş Milletlerin "Bir dakika, Yunanistan ile Mısır siz ne yapıyorsunuz? Orası Türkiye'nin. Bakın, orada çizgisi var, arsa parsellendi." dediğini duyduunuz mu? Duymadınız; onu da tescil etti. Demek ki tescilin hiçbir anlamı yok. O tescil üzerinden ileriye yönelik olarak -tezkerenin gerekçesinde olduğu gibi- sanki o coğrafyanın da korunmasına matuf bir çaba içinde olunuyormuş gibi bir algı operasyonu yaratmanın anlamı yoktur.

Başka bir şey var: Yani önümüzdeki günlerin neler doğuracağını bilmiyoruz ama Libya'daki -artık siz isterseniz "kardeş" deyin- kardeşlerimizin kötü bir alışkanlığı vardır; onlar bizim gibi böyle yıllarca müzakere etmek, gecelerini gündüzlerine katıp bir çözüm üretmek gibi bir reflekse sahip değillerdir. Bunun 2 örneği var. Uyuşmazlıklar sadece Türkiye'yle ilgili değil, Libya'nın Malta'yla da Deniz Hukuku Sözleşmesi çerçevesinde uzlaşmazlığı vardı. Ne yaptılar? Libya'lılar uğraşmaz, Uluslararası Adalet Divanına gönderdiler, oradan ne çıkarsa "Şeriatın kestiği parmak acımaz." dediler, kabul ettiler. Bitmedi, Libya'lılar, aynı şekilde Tunus'la olan anlaşmazlıklarını da oturup müzakere etmediler, gönderdiler Uluslararası Adalet Divanına, oradan ne çıkarsa kabul ettiler. Bunu niye söylüyorum? Siz güvenmeyin yani bugün "Bir ulusal mutabakat hükûmeti var; karşılıklı paslaşıyoruz, destekliyoruz, kankayız." diyebilirsiniz ama geleceğin ne olacağını bugünden kestirmek mümkün değildir ve günü geldiğinde o Libya Hükûmetinin Yunanistan'la "Uluslararası Adalet Divanına gidelim." diye bir mutabakata vardığını duyarsanız hiç şaşmayın. O anlaşma, maalesef her ikisi de Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olduğu için, Deniz Hukuku Sözleşmesi temelinde oluşur ve biz neye uğradığımızı şaşırırız.

Güvenlik ve askerî iş birliği anlaşması -arkasından, aynı tarihte imzalandığı için söylüyorum- geldiğinde deniz yetkiye "evet" dediğimiz hâlde ikincisine "hayır" dedik. Sebebi de gayet basit -ben burada söyledim, Sayın Muş oradaydı, Volkan Bozkır buradaydı- anlaşmanın metinleri birbirine uymuyor; İngilizcesi, Arapçası, Türkçesi birbirini tutmuyor o anlaşmanın. Artı, içinde hepimizi tedirgin eden "güvenlik kuruluşlarının sivil personeli" diye bir cümle vardı. Neyin nesidir bu dedik, hiç kimse onun cevabını veremedi.

Hatta -bir adım daha öteye gideyim- ya bu acaba bir tezkere mi yani ismi tezkere değil ama cismi tezkereyi andırıyor, bu bir tezkere midir sorusunu sorduk. Çok enteresan bir cevap geldi Sayın Cumhurbaşkanından "Yo, bu tezkere değildir. Bizden bir talep olursa -Libya tarafından- bunun da gereğini yapacağız." dedi. Sayın Cumhurbaşkanını bu Meclisi yok saydı, onu söylememesi lazımdı; Sayın Cumhurbaşkanının "Bir tezkere gelirse bakacağız, yollarız Meclise." demesi lazımdı, yapmadı.

O tezkere geldi, bugünkü uzatma arayışında olduğumuz tezkere, geçen sene 2 Ocakta geldi ve 2 Ocakta bu konuşulurken... Daha doğrusu o geldi, Sayın Çavuşoğlu, bizleri ikna etmek için muhalefet partilerini dolaştı, bize geldi -Cumhuriyet Halk Partisine de gelmiştir büyük ihtimalle- ve o geldiği toplantıda biz kendisine birtakım sorular sorduk ki alacağımız karara zemin teşkil etsin diye. Şöyle bir soru sorduk: Sizin en kötü durum senaryonuz var mı? Ne demek istiyoruz? Yani İdlib'te başımıza garip, zor işler geldi, şehitler verdik, böyle bir durumla karşılaşmayalım; ola ki öyle bir durumla karşılaşsak ne yapacağımızı biliyor muyuz? Yine başka bir iç savaşın içine gidiyoruz dedik. Bunun cevabını veremedi bize Çavuşoğlu.

İkinci soru: Ya, bizden ne istiyor bunlar? Yani tezkere çıkaracağız da ne istiyorlar; tank mı istiyorlar, top mu istiyorlar, uçak mı istiyorlar artık, neyi istiyorlar? Veyahut istediklerini bilelim de siz bunun ne kadarını vereceksiniz, hepsini verecek misiniz? Yoksa bir kısmını veririz; uçak vermeyiz de İHA veririz; SİHA vermeyiz, top veririz. Şu mektubun bir örneğini versenize dedik biz, "Veremem." dedi. Şimdi "En kötü durum senaryonuz var mı?" cevabı yok; "Mektup var mı?" cevabı yok. Ben bitirmedim işimi, bu sene Komisyonunda Dışişleri Bakanlığı bütçesi konuşulurken aynı soruyu Sayın Çavuşoğlu'na sordum, dedim ki: Bu mektup var mı sahiden yoksa o da mı çakma? Ben bekliyorum ki Çavuşoğlu'ndan "Sayın Erozan -veyahut İYİ PARTİ yetkilileri- biz bunu böyle herkesin önüne veremeyiz ama mahremiyetine uyanız kaydıyla ben size bir örneğini vereyim ama bu, lütfen -devletin gizlilik ihtiyaçları vardır- sizde kalsın." demesini beklerdim, öyle demedi. O gün, ben 40'tan fazla soru sordum, bugüne kadar bunlardan 9'una cevap verdi, 31 küsuru eksik kaldı. Niye bunu söylüyorum? O gün dedi ki Çavuşoğlu: "Bizim, Ahmet Erozan'ın sorduğu soruları cevaplamamız bir ay alır." Geriye kaldı 31 soru, iki gün kaldı, iki gün kaldı. Buradan sesleniyorum Çavuşoğlu'na: Soruların cevabını bekliyorum. Ama bu mektup meselesine döneyim; bu mektup nerede dediğimizde bize ne cevap verdi biliyor musunuz? O 9 sorudan bir tanesi o, ona cevap verdi, "Libya sosyal medyasında böyle bir mektuptan söz ediliyor." dedi. Trajikomik bir durum; ben mektup nerede diyorum, o bana "Libya sosyal medyasında böyle bir mektubun mevcudiyetinden bahsediliyor." diyor. Ben o temelde mi alacağım burada şimdi bu tezkereye ilişkin kararımı? Dolayısıyla bunun gayriciddi bir durum olduğunu bilin ve bu durum, maalesef, bizi ister istemez bir açmazla karşı karşıya bırakıyor.

Biz, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi hedefi meçhul bir macera filminin oyuncusu olmasına karşı çıktık geçen sefer ve maalesef, bu ortaya çıkan tablo bizi "değerli yalnızlık" ile "onurlu izolasyon" arasına sıkıştırmış durumda. Şimdi, şunun bilinmesini isteriz: Libya'nın geleceğinde ne Ulusal Mutabakat Hükûmeti var ne de Tobruk'taki Temsilciler Meclisi var; biz, bir sene içinde başka bir Libya'yla karşı karşıya kalacağız yani bugünkü muhataplarımızı bulamayacağız; yeni gelecekler de meçhul bugün.

Şimdi, biz bunları söylerken şu vurguyu da yapmaktaydık: Hani İdlib, Suriye, Irak, Afganistan vesairelere ilişkin tezkerelere "evet" derken orada en azından Türkiye'nin güvenliği açısından veya küresel anlamda güvenlik açısından bir terörle mücadele unsuru vardı, Libya'da o da yok; her ne kadar burada, tezkerede "El Kaide" "DAEŞ" falan gibi kelimeler sarf ediliyorsa da, bunların gerçekle alakası yok; yok orada böyle bir unsur. 2 bin kilometre ötedeyiz... Yani öbür tarafta "Sınırımızın ötesinden füzeler atılıyor." falan diyorduk da burada öyle bir şey de yok. Yani dolayısıyla doğruları söyleyerek ileriye doğru bakmamızda büyük fayda var.

Biraz evvel tezkere okunurken "ateşkes sağlanamadı" gibi bir cümle vardı. Şimdi, başında sağlanamadı, yılın başında sağlanamadı ama 19 Ocak 2020 tarihinde Berlin'de bir konferans yapıldı bu süreçle ilgili; oraya Sayın Cumhurbaşkanı katıldı, niye erken çıkıp gittiğini bilmiyoruz ama Çavuşoğlu oradaydı, onun sonuçlarını kabullendi. Bitmedi, arkasından şubat ayı içinde Münih'te aynı kararların, 57 maddeden oluşan o kararların takip edilmesi için başka bir toplantı yapıldı Münih'te, oraya Çavuşoğlu da gitti. O kararlarda İrini Operasyonu denilen Roseline A gemisinin başına gelen, vukuata yol açan karar da vardı. Arkasından "5+5" denilen Libya müzakere süreci başladı. Bunlar hep tuğla üzerine tuğla eklenerek bugünlere getiren yol haritasından bahsediyorum.

Bu arada başsağlığı dileklerimi de söylemem lazım. Biz bu arada -bugün ayrıntısına girmeyeceğim ama- Libya'da şehitler de verdik.

Böylelikle inişli çıkışlı bir güzergâhta ilerleyerek biz yakın tarihimizde iki tarafın yani hem Hafter ve Temsilciler Meclisi tarafının hem Ulusal Mutabakat Hükûmetinin Sirte-Cufra hattında karşı karşıya gelip cephelendikleri bir tabloyla karşılaştık. Birleşmiş Milletlerin araya girmesiyle 23 Ekim tarihinde bir ateşkes sağlandı. İktidar cephesinden -tezkerenin gerekçesinde de yazmıyor- 23 Ekim tarihinde bir ateşkes sağlandığının kelimesini duymadık biz. Duyulmasını istemedi bunun çünkü duyulmasını sağlarsa veya biz sağlarsak -ki onun için bunu bugün tekrarlıyorum- o zaman herkesçe rahatlıkla "Ya, bu tezkereye ne ihtiyaç var? Madem ateşkes sağlandı, yola o çerçevede siyasi süreçle devam edilir." denilebilirdi. Bu, böyle olmadı maalesef ama ne oldu? Ben size ne olduğunu... Berlin toplantısını söyledim, Münih toplantısını söyledim, 3 tane Birleşmiş Milletler kararı var. Ateşkes kararının içinde şöyle hükümler var: "Herkes getirdiği yabancı savaşçıyı alsın, götürsün." "Herkes" derken Türkiye de var onun içinde. "Herkesin yaptığı askerî iş birliği anlaşmaları askıya alınmıştır." Var, Türkiye de var onun içinde. "Herkes getirdiği askerî eğitimleri gide götürsün." O da var içinde. Bunları yüksek sesle dışarıda konuşmuyorsunuz ama bunlar yazıyor. Bunları yüksek sesle konuşmakta ne sakınca var, şeffaflık değil mi amacımız? Doğruyu bilmezsek nasıl doğru karar alacağız?

Şimdi, tezkere dediğimiz zaman ister istemez bu askerî bir konu ama ben size cümleler okuyacağım. Bu cümleler, 15 Ocak 2020 tarihi ile 19 Kasım 2020 tarihi arasında Sayın Hulusi Akar ve Sayın Mevlüt Çavuşoğlu tarafından sarf edilmiş cümleler. Tarihleri girmiyorum ama bu dönemi kapsıyor.

Sayın Hulusi Akar: "Biz ateşkesten, barıştan, siyasi çözümden yanayız. Bizim, olayların devamı gibi bir bakış açımız yok. Ateşkesin sağlanmasıyla işe güce bakılmalı." Yine, Hulusi Akar: "Libyalıların yönetiminde olan ve toprak bütünlüğünü muhafaza eden, bağımsız, egemen bir Libya olduğunu görmek istiyoruz. Libya krizinin çözümünde askerî değil, siyasi çözüm olmalı." Yine, Hulusi Akar: "Biz 'Askerî çözüm olmaz.' diyoruz. Askerî çözüm dursun. Askerî çözüm yerine siyasi çözümden yanayız." Yine, Hulusi Akar: "Libya'da, hepimizin kabul ettiği gibi, sorunun askerî bir çözümü yoktur."

Mevlüt Çavuşoğlu: "Bizim, Türkiye olarak tüm gayretlerimiz esasen siyasi çözüme yöneliktir. Bundan sonra Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası örgütlerle neler yapacağımızı konuştuk. Biz de Türkiye olarak tek çözümün siyasi çözüm olduğunu vurguladık." Yine, Çavuşoğlu: "Libya'da tek çözüm, siyasi çözümdür. Başından beri bunu söylüyoruz, bugün de aynı şeyi söylüyoruz. Bugüne kadar askerî çözümü tercih edenler sahada yenilgiye uğradılar..." Çavuşoğlu söylüyor: "Bugüne kadar askerî çözümü tercih edenler sahada yenilgiye uğradılar, başaramadılar, başaramayacaklar." Kime söylüyor bunu? "Libya'da tek çözüm

yolunun siyasi çözüm olduğunu içlerine sindirsinler.” Kim sindirecek? Aynaya bakıp konuşması lazım Çavuşoğlu'nun. “Başka çıkar yolu yoktur. Başka bir yolla da herhangi bir amaca ulaşamayacaktır.”

Şimdi, bunların hepsini söyledikten sonra, kalan on saniyede şu soruyu da sormak ihtiyacındayım: Bizim, anlaşıldığı kadarıyla, bilmediğimiz sebepler temelinde Libya'daki Ulusal Mutabakat Hükûmetine karşı bir cömertliğimiz var. Bu cömertliğin garabeti, bu tezkerenin on iki değil, on sekiz ayla ilgili olarak gelmiş olmasıyla da irtibatlıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AHMET KAMİL EROZAN (Devamla) – 24 Aralık 2021'de seçimler yapılacak ve tezkere hâlâ geçerli olacak o tarihte. O zaman, ister istemez aklımıza şu geliyor: Acaba iktidar objektif değil, subjektif temellerde almış olduğu bir kararla Libya'nın geleceğine yön verecek o seçimlere de müdahale etmek arayışıyla mı bunu on iki aylık değil de on sekiz aylık getiriyor sorusunu sormak durumundayım.

Bu cömertliğin karşılığında bir şey aldık mı sorusunu da sormam lazım. Niye soruyorum? Bizim müteahhitlik alacağımız olarak 20 milyar dolar var orada. Paraya ihtiyacımız var mı? “Yok” diyecek parmak kaldırsın. Nerede bu 20 milyar dolar? Madem bu cömertliği yapıyoruz, bunun karşılığını alıyor muyuz?

Bütün bu belirsizlikler çerçevesinde, biz geçen sefer “hayır” dediğimiz tezkereye, bugün “evet” dememizi gerektirecek herhangi bir unsurun yokluğunda, geçen seferki tavrımızı sürdürüleceğimizi kayda geçirmek isterim. Hepinizi saygıyla selamlarım. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Özdemir.

Buyurun Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan evvel, yüz altı yıl önce Sarıkaş'ta şehit düşen kahraman askerlerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Libya'ya asker gönderilmesinin on sekiz ay daha uzatılmasına dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarla selamlıyorum.

2011 yılının Şubat ayında Libya'da başlayan ve Arap Baharı olarak adlandırılan sürecin kıvılcımları ilerleyen aşamada ülkede Kaddafi rejiminin devrilmesiyle sonuçlanmıştır. Ancak rejimin devrilmesinden sonra silahlı çatışmalar yoğunlaşmış, parçalanmış bir yapı ortaya çıkmıştır. 2015 yılına gelindiğinde Birleşmiş Milletler himayesinde tarafların bir araya getirildiği diyalog süreci sonunda 17 Aralık 2015'te Libya Siyasi Anlaşması imzalanmış, Ulusal Mutabakat Hükûmeti Libya'nın tek ve meşru temsilcisi olarak tanınmıştır. Ancak çok geniş kesimden destek alan Halife Hafter komutasındaki sözde Libya ordusu 4 Nisan 2019 tarihinde tesis edilen barış bozmuş ve Trablus'u kuşatmaya başlamıştır. 27 Kasım 2019'da ülkemizi ziyaret eden Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başkanlık Konseyiyle, 2012 yılında Libya'yla imzalanan Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası üzerine bina edilen Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır. Böylelikle, ülkelerimiz arasında güvenlik kurumları nezdinde eğitim programlarının düzenlenmesi, teknik bilgi ve tecrübe paylaşımı, terörizm ve yasa dışı göçlerle mücadele konularındaki iş birliğinin hukuki zemini tesis edilmiştir.

2019 Aralık ayına gelindiğinde ise Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başkanlık Konseyi Başkanı Serrac, ülkesinin birlik ve bütünlüğünü tehdit eden yasa dışı silahlı gruplarca düzenlenen saldırılara karşı koyabilmek, ülkedeki barışı korumak ve istikrarı temin etmek amacıyla Türkiye'den yardım talep etmiştir. Bu gelişme üzerine, Libya'ya asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi Meclisimize gönderilmiş ve 2 Ocak 2020'de kabul edilmiştir. Böylelikle, Libya'nın güvenlik ve istikrarına katkı sağlamak amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri personeli talep edilen eğitim ve danışmanlık yardımı sağlanmış, verilen bu yardım sayesinde Ulusal Mutabakat Hükûmeti ülkenin bütünlüğüne kasteden saldırıları durdurmuştur. Netice itibarıyla, Libya'nın ülkemiz ve Kuzey Afrika ile Akdeniz Bölgesi için de güvenlik riski doğurabilecek kaosa sürüklenmesinin önüne geçilmiştir.

Ulusal Mutabakat Hükûmetinin elde ettiği başarılar, Libya krizinde siyasi sürecin yeniden canlanmasını sağlamıştır. Ülkemiz Libya'da ihtilafın başlangıcından beri askerî bir çözümün mümkün olmadığı görüşünü her daim vurgulamış, kalıcı askerî ateşkesin tesisi ve siyasi çözüm sağlanması amacıyla yürütülen tüm uluslararası çabalara destek olmuştur. Bu bağlamda, 19 Ocak 2020'de Berlin'de düzenlenen konferansa katılan Türkiye, sorumlu davranışıyla Libya'da barış ve istikrarın hâkim olmasına yönelik siyasi katkısını da sunmuştur. Geline nokta, Libya'da darbeye Ulusal Mutabakat Hükûmetini devirme amacı5 taşıyan Hafter güçlerinin saldırıları önemli ölçüde engellenmiş olsa da ihtilafa çözüm bulunması amacıyla tertiplenen Berlin Konferansı'nın ardından Birleşmiş Milletler himayesinde yürütülen kalıcı ve sürdürülebilir ateşkes ve siyasi diyalog sürecinin sonuçlandırılması ve kurumların birleştirilmesi ne yazık ki henüz mümkün olmamıştır.

Sözde Libya Ulusal Ordusunun, dış güçlerin yoğun desteğiyle Libya'nın orta ve doğu bölgelerindeki askerî tahkimatını sürdürdüğü belirtilmektedir. Hafter'e bağlı sözde Libya ordusunun siyasi süreci baltalaması ve askerî yöntemlere başvurarak meşru Hükûmete yönelik yeniden saldırılar düzenlemesinin ihtimal dâhilinde olduğu da ifade edilmektedir. Nitekim bu yönde sadece saha bulgusu olmayıp medyaya da yansımış olan çok sayıda haberler mevcuttur, Birleşmiş Milletler dahi bu tespiti yapmaktadır. Bu kapsamda Libya'daki durumun ülkemiz dâhil olmak üzere tüm bölge için risk ve tehditler barındırmayı sürdürdüğü açıktır. Sözde Libya Ulusal Ordusunun saldırılarının yeniden başlaması ve meşru Hükûmetin sıkıntıya düşmesi hâlinde Türkiye'nin gerek Libya'da gerek Akdeniz havzasında gerekse Kuzey Afrika'daki çıkarları hiç kuşku yok ki olumsuz etkilenebilecektir. Kaldı ki bunun için pusuda hazır bekleyenler de vardır. Libya ve bilhassa Akdeniz üzerinden ülkemize yöneltilmeye çalışılan beka tehditlerinin mevcudiyeti her hâliyle kendisini göstermektedir. Bu nedenlerle, Libya'da askerî yöntemlere başvurulması ve saldırıları yeniden başlatma girişimlerinin caydırılması ve engellenmesi önem taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, Libya'yla vardığımız Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına ilişkin Mutabakat Muhtırası her iki ülkenin Doğu Akdeniz'deki hak ve menfaatlerinin tescili konusunda önemli bir başlangıç olmuştur. Kıbrıs Türklüğünün haklarının korunması hususunda sergilediğimiz kararlılık da aynı kapsamda anlamlı bir hâl almıştır. Libya'yla imzalanan muhtırayla beraber yetki alanlarımızın batı hududu kesinlik kazanmış, Türkiye'yi Doğu Akdeniz'deki hesap ve girişimlerden uzak tutmak isteyen, dahası, egemenliğimize kasteden girişimler rafa kaldırılmıştır. Bölgedeki gündem hızlı şekilde lehimize değişiklik göstermiştir. Libya'da darbeci Hafter'i destekleyen ya da Türkiye'nin deniz yetki alanlarında gözü olanlara hemen ortaklı ve hukuksuz girişimlere koyulmuşlardır. Özellikle Fransa, Ulusal Mutabakat Hükûmetinin başkent Trablus'u saran kuşatmayı yararak ilerleme kaydetmesinin hemen ardından Türkiye'yi daha fazla hedef alan bir tutum takınmaya başlamıştır. Ulusal Mutabakat Hükûmetinin kazanımları karşısında şaşkınlık ve paniğe kapılan Fransa, ülkemize yönelik yalan ve iftiralara da başvurmuştur. Geride bıraktığımız haziran ayında, Fransa Savunma Bakanlığı, Türk Deniz Kuvvetlerine bağlı savaş gemilerinin Akdeniz'deki NATO misyonuna katılan bir Fransız savaş gemisine radar kilidi attığını iddia etmiştir. Oysa aynı Fransız gemilerinin iddia edilen olayın hemen öncesinde Türk donanması tarafından yakıt ihtiyacının karşılandığı ve radar kayıtları dâhil olmak üzere diğer teknik bilgilerin haklılığını ispat ettiği de görülmüştü. Fransız Savunma Bakanının durumu NATO gündemine taşıması sonrasında, Türkiye karşıtı bir cephenin oluşturulmaya çalışıldığı gerçeği belirginleşmiştir. Nitekim, NATO'dan umduğunu bulamayan Paris

yönetimi, müteakip dönemlerde, bu kez yanına aldığı Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum kesimiyle beraber Avrupa Birliğini etkilemeye çalışmıştır. Bu çabalar hâlâ devam etmektedir; Avrupa Birliği, Libya'da insani krize sebebiyet veren ve Hafter eliyle gerçekleşen insanlık suçlarına sağladığı silah desteğiyle ortak olan Fransa ile hukuksuz ve gayrimeşru çabalar güden Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum kesiminin temelsiz gündemlerine hapsolmuş durumdadır. 23 Kasım 2020 günü Avrupa Birliği tarafından icra edilen ve her yönüyle tartışmalı olan İrini Harekâtı kapsamında Libya'ya seyreden ve insani yardım malzemesi taşıyan "RoselineA" adlı, ülkemizin bayrağını taşıyan bir ticaret gemisine Türkiye'nin izni olmaksızın müdahale edilmesi ve hukuk dışı denetlemeye bulunulması yaşanan akıl tutulmasının açık bir dışa vurumudur. İrini Harekâtı'nın sadece Akdeniz'de gerçekleştiği dikkate alındığında, Libya'da yaşanan krizde yanlış bir tutumun sergilendiği kendisini her hâliyle göstermektedir. Niyet samimi değildir. İstenilen, Ulusal Mutabakat Hükûmetinin elinin kolunun bağlanması, Hafter güçlerinin ise ilerleme kazanmasının teminidir. Sirte ve Cufra bölgelerine doğru yoğun bir yığınak sevkıyatı yaptığı Birleşmiş Milletler tarafından tespit edilen Hafter güçlerine alan açarak Avrupa Birliği kendi değerleriyle çelişmektedir. Daha önemlisi, farkına belki geç varacaklar ama çıkarlarıyla da uyumlu olmayan, neticede son turda kendi ellerinde patlayacak silahla ortada dolanan karanlık bir oyunun içerisine sıkışmışlardır.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye'nin Libya'yla vardığı mutabakat muhtırası, deniz yetki alanlarının hakça ve adilce paylaşılmasını öngören bir anlayışın sonucudur. Doğu Akdeniz konusundaki bu yaklaşımımız hukuki, vicdani ve ahlakidir. Diğer yandan, Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarımızın korunmasında Libya'nın stratejik ve yadsınamaz derecede büyük bir önemi vardır. Bu çerçevede, Ulusal Mutabakat Hükûmetinin yanında olarak siyasi sürecin barış çerçevesinde nihayete ermesinde her türlü katkıyı sunmamız gerekir. Geline aşamada, ülkemizin şimdiye kadar müttefik gördüğümüz diğer ülke ve uluslararası oluşumlarla süren ilişkisinde Doğu Akdeniz'in önemli ve özel bir anlamı barındırdığı her hâliyle ortadadır. Böylesi bir dönem içerisinde, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliğinin Türkiye'ye karşı yaptırım içeren gündemleri, konuşmaları veya kararları, hiç kuşku yok ki ilişkilerimizde tamiri zor tahribatlar yaratacak ancak sadece bizim açımızdan kayıp olmayacaktır.

Bugün, yaptırımlar bahsinde iki temel meselenin dikkatlerden kaçmadığını ifade etmek gerekir. Bunlardan ilki, Türkiye'nin kendi millî güvenliğini tesis etmek üzere geliştirdiği savunma sanayisi altyapısından duyulan rahatsızlıktır. Nitekim, yerlilik oranının yüzde 70'ler seviyesinin üzerine çıktığı savunma sanayisi ürünleri sayesinde Türkiye'nin Irak, Suriye ve Doğu Akdeniz'deki çaba ve gayretleri millî güvenliğimize yönelen tehdit ve tehlikelerin bertaraf edilmesinde büyük katkı sağlamıştır. Ayrıca, Libya'nın kendi toprak bütünlüğü ve istikrarını koruması ile Azerbaycan'ın işgal edilen topraklarını kurtarmaya yönelik başlattığı askerî harekâtlarda Türk savunma ürünlerinin üstlendiği öncü ve büyük rol tüm dünyanın malumudur. Türkiye'yi dost ve müttefik görenler, 21'inci yüzyılda Türkiye'nin harbin taktik ve tarihini yeniden yazdırmaya aday askerî teknolojilerinden elbette memnundur. Aksi düşünceye sahip olanlarsa korku ve endişeyle savunma sanayimizde var olan ilerleş ve hatta sıçrayışın durdurulmasına bile yavaştırılmasına gayret etmektedirler.

Yaptırımlar bahsinde öne çıkan diğer bir meseleyse Doğu Akdeniz bölgesinde yaşanan gelişmelerle beraber değerlendirilmiştir. Avrupa Birliğinin son liderler zirvesinde Yunanistan'ın bölgeyle ilgili yanlış, sorunlu ve diyalog yerine gerginliği sürekli tırmandırıcı çabalarının ülkemizle olan ilişkileri zehirlediği malumunuz olmuştur. Yunanistan Başbakanının kendi ülkesinde yayın yapan bir televizyon kuruluşuna verdiği demeçte, Türkiye'yle yaşanan sorunu Avrupa Birliği ile Türkiye arasında yaşanan soruna taşımayı başardıklarını itiraf etmesi, çarpıklığın en açık göstergesi olmuştur. Henüz bu itirafın etkileri sürerken bu kez ABD'nin uygulamaya koyduğu ve savunma sanayimizi hedef alan yaptırımlarla ilgili Yunanistan Dışişleri Bakanından başka bir itiraf daha gelmiştir. Yunanistan Dışişleri Bakanı, kendi ülkesinde yayın yapan bazı gazetelere verdiği demeçte, küstahça, ABD'nin Türkiye'ye yaptırım uygulamasından memnuniyet duyduğunu dile getirirken bu kararlarda ülkesinin de rol oynadığını iddia etmiştir. Hızını alamayan Yunan Bakan, ABD'yle vardıkları savunma iş birliği anlaşması kapsamında, Girit'teki ABD'ye ait Suda Üssü'nün genişletilmesi ve Dedeagaç Limanı'nın da yine ABD'ye imtiyazlar verilmesi karşılığında yaptırım kararları için gerekli altyapıyı hazırladıklarını belirtmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri yönetiminin, şayet Yunanistan'ın ipiyle kuyuya indiyse o kuyunun dipsiz olduğunu anlaması uzun sürmeyecektir. Yunanistan, Dedeagaç bölgesinden başlayarak Bulgaristan ve Romanya düzleminden hareketle Karadeniz'de rahatça at koşturabileceğini zannettiye de, ne derecede büyük bir stratejik körlüğe yakalandığını anlaması uzun sürmeyecektir.

Her çevrenin bilmesi gerekir ki uzun menzilli bölgesel hava savunma sistemi tedariki Türkiye için hayati bir gerekliliktir. Bu anlamda önceliğimiz, NATO müttefiklerimizden millî güvenlik açığımızı gidermekti. Fakat hiçbir NATO üyesi ülke, dahası ABD, bu sistemleri Türkiye'ye satmak istemedi. Neticede, tedarik sürecinde en uygun teklifi veren Rusya menşeli sistemlerin alınması kararlaştırıldı. Türkiye bağımsız bir ülkedir. Egemenliğimizi doğrudan ilgilendiren bir meselede başka ülkelerden akıl ve icazet almayız. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, egemenlik haklarımızın gereğini yerine getiriyoruz diye aldığımız kararlardan da geri adım atacak değiliz. Aynı durum Doğu Akdeniz için de geçerlidir. Türkiye, gerginliği azaltmak için bütün samimiyetini ortaya koymuşken yanlış ve yakışıksız politikalarla haklarımızdan geri adım atabileceğimizi zannedenler boşa oyalanmasın. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bütün iyi niyetimize rağmen bölgenin barış iklimini bozmayı göze alanlar varsa ya da bunu hesap edenler bulunuyorsa Türkiye'nin güçlü, etkin ve caydırıcı kudretini icap ettiğinde ortaya koyma kararlılığını sonuna kadar göstereceğini iyi bilmeleri gerekir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kendi çapına ve boyuna güvenmeyenlerin başka çevrelerin arkasına sığınıp tilki misali şikâr almayı ummaları hüsrandan başka bir şey getirmeyecektir. Türkiye, ısrarla, Doğu Akdeniz meselesinde uluslararası hukukta var olan kabul ve kararlar ne ise, hepsinden doğan hakları ölçüsünde egemenliğini koruyacağını, diyaloga ise açık olduğunu ilan etmektedir. Buna karşın, Yunanistan hukuksuz eylemlerini sürdürmekte, ikili görüşmelerden ısrarla kaçmakta, bölgenin barış ve istikrarını ortadan kaldıracak çabalarına devam etmektedir. Bu durum, Yunanistan açısından kaldırılabilir bir yük, Atina'yı tatmin etmeye uğraşırken kendinden çok ciddi taviz ve açıklar veren Avrupa Birliği açınsındansa sürdürülebilir değildir. Türkiye'ye, Türkiye'nin kendi deniz yetki alanlarında faaliyet gösteren Oruç Reis sismik araştırma gemisinin bölgedeki çalışmalarını durdurma çağrısı yapanların, Yunanistan'ın neredeyse her gün Akdeniz ve Ege'deki askersiz olması gereken adaları silahlandırması karşısında sessiz kalması, gerçekte kimin, hangi niyetle olduğunu göstermektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, Libya'nın istiklalinin ve toprak bütünlüğünün korunması hususunu bizim açımızdan önemli kılan bir başka durum da Kuzey Afrika bölgesindeki çıkarlarımızla ilgilidir. Libya gibi Kuzey Afrika'da bulunan ülkelerin tamamı yüzyıllar boyunca beraberce yaşadığımız aynı hudutların içerisindeydi. Bugün bile Kuzey Afrika ülkelerinin her birinde hatırı sayılı mevcutta Türk nüfusunun yaşadığı gerçeği malumdur. Ayrıca, aynı bölgede bulunan ülkelerde yaşayan insanların büyük bir çoğunluğunun ülkemizle var olan güçlü gönül bağları hâlâ koparılamamıştır. Yapılan bir çalışmaya göre, 16'ncı yüzyıldan 19'uncu yüzyılın başına kadar geçen süre boyunca Anadolu'dan gelen 1 milyona yakın Türk, asker olarak bölgeye yerleşmiştir. Dahası, bölgeye yerleşen Türklerin çocukları olan Koloğulları, bugün hâlâ bu isimle bölgedeki mevcudiyetlerini sürdürmektedirler. Kuzey Afrika bölgesi, Akdeniz'in güney sahillerini tuttuğu gibi, yine, Akdeniz'in Atlas Okyanusu ve Hint Okyanusu'na açılan stratejik geçiş noktalarını da bünyesinde barındırmaktadır. Enerji kaynaklarının transferi ve Afrika'dan Avrupa'ya yönelen göçlerde en stratejik

nokta olmaları da önem arz eden bir başka özelliğidir. Bilhassa Libya, Avrupa için acil gündem olan enerji ve sığınmacılar meselesinde işte bu yüzden önemlidir çünkü Avrupa'nın ihtiyacı olan petrolün büyük bir kısmı Libya'dan temin edilirken, Avrupa'ya Afrika'dan göç eden insanların neredeyse tamamına yakını Libya üzerinden bir kıtadan diğerine geçmenin arayışı içerisinde olmaktadır. Bu şartlarda Kuzey Afrika bölgesiyle geliştireceğimiz ilişki, sadece bu alanla sınırlı olmayan, aynı zamanda Avrupa ve Afrika Kıtalarına yönelik takip edeceğimiz bölgesel ve küresel siyasetimiz açısından da değerlidir. Bu kapsamda, Cezayir ve Tunus'la beraber son yıllarda hız kazanan ve giderek daha ileri bir noktaya taşınan ilişkilerimiz de memnuniyet vericidir.

Libya'nın istikrarının önündeki bütün engeller, geline ve bundan sonraki aşamalarda kaldırılmalı, verdiğimiz destek, huzur ve güvene erişinceye kadar devam etmelidir. Mehmetçik, Libya'da eğitim ve danışmanlık faaliyetleriyle tarihî bir sorumluluğu yerine getirirken ülkemizin hak ve menfaatlerinin çok geniş bir alanda korunmasına da katkı sağlamaktadır. Temennimiz, şimdiye kadar sürdürülen çabaların devam etmesidir.

Bu kapsamda, şanlı askerimizin Libya'daki görev süresinin on sekiz ay daha uzatılmasına dair gündemimizde bulunan Cumhurbaşkanlığı tezkeresine Milliyetçi Hareket Partisi olarak olumlu yönde oy vereceğimizi belirtiyor, Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kavas arkadaşlar lütfen salonu havalandırsınlar.

Kapanma Saati: 16:49

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.08

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36'ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

(3/1459) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Birleşime on dakika daha ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.09

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.45

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36'ncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

(3/1459) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Evet, bir söz talebi vardı, önce onu karşılayacağım.

Sayın Oluç, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

24.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, basın açıklaması yapmak üzereyken emniyet görevlilerinin HDP İstanbul Milletvekili Musa Piroğlu'na müdahale ettiğine, polisin sert ve orantısız müdahalesi sonucunda milletvekilinin tekerlekli sandalyesinden düşürüldüğüne, bu saldırıyı yapanları ve emri verenleri kınadıklarına, Meclis Başkanlığından Milletvekiline yönelik bu saldırıdan dolayı bir araştırma yapılmasını ve gerekli bilgilerin Meclise iletilmesini istediklerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; biraz evvel sosyal medyaya bir video düştü. Bizim İstanbul Milletvekilimiz Musa Piroğlu, bir vekil hakkı olan ama aynı zamanda bir yurttaş hakkı olan basın açıklaması yapmak üzere sahaya çıkıyor İstanbul'da. Alanda basın açıklaması yapılmadan önce emniyet görevlileri müdahale ediyorlar ve kolluk güçlerinin bu son derece barbarca ve sert müdahalesi, orantısız müdahalesi sonucunda Milletvekilimiz Musa Piroğlu -ki biliyorsunuz, burada izliyorsunuz Mecliste de- tekerlekli sandalyesinden yere düşürülüyor ve bir süre yerde çırpınmak zorunda kalıyor. Son derece vahşi ve gerçekten orantısız ve barbarca bir saldırı emniyet güçlerinin bu yaptığı saldırı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bu saldırıyı yapanları kınıyoruz, bu emri verenleri kınıyoruz; en sert biçimde kınıyoruz, insanlık dışı buluyoruz. Bir engelli yurttaşımıza ve engelli milletvekilimize yönelik bu ağır saldırı asla kabul edilebilir bir saldırı değildir. Bunun emrini kim verdiyse bunun hakkında acilen soruşturma yapılmasını, bunu kim uyguladıysa hakkında hem milletvekiline dokunmaları dolayısıyla hem de bir yurttaş, engelli bir yurttaş böyle insanlık dışı bir müdahalede bulunmaları dolayısıyla soruşturma açılması gerektiğini söylüyoruz ve sizin aracılığınızla da Meclis Başkanlığından, milletvekiline yönelik bu saldırıdan dolayı bir araştırma yapılmasını ve gerekli bilgilerin Meclise iletilmesini istiyoruz. Çünkü doğrudan doğruya milletvekilinin itibarını sarsmaya dönük bir saldırdır aynı zamanda. Bunu kınadığımızı bir kez daha ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Oluç.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Tezkereler (Devam)

2.- Türkiye'nin Millî Çıkarlarına Yönelik Her Türlü Tehdit ve Güvenlik Riskine Karşı Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Gerekli Her Türlü Tedbiri Almak, Libya'daki Gayrimeşru Silahlı Gruplar ile Terör Örgütleri Tarafından Türkiye'nin Libya'daki Menfaatlerine Yönelebilecek Saldırıları Bertaraf Etmek, Kitlemel Göç Gibi Diğer Muhtemel Risklere Karşı Millî Güvenliğimizin İdame Ettirilmesini Sağlamak, Libya Halkının İhtiyacı Olan İnsani Yardımları Ulaştırmak, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sürdürmek, Bu Süreç Sonrasında Meydana Gelebilecek Gelişmeler İstikametinde Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Bir Şekilde Korumak ve Kollamak, Gelişmelerin Seyrine Göre İleride Telafisi Güç Bir Durumla Karşılaşmamak İçin Süratli ve Dinamik Bir Politika İzlenmesine Yardımcı Olmak Üzere Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerekli olduğu takdirde Türkiye Sınırları Dışında Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın

92'nci Maddesi Uyarınca 2 Ocak 2020 Tarihli ve 1238 Sayılı Kararla Verilen İznin Süresinin 2 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1459) (Devam)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin gruplar adına konuşmaları üzerinde kalmıştık.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Tulay Hatimoğulları Oruç.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve bizleri ekranları başında izleyen değerli yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, bugün, AIHM Büyük Daire, Sayın Demirtaş ve tüm tutuklu seçilmişlerin derhâl serbest bırakılmalarını içeren ikinci bir karar almış oldu. Seçilmişler cezaevlerinde daha fazla tutulamazlar, seçilmişler derhâl serbest bırakılmalıdır. Bunu buradan bir kere daha ifade etmek istiyoruz.

Değerli halklarımız, bizler şimdi Libya tezkeresini görüşüyoruz ve bütün kamuoyu hatırlayacaktır, Libya tezkeresi için Türkiye Büyük Millet Meclisi 2 Ocak yani yeni yılın hemen ertesi günü apar topar olağanüstü bir şekilde toplandı ve bu sıralar tıka basa doluydu. Çok sayıda milletvekili o gün Genel Kurula katıldı. Aradan bir yıla yakın bir zaman geçti, şimdi yine Libya tezkeresinin uzatılmasıyla ilgili görüşmeler yapıyoruz ama sıralara bakıyorum, bomboş. Yani Libya tezkeresinin ve Libya siyasetinin geçici olarak yaratmış olduğu o heyecanın, geçici olarak kamuoyunu yanıltan, algı yaratan iktidarın yaklaşımının bugün Mecliste Libya tezkeresinin gördüğü ilgiye de baktığımızda nasıl boşa düştüğünü iktidar partisinin sıralarına da bakarak görmek mümkündür.

Libya'yla ilgili girilen ilişkiler bağlamında, hatırlayacaksınız, 2 mutabakat muhtırası imzaladı Türkiye Hükûmeti ve bunlar, çoğunluk kararıyla alındı. Bizim, yine, Halkların Demokratik Partisi olarak bugünkü tezkereye şerh düşeceğimiz gibi, önceki mutabakat muhtıralarına da şerhimiz olmuştu. Bunun neden böyle olduğunu, bu mutabakat muhtıralarından çıkan sonuçları şimdi hep beraber irdelemeye gerçekten çalışmalıyız, çalışalım.

Birincisi, Akdeniz Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası 5 Aralık 2019'da imzalandı. AKP iktidarı münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının belirlenmesiyle ilgili bu anlaşmayı kamuoyuna şöyle anlattı, olduğu gibi ifade etmek istiyorum: "Türkiye bu anlaşmayla Doğu Akdeniz'deki bütün oyunları bozdu. Akdeniz'de 41 bin kilometrekarelik bir deniz alanına hapsetmek isteyenlere mükemmel bir cevap. Türkiye, mavi vatan topraklarının dörtte 1'i büyüklüğünde bir alana hâkimiyetini ilan etti." demiştiniz, "Yunanistan ve Kıbrıs Rum yönetiminin Mısır'la münhasır ekonomik bölge anlaşması yapmasının önüne geçtik." demiştiniz, "Libya, Girit, Kaşot, Kerpe, Rodos ve Meis Adalarının, esas olarak münhasır ekonomik bölge sınırları ilan eden Yunanistan'ın gasbettiği 39 bin kilometrekarelik bölge hâkimiyeti geri alındı." demiştiniz, "Türkiye şerh ittifaklarına karşı sahada büyük bir başarı elde etti." demiştiniz.

Peki, biz ne demiştik? Meclis tutanaklarına dönüp baktığınızda, Halkların Demokratik Partisi olarak bizim ne dediğimizi orada net olarak göreceksiniz. Biz de "Akdeniz'e kıyısı olan her devletin münhasır ekonomik bölge ilan etme hakkı elbette vardır ama bu hak paylaşılırken kıyıdaş ülkelerle bir diyalog aranmalı, kıyıdaş ülkelerle bir anlaşma sağlanmalıdır." demiştik, "Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti ile meşruiyeti hâlen tartışmalı olan Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti arasında imzalanan bu anlaşmanın Güney Kıbrıs'taki Hükûmet ve Yunanistan arasındaki bir anlaşma ve bir diyalogla yapılmadığı için onların da benzer yollara başvurmasının önü açılacak." demiştik, "Yunanistan ile uluslararası tanınırlığı olan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin de kendi arasında münhasır ekonomik bölge anlaşması yapması durumunda Türkiye ile Libya arasındaki anlaşmanın uygulanabilirliği ortadan kalkabilir." demiştik, "Rodos ve Girit'ten başlayan Yunanistan sınırının Kıbrıs'la arasındaki mesafe -bu rakamlara lütfen hep beraber dikkat edelim- 345 ile 338 deniz mili. Türkiye ile Libya arasındaki en yakın mesafe 390 deniz mili." demiştik. Bu realiteden de yola çıkarak demiştik ki "Libya'da ve Kıbrıs'ta siyasal istikrar ve çözüm sağlandıktan sonra münhasır ekonomik bölgeleri çakışan 4 devlet, ne yapıp edip bir araya gelip anlaşma yapmalı."

Bunları neden söyledik? Çünkü AKP iktidarı alelacele davrandı, sürekli bu kürsülerden ifade ettik, önce sismik araştırma yapacak gemiler yollandı, ardından askerî gemiler yollandı, helikopterlerle desteklendi, şimdi, yakın vakte baktığımızda peş peşe ilan edilen NAVTEX'ler vesaire. Ne oldu? Burada, "Sahada kazanacağız." diye yola çıkan AKP'nin uluslararası hukuku çiğnediğini bir kere daha görmüş oluyoruz ve başka ülkelerin hukuku çiğnemesinin bu tutumla önünü açtığını bir kere daha görmüş oluyoruz.

Şimdi, diğer mutabakat muhtırasını hatırlayalım: Libya Hükûmeti ile Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası, bu da 21 Aralık 2019'da imzalanıyor. İktidarın o kadar acelesi var ki yemedi içmedi o günlerde, ha bire Libya'yla anlaşma imzaladı, peşi sıra da yılbaşının ertesi günü Genel Kurulu bir tezkere için topladı. Yani Genel Kurulu sadece Libya'yla ilgili çalışmaya mahkûm etti mevcut iktidar.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Libya'ya silah ambargosu kararı olduğunu bütün dünya kamuoyu biliyor. Türkiye'deki iktidarın sadece bir tek tarafa yani Trablus merkezli Ulusal Mutabakat Hükûmetine yani Serrac güçlerine silah yolladığı bilinen bir gerçek. Sadece silah da değil, -savaşçı yolladığı da- Suriye'den devşirmiş olduğu savaşçıları da yolladığı belgeleri ispatlanmış durumdadır. Burada yine, can alıcı noktalardan biri... Biz bütçede bu konuları gerçekten çok konuştuk, bütçenin nasıl delik deşik bir hâlde olduğunu konuştuk. İnsanların açlık ve yoksullukla karşı karşıya kaldığı için intihar yolunu seçtiğini konuştuk. Burada, insanların kendini geleceksiz gördüğünü, Türkiye yurttaşının kendisini mutsuz hissettiğini söyledik, çiftçi aç, yoksul dedik, toprağını ekemiyor dedik, işçi emeğinin hakkını alamıyor dedik, pandemi koşulları bunları daha çetrefilli bir hâle getirdi dedik. Oysaki siz, Türkiye'de, Türkiye'nin 82 milyon vatandaşının parasını pulunu Libya'da savaşacak Selefi cihadist çetelere harcamakta hiçbir beis görmediniz. Gerçekten şuna inanın: Bütçede geri kalan, pandemiyle mücadelede geri kalan AKP'nin karnesinin formülasyonu kuru ekmek ve dağıtılamayan maskedir.

Libya'yla bu anlaşmaların hukuki dayanaklarına da bakmamız lazım. Birleşmiş Milletler, 2015'te "Suheyat Anlaşması" olarak ifade ettiğimiz anlaşmaya göre Ulusal Mutabakat Hükûmeti'yle ilgili kimi kararlar aldı ama bu kararlar şartlara bağlandı. Siz bunu kamuoyuna anlatırken bu kararların hangi şartlara bağlandığını ifade etmediğiniz için Libya'nın resmî hükûmeti olarak Serrac güçlerini görmekte bir beis görmediniz. Ayrıca da gerçekten, mevcut olan iktidar bu kararlarla Türkiye'nin ayağına zaten baltayla vurmuş oldu. Şu sıralar Birleşmiş Milletler öncülüğünde Mısır, Tunus, Fas ve Libya'da iki taraf yani hem Serrac güçleri hem Hafter güçleri masaya oturtuluyor ve bir siyasal çözüm arayışı içindeler. AKP'nin müttefiki olarak gördüğü Trablus Ulusal Mutabakat Hükûmeti'nin İçişleri Bakanı Fethi Başağa -Suriye sürecinde AKP'nin en güvenilir ismiydi biliyorsunuz- bu süreçte Fransa ve Mısır'la görüşmelere başladı. Serrac hükûmeti Başağa'ya da güvenmediği için onun paralelinde yeni bir yapılanmanın içine girdiğini hepimiz biliyoruz.

Burada biraz daha devam etmek istiyorum. Burada yine bu kürsüden bahsettik, "mavi vatan" teorisinin önemli isimlerinden biri olan Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Kurmay Başkanı Tümamiral Cihat Yayıcı sessizce istifa etti ya da ettirildi, bilemiyoruz. Burada ben şunu merak ediyorum gerçekten: Son gelişmelere baktığımızda, "mavi vatan" teorisini bu iktidar buzdolabına mı kaldırdı? Kamuoyuna bir açıklama borcunuz var bu konuda.

Yine, devam edelim: Bu süreçte ne oldu? Alman firkateyni Türk gemisine baskın yaptı, Hafter güçleri Mısırata Limanı'na doğru hareket eden Türkiye gemisine el koydu. Siz ne yaptınız? Basın açıklaması yaptınız sadece çünkü gerçekten, mevcut olan

iktidar kendini o kadar gayrimeşru bir konuma götürdü ki bunları bile savunamaz bir hâle gelmiş durumdadır.

AB yaptırımları gündeme geldi, ABD yaptırımları gündeme geldi. Bütün bunlar karşısında, Türkiye'nin çıkarlarının sıkışmasına, Türkiye halklarının çıkarlarının sıkışmasına, mevcut olan iktidar ve müttefikleri, bu alınan kararlar çerçevesinde değerlendirdiğimizde, bu sıkışmaya sebebiyet verdi.

Şunu da belirtmeliyiz ki bölgenin Doğu Akdeniz'deki enerji politikalarında önemli ivmelerden biri olan Doğu Akdeniz Gaz Forumu Kahire'de imzalanan anlaşmayla bölgesel kuruluşa döndü. Bu anlaşma kimler arasında oldu? Mısır, İtalya, İsrail, Yunanistan, Ürdün, Kıbrıs. Burada 6 ülke var ama Türkiye yok.

Biz bunları söylediklerimizde eminim şimdi iktidar partisinin sözcüleri çıkıp -belki- diyecek ki: "Efendim, biz antiemperyalistiz. Siz emperyalizmin peşine gidiyorsunuz, Haftercileri destekliyorsunuz." Ya, el insaf! Bugün bütün dünya kamuoyu bilir ki biz "Libya'nın iç işlerine karışılmasın." dedik, "Serrac mıdır, Hafter midir?" gibi bir tercihe Türkiye gibi bir ülkenin zorlanmaması gerektiğini söyledik; Türkiye'nin daha akliselim, daha geniş davranmasını ifade ettik. Burada, Büyük Ortadoğu Projesi'nin eş başkanlığını Erdoğan üstlendiği zaman düşüneceksiniz emperyalizmle iş birliği yapan kim; yayılmacı siyaset izlerken, bunun için Suriye'de, Kürdistan'da, Libya'da kan dökülürken düşüneceksiniz; neoliberal ekonomik programı hayata geçirirken, ülkeyi katar katar yerli ve yabancı sermayeye satarken düşüneceksiniz. En büyük özelleştirme sizin iktidarınızda oldu; bu özelleştirmeyi hızla yapmış olan bir iktidar olarak antiemperyalizm romantizminden vazgeçmenizi öneriyorum.

AKP ve müttefikleri bölgeye ve halklara gerçekten kaybettiriyor. Tekrar ediyoruz, gerilimden ve savaştan beslenen bir dış siyaset ne bölgeye ne Türkiye halklarına yaramaz. Libya örneğinin yanlışını bizler Suriye'de de yaşadık. "Arap Baharı" diye ortaya çıkan isyanları Arap kışına çeviren iktidarlardan birisi siz oldunuz, tarihe bu şekilde geçeceksiniz. Zeytin Dalı, Fırat Kalkanı, Barış Pınarı Harekâtı gerçekleştirdiniz, eldeki sonuç nedir? Kürt halkını Rojava'da, kendi asli topraklarından çıkarmak, âdeta bir etnik temizlik yapmak oldu. Suriye Millî Ordusu ve yandaşları yerleştirildi oralara. "Bu durum Türkiye başta olmak üzere bütün bölge halkları için iyi olmayan, güveni sarsan, güvenliği sarsan bir durumdur." dedik, siz bu yanlıştan dönmeme konusunda ısrar ettiniz.

Yine, İdlib'de gözlem noktalarının terk edildiğini medyadan takip ediyoruz. Şimdi Ayn İsa'yla ilgili Rusya'yla pazarlık hâlindeyiz. Kürt halkının varlığını, kazanımlarını, demokratik taleplerini hem Türkiye'de yaşayan Kürt halkı hem Suriye'de yaşayan Kürt halkı için kabul etmediğimiz sürece göreceksiniz ki bütün uluslararası ilişkilerde işlerimiz iyi gitmeyecek, işlerimiz yolunda gitmeyecek.

Rusya'dan aldığınız S-400 Hava Savunma Sistemi'ni kuramadınız bile. Mesela CAATSA yaptırımları, ABD'nin Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası. Bunu da şöyle izah ediyorsunuz kamuoyuna: Savunma Sanayii Başkanı ve 3 bürokratin ABD'deki mal varlıklarına el koyma ve vize yasağı. Oysaki bu yaptırımlar sizin söylediğinizden çok daha fazla ağırdır. Bakın, Savunma Sanayii Başkanlığının mal ve teknoloji transferi için lisans yasağından tutun da kredi kullanımı yasağına kadar, ihracat, ithalat desteği yasağı gibi birçok yaptırımı içinde barındırıyor ama siz bunlardan hiçbir şekilde bahsetmiyorsunuz.

Bizler şunu iyi biliyoruz ki: Bu bölgenin çok acil barışa ihtiyacı var. Bu ortamı inşa etmek için tek adam rejiminden kurtulmaya, demokratik bir Türkiye'yi inşa etmeye ihtiyaç var.

İç ve dış siyaset bir bütünlük arz eder. İçeride demokrasiyi, özgürlükleri geliştiremezsek dışarıda barışa hizmet etme olasılığımız yoktur, tam aksine savaş ve çatışma beslenir. Az önce bahsettik, ekonomi bu kadar kötüyken, insan hakları ihlalleri konusunda AIHM'in Sayın Demirtaş ve bütün seçilmişler için aldığı karar ve sevgili Leyla Güven'i, seçilmiş bir milletvekilini dün yaka paça nasıl gözaltına alıp hapse attığınız, bütün bunlar ortadayken, özgürlükler bu kadar ayaklar altına alınmışken, kendi Kürt halkıyla burada bir barış ortamını, barış iklimini inşa edemezken biz bu iktidardan Türkiye'deki dış siyasette de bir barış ve bir diyalog süreci izlemesini zaten beklemiyoruz.

Bugün şunu da belirtmeliyim: Cezaevlerinde açlık grevleri var. Cezaevlerindeki açlık grevleri Türkiye'deki bütün vatandaşların, yurttaşların vicdanını sızlatan bir şeye dönüşüyor. Bu sorunlarını çözememiş bir Türkiye, yurttan barışı sağlayamadığı gibi dünyada barışı asla sağlayamaz. Bu iktidarın sürdürdüğü savaş ve çatışma siyaseti karşısında yurttan demokrasi ve özgürlükler, adil bir yaşam, cihanda barış ve diyalog diyoruz. Bu nedenle, Türkiye'nin Suriye'de, Libya'da, Irak'ta ne işi var dedik, bunu söylemeye de devam edeceğiz.

Bakın, burada ayrıca şunu hatırlatmak isterim: Cenevre Sözleşmesi ile Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2178 sayılı Kararı'na göre yabancı savaşçı transferi yasaktır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, paralı askerlerin devşirilmesi, kullanılması, finanse edilmesi ve eğitilmesine karşı uluslararası sözleşmeyi 1989'da imzalamış ve 2001 yılında bu yürürlüğe girmiştir. Türkiye, bu anlaşmanın, bu sözleşmenin tarafıdır ama Türkiye'nin mevcut olan iktidar eliyle yaptığına bakalım: Libya'ya âdeta savaşçı ihraç etti.

Buradan şunu soruyoruz: AKP iktidarı ve Millî Savunma Bakanlığı bu gruplara kefil midir? Cumhurbaşkanı'nın şahsının kefaleti sizleri bağlamakta mıdır, Türkiye Büyük Millet Meclisini bağlamakta mıdır? Kefilse bu örgütlerin Suriye'de Kürt halkına, Araplara, Libya halkına karşı işledikleri suçlardan sorumlu mudur?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Vatan müdafaası... Silahlı Kuvvetler vatan müdafaası yapıyor.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) – Ki bununla ilgili Türkiye'nin yargılanması gündemde. Türkiye'yi bu sürece bu iktidar sürükledi. Mafyatik bir yöntem olan savaşçı ihracatını, ticaretini, bu uygulamayı yerleşik bir uygulama hâline getirmeyi mi düşünüyorsunuz?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Terörle mücadele... Terörle mücadele ve ülkemizin egemenlik haklarının savunulması mücadelesi veriyoruz Suriye'nin kuzeyinde.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) – Ayrıca şunu hatırlatmamız gerekiyor: Cumhurbaşkanı'nın başkanışmanlığını yapmış olan bir şahıs "SADAT" diye bir örgüt kuruyor; adı güvenlik şirketi ama bunun altında dönen işler, savaşçı ihracatı, belki de bizim bilmediğimiz örtülü ödenekten buraya ayrılan pay da cabasıdır.

Evet, bugün Kürt halkının, Türkiye'deki, İran'daki, Irak'taki, Suriye'deki Kürt halkının verdiği demokratik mücadeleyi hepimiz çok iyi biliyoruz. Suriye'de savaşın bitmesine yaklaşılrken AKP iktidarı ve müttefiklerince desteklenen yeni saldırılar neyin nesi oluyor? Burada şunu mutlaka ifade etmemiz gerekiyor ki: Haklarını kazanmış Kürt halkıyla komşuluk, Kürt sorununu çözmüş bir Türkiye'nin, Kürt sorununu çözmüş bir Suriye'nin 911 kilometrelik sınırı çok daha güvenli olur. Güvenliği başka yerde aramaya gerek yok. Güvenliği, kendi halklarımızın sorunlarını anayasal güvence altına alabilecek şekilde, demokratik bir biçimde çözecek şekilde... Bugün dünyanın birçok ülkesinde farklı halkların sorunları nasıl çözülmüşse Türkiye'de de bu çözümü geliştirmek bu sorunları kesinlikle çözecektir ve Türkiye'nin silaha, tanka, topa bu kadar para yatırmak, ülke açken bu yaptırımları oraya yapmak yerine bunu yapması barışa hizmet eder. Bugün pandemiden Türkiye toplumu olarak bizler açlıkla, sefaletle kıvrılırken barış ortamının bu iklimi nasıl besleyeceğinin altını bir kere daha çizmek istiyorum.

Bizlerin Türkiye Büyük Millet Meclisine gelen Libya tezkeresi için ret oyu vereceğimizi söylemeliyim.

Burada, ayrıca, şu soruları bütçe görüşmeleri sürecinde hem Dışişleri Bakanlığına hem Millî Savunma Bakanlığına sorduğumuz hâlde yanıtını alamadık: İmzalanan bu mutabakat muhtıralarının hükmü nedir? Çünkü şu anda Libya'da, Libya'daki

siyasi süreci götürecektir ve belki de yepyeni bir hükümet kurulacak ama Türkiye’de mevcut olan iktidar hâlâ bu anlaşmaların peşinden gitmiş durumdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) - Dış siyasetin bedelini, AKP iktidarının müttefikleriyle birlikte uyguladığı yanlış dış siyasetin bedelini Türk, Kürt, Arap halkı başta olmak üzere bölgedeki bütün halklara ödetmeye çalışıyorsunuz. Burada ben Ayşe teyzeye, Ali amcaya, Berivan’a, Garbis kardeşe seslenmek istiyorum, kadınlara, gençlere seslenmek istiyorum, kuru ekmeği bulamayan, yoksul, işsiz, tarlasını ekemeyen çiftçi, maden işçisi, metal işçisi, ürettiğiyle bizlere hayat veren işçiler, emekçiler; bilirsiniz ki bu iktidar rızkınızı savaşa harcıyor. Hem bize ait olmayan hem de ülkenin önünü tıkayan bir savaşa harcıyor. “Millî çıkarlar” dedikleri gerçekten milletin ve halkların çıkarı değil, tek adam rejiminin çıkarıdır. Suriye Millî Ordusunun Libya’da, Suriye’de savaşan çetelerine ve diğer örgütlerin mensuplarına harcanan para bizim boğazımızdan kesilen paradır. Bizim kavgamız ekmek kavgasıdır, adalet kavgasıdır, barış kavgasıdır. Bu coğrafyada ekmek, adalet, özgürlük, barış ve eşitlik kazanacak. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Ünal Çeviköz.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Libya’ya asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Libya’ya asker gönderilmesine ilişkin tezkere bizim için önemli. Zira, Libya’yla ilgili çok değerli tarihî deneyimler ve çıkarılacak dersler var. Geçen yıl bu zamanlar Libya tezkeresinin hazırlıkları konuşulurken sürekli olarak Türkiye’nin girmemesi gereken yeni bir iç savaşa doğru itilmekte olduğunu dile getiriyor, bu konudaki endişelerimizi açık açık paylaşıyorduk. İktidar, Libya’yla ilgili tezlerini ileri sürerken, yine geçen yıl bu zamanlar, hep tarihsel bağlardan söz ediyordu.

Ben de bugün Libya’yla ilgili tarihe dayalı bazı notlar düşmek istiyorum kayıtlara. Örneğin, Gazeteci Mustafa Şerif Bey’den söz etmek istiyorum; örneğin, Tobruk’tan söz etmek istiyorum: Yıl 1911, İtalya, önce Trablusgarp’ı, ardından Tobruk ve Bingazi’yi işgal eder. Osmanlı’nın bu işgale karşı koyacak gücü yoktur. İşgale karşı Libya halkının direnmesi ve kendi gücüyle mukabele etmesi gerektiğine karar verilir. Libya halkının bu direnişe heveslendirilmesi için İstanbul’da yayımlanmakta olan Tanin gazetesi muhabiri Mustafa Şerif Bey ve arkadaşları Mısır’a giderler. Tarihin ne garip bir cilvesidir ki bugünkü aktörler o zaman da devrededir. Zira, Mustafa Şerif Bey ve arkadaşlarını Mısır’a bir Rus gemisi götürür. İşte bu gazeteci grup İskenderiye’den Mısır, Libya sınırını binbir macera ile geçip Tobruk yakınlarındaki Osmanlı karargâhına vardıklarında Mustafa Şerif Bey devesinden inerek karşılayanlara kendini tanıtır: “Ben Erkânıharp Kolağası -yani Kıdemli Kurmay Yüzbaşı- Mustafa Kemal.” Yani bizim Mustafa Kemal’imiz. Mustafa Kemal, kısa zamanda binbaşılığa terfi ettirilir, Tobruk ve çevresinde yerel güçleri örgütler ve İtalyan işgaline karşı meşhur Tobruk Zaferi’ni kazanır.

Bugün “Neden Libya’dayız?” sorusuyla karşılaşınca “Atatürk de Libya’ya gitmedi mi?” diyenler için çok net bir cevap var: Mustafa Kemal, vatan topraklarını savunmak, Tobruk’ta Libya halkını işgale karşı direnmeye hazırlamak ve onlara zafer kazandırmak için oradaydı, bugünden farkı budur.

Değerli milletvekilleri, Libya, bizim için vekâlet savaşlarına karşı mücadele etmek üzere tarih sahnesinde yer alan Gazeteci Şerif Bey’in yani Mustafa Kemal’in anısıdır. Biz bugün bu tezkereyi değerlendirirken Mustafa Kemal Atatürk’ün ilke ve düşüncelerinden hareket edeceğiz. Örneğin, Atatürk kendi topraklarımız olmayan ülkelerde muharebe meydanlarına çıkmamıştır. Örneğin, bir asker olmasına rağmen savaştan en güçlü barış mesajlarını üreten bir lider olmuştur. Anzak Annelerine yazdığı mektupta ne dediği her yıl 25 Nisanda yapılan törenlerde aradan geçen yüz yılın üzerinde bir süreye rağmen insanları göz yaşlarına boğmaktadır. Örneğin, onun izlediği politikalarla tek kurşun atılmadan, tek bir askerimizin bile burnu kanamadan Hatay ana vatanımıza katılmıştır, bunu da, savaş meydanlarında ve cephelerde karşı karşıya geldiği kesimlerle barış masalarına oturabilmesi ve savaştığı isimlerin övgüsünü toplayabilmesiyle sağlamıştır. En önemlisi de, ülkemizin ve bu coğrafyamızın gerçekleriyle uyumlu bir sözü dış politikamızın mihenk taşı olmuştur: “Yurtta sulh, cihanda sulh.”

Değerli milletvekilleri, Libya’da geçen yıldan bu yana nelerin değiştiğini anlatmadan önce geçen yılki gelişmeleri hatırlatarak sözlerime devam etmek istiyorum. 11 Aralık 2019 tarihinde Dışişleri Komisyonu toplantısında Dışişleri Bakan Yardımcısı, gündemde olmadığı hâlde Libya’yla imzalanan Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası hakkında Komisyon üyelerine bilgilendirme yapmıştı. Bu bilgilendirme sırasında biz de sormuştuk, “Libya’yla 2 mutabakat muhtırası imzalandı, haberlerde Libya’ya asker gönderileceği sözleri dolaşıyor, bu 2’nci muhtıra nedir, bunun hakkında bilgi vermeyecek misiniz?” demiştik, hatta “Deniz yetki alanları muhtırası imzalamak için Güvenlik ve Askerî İş Birliği Muhtırası’nı Libya tarafı mı istedi?” diye de sormuştuk. Bizlere o gün ikisinin birbiriyle alakasının olmadığı açıklaması yapılmıştı.

14 Aralık tarihinde sözde gündemde olmayan ve önemsenmiyormuş havasıyla geri planda bırakılan Güvenlik ve İş Birliği Mutabakat Muhtırası Türkiye Büyük Millet Meclisine getirildi. Ardından da, 16 Aralık tarihinde olağanüstü bir Dışişleri Komisyon toplantısı çağırılarak gündeme alındı. Bilahare 2 Ocak tarihinde apar topar tezkere Meclise geldi, biz de tezkerenin esasına ilişkin olarak Anayasa’ya aykırılıklarını dile getirdik: “Yurt dışına askerimizin gönderilmesine izin verilmesi Anayasa’mızın 92’nci maddesi uyarınca gerçekleşir. Bu tezkere 92’nci maddeye aykırı unsurlar içeriyor ve tezkere talebi ‘uluslararası hukukun meşru saydığı hâllerde’ ifadesini karşılamıyor çünkü bu tezkere Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu kararlarını ihlal ediyor.” dedik.

Değerli milletvekilleri, bakınız, iktidarın bu tezkere özelinde attığı adımlar ülkemizin itibar kayıplarına yeni halkalar ekliyor. Maceraperest politikalar ülkemizi âdetâ, kurtlar sofrasına atmakta ve hukuksuz uygulamalarla karşı karşıya getirmekte. Bunun en son örneğini maalesef, bir konteyner gemimizin hukuksuzca aranmasında da gördük.

İktidarın risk algısını anlamak gerçekten mümkün değil. Ülkemiz için oluşan riskleri bertaraf etmeyip aksine, sorun yaşanmayan yerlerde sorun yaratmak gibi bir yeteneği var. Libya’yla ilgili her açıklamamızda şu uyarılarda bulunduk: “Libya’da çatışan taraflardan birini destekleyip taraf tutmayın. Libya’nın egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı gösterin, ülkenin iç işlerine karışmayın. 2015 Suheyrat Anlaşması’na göre, Trablus Hükûmeti kadar Tobruk’taki Temsilciler Meclisi de meşrudur. Bu dengeyi gözeterek 2 tarafa da temas içinde olun.” dedik. Demedik mi? Libya Ulusal Mutabakat Hükûmetinin uluslararası meşruiyeti Aralık 2015’te imzalanan Suheyrat Anlaşması’na ve bu anlaşmaya atfı yapan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2259 Sayılı Kararı’na dayandırılmaktadır. Suheyrat Anlaşması uyarınca, görevleri tanımlanmış Ulusal Mutabakat Hükûmeti Trablus’ta ise, aynı anlaşmayla meşruiyeti sağlanan Temsilciler Meclisi de Tobruk’ta bulunmaktadır; hani o Gazeteci Mustafa Şerif Bey’in Libya halkını örgütleyerek İtalyanlara karşı zafer kazandığı Tobruk var ya, işte orada.

“Sorunu Birleşmiş Milletler nezdinde halletmek için girişim yapın, istendiği takdirde ara bulucu olun.” dedik. Peki, iktidar ne yaptı sayın milletvekilleri? Bu durumun tam tersini yaptı. Hani, ulusal bir dış politika izlediğinizi iddia edip muhalefeti neden yanınızda göremediğinizden yakınıyorsunuz ya, muhalefetin önerilerinin hangi birine kulak astınız ki? İktidarın muhalefeti dinlemediği zaman neler olduğunu ve Sirte ve Cufra hayallerinin nelere yol açtığını görelim: Cumhuriyet Halk Partisinin önerilerine

kulak asmayan, Libya'daki çatışmalarda taraf tutarak sorunu diplomasiyle çözmekten kaçan iktidar, önce Putin tarafından Moskova'da masaya oturtuldu, sonra da Berlin'deki masaya oturmak zorunda kaldı. Berlin Konferansı'nın temel sonucu olarak Libyalıların öncülüğünde ve sahipliğinde bir siyasi sürecin ülkedeki çatışmaları sona erdirebileceği, bunun için de dışarıdan müdahalenin engellenmesi gerektiği görüşüne varıldı. Yaz aylarına gelindiğinde ise Libya'da siyasi çözüm arayışları ivme kazandı, küresel olarak yapılan ateşkes çağrılarına cevap verildi. Önce, 21 Ağustos 2020 tarihinde Libya'da ateşkes imzalandı daha sonra, 23 Ekimde bu ateşkes kalıcı hâle geldi. Taraflar, cephedeki tüm askerî birliklerin ve silahlı grupların kamplarına dönmeleri konusunda anlaştılar. Bunu tüm paralı askerlerin ve yabancı savaşçıların en fazla üç ay içinde tüm Libya topraklarından, karadan, havadan ve denizden ayrılması izleyecek. 24 Aralık 2021 tarihinde de yani bundan tam bir yıl sonra Libya'da seçim yapılması konusunda uzlaşıldı.

Değerli milletvekilleri, geçen yılki tezkere metninde Libya'da ateşkesin sağlanması için asker gönderme izni istenmişti. Ee, ateşkes gerçekleşmedi mi? İnsan sormaz mı bu yıl neden uzatma isteniyor diye? Bu yılki tezkere metninde şöyle deniyor: "Gelinen aşamada Libya'da kalıcı ateşkesin ve siyasi diyalog sürecinin sonuçlandırılması, kurumların birleştirilmesi henüz mümkün olamamıştır." Yani bu tezkerenin gerekçesi imzalanan ateşkesi kabullenmiyor. Libya'da neden oyunbozanlık yapıyorsunuz? Bu yılki tezkere metninde "Sözde Libya Ulusal Ordusunun, dış güçlerin desteğiyle, Libya'nın orta ve doğu bölgelerindeki askerî tahkimatı sürmektedir." deniyor. Şimdi, burada çok önemli 2 sorun var değerli milletvekilleri. Birincisi, metinde, geçen yıl olduğu gibi "sözde Libya Ulusal Ordusu" ifadesi kullanılmış hem de 3 kez kullanılmış; bu ifadeyi kullanmaktan yine vazgeçilmemiş bu yıl. Bu zihniyetle devam ederseniz, gün gelir Suriye'de desteklediğiniz Suriye Millî Ordusu için de aynı ifade kullanılır ve "sözde" denirse söyleyecek sözünüz kalmaz. Yine aynı cümlede "dış güçlerin desteğiyle" diye bir ifade kullanılıyor. Sayın milletvekilleri, ülkemizde, iç politik mülahazalarla "dış güçler" söylemi kullanılıyor da Libya için kullanmayın bari, dış politikada yapmıyorsunuz bari Meclisimize gerekçe gönderirken, rica ediyoruz, daha diplomatik bir dil kullanın. Her ülkenin iç işlerine "dış güçlerle mücadele" bahanesiyle müdahale etmeyin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına ve uluslararası hukuka göre hareket edin. İktidari, taraf tutan ve ideolojik saplantılarla dolu dış politikanın en önemli çıktıları Libya politikasında mevcuttur. Bu çelişkiler iktidarın Libya'daki Ulusal Mutabakat Hükûmetini Birleşmiş Milletler tanıyor diye meşru kabul edip Suriye'deki Şam yönetimini Birleşmiş Milletler tanıdığı hâlde meşru kabul etmemesinden de bellidir. Alakart meşruiyet olmaz değerli milletvekilleri, bunu da bu vesileyle dile getirmiş olalım.

Değerli milletvekilleri, gelelim tezkerenin süresine. Söz konusu metinde on sekiz aylık izin isteniyor. On sekiz ay askerlik bile yok artık, nereden çıktı bu on sekiz ay? Üstelik bu on sekiz ay 24 Aralık 2021 tarihi için kararlaştırılan Libya seçimlerinin süresini de aşıyor. Bu seçimlerden sonra iktidarı Libya'ya davet ettiği ileri sürülen Ulusal Mutabakat Hükûmetinin kalıp kalmayacağı ne malum? Askerlerimizi orada bulundurmanın gerekçesi ne olacak? Hangi meşruiyete dayanılacak? Seçimlerden söz açılmışken yoksa siz olası bir erken seçimde iktidarı kaybedeceğinizin farkındasınız da şimdiden peşin peşin izin mi istiyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, Libya'ya askerî kuvvet gönderiliyor, askerlerimiz bir iç savaşın hüküm sürdüğü yabancı bir ülkenin topraklarında can güvenliği tehdidinin tam ortasına atılıyor yani bir askerî harekâta kalkışılıyor fakat siyasi hedef belli değil. Silahlı Kuvvetlerimiz kimsenin özel güvenlik gücü değildir. Vatan evlatları Libya çöllerine bu şekilde sorumsuzca sevk edilemez. Daha biz geçen yıl Libya'da kaç şehidimizin olduğunu Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında konuşabildik mi? Sayın Erdoğan "Libya'da birkaç şehidimiz var." dedi, sonra bu konuya dair haber yapan gazeteciler yargılandı. Şehitlerimizi yurttaşlarımıza, yüce Meclisimize açıklayamıyorken nasıl olur da on sekiz aylık bir tezkere için izin istenir? 5 Temmuzda Türk personelin de bulunduğu Vatiyye Üssü'ne bir saldırı düzenlendi ve askerî teçhizatlar imha edildi. Saldırının hangi ülke uçakları tarafından yapıldığı bile belli değil, o kadar çok ülke var ki. Daha bunun bir de birbiriyle çatışan kabileler boyutu var. Üstelik Vatiyye Üssü'ndeki hasarın ne boyutta olduğunu dahi öğrenemedik. Böyle bir ortama nasıl Mehmetçiklerimizi on sekiz aylığına göndeririz?

Değerli milletvekilleri, iktidarın bugün bütün bu tartışmaların önünü kesmek için bir tek argümanı olabilir, o da Deniz Yetki Alanları Anlaşması ile Askerî Güvenlik Anlaşması'nda imzası olan Ulusal Mutabakat Hükûmetinin korunması. Tekrar ediyorum: Silahlı Kuvvetlerimiz kimsenin özel güvenlik gücü olamaz.

Bütün bunları bir kenara bırakacak olursak, biz, Türkiye Cumhuriyeti olarak Doğu Akdeniz stratejimizi neden sadece mutabakat muhtıraları üzerine inşa ediyoruz, hem de bu mutabakatlar Libya'nın Temsilciler Meclisinden bile onay almamış ve yasal sürecini de tamamlamamışken? Sadece Ulusal Mutabakat Hükûmetinin geleceğine yönelik olarak strateji geliştirsek Hükûmetteki her hareketlilik Ankara'da alarm zilleri çalmasına neden olur.

İktidar bugün Ulusal Mutabakat Hükûmetinin kaderi ile Doğu Akdeniz'deki çıkarlarımızın kaderini eş tutmaktadır. Oysa Doğu Akdeniz'de daha kesin bir çözüm için atılması gereken adımlar belli. Önce, Mısır başta olmak üzere, Suriye ve İsrail'le diplomatik ilişkilerin yeniden hak ettiği seviyeye bir an önce çıkarılması gerekiyor; aksi takdirde bir hükûmetle yaptığınız mutabakat üzerine girdiğiniz cendereden çıkamazsınız. Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet geleneği devletler arası ilişkileri önceler, hükûmetlerle olan ilişkileri değil. İşte o nedenle, hükûmet değiştikten sonra da Türkiye Cumhuriyeti devleti uluslararası ilişkilerini sürdürmeye devam edecektir.

Değerli milletvekilleri, bu Ulusal Mutabakat Hükûmeti 2015 yılında kurulmuş bir hükûmet, oysa biz Doğu Akdeniz'de yüzyıllardır varız; ne bu öz güvensizlik? Osmanlı'dan beri oluşturulan hariciye geleneğimizi hiçe sayıp nasıl 2015 yılında kurulmuş bir hükûmetin geleceğine politikalarımızı indirgersiniz? Bu mudur yerlilik? Bu mudur millîlik?

Üstelik Ulusal Mutabakat Hükûmetinde çok ciddi bir iç çekişme de var. Ağustos ayında yaşananlar malum. 28 Ağustosta Başbakan Serrac, İçişleri Bakanı Fethi Başağa'yı açığa alıp yerine yardımcısı Halid Ahmed et-Ticani'yi vekâleten atadı. Üstelik atama operasyonu Fethi Başağa Türkiye'de temaslarda bulunurken yapıldı. Hatta Fethi Başağa'nın Serrac'a karşı darbe hazırlığı içinde olduğu dahi söylendi. Daha sonra Serrac görevi bırakacağını duyurdu, ardından bu defa göreve devam edeceğini açıkladı.

Değerli milletvekilleri, geçen yılki tezkere metninde şöyle deniyordu: "Çatışmalar, DAESH ve El Kaide gibi terör örgütlerinin eylemleri için uygun ortam oluşmasına da sebebiyet vermektedir. Diğer taraftan Libya toprakları ve karasuları, Akdeniz üzerinden gerçekleştirilen uluslararası insan ve göçmen kaçakçılığında da kullanılmaktadır." Peki, Libya'daki insan ve göçmen kaçakçılığına bir yıl içinde engel olabildik mi sayın milletvekilleri? Ya da IŞİD ve El Kaide'nin eylemlerinin engellenmesini sağlayabildik mi? Daha kendi ülkemizde IŞİD üyelerinin terfi alır gibi örgüt içinde yükselmesine engel bile olunamazken...

Değerli milletvekilleri, Libya konusunda Cumhuriyet Halk Partisi olarak en büyük dileğimiz, Trablus'taki Hükûmet ve Tobruk'taki Temsilciler Meclisi arasındaki savaşın barışçıl yöntemlerle sona ermesi ve Libya'nın bir an önce huzur ve istikrara kavuşmasıdır. Bu hem Afrika Kıtası hem de Doğu Akdeniz'in güvenliği için elzemdir. Aynı zamanda küresel ölçekte terörizmle mücadele konusunda da Libya'daki gelişmeler belirleyicidir. Esasen ateşkes anlaşması da Libya'da tarafların bir ortak hükûmet kurmaları konusunda anlaşmalarıyla mümkün olmuştur. Yani 1911'de Libya'ya giden Atatürk'ün gerçekleştirmek istediği hedef hâlâ Libya halkının hafızasındadır. Evet, biz, Mustafa Şerif Bey'in Libya halkını işgale karşı birleştiren anlayışıyla hareket ediyoruz, bugün sürdürülen anlayışla değil.

Libya'daki çatışmaların devam etmesi petrol kaçakçılığı ve Libya'dan Avrupa'ya göç akını gibi sorunların devam etmesine de neden olmaktadır. Bu bağlamda, Libya'daki krize taraf olan bütün ülkeler Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Libya konusundaki bütün kararlarına uymalı ve bu yılın başında yapılan Berlin Konferansı'nda alınan kararların ve 23 Ekimde kalıcı ateşkes kararıyla birlikte alınan cephedeki tüm askerî birliklerin ve silahlı grupların kamplarına dönmeleri taahhüdünün yerine getirilmesi için çaba harcamalıdır.

Ülkemizin sosyolojik yapısı göz önüne alındığında iktidar, etnik ve mezhepsel hassasiyeti olan ülkelerin iç işlerine kesinlikle taraf olmamalıdır. Arap milliyetçiliğinin yeniden hüksettiği bugün dış politikanın pek çok alanında kendini göstermektedir. İktidarın Libya'da izlemi olduğu politikalarla bu durum daha da derinleşmiştir.

Değerli milletvekilleri, bütün bu saydığımız gerekçelerden dolayı geçen yılki tutumumuzda bir değişiklik olmadığını dolayısıyla bu tezkereye olumsuz oy vereceğimizi belirtir, yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Mehdi Eker.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 2 Ocak 2020 tarihinde 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla kabul edilen Libya Tezkeresi'nin uzatılmasıyla ilgili Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi hakkında AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 22 Aralık, sözlerimin hemen başında Sarıkamış şehitlerini rahmetle ve minnetle ve bütün şehitlerimizi keza rahmetle ve minnetle andığımı ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu gündemimizdeki tezkereyi 3 başlık bakımından önemsiyorum. Bir, Libya'yla beş yüz yıl yaklaşan ortak tarihî ilişkilerimiz ve bağlarımız; iki, bu tarihî dostluk ve komşuluktan kaynaklanan Türkiye'nin hayati çıkarları, yüksek menfaatleri; ve üç, Libya'yı kaosa sürüklemeye ve bölgemizi istikrarsızlaştırma çabalarına karşı mücadele eden, Birleşmiş Milletlerce Libya'nın meşru temsilcisi olarak kabul edilen Ulusal Mutabakat Hükümetinin vaki çağrısı ve destek talebi.

Değerli arkadaşlar, tarihsel olarak 16'ncı yüzyıl başında Kanuni Sultan Süleyman döneminde başlayan Libya'yla ilişkilerimiz, geçen zaman içinde çeşitli olaylarla sınanmış, her seferinde ortak bağlarımız daha da güçlenmiştir. 1911 yılına kadar Osmanlı egemenliği altında bulunan Libya, İtalya tarafından bu tarihte 100 bin civarında askerle işgal edilmeye kalkışılmış -biraz önce de Sayın Çeviköz söyledi- ve "Gazeteci Mustafa Şerif Bey" adıyla orada bulunan Gazi Mustafa Kemal ve onun silah arkadaşları tarafından müdafaa edilmiştir. Gazi Mustafa Kemal'in silah arkadaşları kimler? Trablus Kumandanı Kurmay Albay Neşet Bey, Kurmay Binbaşı Ali Fethi Okyar Bey, Yüzbaşı Nuri Conker Bey, Bingazi Kumandanı Ender Bey -Ender Paşa- Süleyman Askeri Bey, Kuşçubaşı Eşref Bey ki bunların bir kısmı daha sonra Millî Mücadele'de ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda önemli görevler ifa etmiş asker ve devlet adamlarıdır; hepsini rahmetle ve minnetle anıyorum. İtalyan güçlerine karşı 5.500 kişilik bir orduyla karşı koyan Mustafa Kemal ve arkadaşlarının başarılı çalışmalarıyla İtalyanların ilerleyişi önemli ölçüde yavaşlatılmış ancak Balkan Savaşı'nın başlamasıyla iki cephede mücadele etmeye başlayan Osmanlı Devleti 18 Ekim 1912'de İtalyanlarla Uşi Anlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır.

Millî Kurtuluş Savaşı sırasında Libya'yla ilişkiler ivme kazanarak devam etmiştir. İtalyanlara karşı savaşan Libya'lı Ahmet Şerif es-Senusi 1918'de bir denizaltıyla önce İstanbul'a, ardından 15 Kasım 1920'de Ankara'ya geçmiş, Millî Mücadele'ye ve Mustafa Kemal'e destek vermiştir, ayrıca Atatürk'ün görevlendirmesiyle Irak'ta da faaliyetlerde bulunmuştur.

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Libya'nın bağımsızlığından yana tavır almış, Türkiye'nin temsilcisi Adnan Kural 3 Ekim 1949'da Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna çağrıda bulunmuş, birleşik Libya'nın bağımsızlığını desteklediğimizi açıkça teklif etmiş ve desteklemiştir. 1951 yılında İdris es-Senusi'nin bağımsız Libya'nın başına geçmesiyle Türkiye'yle yakın ilişkiler kaldığı yerden devam etmiştir. O dönemde Türkiye, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda bahsettiği üzere, devletteki tecrübeli Libya kökenli bürokratlarını yeni kurulan Libya devletine göndermiştir; içinde valiler, kaymakamlar, kaymakamlık yapmış Libya kökenli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları var. Bunlar orada yeni kurulan devlete katkı sağlamak üzere bulunmuştur. Libya, yine 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı münasebetiyle, Batılı devletlerin tepkisine rağmen Türkiye'ye askerî destek vermiştir. 1970'li yıllarda petrol ve petrole dayalı yan ürün ihtiyacını Libya'dan temin eden Türkiye, Libya'nın devlet yatırımları, altyapı ve konut gibi inşaat alanlarındaki ihtiyaçlarını karşılamış, bugün de Türkiye'nin Libya'da 10 milyarlarca dolarlık varlık ve alacağı bulunmaktadır yani o ekonomik çıkar ve menfaat ilişkilerimiz hâlâ orada devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, çok kısa başlıklarla birkaç örnekte görüldüğü gibi, Libya'daki gelişmelere tarih boyunca kayıtsız kalmadık, bugün de kalmıyoruz. Bizim, Libya'yla ve Libya halkıyla bir mazimiz, samimi bir gönül birliğimiz bulunmaktadır. Hâl böyleyken istikrarsızlık ve karışıklığın bulunduğu Libya'nın destek taleplerini yok saymamız, Libya'lıları çatışmaya ve istikrarsızlığa terk etmemiz takdir edersiniz ki mümkün değildir.

İkinci olarak denizden komşu olduğumuz Libya'da güvenlik ve istikrarın sağlanması, siyasi, ekonomik, ticari, kültürel ilişkilerimizi ve halklarımız arasındaki temasları daha da geliştirmemiz, Doğu Akdeniz'deki imkânlardan birlikte istifade edebileceğimiz ortamı hazırlamamız, artık bizim için daha da önemli bir hâle gelmiştir. Çünkü bölgede, karşımızda yer alan aktörlerin Libya'daki varlığımızı da hedef alması, Libya'yla müştereken güçlü varlık göstermemiz gerektiğine işaret etmektedir. Libya'da güvenlik ve huzur ortamının sağlanması bağlamındaki iş birliğimizi geliştirmeyi hedefleyen bu tezkere, Libya'lı kardeşlerimizin uzun yıllardır hasretini çektiği kalıcı barış ve istikrara kavuşması için meşru hükümetin çabalarının desteklenmesi yönünde atılmış bir adımdır. Esasen Türkiye, köklü tarihi ve kültürel bağlara sahip olduğumuz Libya'da 2011 yılından bu yana yaşanan ihtilafa son verilmesi amacıyla Birleşmiş Milletler öncülüğünde yürütülen siyasi süreci desteklemiş ve desteklemektedir. Ülkemiz, Libya'daki gelişmelerin başından itibaren her zaman Libya halkının ve halkı temsil eden meşru aktörlerin yanında yer almıştır. 2011 yılında Libya'daki Geçiş Konseyini, 2012'de seçimle iktidara gelen Millî Genel Kongreyi desteklememiz, 2014 yılında çatışmaların sona erdirilmesi için Libya'daki tüm taraflara çağrıda bulunmamız da bu anlayışın bir tezahürüdür. Hatırlarsanız, 2014'ün sonunda Birleşmiş Milletler kolaylaştırıcılığında başlayan müzakerelerde de tüm taraflara müzakerelere katılma çağrısında bulunduk. Günümüzde de bu müzakereler sonunda oluşturulan ve Dışişleri Bakanımız Sayın Çavuşoğlu'nun da hazır bulunduğu Fas'ın Suheyraat şehrinde 2015 yılında imzalanan Libya Siyasi Anlaşması'nın ardından Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin kararıyla Başkanlık Konseyini ve Libya'daki geçiş sürecini yönetmesi için yetkilendirilen Fayiz es-Serrac Başkanlığındaki Ulusal Mutabakat Hükümetiyle ilişkilerimizi yakın iş birliği içerisinde yürütmekteyiz.

Maalesef, Libya Siyasi Anlaşması'nın imzalanması ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Ulusal Mutabakat Hükümetini tek meşru yapı olarak tanımasının ardından Libya'daki sorunlar sona ermemiştir. Bildiğiniz üzere, Libya gündemini meşgul eden başlıca konu, ülkenin doğusunu hâkimiyeti altında bulundurmaya çalışan sözde Libya Ulusal Ordusunun Trablus'daki meşru Hükümeti devirmeye yönelik çabalarıdır. Hafter yönetimindeki sözde Libya Ulusal Ordusunun bazı ülkelerden de aldığı destekle 4 Nisan 2019 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin de Libya'yı ziyaret ettiği sırada uluslararası topluma âdeta meydan okur şekilde Trablus'a ve Ulusal Mutabakat Hükümetine yönelik olarak başlatıldığı kapsamlı saldırı, ülkemizin sağladığı samimi ve kararlı destek sayesinde akim bırakılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin Libya'nın ve Libyalıların meşru, hukuki ve demokratik taleplerine verdiği destek, bugün Libya'da siyasi çözüm ve siyasi uzlaşma konularında önemli mesafelerin katedilmesine imkân sağlamıştır. Türkiye sayesinde sahada yakalanan denge siyasi sürecin önünü açmıştır. Biz Türkiye olarak başından bu yana Libya'daki soruna tek başına askerî bir çözümün mümkün olmadığını, mevcut sorunların Birleşmiş Milletler himayesinde Libyalı tüm kesimlerin katılımıyla bizzat Libyalılar tarafından yürütülecek bir siyasi süreçle kalıcı çözüme kavuşabileceğini savunageldik. Uluslararası camiaya ve Libya'daki tüm muhataplarımıza da bu yönde mesajlar verdik, vermeye de devam ediyoruz. Türkiye, başından beri diplomatik çabaları destekledi, bu çabalara aktif olarak katıldı ve destek sağladı.

2 Ocakta kabul edilen tezkeresi, Libya'nın yaşadığı istikrarsızlık, çatışma ve bölünme tehdidinin giderilmesinde de önemli bir hamle oldu. Libya tezkeresi, askerî yöntemleri dayatan çevrelere bir cevap niteliği taşımış, Libya'da askerî yöntemleri kullanmakta ısrar eden Hafter ile onun destekçileri bakımından önemli bir caydırıcı faktör görevi görmüştür. Nitekim tezkerenin kabul edilmesini müteakip Sayın Cumhurbaşkanımız ve Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Sayın Putin tarafından 8 Ocak 2020'de yapılan ateşkes çağrısı, siyasi çözüm kapsamında yeni bir dönemi başlatmıştır. Bu çerçevede Berlin Konferansı 19 Ocak 2020 tarihinde düzenlenebilmiştir. Siyasi, askerî ve ekonomik kulvarlar tahtında tesis edilen çeşitli yol haritaları ve mekanizmalarla mücehhez Berlin Konferansı kararları, Libya krizinin çözüme kavuşturulması bağlamında temel referanslar hâline gelmiştir. Bu doğrultuda Libyalıların öncülüğünü ve sahipliğini pekiştirmesi amacıyla Libya Siyasi Diyalog Forumu, 5+5 Ortak Askerî Komisyon ve Ekonomi Uzmanları Komitesi tesis edilmiştir. Hafter, tüm bu gelişmeler karşısında olabilecek tüm siyasi diyalog kanallarını, Trablus ve Ulusal Mutabakat Hükûmetine yönelik saldırılarıyla yıkmak için çabalarını sürdürmüştür. Berlin Konferansı'nda faaliyete geçirilmesi kararlaştırılan Siyasi Diyalog Forumu ve 5+5 Ortak Askerî Komisyon, Hafter ve destekçilerinin gayrimeşru girişimleri nedeniyle uzun süre toplanamamıştır. Sahadaki durumun Temmuz 2020'den itibaren fiilî bir ateşkese dönüşmesini müteakip siyasi süreç ivme kazanmıştır. Siyasi kulvarda Berlin Konferansı mekanizmalarından biri olan Libya Siyasi Diyalog Forumu zemininde, ülkenin 24 Aralık 2021 tarihinde seçimlere gitmesi ve bu sırada ülkeyi idare etmek üzere bir geçiş yönetiminin tesis edilmesi konularında mutabık kalınmıştır. Ülkenin çeşitli yerlerinde dağınık hâlde bulunan Temsilciler Meclisi üyeleri, kendi aralarında farklı formatlarda bir araya gelmek suretiyle bölünmüş Temsilciler Meclisinin birleşmesi için ihtiyaç duyulan çalışmaları başlatmıştır.

Şüphesiz, ateşkes ve siyasi sürecin Libya'da üstün gelmesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Libya'da en kısa sürede ve en etkin şekilde bulunabilecek kabiliyeti haiz olması ve bu kapsamdaki gerekli hukuki alt yapının yüce Meclis tarafından temin edilmesi fevkalade önemli bir rol oynamıştır.

Türkiye, geçtiğimiz yıl Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle ilişkilerini mümkün olan her alanda geliştirip güçlendirmek için de çaba gösterdi. Libya'da istikrar, barış ve refahın sağlanması ülkemizin önceliği oldu. Libyalı kardeşlerimizin uzun zamandır hasretini çektiği huzur ve refaha kavuşmaları için Türkiye altyapı projeleri ve kalkınma alanındaki tecrübelerini Libya'yla paylaşmaya hazır. Bunun için gerekli zemini de karşılıklı görüşmeler yoluyla oluşturmaktadır. Kalıcı bir istikrar ortamı oluşturulabildiği takdirde bundan hem 2 ülke hem de bölge halkları yarar sağlayacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, geline aşamada askerî ve siyasi kulvarlardaki gelişmeler, Hafter ve doğudaki diğer aktörlerin engellemeleri nedeniyle sinanmaktadır. Hâlen çeşitli ülkeler aracılığıyla çok sayıda paralı asker ve askerî teçhizatın Gardabiya ve Cufra hava üslerine gönderildiğini biliyoruz. Öte yandan Hafter'e bağlı milislerin Libya'nın bazı bölgelerindeki provokatif eylemleri de devam etmektedir. 2020 yılının başında Moskova ve Berlin'de ateşkes antlaşmasını imzalamayan, Birleşmiş Milletler ve Libyalılar tarafından ilan edilen her ateşkese ihlal eden, yabancı destekçilerinin cesaretlendirmesiyle askerî yöntemleri terk etmeyen Hafter'in yeni bir saldırı başlatması küçümsenemeyecek derecede de bir olasılıktır. Tüm bunların yanı sıra Ulusal Mutabakat Hükûmeti güçlerinin Hafter'den kurtardığı Tarhuna kentinde ortaya çıkan toplu mezarlarla, Hafter'in ve çevresindeki paralı asker çetelerinin kontrolü altındaki bölgelerde ne tür zulümlere ve eziyetlere başvurabileceği bir kez daha anlaşılmıştır. Uluslararası Ceza Mahkemesi savcısının da kendi ekibini göndererek soruşturmasına dâhil olduğu Tarhuna mezalimi, karşısında şiddetle durulması ve tekrarına kesinlikle müsaade edilmemesi gereken bir insanlık suçu teşkil etmektedir. Keza Tarhuna dâhil olmak üzere Ulusal Mutabakat Hükûmetinin Hafter milislerinden kurtardığı bölgelerde yapılan tuzaklamaların, el yapımı patlayıcıların ve mayınların hâlen bugün dahi Libyalı gençlerin hayatını kaybetmesine neden olduğunun altını çizmek isterim.

Öte yandan sözde Libya Ulusal Ordusunun saldırılarıyla çatışmaların yoğun bir iç savaşa dönüşmesi hâlinde Türkiye'nin gerek Akdeniz havzasındaki gerek Kuzey Afrika'daki çıkarları olumsuz yönde etkilenecektir. Libya'yla imzaladığımız Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Mutabakatı Muhtırası'yla daha da gelişen ve yeni bir boyut kazanan tarihî, sosyal, siyasi ve ekonomik köklü ilişkilerimiz dikkate alındığında, ateşkes ve barışın tesisiyle Libya'da istikrarın sağlanması Türkiye açısından son derece önemlidir. Libya'da meşru Hükûmetin yardım talebine yanıt vermiş olmamız ulusal çıkarlarımızla tamamen örtüşmektedir. Hafter'in uluslararası meşruiyeti hedef alan tutumunun pekiştirdiği istikrarsızlık ortamı, Türkiye dâhil Libya gibi tüm bölge ülkeleri için de tehdit oluşturmuş olup bu tehdit maalesef hâlen devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tezkerenin uzatılmasını onaylaması hâlinde ülkemiz, bölgeyi istikrarsızlığa sürükleyecek, yeni trajedilere yol açacak ve millî çıkarlarımıza halel getirecek oldubittilerin ortaya çıkmasını önlemek için gerekli adımları atmayı sürdürecektir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin bu çerçevede gerekli hukuki zemini haiz olması büyük önem taşımaktadır. Bu hususlar ışığında, Libya tezkeresinin hem Libyalı kardeşlerimizin hem ülkemizin menfaatlerini korumak ve geliştirebilmek amacıyla uzatılması, bölgesel barış ve istikrarın sağlanması istikametinde atılan yapıcı ve olumlu adımların devamı niteliğinde olacaktır. Dolayısıyla, Akdeniz'de ve Kuzey Afrika'da ülkemize yöneltilen risk ve tehditlere karşı, ülkemizin ve Libyalı kardeşlerimizin güvenliğinin sağlanması ile bu coğrafyada çıkarlarımızın etkili bir şekilde korunması ve kollanması amacıyla her zaman gösterdiğimiz ulusal birlik ve dayanışmamızı bugün bir kez daha ortaya koyabileceğimize inanıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kapsamda Türkiye'nin millî çıkarlarına yönelik her türlü tehdit ve güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Libya'daki gayrimeşru silahlı gruplar ile terör örgütleri tarafından Türkiye'nin Libya'daki menfaatlerine yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek, Libya Millî Mutabakat Hükûmeti tarafından talep edilen desteği sürdürmek, Libya halkının ihtiyacı olan insani yardımları ulaştırmak, kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı millî güvenliğimizin idame ettirilmesini sağlamak gibi konuları içeren, bunu hedefleyen bu tezkerenin süresinin uzatılması yönünde Adalet ve Kalkınma Partisi olarak "evet" oyu vereceğimizi ifade etmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanım, burada bir iki hususu daha çok kısa bir şekilde ifade etmek isterim çünkü bunlar dile getirildi benden önceki değerli konuşmacılar tarafından. Tabii, sadece Ulusal Mutabakat Hükûmetinin meşru kabul edildiği, bu nedenle bunun geçersiz olduğu yönünde birtakım beyanlar oldu. Suheyrat Antlaşması'nda 3 organ öngörüldü; birincisi Yüksek Devlet Konseyi -ki bu istişari nitelikte- biri Temsilciler Meclisi ve biri de Hükûmet.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın lütfen.

MEHMET MEHDİ EKER (Devamlı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, meclisin 170 üyeden oluşması öngörülüyor ve bunlar çok dağınık; 70 tanesi Trablusgarp'tan, 20 tanesi

Tobruk'tan ve diğer bölgelerden. Bugüne kadar bunlar toplanabilmiş değil yani bir çoğunluk oluşturabilmiş değildir ne Tobruk'taki ne de başka, diğer bölgelerdeki. Dolayısıyla hükûmetin bu şekilde aldığı kararları reddedebilecek veya onaylayabilecek imkânları bulunmamaktadır. Fiilen, evet, adı var, o kanunla kurulması öngörülmüş ancak bu şu ana kadar çoğunlukla toplanmamıştır, bunun önce altının çizilmesi gerekiyor.

İkinci husus şu: Türkiye'yle ilgili, işte, bir komisyonda birtakım kararlar alınmış, dolayısıyla askerlerin veya diğer unsurların buradan çekilmesiyle ilgili. Burada Savunma Bakanlığının açıklaması var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MEHDİ EKER (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Eker, ek sürenizi de kullandırımdı. Çok teşekkür ediyorum.

MEHMET MEHDİ EKER (Devamla) – Türkiye'yle eğitim anlaşması bu kapsamın dışındadır, bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Bir husus daha var, bunu da söylemem lazım.

Çok özür dileyerek, cümlelerimi bitireyim çünkü önemli bir husus yani iddialara cevap verecek Hükûmet de yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – On dakika verse ne olacak ki? Zamanınız var, bitirelim...

MEHMET MEHDİ EKER (Devamla) – Şöyle: Türkiye'nin Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle imzaladığı mutabakat muhtıraları yönetimlerden bağımsız olarak sürdürülebilir ve kalıcı niteliktedir. Bu durum, Tunus'ta kabul edilen Birleşmiş Milletler yol haritasında güvence altına alınmıştır. Dolayısıyla, bu konuda yani "İşte bu Hükûmetle siz anlaşma imzaladınız, bu Hükûmet yarın giderse şöyle olur, böyle olur." gibi endişelere de gerek yoktur. Türkiye Cumhuriyeti köklü maziye sahip bir devlettir, ne yaptığını biliyor. Milletin temsilcileri olarak da sizlerin biraz sonra bu tezkereyi değerlendirirken bu doğrultuda oy vereceğinizi düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gruplar adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi şahıslar adına konuşmalara başlıyoruz.

Şahıslar adına ilk söz Sayın Yunus Emre'ye aittir.

Buyurun Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, çok önemli bir konu; kendi topraklarımızın binlerce kilometre uzağına Mehmetçik göndermeyle ilgili bir Meclis kararını tartışıyoruz.

Tabii, burada bir konunun altını çizmek lazım: Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de de bütün bu bölgemizde de haklarını, menfaatlerini korumasına taraftarız. Burada farklı bir yaklaşımımız yok. Ancak, değerli arkadaşlar, bize karşı, ülkemize karşı doğrudan bir saldırganlık yoksa, doğrudan saldırganlık olmayan bir ortamda askerî güç kullanılmasının ülkemizin tarihsel politikalarıyla uyumlu olmadığını düşünüyoruz.

Bakın, on sekiz aylığına yetki istiyorsunuz ve gerek tezkere metnine baktığımızda gerek az önce Sayın Mehdi Eker'in konuşmasında, diğer Hükûmet sözcülerinin konuşmalarına baktığımızda gerçekten orada askerî varlık bulundurmanın bir mantıklı gerekçesiyle karşılaşmıyoruz ama bundan da öteye çok temel bir eksiklik var değerli arkadaşlar.

Bakın, Libya konusunda bizim bir çıkış stratejimiz yok. Türkiye'nin -başka örneklerde de geçmişte gördüğümüz gibi- çok önemli bir sorunu bu. Bizim çıkış stratejimiz nedir? Bunu şunun için soruyorum çünkü bunu bilirsek... Bizim Libya'daki önceliklerimiz nelerdir, hedeflerimiz nelerdir, neyi sağlamak için orada bulunuyoruz, bu hedeflerimizi sağlamak için niçin asker kullanmak bir zorunluluktur, ne zaman, hangi koşullar gerçekleşirse askerimiz geri dönecektir; bununla ilgili bir bilgi yok arkadaşlar ve bunun olmadığı ortamda yetki istiyorsunuz.

Diğer taraftan, şunu da hatırlatmam gerekli: Bakın, bu bölge gerçekten tarihsel olarak büyük dramları yaşamış bir bölge. Ancak birkaç önemli tarihsel dönüm noktasının altını çizmem gerekiyor ve bunları anlatırken de şunun üzerinde durmak istiyorum: Bakın, askerî güç kullanımı ve meselelerin daha bir güvenlik sorunu hâline gelmesi, doğal olarak bu sorunları daha da derinleştiriyor, daha da çözümsüz kılıyor ve büyük güçlerin bu bölgede, bizim bölgemizde etkisini, müdahale kapasitesini artırıyor.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, soğuk savaş döneminde de, soğuk savaş bittikten sonra da aslında bu bölgede istikrarlı bir ortam sağlanamadı ve soğuk savaştan sonra büyük güçler, bu bölgenin ülkelerine, bu bölgenin devletlerine "soğuk savaş artığı devletler" gözüyle baktılar. Burada rejim değişikliklerini, Körfez Savaşı'yla da Irak işgaliyle de Büyük Ortadoğu Projesi'yle de Arap Baharı döneminde yaşanan gelişmelerle de aslında, temel öncelik hâline getirildiler ve ne yazık ki sizin iktidarınız döneminde Sayın Cumhurbaşkanı kendisini Büyük Ortadoğu Projesi'nin eş başkanı ilan etti, ardından da Arap Baharı döneminde ne yazık ki Türkiye, Suriye'de, Mısır'da, Libya'da rejim değişikliğini kendi dış politikasının birincil önceliği hâline getirdi. On yıla yaklaşan bu sürenin sonunda da artık bütün bu sorunların ülkemiz için çok ağır yükler ortaya koyduğu herkesin malumu ve bu yanlışlarda da değerli arkadaşlarım, ısrar ediyor, yanlışlardan dersler çıkarılmıyor.

Şunu ifade etmem gerekiyor: Türkiye'ye dönük bir izole etme, Türkiye'yi yalıtma politikası var. Doğu Akdeniz'de bunun en açık örneğini yaşıyoruz, bu doğru. "Doğu Akdeniz Gaz Forumu" başlıklı bir birlik var. Burada Mısır, İsrail, Yunanistan, Güney Kıbrıs, İtalya ve Ürdün bir araya gelerek Doğu Akdeniz'e en uzun kıyısı olan ülkemizi bu alandan ve buradaki kaynaklardan dışlamaya çalışıyorlar, bu doğru ve bunu biz kabul etmiyoruz; bu, kabul edilemez bir yaklaşım tarzıdır ama size şunu sormak istiyorum: Bakın, bizim yaygın askerî güç kullanıyor olmamız bu ülkeleri bizimle masaya çekiyor mu yoksa bize karşı olan politikaları, bize karşıtlığı pekiştiriyor mu? Biz diplomasinin bütün imkânlarını tükettik de askerî güç kullanmaktan başka hiçbir şansımız kalmadı mı değerli arkadaşlar? Askerî güç kullanmak Doğu Akdeniz'de uzlaşma kapısını açmamıştır, bunu görmemiz gerekiyor, aksine karşımadaki güçleri pekiştiriyor ve bunun yanında Doğu Akdeniz'de hâlihazırda yürürlükte olan ülkemize dönük yalıtma politikasını, Türkiye'yi yalıtma politikasını ne yazık ki daha etkin bir politika hâline getiriyor. Değerli arkadaşlarım, açık bir şey var önümüzde: Bu projeyi, Türkiye'yi yalıtma projesini daha fazla askerî güç kullanarak aşamadık. Bu sebeple en hızlı yapılması gereken hamle, Türkiye'nin askerî güç kullanmak yerine başta Mısır olmak üzere bölge ülkeleriyle hızla siyasi diyalogu artırması, bu kapıyı açmasıdır. Bunun yanında da ilk yapılacak işlerden biri de Libya'yla yaptığımız deniz yetki alanlarıyla ilgili anlaşmanın bir benzerini de Mısır'la ve bölge ülkeleriyle yapmaya dönük adımların atılmasıdır, hızla atılmasıdır.

Arkadaşlar, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türkiye bölgesine gözünü kapatsın demiyoruz, bölgeyle ilgilenmesin demiyoruz ancak Türkiye ortaklarını çoğaltsın diyoruz; askerî seçenек, son seçenektir diyoruz. Bu kadar sorunla ülke olarak boğuşuyoruz, bakın cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde, sınırlarımız dışında, bu kadar fazla askerî güç kullanır bir durumda olmadık, bu kadar fazla ülkede asker bulundurur durumda olmadık, bu kadar bize karşı geniş birliktelikler hiçbir dönem olmadı ve hiçbir dönem bu kadar yalnız kalmadık arkadaşlar. Bütün bu gelişmeleri Genel Kurulun, yüce Meclisin dikkatine sunmak istiyorum.

Bunun yanında, unutmamak gerekir ki Orta Doğu'da ve bütün bu bölgemizde aslında sorunlar iç içe. Bir soruna çatışmanın bir tarafı olarak dâhil olduğumuzda, orada kaybettiğimiz bir ülke başka bir sorunla bizim karşımıza dikiliyor arkadaşlar, bunu yaşıyoruz ve Türkiye geçmişte bu türden sorunlarını yönetmeyi başaran bir ülkedydi.

Bakın, size birkaç hatırlatmada bulunmak istiyorum: 1979'da, biliyorsunuz, İran İslam Devrimi oldu. O tarihlerde Türkiye'de rahmetli Ecevit Başbakanı. Ecevit'in ve Cumhuriyet Halk Partisinin tabii ki düşünce dünyası, anlayışı İran'daki molla rejimini içine sindirmiyordu ama öyle ya da böyle bu, İran'da ortaya çıkan bir siyasi gelişmeydi ve Türkiye, o dönemki Türkiye'de bulunan iktidar İran'daki bu rejim değişikliğini saygıyla karşıladı ve netice itibarıyla Türkiye, siyasi ilişkilerini İran'la sürdürdü. Hemen arkasından bir İran-İrak savaşı patlak verdi. Bakın, 20'nci yüzyılın en uzun sürmüş savaşıdır, sekiz yıl sürdü İran-İrak savaşı ve Türkiye bu savaşta tarafsız olmayı sürdürdü. O kadar etkin bir tarafsızlık politikası izleyebildi ki Tahran'da Irak'ın menfaatlerini Türk büyükelçisi müdafaa ediyordu, buna karşılık Bağdat'ta da İran'ın menfaatlerini yine Türk büyükelçisi müdafaa ediyordu. Bu kadar zor koşullarda, o savaş koşullarında Türkiye bu tarafsızlık politikasını sürdürdü, bunu başarıyla sürdürdü. Özetle, bugün de böyle bir imkân Türkiye için bütün bu bölgede vardır değerli arkadaşlarım.

Şunu da hatırlatmam lazım: Şimdi, deniyor ki: "Bu tezkereyi kabul etmemiz gerekir çünkü deniz yetki alanlarıyla ilgili anlaşmayı ayakta tutmak ancak asker göndermekle mümkündür." Arkadaşlar, elinizi vicdanınıza koyun. "Her anlaşmaya asker lazım olur." dersiniz orta yerde ne uluslararası camia kalır ne uluslararası hukuk kalır, "Bizim sınırlarımız bin kilometre öteden, 2 bin kilometre öteden başlar." dersiniz eğer ne uluslararası toplum kalır ne uluslararası hukuk kalır. Herkesin, sınırlarını 2 bin kilometre öteden başlattığı bir ortamda bir uluslararası toplumdaki falan bahsedemezsiniz.

Şunu da eklemem gerekiyor... Değerli arkadaşlarım, bakın, deniyor ki: "Bizim güvenliğimiz Libya'da başlar. Türkiye'nin güvenliğini ancak orada birtakım önleyici tedbirler alarak gerçekleştirebiliriz." Bakın, arkadaşlar, bu "önleyici tedbir" lafları, "önleyici savaş" lafları... Malumunuz, bir zamanların Bush doktrini buydu; kendi sınırları dışında asker kullanarak binlerce kilometre öteye nizam verme yaklaşımı, Bush doktrini buydu. Allah aşkına, buna mı özeniyorsunuz?

Diğer taraftan, değerli arkadaşlarım, bakın, biz tabii, şunu hatırlatıyoruz: Türkiye'ye karşı yapılan düşmanca yaklaşımların biz de farkındayız. Bunlara karşı etkili bir mücadele yürütmenin yolu daha fazla askerî güç kullanma değil, ortaklarınızın sayısını artırmadır. Bakın, bugün "İrini Operasyonu" ismiyle bir operasyon düzenleniyor. Şimdi, malumunuz bu sözcük, "irini" sözcüğü Yunanca "barış" demek ve aslında Yunanistan'ın bütün Avrupa Birliği'ni arkasına almak suretiyle Türkiye'ye dönük yapmakta olduğu bir girişim demek. Ancak altını çizmek istiyorum, bu türden birtakım tarihteki olaylardan, sembollerden bugüne husumet çıkarma yaklaşımı, biz bunu kabul etmiyoruz, bunu eleştiriyoruz ama şunu hatırlatıyoruz: Bu türden uygulamaları caydırabildi mi bizim şimdiye kadar uyguladığımız politika? Bizi yalnızlıktan kurtarabildi mi, ortaklarımızın sayısını artırabildi mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YUNUS EMRE (Devamla) – Orada Türk Bayrağı taşıyan bir gemiye son derece saldırgan bir şekilde çıkılmasını engelleyebildi mi, sonraki gelişmeleri engelleyebildi mi? Orta yerde bütün bu hadiseler dururken gerçekten bir politika değişikliğine gitmemenizi, değerli arkadaşlarım, anlayamıyorum.

İktidar şunu yapmalı değerli arkadaşlarım: Mısır'la, Suriye'yle, İsrail'le ve bölgedeki diğer devletlerle Türkiye'nin etkin bir iş birliğinin yolunu açmalıdır. Bununla ilgili görüşmeler olursa bu kapılar açılırsa biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak bunları destekleriz ve uzun yıllar geçmiş olmasına rağmen bu ülkelerde hâlâ büyükelçimizin bulunmamış olması çok önemli bir sorundur, bunun da altını çizmek istiyorum. Bu politikalardan vazgeçin. Türkiye, bu yaklaşım tarzıyla bir yere varamıyor. Türkiye kendi menfaatlerini sağlayamıyor. Doğu Akdeniz'de Türkiye'ye dönük operasyonlar bu politikalar sebebiyle hız kesmeden devam ediyor ve tabii, burada çok söylenecek söz var, Sayın Başkanın da iyi niyetini suistimal etmek istemiyorum ancak Türkiye'nin askerî seçenekler dışında diğer seçenekleri sonuna kadar zorlaması gerekir, bu sert güç unsurlarının karşısında yumuşak güç unsurlarını sonuna kadar kullanması gerekir diyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ikinci söz talebi Sayın Emrullah İşler'in.

Buyurun Sayın İşler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca, 2/1/2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla kabul edilen Libya tezkeresinin uzatılması hakkında şahsım adına söz almış bulunuyor, bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Libya'ya asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabulünün, Türk askerinin barış ve istikrar sağlamak üzere Libya'da göreve başlamasının üzerinden geçen bir yıl, yüce Meclisimizin aldığı kararın ne kadar doğru olduğunu açık biçimde ortaya koymuştur. Zira, Türkiye'nin Libya'daki varlığı, Hafter destekçisi bölgesel ve küresel aktörlerin onun üzerinden Libya'da askerî bir diktatörlük kurma stratejilerini boşa çıkarmış, Türkiye'yi Doğu Akdeniz'de güçlendirmiştir. Türkiye'nin askerî varlığının Libya ordusunu güçlendirmesi neticesinde, Hafter, Trablus kapılarından ve batı bölgesinden sürülerek ağır bir askerî mağlubiyete mahkûm olmuştur; Hafter ve destekçileri, Türkiye ve müttefikleri Ulusal Mutabakat Hükûmetinin yarattığı yeni duruma göre pozisyon almak zorunda kalmıştır. Türkiye'nin müttefikleri Ulusal Mutabakat Hükûmeti, Libya'nın tek meşru otoritesi olarak gücünü tahkim etmiştir. Böylece, dikta yanlılarının Hafter üzerinden Libya'yı talan etme, Arap dünyası ve Akdeniz'de Türkiye karşıtı bir denge oluşturma çabaları boşa çıkarılmıştır. Şimdilerde Hafter ve destekçileri, Türkiye ve müttefiklerinin çizdiği sınırlar içinde kendilerine yer edinme çabası içine girmiştir. Artık bölgesel ve küresel bütün aktörler Libya ve Doğu Akdeniz'de adım atarken Türkiye'yi hesaba katmak zorundadır yani bundan sonra Libya'da ya da Doğu Akdeniz'de Türkiye aleyhine bir denge kurulması mümkün değildir. TBMM olarak hizmetle mükellef olduğumuz yüce milletimize böyle bir katkı sunmuş olmanın gururunu hep birlikte yaşıyoruz.

Türkiye ve Ulusal Mutabakat Hükûmetinin birlikte attığı adımlarla BM öncülüğünde yürütülen müzakereler makul bir zemine oturmuş, Tunus'ta Birleşmiş Milletler öncülüğünde devam eden müzakereler siyasi çözüm için bir adrese dönüşmüştür. Türkiye'nin attığı adımlar Libya halkının barış ve istikrarının uluslararası bir mutabakatla siyasi çerçeveye oturtulmasını mümkün kılacaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ve Libya arasındaki iş birliği Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki enerji arz güvenliğine dair attığı adımları pekiştirmiş, mavi vatanımızdaki hak ve çıkarlarımızın müdafasına ciddi katkı sunmuştur. Ülkemizin, devletler hukuku tarafından tanınan, üzerinde egemenlik hakkı kullanılabileceği deniz yetki alanlarına sahip çıkması ve haklarını koruması devlet olmanın gereğidir. Türkiye'nin Libya'daki askerî varlığı 2 ülke arasında imzalanan deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin protokolün teminatı olmuştur. Türkiye ve Libya arasındaki iş birliği ve Doğu Akdeniz'deki varlığımız ülkemizin son yüzyılda elde ettiği en önemli dış politika başarılarından biri olmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yüce Meclisimiz geçen yıl aldığı kararla milletimizden aldığı irfan ve basireti politika yapımına nasıl yansıttığını bir kez daha göstermiştir. Tarih bize önemli bir sorumluluk yüklemiş ve bizler Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bu sorumluluğu yerine getirmiş bulunuyoruz.

Tezkerenin uzatılmasıyla birlikte ülkemizin Akdeniz havzasındaki hak mücadelesini pekiştirmiş olacağız. Sorunların barışçıl yollarla, müzakere ve diplomasiyle çözüme kavuşturulması yönündeki tutumumuzda bir değişiklik bulunmamaktadır. Libya

tezkeresi gerek Libyalılar gerek uluslararası çevrelerin diyalog masasında kalmalarına katkıda bulunan bir caydırıcılık unsurudur. Bugün gelinen noktada Berlin Konferansı'nda tesis edilen Libya Siyasi Diyalog Forumu üyeleri 9-15 Kasım'da Tunus'ta yaptıkları toplantı sonunda 24 Aralık 2021 tarihinde seçimlere gidilmesini ve bu sırada ülkede bir geçiş yönetiminin tesis edilmesini kararlaştırmıştır. Askerî ve ekonomik kulvardaki görüşmeler de devam etmektedir. Tüm bu gelişmeler, Libya'da istikrar, barış ve refahın tesisi için çabalayan Türkiye'nin öncü ve aktif politikası sayesinde kuvveden file geçirilmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, tezkerenin uzatılmasına vereceğiniz destekle, Libya'da birlik, beraberlik ve bütünlüğün sağlanması hedefine büyük katkı sağlayacaksınız; öte yandan, Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan Doğu Akdeniz'deki haklarının korunmasına destek olacaksınız; ayrıca, meşruiyetini uluslararası hukuktan ve Birleşmiş Milletlerden alan Ulusal Mutabakat Hükümetinin ve yakın zamanda kurulması muhtemel geçiş yönetiminin bölgede var olan tüm küresel terör yapılarımlarıyla mücadelesine katkı sağlayacak ve bölgeden dünyaya yayılan insani trajedilere, yasa dışı göç, kaçakçılık ve insan hakları ihlallerine müsaade etmeyeceksiniz.

Değerli milletvekilleri, tabii, burada geçen yıl almış olduğumuz tezkere kararının on sekiz ay uzatılmasıyla ilgili görüşmeleri yapıyoruz. Ben, geçen yıl partilerimiz ne söylemiş, şöyle bir tutanaklara baktım ve bugün burada gördüğümüz atmosfer de şunu ortaya koyuyor: Geçen yıl çok tartışmalı, yüksek profilli bir görüşme yapmışız, bugün ise gayet sakin bir görüşme yapıyoruz. Aslında Hükümetimizin, Meclisimizin almış olduğu Libya tezkeresi kararının üzerinden bir yıl geçtikten sonra ne kadar isabetli olduğunu sizler de zimnen kabul etmiş oluyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ama yine, geçen seneki tavrınızı sürdürüyorsunuz. Ben Cumhuriyet Halk Partisinin geçen seneki ve bu seneki görüşlerine baktığım zaman aşağı yukarı aynı çizgide devam ettiği görüyorum. Meşruiyet konusunu gündeme getiriyor ama 2259 sayılı Karar'la da zaten Ulusal Mutabakat Hükümetinin Libya'nın tek meşru hükümeti olduğunu kendileri de ifade ettiler. Daha fazla üzerine gitmek istemiyorum ama esas itibarıyla geçen sene İYİ PARTİ Grubu adına -şu an aralarında göremiyorum ama- yine, İYİ PARTİ üyeliği devam Sayın Aytun Çıray konuşuyor. Değerli Grup Başkan Vekilim, çok iddialı sözler söylüyor, bunları dikkatlerinize getirmek istiyorum, diyor ki: "Yüce Meclisin önüne gelen hiçbir izin tezkeresi Türk milletinin yüksek genel çıkarları ve millî güvenliği açısından bu kadar büyük bir risk teşkil etmemiştir. Ortaya çıkan riskin büyüklüğü ve vahametini belki ancak devletin yıkımıyla sonuçlanan Goeben ve Breslau kruvazörlerine Osmanlı bayrağı çekilmesinden sonra yaşananlarla mukayese edebiliriz. Şimdi, yüz iki yıl sonra Türk milletine çok ağır bedeller ödeatabilecek başka bir oldubittiyle karşı karşıyayız." Geçen yıl böyle yüksek profilli ve iddialı bir konuşma yapıyor, bir sene geçti, ne oldu diyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Libyalı kardeşlerimizin kanının dökülmesini engelledik, orada barışın, istikrarın, huzurun sağlanmasına Türkiye Cumhuriyeti olarak çok büyük katkı sağladık. Bu katkıyla da Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak hepimizin gurur duyması lazım. Hızını alamıyor, daha neler diyor biliyor musunuz? Diyor ki: "Bunun en vahim sonuçlarından biri Rusya'yla karşı karşıya gelmemizdir." Geldik mi? Başka, diyor ki: "Eğer devletin hâlâ bir kurmay ve hariciye aklı kalırsa Sayın Cumhurbaşkanına desinler ki: 'Goeben ve Breslau macerasından sonra en büyük macera ve facia Libya'ya müdahale olacaktır.'" Bakın, tarihin kadirşinaslığına bakın, bir de şunu söylüyor: "Sayın Cumhurbaşkanı 'Biz davet edildiğimiz yere gideriz.' dedi. Bu mantıkla, davete ne gerek var, kardeş Azerbaycan'ın topraklarının yüzde 20'si gayrimişru işgal altında, hadi kalkın, gidip önce orayı kurtaralım." diyor. Şimdi geldiğimiz noktada, ne diyelim değerli kardeşlerim, değerli milletvekilleri? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakın hem Libya'da hem de Azerbaycan'da Türkiye, dostlarına değer katmıştır, onların barışını, istikrarını, huzurunu sağlamada büyük katkı sağlamıştır. Azerbaycanlılar bizim kan kardeşlerimizdir, yirmi yedi yıl sonra Karabağ, Türkiye'nin desteğiyle Azerbaycan ordusu tarafından bağımsızlığına kavuşturulmuştur; biz bunu sağlıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Dolayısıyla, bu tezkere son derece önemli. "Libya'da ne işimiz var?" diyorsunuz. Biraz önce Sayın Cumhuriyet Halk Partisi sözcüsü de değindiler, geçen yıl biz yapmış olduğumuz konuşmada bu tarihî örnekleri vermiştik, şimdi kendisi verdiler. Evet, tarihten gelen kardeşliğimizle, sorumluluğumuzla, biz bu bilinçle hareket ediyoruz, Libya'da akan kanın bizim kardeşlerimizin kanı olduğunu düşünüyoruz. Bakınız, biz orada bir iç müdahalede bulunmak için gitmiyoruz, uluslararası toplumun tanıdığı yegâne meşru hükümetin 5 ülkeye yapmış olduğu çağrı üzerine, ki bunlardan biri de Türkiye, Türkiye kardeşliğinin görevini yerine getirmiş ve oraya desteğimizi göndermişizdir ve bugün gelinen noktada orada kan akmasını engellemişizdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Dolayısıyla, bugün önemli bir karar alacağız değerli milletvekilleri, Doğu Akdeniz ve Kuzey Afrika'da ülkemize yöneltilen risk ve tehditleri boşa çıkarmak, ayrıca ülkemizin ve Libyalı kardeşlerimizin güvenlik, istikrar ve barışının korunması için bu coğrafya ve ötesinde çıkarlarımızın etkin ve güçlü bir şekilde muhafazası amacıyla Libya tezkeresinin uzatılmasını hep birlikte kabul edeceğimize inanıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

EMRULLAH İŞLER (Devamla) - İstiklal ve hürriyet sevdalıları bu millet dün Libya'da İtalyan işgaline karşı Gazi Mustafa Kemal, Enver Paşa, Kuşçubaşı Eşref, Yakub Cemil ve Süleyman Askerî Beylerle mücadele ederken bugün bu mücadeleyi, ecdadın izinde yürüyen ve ilhamını tarihinden alan Gazi Meclisimizin siz değerli milletvekilleri ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'la vermektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken siz değerli milletvekillerine ve ekranları başında bizleri izleyen yüce milletimize saygılarımı sunuyorum, tezkerenin ülkemize hayırlar getirmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, söz talebi mi var?

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Evet.

BAŞKAN – Ben de çok sessizlik var diyordum zaten.

Buyurun Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sessizliği de bozmayacağım zaten.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

25.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Ankara Milletvekili Emrullah İşler'in (3/1459) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sayın hatibe de çok teşekkür ederim, bir yıl önceki konuşmalara atıfta bulundular, İzmir Milletvekilimiz Sayın Aytun Çıray'ın konuşmasından da pasajlar okudular. Anladığım kadarıyla iki ayrı bölümde değerlendirmek lazım; bunlardan bir tanesi Sayın Çıray'ın şahsi kaygıları, bir diğer tarafı da temennileri.

Bakın, ne güzel iş etmişsiniz, Aytun Çıray Bey'in Karabağ'la ilgili temennilerinden kendinize bir ders çıkarıp üzerinize düşeni yapmışsınız, sizleri tebrik ediyordum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Diğer taraftan da yine Sayın Çıray'ın Libya'yla ilgili

tezkereye bağılı olarak kaygılarına da göz gezdirmenizi hassaten istirham eder, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Tezkereler (Devam)

2.- Türkiye'nin Millî Çıkarlarına Yönelik Her Türlü Tehdit ve Güvenlik Riskine Karşı Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Gerekli Her Türlü Tedbiri Almak, Libya'daki Gayrimeşru Silahlı Gruplar ile Terör Örgütleri Tarafından Türkiye'nin Libya'daki Menfaatlerine Yönelebilecek Saldırıları Bertaraf Etmek, Kitlemel Göç Gibi Diğer Muhtemel Risklere Karşı Millî Güvenliğimizin İdame Ettirilmesini Sağlamak, Libya Halkının İhtiyacı Olan İnsani Yardımları Ulaştırmak, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sürdürmek, Bu Süreç Sonrasında Meydana Gelebilecek Gelişmeler İstikametinde Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Bir Şekilde Korumak ve Kollamak, Gelişmelerin Seyrine Göre İleride Telifisi Güç Bir Durumla Karşılaşmamak İçin Süratlı ve Dinamik Bir Politika İzlenmesine Yardımcı Olmak Üzere Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerekliği Takdirde Türkiye Sınırları Dışında Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 2 Ocak 2020 Tarihli ve 1238 Sayılı Kararla Verilen İznin Süresinin 2 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1459) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi tezkereyi oylarınıza sunacağım...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yoklama istiyoruz.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sayın Başkanım, oylamaya geçtiniz siz ama.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Geçilmedi, geçilmedi.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Siz oylamaya geçtiniz.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, elimi kaldırdım.

BAŞKAN – Evet, bir yoklama talebi vardır, karşılayacağım.

Sayın Özkoç, Sayın Bayraktutan, Sayın İlgezdi, Sayın Sümer, Sayın Emre, Sayın Tanal, Sayın Kaya, Sayın Güzelmansur, Sayın Polat, Sayın Antmen, Sayın Girgin, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Beko, Sayın Kılıç, Sayın Yıldız, Sayın Özer, Sayın Gökçel, Sayın Başarır, Sayın Bingöl, Sayın Köksal.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Pusula veren milletvekili arkadaşlarımız lütfen Genel Kurul Salonu'nu terk etmesinler. Sisteme giren arkadaşlarımız da pusula göndermesin ya da pusula verdikten sonra sisteme girmeyi başaran arkadaşlar da pusulalarını geri çeksinler.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Tezkereler (Devam)

2.- Türkiye'nin Millî Çıkarlarına Yönelik Her Türlü Tehdit ve Güvenlik Riskine Karşı Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Gerekli Her Türlü Tedbiri Almak, Libya'daki Gayrimeşru Silahlı Gruplar ile Terör Örgütleri Tarafından Türkiye'nin Libya'daki Menfaatlerine Yönelebilecek Saldırıları Bertaraf Etmek, Kitlemel Göç Gibi Diğer Muhtemel Risklere Karşı Millî Güvenliğimizin İdame Ettirilmesini Sağlamak, Libya Halkının İhtiyacı Olan İnsani Yardımları Ulaştırmak, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sürdürmek, Bu Süreç Sonrasında Meydana Gelebilecek Gelişmeler İstikametinde Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Bir Şekilde Korumak ve Kollamak, Gelişmelerin Seyrine Göre İleride Telifisi Güç Bir Durumla Karşılaşmamak İçin Süratlı ve Dinamik Bir Politika İzlenmesine Yardımcı Olmak Üzere Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerekliği Takdirde Türkiye Sınırları Dışında Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 2 Ocak 2020 Tarihli ve 1238 Sayılı Kararla Verilen İznin Süresinin 2 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1459) (Devam)

BAŞKAN – Tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci sırada yer alan (3/1493) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Okutuyorum:

3.- Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tespit Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının NATO'nun Afganistan'da İcra Etmekte Olduğu Kararlı Destek Misyonu ve Devamı Kapsamında Yurtdışına Gönderilmesi, Aynı Amaçlara Yönelik Olmak Üzere Yabancı Silahlı Kuvvetlerin Anılan Misyona Katılmak Amacıyla Ülkemiz Üzerinden Afganistan'a İntikali ile Geri İntikali Kapsamında Türkiye'de Bulunması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 6 Ocak 2015 Tarihli ve 1079 Sayılı Kararıyla Verilen ve Son Olarak 25 Aralık 2018 Tarihli ve 1206 Sayılı Kararıyla Uzatılan İzin Süresinin Anayasanın 92'nci Maddesi Uyarınca, 6 Ocak 2021 Tarihinden İtibaren On Sekiz Ay Uzatılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1493)

15/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyinin 1368 (2001), 1373 (2001) ve 1386 (2001) sayılı Kararları çerçevesinde ve 5 Aralık 2001 tarihli Bonn Konferansı sonuçları uyarınca Afganistan Hükümetinin güvenlik durumunun iyileştirilmesi ve kendi güvenli kabiliyetlerinin oluşturulmasına yardımcı olmak amacıyla 2001 yılında Uluslararası Güvenlik ve Yardım Kuvveti (ISAF) oluşturulmuş; 2003 yılında bu kuvvetin sorumluluk alanı 1510 (2003) sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı'yla Kabil'in ötesine genişletilerek stratejik komuta, kontrol ve eş güdümü Kuzey Atlantik Konseyinin 16 Nisan 2003 tarihli Kararı'yla NATO tarafından üstlenilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10 Ekim 2001 tarihli ve 722 sayılı Kararı'yla yeniden yetki temelinde Afganistan'da ISAF Harekâtı'nın başlangıcından itibaren görev almaktadır.

NATO devlet ve hükümet başkanları, 4-5 Eylül 2014 tarihlerinde gerçekleştirilen Galler Zirvesi'nde, Afganistan'ın mutabakatıyla ISAF'ın bitiminden sonra Afganistan'da muharip olmayan Kararlı Destek Misyonunun başlatılmasını

kararlaştırmışlardır. Söz konusu misyon ülke genelinde güvenlik sorumluluğunu üstlenen Afgan Millî Savunma ve Güvenlik Kuvvetlerine (ANDSF) eğitim, yardım ve danışmanlık sağlamaktadır.

Afganistan'la köklü kardeşlik ve dostluk ilişkileri bulunan Türkiye, Afganistan'ın millî birliğini, bütünlüğünü ve bağımsızlığını her zaman desteklemiş, Afgan halkının terörden uzak olarak barış, istikrar ve refah içinde yaşamasını teminen her alanda Afganistan'la dayanışma içinde olmuştur. Cumhuriyet tarihinin en büyük dış yardım programlarından birini Afganistan'da yürütmekte olan ülkemiz, hâlihazırda 25 Aralık 2018 tarihli ve 1206 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı uyarınca söz konusu misyona katkıda bulunmaktadır.

NATO devlet ve hkmet başkanları, 11-12 Temmuz 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen Brüksel Zirvesi'nde, Kararlı Destek Misyonunun, ANDSF'nin eğitim, yardım ve danışma faaliyetlerini başarıyla sürdürdüğünü de belirterek Afganistan'da uzun vadeli güvenlik ve istikrarın teminine yönelik bağlılıklarını yinelemişler ve 2018 yılı sonrasında da misyon kapsamında Afganistan'a sağlanmakta olan katkılarını sürdüreceklerini taahhüt etmişlerdir. Benzer bir taahhüt 4 Aralık 2019 tarihinde Londra'da gerçekleştirilen NATO Liderler Toplantısı'nda yinelenmiştir.

Bu mülahazalarla, hudut, şümul, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tespit olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının NATO'nun Afganistan'da icra etmekte olduğu Kararlı Destek Misyonu ve devamı kapsamında yurt dışına gönderilmesi, aynı amaçlara yönelik olmak üzere yabancı silahlı kuvvetlerin anılan misyona katılmak amaçıyla ülkemiz üzerinden Afganistan'a intikali ile geri intikali kapsamında Türkiye'de bulunması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin 6 Ocak 2015 tarihli ve 1079 sayılı Kararı'yla verilen ve son olarak 25 Aralık 2018 tarihli ve 1206 sayılı Kararı'yla uzatılan iznin süresinin 6 Ocak 2021 tarihinden itibaren on sekiz ay uzatılması hususunda gereğini Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

BAşKAN – şimdi Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İ Tüzük'n 72'nci maddesine göre görüşme açacağım.

Gruplara ve şahsı adına 2 üyeye söz vereceğim. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika ve şahıslar için onar dakikadır.

Tezkere üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: Gruplar adına ilk söz, İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Aydın Adnan Sezgin, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Hidayet Vahapoğlu, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Hığyar zsoy, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet nal evikz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Akif Çağatay Kılıç; şahıslar adına Sayın Utku akırzler, Sayın Ahmet Berat onkar. Tezkere üzerinde söz alan isimleri saydım.

şimdi, gruplar adına ilk söz İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Aydın Adnan Sezgin'in.

Buyurun Sayın Sezgin. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYDIN ADNAN SEZGIN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken, Sarıkamış'ta savaşan Mehmetçiklerimizi rahmet ve saygıyla anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, hemen belirtelim: Uluslararası meşruiyeti bulunan bu tezkereye olumlu oy kullanacağız.

Türkiye'nin Afganistan'da Birleşmiş Milletler Gvelik Konseyi kararı çerçevesinde görev yapan NATO Kararlı Destek Misyonu'ndaki varlığı ve başarılı faaliyetleri uluslararası camiaya ve kardeş bir ülkeye önemli bir katkıdır. Kararlı Destek Misyonu, NATO'yla dayanışmamızın da güçlü örneklerinden biridir. Elbette, bu, bizim için sadece bir NATO misyonu değil, onun ötesinde, biraz önce belirttiğim gibi, Afganistan'a ve kardeş Afgan halkına karşı asli devimizdir.

Atatürk, lkemiz için Afganistan'ın taşıdığı önemi ve Afgan halkıyla ilişkilerimizin değerini daha cumhuriyet kurulmadan önce tespit etmiştir. Afganistan jeopolitik bakımdan da çok anlamlıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri, 2001'den beri Afganistan'da bulunduğu her görevde ve bölgede örnek bir başarı sağlamıştır, bununla övünüyoruz.

Maalesef, özellikle, son yıllarda dış politikamız kurumsal geleneklerinden, uluslararası hukukun bazı normlarından, teamül ve kurallarından daha da uzaklaşmış ve savrula savrula bir hâl olmuştur. Türkiye artık istikrar ihraç eden bir ülke değildir; tıpkı artık bir demokrasinin olmadağı gibi, tıpkı hukukun üstünlüğünden, insan hakları ve temel özgürlüklerden uzaklaştığı gibi. Oysa ulusal düzeyde demokrasi ve hukukun stnlğ Türkiye konumundaki ülkeler için uluslararası ilişkilerde ve diplomaside başarının teminatıdır.

Afganistan sorununun czmne yönelik birçok inisiyatif meyanında Türkiye'nin öncülüğünde 2011'de başlatılan Asya'nın Kalbi, İstanbul Süreci, ilgili tarafları bir araya getiren iyiniyetli bir girişimdir fakat bugüne kadar anlamlı bir sonuç sağlayamamıştır. Bu durumun son yıllarda dış politikamızdaki itibar ve güven kaybından mı kaynaklandığı sorusu ister istemez akla gelmektedir.

Uluslararası camia uzun yıllardan beri Afganistan'ın bir yandan yarattığı risk ve tehditleri dizginlemeye çalışırken diğer yandan bu ülkede acımasız teröre, silahlı çatışmalara, sefalete, ülkenin en tehlikeli terör örgütlerine merci olmasına son vermeye çalışıyor; uyuşturucu üretiminin ve ticaretinin önüne geçmeye gayret ediyor; demokrasi ve adalet yolunda ufak tefek adımları teşvik ediyor; ülkenin birliğini, dirliğini sağlamak için çaba sarf ediyor ama başarılı olamıyor. Bu tehditler Türkiye'yi doğrudan etkiliyor elbette. Afgan sığınmacılar, uyuşturucu kaçakçılığı bunların günlük hayatta gördüğümüz örnekleridir.

Evet, Amerika Birleşik Devletleri ve Suudi Arabistan 1970'ler ve 80'lerde bu bölgede tüm dünyayı sarsan, insanlığın huzurunu altüst eden bir canavar yaratmışlardır. Evet, ABD ve Suudi Arabistan bu belayı yaratmışlardır ama kendi hâlinde yaşayıp giden bir ülkeyi işgal eden Sovyetler Birliği'nin de günahı büyüktür. Afgan krizine czm getirilmesinde, tek adam rejiminin kasvetini aşmış, demokrasisini ve hukukun üstünlüğünü tesis etmiş bir Türkiye'nin katkısı daha büyük olacaktır. Bu katkısı hem rol modeli olarak sağlayabilir hem de yeniden yakalayacağı diplomatik enerjisini diplomatik hafızasıyla birleştirerek yaratacağı yeni formüllerle gerçekleştirebilir. Afganistan'a sahici ve kalıcı bir are bulunmadığı takdirde, bölge Türk Cumhuriyetlerinden başlamak suretiyle tüm dünyayı yeni sarsıntılara sürükleyebilecektir. Türkiye'nin böyle bir czm istikametinde etkin sonuç sağlayacak diplomatik birikimi de enerjisi de vardır, yeter ki bu enerji verimsiz bir şekilde kullanılsın.

Kaynayan ve dünyayı kaanatan Afganistan yarası ülkemiz açısından da ciddi sonuçları olacak daha büyük tehlikelere yol açmadan sonlandırılabilir. Ne var ki şu anda parlak bir czm ufukta gözükmemektedir. ABD yıllarca savaştığı Taliban'la uzun müzakereler sonucu bir anlaşmaya varmıştır. Anlaşma, Taliban'ın şiddetten geri durması, özellikle ABD menfaatlerine zarar vermemesi, bunun karşılığında ABD güçlerinin Afganistan toprağından çekilmesi esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede, barışa giden yol formülünde hkmet ile Taliban arasında nihai bir mutabakata varılması ve Taliban'ın Afganistan'da çok rahat melce bulan IşİD ve El Kaide'yle mücadele etme anlayışı hâkimdir. Taliban'ın mücadeleyi IşİD ve El Kaide'ye yoğunlaştırması umulmaktadır. ABD asker çekmektedir ancak ülkede şiddet sona ermiş değildir; ülkede parçalanmışlık, terör ve ağır gerginlik sürmektedir. Meşru hkmetle anlaşması beklenen Taliban ile hkmet arasında ciddi ideolojik farklar vardır. Taliban tam anlamıyla kendi yorumuna uygun totaliter bir teokratik devlet kurmayı hedeflemekte, buna mukabil seçimle gelmiş mevcut

hükümet kadınların hakları dâhil olmak üzere insan haklarını teminat altına alacak anayasal bir demokrasi amaçlamaktadır. Esasen Taliban, mücadele etmesi beklenen IŞİD ve El Kaide'yle ideolojik anlamda örtüşmektedir ve bunların mevcut rekabeti aşip bir araya gelmeleri hiç de imkânsız değildir. Dolayısıyla Afganistan'da zemin de hava da çok bulanık ve karışıktır.

Afganistan'da yaşananlardan, Afganistan-Pakistan arasındaki Peşaver Vadisi'nde olup bitenlerden Suriye ve Libya açısından dersler çıkartmalıyız. Defalarca İdlib'e dikkat çektik. İdlib'de hem Türkiye'ye doğru yeni bir iltica akımı tehlikesi hem de bölgenin Peşaverleşmesi tehdidi sahicidir, yüksektir ve artarak devam etmektedir. Türkiye, bu bölgede telafi edilemeyecek kayıplar vermiştir. Hele 36 Mehmetçik'in göz göre göre katledildiği hava saldırısını unutmak mümkün değildir. Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Daimi Temsilcisi 29 Şubat 2020'de Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmada, bu askerlerimizin hayatını kaybettiği hava saldırılarının düzenlendiği sırada, radar görüntülerine göre Suriye ve Rus uçaklarının birlikte kol uçuşu yaptıklarını, Türk kuvvetlerinin o bölgede yalnız olduklarını ve kasıtlı hedef alındıklarını söylemiştir, "Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi savaş suçlarını durdurmalı." demiştir. Şehitlerimize rahmet, gazilerimize şifa diliyorum, geçmiş olsun diyorum.

İktidar, Suriye krizinin 9'uncu yılında Suriye politikasını izah edemiyor, izah edemez de. Fırat'ın batısında da doğusunda da söylenenler ile yapılanlar arasında fark büyüyor. Bir gün söylenenin ertesi günü, aksi görüntüler doğuyor. Ne Türkiye Büyük Millet Meclisi ne kamuoyu tüm milletin kaderini bu denli yakından ilgilendiren gelişmeler hakkında bilgilendiriliyor. Zaten iktidarın ciddi ve tutarlı bir planı olduğunu da sanmıyorum. İktidar, bölgemize binlerce kilometre uzaktan gelen güçlere tabi, onlar arasında sıkışmış kalmış, bir gün o yana, bir gün bu yana yalpalıyor. Hamasi söylemler içinde büyük deha mahsulü olarak takdim edilen bazı stratejik veya taktiksel hamlelerin geçmişte olduğu gibi önümüzdeki dönemde de çöküntü yaratmasından büyük endişe duyuyoruz.

2011 Ağustos ayından bugüne kadar Suriye politikasında atılan adımları, yapılan resmî açıklamaları sıraladığımızda büyük bir tutarsızlık yelpazesi ortaya çıkmaktadır.

Biz büyük sırları açıklayın demiyoruz; attığınız veya atmadığınız adımlar hakkında doğru ve anlamlı bilgilendirme yapın diyoruz, hangi ulusal çıkar için neyin peşinde olduğumuzu anlatın diyoruz, makul gördüğümüz inisiyatiflerinize destek vermeye hazırız diyoruz. Suriye'ye bakıldığında maalesef yarına dair bir umut görülmemektedir. Evet, Türk Silahlı Kuvvetleri iktidarın bazı büyük hatalarını kahramanca telafi etmiştir, ancak bu hata ve telafi onarım silsilesi nereye kadar sürdürülebilecektir?

Bakın, biz doğruya doğru, yanlışla yanlış diyen bir anlayıştayız. Irak'la ilgili olarak son dönemde atılan adımlar önemlidir. PYD/PKK'ya karşı iş birliğini, Irak Anayasası çerçevesinde Irak'ın birliğini ve bütünlüğünü destekleyen hamleler, Irak Başbakanının son ziyareti vesilesiyle sağlandığı açıklanan sonuçlar olumludur. Ancak yakın geçmişte Irak'la ilgili olarak yapılan hataları da unutmuyoruz.

Doğu Akdeniz'deki sorunlara da değinmek istiyorum, On sekiz yıllık iktidar, Doğu Akdeniz'de uluslararası hukuk bağlamındaki egemen haklarımızın hukuki güvence altına alınmasında ve hidrokarbon kaynaklarına ilişkin ciddi arama ve sondaj çalışmalarının başlatılmasında gecikmiştir. Bu nedenledir ki şimdiki çalışma temposu tamamen intizamsız şekilde, bir adım ileri bir adım geri seyretmektedir. Doğu Akdeniz'de kıta sahanlığımızın sınırlarına ilişkin pozisyonumuz GKRY ile Mısır arasında varılan anlaşmadan ancak bir yıl sonra, 2004 yılında Birleşmiş Milletler örgütüne bildirilmiştir, bu ciddi bir gecikmeydi. Kıta sahanlığımızın batı sınırları belirsiz bırakılmıştır, bu ciddi bir hataydı. Keza Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması için 2011'e kadar beklemiş olmamız yanlışlı.

Deniz sınırlarımızın bölgeye bakan adaların kara sularına kadar uzandığını, adaların Türkiye kıyı şeridinin projeksiyonunu kesici ve Türkiye'nin kıta sahanlığını engelleyecek bir etki oluşturmayacağını Birleşmiş Milletler örgütüne bildirmek için Kasım 2019'u beklediniz. Oysa, coğrafya aynı coğrafya. Bölgede 2000'lerin başından beri doğal gaz rezervleri işletiliyor, ilk büyük gaz rezervi ise 2009'da keşfediliyor; gecikme çok açık. Bunların hepsi hatalı bir okumanın, anlayışın, politikanın sonucudur. Yanlış algılar yaratılmasına yol açılmıştır. Bütün bu hatalar ve gecikmeler vahimdir. Ama bunlardan daha vahim, büyük bir hata vardır; o da yanlış politikalar sonucu Türkiye'nin bu konuda yalnız bırakılmasıdır. Yalnız kaldık çünkü iktidarın bir zihniyet sorunu var, yalnız kaldık çünkü dış politikamız ulusal çıkar esasından ayrıldı.

Cumhuriyetin geleneksel dış politikasının ve diplomasisinin erdemlerinden biri, kendi bölgesinde Türkiye'ye karşı ittifakların oluşmasını önleme anlayışını eksiksiz uygulamış olmasıdır; istikrara ve sorunların çözümüne, gerginliklerin gemlenmesine katkı üretmiş olmasıdır. Mevcut iktidar ise tam tersini yapmıştır. Doğu Akdeniz'de öyle bir durum ortaya çıkarmıştır ki imkânsız gerçekleştirmiş, birbirleriyle husumet içindeki ülkelerin bile Türkiye'nin tezlerine karşı aynı ittifak içinde bir araya gelmelerini ve yakınlaşmalarını sağlamıştır.

Doğu Akdeniz Gaz Forumu'na bakalım. Mısır, İtalya, İsrail, Yunanistan, GKRY, Ürdün, bunlara bir de Birleşik Arap Emirlikleri gözlemci üye olarak katılmıştır. Fransa, ABD ve Avrupa Birliği de aynı statüde üye olacaklardır. Bağımsız dış politikadan bunu anlıyorsanız çok yanılıyorsunuz.

Sayın Cumhurbaşkanı Doğu Akdeniz konusunda uluslararası bir konferans düzenlenmesini önermektedir. Bu iyi bir fikir olabilir ama bu tür fikirlerin diplomaside ileriye taşınması için öncelikle çağrı yapan devletin ilgili belli başlı ülkelerle muntazam diplomatik ilişkilere sahip olması gerekir. Ne yazık ki, bizim açımızdan durum böyle değildir. Ayrıca, konferansın koşulları, hedefleri, formatı hakkında da tekliflerin dile getirilmesi icap eder, bu da henüz yapılmamıştır.

Doğu Akdeniz konusu ile Libya konusu elbette iç içedir. Sayın Erozan biraz önce bu mesele hakkındaki görüşlerimizi en ayrıntılı ve isabetli şekilde açıklamıştır. Ben bir hususu belirtmek istiyorum: Meclisin iznine tabi bir askerî harekât ve müdahaleye ilişkin temel bilgilerin kamuoyundan bu denli gizlenmesi tuhaftır. En basit sorularımız, ilgili makamlar tarafından cevapsız bırakılmaktadır. Libya'ya gönderilen ÖSO mensuplarına ilişkin iddialara dair ayrıntılı sorularımıza Sayın Millî Savunma Bakanından aldığımız cevapta sadece, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinden ÖSO mensuplarına ödeme yapılmadığı bildirilmiştir. Sayın Bakanın Libya'yı ziyaretinden bir gün sonra vatandaşlarımızın, sistem ve teçhizatımızın bulunduğu Al-Watiya Hava Üssü'ne yapılan ağır hava saldırısının hangi ülke veya ülkelere ait uçaklar tarafından gerçekleştirildiğine dair sorum da cevapsız bırakılmıştır. Bize bu zararı kim verdi? Bu cüreti kim gösterdi? Bunu bilmek kamuoyunun hakkıdır ve millî sır olarak görülmemelidir.

Sayın milletvekilleri, ABD'nin S-400'ler nedeniyle uygulamayı kararlaştırmış olduğu yaptırımları birçok açıdan kınıyoruz. Bu, esef verici bir hadisedir. İYİ PARTİ, bu konudaki ortak açıklamaya katıldı, kendisi de ayrı bir açıklama yaptı. Yaptırımları telin etti ve S-400 alımlarına ilişkin tehdit değerlendirmesi ve risk analizinin gerçekliğini sorguladı. Aslında İYİ PARTİ, çok uzun süreden beri bu S-400 alımı konusunu muhtelif zeminlerde ve farklı gerekçelerle sorgulamaktadır.

CAATSA yaptırımları öncesinde de ABD'den büyük bir yaptırıma muhatap olduk; F-35'ler. F-35 yaptırımının bu şekilde sürmesi ülkemiz için bir zafiyet yaratabilecektir. Neye karşı zafiyet? Bölgedeki muhtemel karşıtlarına ve genel tehditlere göre zafiyet.

Ayrıca, sorunun mali veçhesi de ağır. Oysa gerek partimizin sorduğu sorulara cevaben gerek kendiliğinden Sayın Millî Savunma Bakanı ve Dışişleri Bakanı, Aralık 2018'de S-400'ün, F-35'lerin tarafımıza teslim edilmesini engellemeyeceğini ifade

etmişlerdi.

Egemen haklarımız elbette her şeyin üstündedir, her şeyden değerlidir ancak NATO'nun eşit bir üyesi olarak, 2014'ten beri Rusya ve Rus silah sistemlerine karşı alınan kararları, belirlenen tutumları da egemen irademizle onayladık.

Sayın Millî Savunma Bakanının ve Dışişleri Bakanının ifadelerine göre Türkiye, NATO'nun merkezidir; NATO da Türkiye'nin uluslararası kimliğinin parçasıdır. Ayrıca ABD bize Patriot satmadı, Avrupalı EUROSAM bize SAMP/T vermedi değil. Bunlarla müzakereler yapıldı, bizim haklı olarak öne sürdüğümüz 6 koşulu karşılayamadıkları için biz almadık. Bunlardan en önemlileri teknoloji transferi ve ortak üretimdi. Bildiğim kadarıyla da EUROSAM bu koşulları karşılıyordu.

Plan ve Bütçe Komisyonunun 2019 yılı bütçesi görüşmelerinde Sayın Millî Savunma Bakanına S-400 anlaşmasının bu 6 koşuldun hangisine imkân yarattığını sordum, yine cevap alamadım. S-400'ler için ortak üretim ve teknoloji transferleri öngörülmediğini Rus tarafı açıkça beyan etti. Üstüne üstlük, S-400'ler Türkiye'de mevcut radar ve uyarı sisteminden bağımsız "stand alone" tutulacaktır. Bu, S-400'lerin etkinliğini, gücünü tamamen zayıflatmaktadır.

Elbette en iyi çözüm bizim kendi millî sistemimizi üretmemizdir, bu yönde atılan adımları alkışlıyoruz ancak hedefe ulaşmak için daha zamana ihtiyaç vardır.

Bugün artık Sayın Erdoğan "diplomasiye şans vermek" "müzakere etmek" gibi kavramlara döndü. Dışişleri Bakanlığının CAATSA yaptırımlarını sert şekilde kınayan açıklamasında "meseleyi müttefiklik ruhuna uygun şekilde, diyalog ve diplomasi yoluyla ele almaya hazır olduğumuz" belirtildi. Savunma Sanayii Başkanı da "Bu karar münhasır kendi içinde kalmalı." dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – ABD'den de yaptırımların asıl hedefinin Rusya olduğu, sorunun koordinasyon içinde çözümlenebileceği açıklaması gelmiştir. Dileğimiz, bu sorunun, Türkiye'nin ulusal çıkarları zemininde akıl ve diplomasi yoluyla bir an önce çözülmesidir. Tarih hamasetin ulusal çıkarla tenakuza düştüğü birçok örnekle doludur, umarım bu örneklerle bir yenisi eklenmez.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Ruştı Tiryaki, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; NATO'nun Afganistan'da icra ettiği "ISAF" adlı Kararlı Destek Misyonuna Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının gönderilmesi, yine aynı amaçla yabancı silahlı kuvvetlerin anılan misyona katılmak amacıyla ülkemiz üzerinden Afganistan'a intikali ile geri intikali kapsamında Türkiye'de bulunması amacıyla düzenlenen Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu Kararlı Destek Misyonu konusuna, ISAF'a asker gönderme konusuna geçmeden önce hikâyeyi biraz başa sarmakta yarar var. Peştunların çoğunlukta olduğu, ancak onlarca farklı dilin konuşulduğu Afganistan, bir kabileler ülkesi olarak tarih boyunca farklı medeniyetlerin ve imparatorlukların egemenliği altına girdi. Persler, Büyük İskender önderliğinde Helen devletleri, Çin Yüce Hanedanlığı, Hunlar, Arap orduları, Gazneliler, Hint Kuşan Hanedanlığı ve Moğol hanedanlıklarının buradaki egemenliğinden sonra 1800'lerden itibaren Rus ve İngiliz İmparatorluklarının istilasına uğradı. Afgan kabileler ile İngilizler arasında 1919'a kadar 3 büyük savaş yaşandı ve sonuç olarak İngilizler, 1919'da imzalanan Ravalpindi Anlaşmasıyla Afganistan'ın bağımsızlığını kabul etmek zorunda kaldı ve Afganistan Emirliği 1919'da kurulmuş oldu. Kabileler arasında yaşanan iç savaşlar sonucunda 1926'da Emânullah Han tarafından kısmen seküler nitelikte bir Afgan Krallığı kuruldu. Soğuk savaşın etkilerinin en fazla hissedildiği dönemde Batılı güçlerin desteklediği sözüm ona İslamcı örgütler 1973'te krallığı yıktı ve Afganistan Cumhuriyeti'ni kurdu. Ancak bu da uzun sürmedi, Sovyetler'in desteklediği Afganistan komünistlerinin başlattığı isyanlar sonucunda Nisan 1978'de Afgan Komünist Partisi öncülüğünde Afganistan Demokratik Cumhuriyeti kuruldu. Ancak cihatçı Afgan mücahitler, ABD'nin ve NATO'nun desteğiyle kırsal bölgeleri kontrol altına almaya başladı. Sovyet ordusu müdahale etse de gerilla savaş yürüten cihatçılar karşısında başarı elde edemedi ve 1987'de Afganistan Demokratik Cumhuriyeti yıkıldı.

Mücahitlerin önderliğinde kurulan Afganistan İslam Devleti 1990'dan itibaren ülkeyi şeriat hukukuna göre yönetmeye, dizayn etmeye başladı. Mücahitler arasında en popüler güç olmaya başlayan Peştun ağırlıklı Taliban hareketi, 1996'dan itibaren Afganistan'daki tek egemen güç hâline geldi ve ülkenin adını da Afganistan İslam Emirliği olarak değiştirdi. Afganistan'ın yönetim kademelerinden dışlanan ve öncesinde Sovyetler'e karşı mücadele eden cihatçı örgütlerin bir kısmı aynı dönemde, 1996'da Kuzey İttifakı'nı kurdu. Birbirine de çatışan bu gruplar 2001'de ABD'nin müdahalesiyle Taliban'a karşı birleştiler. Taliban, Afganistan'da egemen olsa da Pakistan üzerinden dünyadaki cihatçı yapılarla da her geçen gün bağlarını güçlendirmekteydi. Bunlardan biri de küresel ölçekte etkin hâle gelen El Kaide'yle kurdukları iş birliğiydi.

11 Eylül 2001'de ABD'de İkiz Kuleler'e yapılan saldırılar neticesinde El Kaide'yle birlikte zamanında ABD'nin desteklediği Taliban yönetimi de ABD'nin hedefi oldu. 7 Ekim 2001'de ABD öncülüğünde NATO güçlerinin Afganistan'ı işgali başladı ve Kuzey İttifakı'nın desteğiyle Taliban güçleri Afgan kentlerinden birer birer çıkarıldı. Ancak, Afganistan'ın dağlık bölgelerinde Taliban ve El Kaide güçlerinin hâkimiyeti sürdü ve hâlâ sürmeye devam ediyor.

2001'de Taliban'a ve El Kaide'ye karşı ABD'nin başlattığı Afganistan işgali Ağustos 2003'ten bu yana NATO'ya bağlı, çok uluslu ISAF tarafından devam ettiriliyor. 5 Aralık 2001 tarihli Bonn Anlaşması ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 20 Aralık 2001 tarihli ve 1386 sayılı Kararıyla Uluslararası Güvenlik Yardım Kuvveti kuruldu ve 16 Ocak 2002 tarihinde Birleşik Krallık'ın komutasında göreve başladı. Ağırlıklı olarak ABD askerî güçlerinden oluşan bu uluslararası askerî operasyon gücü yıllar içerisinde tüm NATO ülkeleri dâhil olmak üzere 50'den fazla ülkenin katılımıyla bugüne kadar geldi. Ancak, bu ülkeler arasında Taliban'la askerî mücadele amacıyla muharip güç gönderen ülkeler çok sınırlı.

ABD'den sonra Afganistan'a en fazla askerî güç yığan ülke Birleşik Krallık. Onu Kanada, Almanya, Avustralya ve İtalya takip ediyor. 2020 itibarıyla 38 ülkeden toplam 15.937 ISAF askerî Afganistan'da bulunuyor. Bu askerlerden yaklaşık 8 bin tanesi ABD ordusuna ait, 1.300'ü Almanya, 950'si Birleşik Krallık, 895'i ise İtalya ordusu mensubudur. Türkiye'den, bildiğimiz kadarıyla, 600 kişilik bir birlik Afganistan'da bulunmaktadır. Ancak, bu birliğin tamamı başkent Kâbil şehir merkezinde muharip olmayan alanlarda görev yapmaktadır.

Ekim 2001'den bu yana devam eden savaşta Amerika Birleşik Devletleri'nin şimdiye kadar 2.420, Birleşik Krallık'ın 456, Kanada'nın 159, Fransa'nın 89, Almanya'nın 57, İtalya'nın 53, diğer ülkelerin 321 kayıp verdiği bildiriliyor. Batılı güçler arasında yaralı sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte, 35 binin üzerinde yaralı olduğu tahmin ediliyor ve kamuoyuna yansıyan bilgiler de bu doğrultuda. NATO'nun desteklediği ve Taliban'a karşı savaşan güçlerden ise bu savaşta şimdiye kadar en az 70 bin kişinin ve bunun yanında 100 binin üzerinde sivilin yaşamını kaybettiği belirtiliyor. Bu savaşta, 70 binin üzerinde Taliban savaşçısının öldürüldüğü kesin olmayan bilgiler arasında. Ancak, buna rağmen Taliban, Afganistan'ın kırsal bölgelerinden ve Pakistan'dan savaşı temin etmeye devam ediyor.

Yine, hem Taliban'ın hem de El Kaide'nin Pakistan üzerinden askerî teçhizat tedarikinin kesintisiz devam ettiği biliniyor.

El Kaide lideri Usame Bin Ladin'in yıllar sonra bulunup öldürülmesi bile El Kaide'yi zayıflatmadı. Tam tersine, küresel çapta hareketliliğini artırmaya devam etti.

Diğer yandan, 2014'ten itibaren IŞİD'in de Afganistan'da "Horasan Emirliği" adı altında farklı bir örgütlenme içinde olduğu biliniyor. ISAF'ın önceliklerinden biri olan Afganistan ordusunun eğitimi ve kendisini Taliban'a karşı koruyacak kapasiteye ulaşması hedefi ise neredeyse yirmi yıldır sağlanamadı. Peştun kabilelerin -ki nüfusun büyük bir bölümünü oluşturuyor Peştunlar- önemli bir kısmının Afganistan ordusuna katılmaması ve Afganistan Merkezî Hükûmetine mesafeli olmaları, bölgedeki güvensizliğin bir işareti olarak değerlendirilmektedir.

Afgan devlet kurumları içindeki yolsuzlukların Afgan ordusuna da sirayet etmiş olması mevcut istikrarsızlıkların ana kaynaklarından biri olarak görülmektedir. Özellikle Peştun kabilelerin üyesi olan Afgan askerlerinin sadece kâğıt üzerinde varlık göstermesi ve bunlara maaş ödenmeye devam edilmesi Afgan ordusu içinde "hayalet askerler" meselesini gündeme getirmiştir. Dolayısıyla, Taliban'la olası bir savaş durumunda Afgan ordusunun kısa süre içerisinde dağılmasından korkulmaktadır. Bu nedenle ISAF'ın her dönem operasyonel güç azaltmasına bağlı olarak Taliban'ın da aynı oranda bölgede nüfuzunu hızla artırdığı gözlemlenmektedir.

Afganistan'da okuryazarlık oranı yüzde 15, kadınlar hâlâ Afganistan'da büyük bir tehdit altında. İç savaş dışında işsizlik, ekonomik çöküş, yolsuzluklar ve kabileler arası çatışmalar Afganistan'dan kitlesel göçleri artırmaktadır. Ayrıca Afganistan merkezli uyuşturucu üretimi ve küresel dağıtım ağı bazı kabilelerin ana geçim kaynağı hâline gelmiştir. Taliban ve onunla iş birliği yapan kabile reisleri hem insan kaçakçılığını hem uyuşturucu trafiğini denetleyerek ciddi bir fon elde etmektedir.

Afganistan'ın komşu olduğu ülkelerin çeşitliliği dikkate alındığında jeopolitik önemi giderek artmaktadır. Batıda İran, doğuda ise Çin'le komşu olan Afganistan'ın Batılı ülkeler açısından tekrar bir tehdit merkezi olmamasının formülleri aranmaktadır. Bu sebeple, NATO başta olmak üzere uluslararası güçler, bazı Peştun kabileleri, Tacikler, Hazara ve Özbek halklarını, birbiriyle rekabet etmek yerine Kuzey İttifakı'nda olduğu gibi ortak düşmana karşı birleşmeye teşvik etmektedir ancak Taliban'a karşı mücadele düzeyi azaldıkça ittifak da dağılma eğilimine girmektedir.

Bu gelişmeler ve realite karşısında Birleşmiş Milletler inisiyatif olarak Afganistan için yeni bir yol haritası hazırlaması gerektiği açıktır. Amerika Birleşik Devletleri'nin başta olduğu NATO pratiğinin Afganistan'ı Taliban'a karşı koruyamadığı ve bunun tam tersine, Taliban'ı Afganistan'da kalıcı biçimde yeniden konumlandırarak hatalı hamleler içinde olduğu gözlemlenmektedir.

NATO'nun en uzun süreli harekâtı Afganistan'da devam etmektedir ancak ISAF bünyesinde görev alan farklı ülkelere birçok askerî birliğin Afganistanlı sivilin ölümüyle sonuçlanan birçok operasyondan da sorumlu olduğu bilinmektedir. Bakın, yalnız bir tane örnek: Avustralya ordusunun soruşturması sonucunda 25 Avustralya askerinin Afganistan'da farklı tarihlerde 39 sivilin öldürülmesine karıştığı ortaya çıktı; Avustralya Hükûmeti bu nedenle resmen özür dilemeyi ve kurbanların yakınlarına tazminat ödemeyi kabul etti. Buna benzer pek çok sayıda savaş suçunun ISAF bünyesindeki askerler tarafından gerçekleştirildiği tahmin ediliyor. Afganistan'ın kırsal bölgelerinde düşün ya da cenaze törenlerinin havadan bombalanarak yüzlerce sivilin katledildiğine ilişkin birçok haber uluslararası kamuoyuna yansdı, bu konuda pek çok kahramanlık menkıbesi içeren filmler çevrildi ancak bu katliamlara karşın, bu katliamlara ilişkin soruşturmaların sonuçları bugüne kadar kamuoyuyla paylaşılmadı.

ISAF'ın sivilere yönelik sorumsuz tutumu nedeniyle Taliban, Afganistan kırsalında destek kaybetmedi ve bu nedenle sahadaki gücünü korumaya devam etti. ISAF'ın sahadaki başarısızlıkları ve bundan sorumlu olan NATO ülkelerinin liderlerinin Afganistan konusunda mevcut kritik durumu daha da kötüye götüren yaklaşımları nedeniyle Taliban, uluslararası alanda ağırlığını artırmaya devam ediyor. Trump Afganistan'dan çekilmek uğruna Taliban'la masaya oturmayı kabul etti ve sahada psikolojik üstünlük yeniden Taliban'a geçmiş oldu.

Biliyorsunuz, uluslararası kuruluşlar her yıl çeşitli endeksler yayınlıyor; bizler de zaman zaman, Türkiye'nin yerini göstermesi açısından bunları paylaşıyoruz. İşte, bu İnsani Kalkınmışlık Endeksi'nde, Yoksulluk Endeksi'nde, kadın istihdamını gösteren endekslerde, çocuk-bebek ölüm oranları gibi endekslerde; bunların tamamında en kötü durumda olan birkaç ülkeden biri Afganistan'dır yani âdeta, Afganistan, insanlığın bittiği, tükendiği ülkelerin başında gelmektedir. Öyle, basın özgürlüğünden, düşünce özgürlüğünden, ifade özgürlüğünden Afganistan için hiç bahsetmeye bile gerek yok.

Peki, bu on dokuz yıllık süre içerisinde, on dokuz yıl boyunca dünyanın dört bir yanından dünyanın en güçlü, en zengin ülkeleri "Afganistan'ın sorunlarını çözeceğiz." diyerek asker gönderdi. Bunlardan hangisine çözüm bulundu? Elbette hiçbirine. Peki, Afganistan'da sizce kim yaşamak ister? İçimizden herhangi birisi için Afganistan'ın en küçük bir cazibesi var mıdır? Elbette yok. Bu savaş ve operasyon nedeniyle on dokuz yıldır -yaklaşık rakamlar bunlar, resmî rakamlarını kimse tam olarak bilmiyor- en az 5 milyon 700 bin Afgan'ın ülkesini terk ettiği tahmin ediliyor. Bunların çok büyük bir bölümü Pakistan'da ve İran'da yaşıyor. Pakistan'ın, İran'ın; o yoksul Pakistan'ın, o yoksul İran'ın en yoksul varoşlarında yaşıyor ya da üçüncü ülkelere, Avrupa'ya, dünyanın başka ülkelerine gitmek istiyor. Daha önceki konuşmalarında da dile getirdim, bunlardan en az 170 bininin bugüne kadar Türkiye'ye gelip Birleşmiş Milletlere başvurduğu söyleniyor. Yani gelen kişi sayısı bundan çok çok fazla fakat Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin Türkiye Temsilciliğine başvuran kişi sayısının 170 bin olduğu söyleniyor. Peki, biz bu 170 bin kişiye ne yapıyoruz, biliyor musunuz? Bunlar Birleşmiş Milletlere başvuran kişiler, üçüncü ülkelere gitmek istiyorlar, Türkiye'de kalmak için de gelmiyorlar. Biz bunlara mülteci statüsü tanımıyoruz. Türkiye Batı'dan gelenlere mültecilik hakkı tanıyor yani Almanlar, Fransızlar, İngilizler sanki sıraya girmiş de Türkiye'ye geliyorlar, yok öyle bir şey. Biz Türkiye olarak onlara "Mültecilik hakkı tanırız." diyoruz fakat Türkiye'nin doğusundan gelen hiçbir ülkenin yurttaşına mültecilik hakkı vermiyoruz, tanımıyoruz. Bu konuda, Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelerin 2'sinde de çekincesi var. Peki, iktidar olarak Adalet ve Kalkınma Partisi ne yapıyor? Üçüncü bir ülkeye gitmek için kolaylık göstermek bir yana, bunları kendi ülkelerine göndermeye çalışıyor. Uluslararası Af Örgütü raporlarında her yıl binlerce Afganistanlı'nın ülkesine iade edildiği söyleniyor ve ülkesine, Afganistan'a iade edenlerin başında da neredeyse Türkiye geliyor.

Uluslararası Af Örgütü'nün açıkladığı -sanırım 2018 yılı sonları, 2019 başı olmalı- şöyle bir rakam var: Gözaltında tutulan 2 bin Afganistanlı olduğu söyleniyor -2 bin Afganistanlı- bunlar da ülkesindeki savaştan, ülkesindeki yoksulluktan, öldürülme korkusundan kaçıp başka ülkelere gitmek isteyen insanlar. Onları da bu iktidar geri göndermeye çalışıyor.

Bir adım daha ileri gidelim: İktidar ne yapmaya çalışıyor, biliyor musunuz? Türkçe bilmeyen bu insanlara çevirmen olmadan belge imzalatıyor -bu belgeler uluslararası raporlarda yer aldığı için bu kadar rahat söylüyorum- Türkçe bilmeyen bu kişilere, bu Afganistanlılara yurt dışına çıkmaları için belge imzalatılıyor. Bakın, korkunç bir dram yaşayan bu insanlar bizim ülkemize sığınıyorlar. 3 milyon Suriyeliyi barındırıyoruz diye övünüyorsunuz ya, 2 bin Afganistanlıyı gözaltında tutup iade etmeye çalışıyorsunuz, 5 binini bugüne kadar geri gönderdiniz. Bu ülke -hadi tamamı için söyleyelim- 170 bin Afganistanlıyı barındıracak güçte bir ülkedir. Bu konuda yapılabilecek pek çok şey olduğunu düşünüyorum ama Hükûmet, bu 2 bin Afganistanlıyı, bu 170 bin Afgan'ı ülkesine geri göndermeye çalışıyor.

Şimdi biz bu tezkereye bütün bu anlattıklarım ışığında "hayır" diyeceğiz. Bu tezkereye "hayır" dememizin nedeni şu: Bu anlattığım utanç tablosuna eğer "evet" dersek bu anlattığım utanç tablosuna "evet" demiş olacağız yani bu tezkereye "evet" dersek bu utanç tablosuna bir parça da olsa katkı sunmuş olacağız. Ama gerçekten Afgan halkıyla dayanışmak istiyorsak

yapabileceğimiz başka şeyler var; bu askerleri göndermek yerine, bu harcadığımız paralar yerine -çünkü Afganistan için bu ülke, bu yönetim gerçekten yabana atılmayacak paralar harcıyor- bunu 170 bin Afgan için, Afganistanlı için harcayabiliriz; onların insani sorunlarının, Afganistan'daki insani sorunların çözümü için harcayabiliriz, yeter ki bu drama katkı sunmak istemeyelim. Meclisin bu nedenle bu tezkereye "hayır" demesini istiyoruz ve umuyoruz. Bu tezkere, Afganistan'a kan ve gözyaşı dışında hiçbir şey getirmeyecek. Evet, biz bu tezkereye "hayır" desek de NATO ve ABD oraya asker göndermeye devam edecek. Biz, bunu bitirecek ülke değiliz, bu müdahaleyi bitirecek ülke değiliz fakat bu günaha ortak olmayabiliriz.

Şimdi, ünlü Fransız siyasetçi Talleyrand'ın, 1815 Viyana Kongresi'nin de mimarlarından biri -ben çok diplomasi bilmem ama 1815 Viyana Kongresi'nin uluslararası diplomasinin temellerinin atıldığı kongre olduğunu biliyorum- ünlü bir sözü var, der ki: "Süngülerle çok şey başarabilirsiniz ama üstünde oturmak o kadar da rahat değildir" On dokuz yıllık pratik bize Afganistan'da bu süngüler üzerinde oturmanın hiç de rahat olmadığını göstermiştir. Biz Afganistan'da "demokrasi" adı altında ya bu işgale onay vereceğiz ya da Afgan halkının özgürlüğünü destekleyeceğiz diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Ünal Çeviköz, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Afganistan'da NATO'nun icra edeceği Kararlı Destek Misyonu'na ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi hakkında partim adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti ile çeyrek yüzyılı aşkın bir süredir varlık-yokluk savaşı veren Afganistan arasındaki dostluk köprüleri Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk döneminde atılmıştır. Kurulduktan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni ilk ziyaret eden devlet başkanı Afganistan kralı Emanullah Han olmuştur. Büyükelçiliğimiz Kabil'de açılan ilk diplomatik misyondur. Afganistan, Türkiye Büyük Millet Meclisini tanıyan 2'nci ülkedir.

Cumhuriyet Halk Partisi, temelleri Mustafa Kemal Atatürk tarafından atılan Türkiye-Afganistan dostluğunun her zaman yanında olmuş, bu dostluğun bütün dönemlerde güçlenmesini ve 2 kardeş halkın dayanışmasının her koşulda sürmesini savunmuştur. Bu nedenle, sonunda söyleyeceğimizi daha en baştan söyleyeyim: Dost ve kardeş Afganistan halkının topraklarında huzurun ve barışın yeniden tesis edilmesi konusunda daha önceki yıllarda vermiş olduğumuz desteği devam ettireceğimizi ve tezkereye olumlu yönde oy kullanacağımızı şimdiden belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, Afganistan'da etnik kökeni ne olursa olsun halkın tamamına eşit yakınlıkta olacak şekilde, Afgan yönetimini desteklemek, Afganistan millî savunma ve güvenlik kuvvetlerini eğitmek ve Afganistan halkına güvenlik, istikrar ve gelişme konusunda yardım etmek amacıyla bulunmaktadır. Türkiye'nin millî kısıtlamaları gereği, Türk birlikleri, sorumluluk sahası dışında mayın temizleme, terörle mücadele ve uyuşturucuyla mücadele faaliyetlerinde görev almamaktadırlar. Ülkemizin Afganistan'da icra ettiği bu görev, Silahlı Kuvvetlerimizin barışı destekleme hareketlerine katkıları arasında yer almaktadır. NATO'yla iş birliği içinde gerçekleştirilen bu görevi, ülkemizin ve Silahlı Kuvvetlerimizin uluslararası kurum ve kuruluşlardaki saygınlığını ve karşılıklı iş birliğini artırıcı bir faaliyet olarak görüyoruz.

Kapsamı oldukça net olan bu tezkere, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin kararları çerçevesinde, NATO tarafından üstlenilen yardımlarla ilgilidir. Bilindiği üzere, Kararlı Destek Misyonu'nun yasal çerçevesini, 30 Eylül 2014'te Kabil'de imzalanan ve Afganistan Parlamentosu tarafından aynı yıl içinde onaylanan Güçlerin Durumu Anlaşması ya da kısaca SOFA olarak bilinen anlaşma çizer. Misyona, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2189 sayılı Kararı'yla da desteklenmektedir. Cumhuriyet tarihinin en büyük dış yardım programlarından birinin Afganistan'da yürütülmesinden gurur duyduğumuzu bu vesileyle tekrarlamak isterim.

Değerli milletvekilleri, daha önce iki yıl görev süresi istenen tezkere için bu yıl, tıpkı Libya tezkeresinde olduğu gibi on sekiz aylık izin istenilmektedir. Diyeceksiniz ki "Ne var bunda? İki yıla izin verdiniz de on sekiz aya mı izin vermeyeceksiniz?" Fakat bu tezkerenin Libya'yla aynı gün görüşülüyor olması bize bir niyet okuma yaptırıyor maalesef.

Değerli milletvekilleri, bu tezkereyle Libya tezkeresinin süresi için haklılık kazandırmak istediğinizi düşünüyoruz. Sizin bu argümanı sunacağınızı biz şimdiden görüyoruz. Önce şöyle bir özet yaparak bu tezkerenin Libya tezkeresinden nasıl ayrıştığını belirtmek isterim: 2 tezkere birbirinden çok farklı, sayın milletvekilleri. Bu tezkere, uluslararası hukuka uygun ve görev kapsamı oldukça belirgin. Bu tezkere, Mehmetçiklerimizi doğrudan ateşin içine atma potansiyeli olan bir hareket için değil. Bu tezkere, Mehmetçiklerimizi bir Kararlı Destek Misyonu için görevlendirmekte ve başka görevlere dahilimiz söz konusu değil. Bu tezkere, ana kuzularının canını dış politikadaki başarısızlıkların üzerini örtmek için kullanmaya çalışan bir tezkere değil. Bu tezkere, ülkemizin itibarını artıran bir tezkere olup ideolojik takıntılarının bir ürünü de değil. Bu tezkere gereğince Türkiye, Afganistan'da halkın tamamına eşit yakınlıkta olacak şekilde görev yürütmekte, bir tarafı destekleyerek diğer tarafla haması ilişkiler içine girmiyor. Bu tezkere, varlık-yokluk mücadelesi veren dost bir halkın barışa kavuşmasını sağlamak içindir. İşte bu nedenlerle, yine iki yıl izin dahi istense tereddüt edilmeden desteklenecek bir tezkere.

Değerli milletvekilleri, kahraman ordumuzun icra ettiği bu görevden gurur duyduğumuzun altını bir kere daha kuvvetle çizmek istiyorum. Cumhuriyet Halk Partisi olarak tezkere izninin Meclisimizin uygun görmesiyle gerçekleşmesi nedeniyle, Mehmetçiklerimizin saçının bir tek telinden dahi sorumlu olduğumuzun farkında olarak oy kullanıyoruz. Bu sebeple, Afganistan'da yaşanan bazı gelişmelere özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum. Her ne kadar tezkerenin kapsamı belli olsa da Afganistan İçişleri Bakanlığı sözcüsü Tarık Aryen, 20 Aralıkta yani iki gün önce yaptığı açıklamada, son üç ayda Taliban tarafından düzenlenen saldırılarda 500 sivilin öldürüldüğünü bildirdi. Yani Afganistan'da hâlâ aynı sıkıntılı süreç devam ediyor hatta Taliban, bugün artık Afganistan için yeniden ciddi bir tehdit hâline gelmiş vaziyette.

Afganistan'ın Taliban konusundaki hassasiyetini çok yakından bilen bir ülke olarak, maalesef, ülkemizde Afganistan'ı üzecek bir hadise yaşandı. Bu elim hadiseyi paylaşmadan önce, barışın sağlanması konusunda Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere bu kadar emek verdiğimiz bir konuda ülkemizde böyle yakışıksız bir hadisenin yaşanmasından duyduğumuz rahatsızlığı yeniden dile getirmek isterim. Bir daha böyle bir hadisenin yaşanmaması temennisiyle konuya gelmek istiyorum: Kimliği belirlenemeyen bir grup tarafından 3 Ağustos 2020 tarihinde Ayasofya içerisinde Taliban bayrağı açıldığı kamuoyuna yansıdı. Afganistan'ın modernleşme sürecinde Atatürk devrimlerini örnek aldığı, cumhuriyetin ilk yıllarından beri diplomatik ilişkilerin en üst düzeyde olduğu hatta Kral Emanullah'ın "2 gözüm var; biri Türkiye, biri Afganistan." dediği bir arka plandan sonra tarihî, kültürel ve inanç temelli önemi haiz ve dinler arası barışın önemli sembollerinden biri olan Ayasofya'da yaşanan bu elim hadisenin bizleri derinden üzdüğünün altını bir kere daha çizmek isterim. Maalesef, aynı tarihlerde benzer bir olayın İran'da da yaşanmasının ardından, Afganistan Dışişleri Bakanlığında Ankara ve Tahran'a örgütün propaganda yapmasını önlemek için gerekli tedbirleri alma çağrısı yapıldı.

Değerli milletvekilleri, biz de Afganistan ile Türkiye arasındaki dostane ilişkileri önemseyen bir parti olarak söz konusu elim hadiseye ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'a aşağıdaki soruları yönelttik, dedik ki: "Yapılan açıklamada, olanların Afganistan'daki barış sürecine engel olduğu ifade edilerek 'Eylemi yapanlar hakkında Afganistan yönetimi de halkı da barış sürecini destekliyor, süreç onlar tarafından da desteklenmeli, ayrıca bu ülkelerde gerçekleşen, sürece zarar verecek

eylemlerden kurtulmalılar.' denilmektedir. Dost ve kardeş Afganistan'ın barış sürecinin zarar görmemesi amacıyla gerçekleşen bu elim hadisenin aydınlatılması ve kınanması gerekliliği elzemdir. Söz konusu olayı kınayan bir açıklama yapacak mısınız?" Dedi ki: "Taliban'ın Türkiye'nin de terör örgütü listesinde bulunduğu göz önünde bulundurulacak olursa olayın aydınlatılması amacıyla herhangi bir adli süreç başlatılmış mıdır?" Yine sorduk: "Söz konusu olaya konu olan güvenlik zafiyetinin sorumlularının tespit edilmesine yönelik inceleme başlatılmış mıdır?" Devam ettik: "Afganistan tarafından yapılan açıklamalarda, söz konusu eylemlerin desteklenmesinin Afganistan'ın iç işlerine müdahale olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir. Afganistan'la yürütülen dostane ilişkilerin sürdürülebilirliği açısından Türkiye toprakları üzerinde Taliban lehine düzenlenebilecek propagandaların önlenmesi amacıyla hangi tedbirler alınmıştır?"

Değerli milletvekilleri, peki, biz, bu sorularımıza Sayın Fuat Oktay tarafından cevap alabildik mi? Cevap verilmemesi eğer bir cevap sayılıyorsa, aldık.

Değerli milletvekilleri, iktidar öyle bir sistem yarattı ki birden çok bakanlığı ilgilendiren konularla ilgili bir sorun varsa yandınız. Zaten bakanlıklar soru önergelerine cevap vermemeyi ya da süresi geçtikten sonra cevap vermeyi alışkanlık hâline getirmiş durumda; cevap alabilene aşk olsun. Yeni sistemle gensoru ve sözlü soru zaten kalktı; denetim için yazılı soru önergesi dışında hiçbir imkânımız yok. Burada sistem tartışması yapmak değil niyetim, sadece ülkece bu kadar önem verdiğimiz bir hususta dahi gereğinin yapılmadığını görmenin bizleri ne kadar üzdüğünü belirtmek istiyorum. Bize cevap verilmek yerine, kamuoyuna gereğinin yapıldığına dair bir açıklama dahi yapılsa, Afganistan'ın hassasiyeti giderilse yeterliydi. Bizim amacımız ve isteğimiz, Türkiye ve Afganistan arasındaki dostluk ilişkilerinin sürdürülebilir olmasıdır; bakanların, sorduğumuz soruya cevap vermek yerine iktidarlarının politikasını açıklamalarını okumak değil.

Değerli milletvekilleri, bu tezkereye 2015, 2017 ve 2018 yıllarında olumlu oy veren Cumhuriyet Halk Partisi olarak yine olumlu oy kullanacağımızı zaten baştan belirtmiştim ama bunu belirtirken Afganistan'la ilgili bazı ciddi endişelerimizi de dile getirmeden geçemeyeceğim. Türkiye, bilindiği gibi, 2002 yılından beri Afganistan'da NATO operasyonları kapsamında veya ikili ilişkiler çerçevesinde askerî, ekonomik, mali ve siyasi katkılar sürdüren bir görev gücü varlığına sahiptir. Hâlihazırdaki asker mevcudumuzun 700 civarında olduğu söyleniyor. Şunu herhâlde biliyoruz ve bu tezkereyi de bu bilgi dâhilinde gündeme alıyoruz: Amerika Birleşik Devletleri, bu yılın şubat ayının sonunda Taliban'la barış yaptı ve Mayıs 2021'e kadar Afganistan'dan çekilmeyi taahhüt etti ama ilginçtir, Amerika Birleşik Devletleri bu barışı yaparken ve bu taahhüde girerken Türkiye dâhil, Afganistan'da asker bulunduran veya Afganistan'daki sürece katkıda bulunan diğer ülkelere danışmadı. Şimdi, şunun altını özellikle çizmek isterim: Amerika Birleşik Devletleri kuvvetlerinin çekilmesinden sonra NATO ve diğer ülkelerin Afganistan'da kalmaya devam etmeleri neredeyse imkânsız gibidir. Öte yandan, ülkede giderek güçlenen Taliban karşısında Afganistan Hükûmetinin tutunabilmesi de oldukça güç görülmektedir. Afganistan Hükûmeti ile Taliban arasında Doha'da eylül ayından beri barış görüşmeleri sürdürülüyordu ancak bu görüşmelerden bir sonuç alınmadı ve karşılıklı mutabakatla taraflar görüşmelere 5 Ocak 2021 tarihine kadar ara verdiler. Bu, Taliban'ın işine geliyor zira Afganistan Hükûmeti de ülkede giderek kontrolü kaybediyor. Geçen hafta Helmand eyaletinin başkenti Leşkergâh'a ve Afganistan'ın Kabil'den sonra 2'nci büyük kenti olan Kandahar'a Taliban 2 büyük saldırı düzenledi. Yine, geçtiğimiz hafta, Kabil Vali Yardımcısı aracına konan bir bombanın infilak etmesiyle öldürüldü. Yani ilkbahardan itibaren, 2021 yılının ilkbaharından itibaren Amerika Birleşik Devletleri kuvvetlerinin de çekilmesiyle Afganistan yeni bir istikrarsızlık ve çatışma sürecine girecek gibi görünüyor. Ne deniyor biliyor musunuz? "Uluslararası toplum, Afganistan'da girilen savaşı da kurulumaya çalışılan barışı da kaybetti." deniyor.

Peki bu nasıl oldu? Taliban, 1996'da Kabil'in kontrolünü ele geçirdikten sonra 2001'e kadar Afganistan'ı yönetti. Amerika Birleşik Devletleri liderliğindeki harekât ve NATO ISAF operasyonları Taliban'ı iktidardan uzaklaştırdı ama tamamen de bertaraf edemedi. Her 2 operasyon da 2014 sonunda sonlandırıldı ve yerlerini Afgan kuvvetlerini eğitecek ve yardımcı olacak bir NATO misyonu ve direniş bastırma operasyonlarını yürütecek NATO dışı, Amerika Birleşik Devletleri liderliğindeki bir operasyon aldı. Ama Taliban, bugün ülkedeki en güçlü kuvvet durumunda. Ülke tam anlamıyla bölünmüş, savaş ağaları ve Taliban tarafından yönetilen bir hâle gelmiş durumda. Ama bu durumu hazırlayan sebeplerin biraz da uluslararası toplumun başarısızlıkları görmezden gelmesinden kaynaklandığını belirtmek gerekiyor. Bugün, şu soru önemli ve meşru bir hâl almıştır: Afganistan'da uluslararası toplum gerçekten eş güdümlü, kapsamlı bir politika izledi mi? Açık bir siyasi, askerî sonuç ya da bir çıkış stratejisine dayalı bir politika izledi mi? Bizim Silahlı Kuvvetler unsurlarımızın Afganistan'da öncelikli olarak öngördüğü yöntem olan "Kalpleri ve zihinleri nasıl kazanabiliriz?" sorusunu uluslararası toplum hiç kendi kendine sordu mu? Bu soruların sorulmaması ve Afganistan müdahalesinde yapılan yanlışlar, Afgan halkının önemli bir kısmının uluslararası toplumu yabancı işgalciler olarak görmesine, Taliban'ı da özgürlük savaşçıları olarak algılamasına yol açıyor. Bu algı tehlikeli. Neden tehlikeli? Çünkü Taliban'ın kendine eleman devşirmesini kolaylaştırıyor da ondan. Aslında, uluslararası toplum Afganistan'da, toplumun sürdürülebilir bir şekilde kendini geliştirme kapasitesini artırmaya odaklanmalı, siyasi kurumları geliştirmeye öncelik vermeli, toplumda neredeyse kanıksanmış bir düzen olan yolsuzluklara hoşgörü kültürünü dönüştürmeye çalışmalıydı. Bu yapılmadı, Afganistan'ın en önemli sorunu olan uyuşturucu ticareti hiçbir zaman ciddi şekilde ele alınmadı. Bu şartlar altında Afganistan Hükûmetinin ülkenin tam kontrolünü sağlayabilme kapasitesi de zayıftır ve zayıflamaya da devam edecektir. Dolayısıyla Doha'da akim kalan ama Ocak 2021'den sonra devam ettirileceği söylenen barış görüşmelerinde siyasi bir çözümün sağlanmasında güçlüklerle karşılaşılacaktır. Kısaca, siyasi bir çözüm sağlansa dahi sürdürülebilir bir barış gelmeyebilir. Afganistan halkının alışkanlıklarının çağdaşlaştırılması, normalleşmenin yaygınlaştırılması ve kurumların geliştirilmesine ağırlık veren yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Yapılabilir mi? Yapılabilir. Bunun için asgari düzeyde asker varlığı sürdürülmelidir ancak Afganistan'ın daha uzun yıllar önemli miktarlarda dış yardıma ihtiyaç duyacağı şimdiden bellidir. Ülkemizde 170 bin kadar kayıtlı Afganistanlı göçmen var ancak -bakın, bu kısmının altını çiziyorum- 2018 yılından bu yana Türkiye'de yakalanan düzensiz Afganistan kökenli göçmen sayısı, aynı durumdaki Suriyelilerden fazla. Sadece 2019 yılında ülkemizde yakalanan düzensiz Afganistan kökenli göçmen sayısı 201 binin üzerinde. Bu, çok önemli bir sayıdır değerli milletvekilleri.

Şimdi, Afganistan'dan kaçış bu kadar yüksek düzeye vardığına göre ülkede bir şeylerin yolunda gitmediği artık ayan beyan anlaşılmış olmalı. Peki, iktidar bu bilinçle mi Afganistan politikası yürütüyor? Örneğin, ülkemizdeki göçmenlerin eğitimi, ülkelerinin kalkınmasına katkıda bulunacak vizyon sahibi insanlar olarak yetiştirilmeleri planlanıyor mu yoksa Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde rastgele buldukları işlerde hayatlarını sürdürmeleri için koyverip bırakılıyorlar mı? Afganistan'a her türlü katkıyı yapmak, Atatürk ile Emanuel Han'ın vaktiyle kurmuş oldukları o vazgeçilmez ve unutulmaz kardeşliğin bir gereği olarak görülmelidir. Bu yapıyor mu acaba?

İşte, değerli milletvekilleri, biz bu tezkereyi desteklerken "Aman, saraydan tezkere geldi, hemen destekleyelim." anlayışıyla değil, önerilerle ve yol göstererek bakmayı ve bir destek vereceksek ona göre vermeyi tercih ediyor, o nedenle olumlu bir oy davranışında bulunurken dahi önerilerde bulunuyoruz. Libya örneğinde bir kulaktan girip diğer kulaktan çıkan önerilerimiz dikkate alınmadı, hiç olmazsa gidişatın Libya'dan ve Suriye'den dahi daha kötü bir evrilmeye eğilimi gösterdiği Afganistan'da dikkate alınmasını dileriz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gruplar adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, şahıslar adına ilk söz Sayın Utku Çakırözer'in.

Buyurun Sayın Çakırözer. (CHP sıralarından alkışlar)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Meclisimizde Türk Silahlı Kuvvetlerimizin yurt dışındaki görevlerine ilişkin önemli kararlar alıyoruz. Sözlerime, sınırlarımızda ve sınırlarımızın ötesinde güvenliğimiz, huzurumuz ile bölge ve dünya barışına katkı için özveriyle görev yapan kahraman Mehmetçiklerimize, kahraman polislerimize ve sivil görevlilerimize minnetimizi ifade ederek başlamak isterim.

Değerli milletvekilleri, tezkereyle Mehmetçik'imizin görev yapmaya devam edeceği Afganistan'la tarihî yakın ilişkilerimizi İstanbul Milletvekilimiz Sayın Çeviköz ifade etti. Afgan halkının Türk milletinin kurtuluş mücadelesine verdiği destek sonsuza kadar gönüllerimizde, hafızamızda yerini koruyacak. Kurtuluş Savaşı'mız sırasında Ankara Hükümetini ilk tanıyan ülke, yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni ilk ziyaret eden lider, yüce Meclisimizin, genç Türkiye Cumhuriyeti adına ilk temsilci gönderdiği ülke. Sonraki on yıllar boyunca Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün rehberliğinde Türkiye, eğitim, sağlık ve askerî alanlarda da modern Afganistan'ın kurulmasına önemli katkı sağlamış.

Türkiye, Afganistan'ın istikrara ve güvene kavuşturulması, uluslararası teröre verilen desteğin sona erdirilmesi için BM Güvenlik Konseyi kararı çerçevesinde oluşturulan, daha sonra NATO komutası ve eş güdümüne geçen Uluslararası Güvenlik Yardım Kuvveti'ne de baştan itibaren katıldı. 2015'ten itibaren de yine, NATO bünyesindeki Kararlı Destek Misyonu'nun asıl unsuru olmaya devam ettik. Güvenlik Yardım Kuvveti'nin 2 dönem liderliğini üstlenen Türkiye, kardeş ülke Afganistan'ın güvenlik ve diğer alanlarda kalkınması için çok büyük katkıda bulundu, bulunmaya da devam ediyor. Bu noktada, NATO'nun Afganistan'daki en kıdemli sivil temsilcisi olarak görev yapan Meclis Eski Başkanımız Sayın Hikmet Çetin ve Büyükelçi İsmail Aramaz da dâhil, orada yaptıkları olağanüstü hizmetlerle yüzümüzü ağartan asker-sivil tüm görevlilerimize saygı ve minnetimizi ifade etmek isterim.

Türkiye'nin Afganistan'da üstlendiği sorumluluğun temel nedeni, kardeş Afgan halkının zor gününde yanında olmaktır. Bu süreçte Afganistan'ın istikrarı ve yeniden kalkınması için Türkiye önemli katkılar sağlamıştır, bundan sonrada sağlamaya devam etmelidir.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin Afganistan'da bulunmasının bir başka önemli gerekçesi daha var. Oradaki varlığımız, bölgesel ve küresel krizlerde NATO ittifakının askerî ve siyasi etkinliğinin korunmasına verdiğimiz önemin bir işaretidir. NATO'daki müttefiklerimizden Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik tarihte örneği görülmemiş bir terör saldırısına karşı süratle ortaya koyduğumuz dayanışmanın da önemli bir parçasıdır oradaki varlığımız. Hâl böyleyken aradan geçen yirmi yılda Türkiye, kendi terörle mücadelesinde maalesef yalnız kalmıştır, yalnız bırakılmıştır. Bizim terörle mücadelemizde NATO'yu yeterince yanımızda bulduğumuz söylenemez. Tabii ki ittifak içindeki bazı müttefiklerin çifte standartlı tavırları vardır ama bugün tezkereyi önümüze getiren iktidarın Türkiye'nin terörle mücadelesinde NATO'nun ülkemizin yanında durmasını sağlayacak iş birliğini geliştirememiş olması çok büyük bir eksikliktir. Aynı şekilde, binlerce vatandaşını kaybettiği 11 Eylül terör saldırıları sonrasında tam dayanışma gösterdiğimiz ABD'nin de terörle mücadelede yıllardır müttefiklik ruhuna uygun bir destek vermediği ortadadır. Üstüne üstlük, şimdi Türkiye'ye yaptırım uygulama noktasına gelen bir müttefikten bahsediyoruz. Bu bağlamda, ABD'nin dengesiz Başkanı Trump'ın, küstah ve saygısız Dışişleri Bakanı Pompeo'nun da etkisiyle savunma sanayisi alanında Türkiye'ye yaptırım kararı alması müttefiklik ilişkisiyle asla bağdaşmaz, bunu kınıyorum. Benzer biçimde, üretim ortağı olduğumuz yeni nesil savaş uçaklarının üretimi projesinde de yine ABD'nin Türkiye'yi ve proje ortağı millî savunma sanayisi üreticilerimizi dışlayan, parasını verdiğimiz uçaklara dahi el koyan tutumu dostluk ve müttefiklikle bağdaştırılamaz.

Unutmayalım, yaptırımların en büyük zararını halklar görmektedir. Milletvekili olmaktan büyük gurur ve onur duyduğum Eskişehir'imizde savunma sanayisi firmaları, şu anda 500 milyon dolarlık ihracat kaybindan bahsetmektedir. Peki, dostluğa ve müttefikliğe sığmayan bu yaklaşımlar karşısında Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenler ne yapmıştır? Hangi karşılığı verebilmiştir? Hiçbir şey. Bırakın tepki vermeyi, tam tersine, yaptırımlardan kısa süre önce Ankara'dan Trump'a gönderilen veda tebriğine bakar mısınız? Devletin en tepesinden ne deniyor: Türkiye-ABD ilişkilerinin gelişmesi için ortaya koyduğu samimi ve kararlı vizyon için Trump'a özel teşekkür ediyor. "Her zamanki sıcak dostluğunuz için içtenlikle teşekkür ederim." deniyor. Soruyorum size: Nerede ortak çıkar, nerede sıcak dostluk? Liyakatsiz, beceriksiz kadrolarla yönetmeyi beceremediğiniz ekonomimizi daha da sarsan Trump'ın ayıplı "tweet"inin neresi sıcak dostluk? Devlet arşivimizde, tarihte örneği olmayan hakaretlerle dolu üslupsuz mektubu mudur samimiyet? Yoksa sınırlarımızın dibinde terör örgütlerine artarak devam eden destekleri mi? Hangi ortak çıkardan, hangi sıcak dostluktan bahsediyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, her hafta telefonla konuşmakla övündüğünüz ABD Başkanı "Dostum Trump"ın attığı bu kazıklar özellikle saray iktidarına bir ders olmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti gibi bir ülkenin dış politikası sadece kişisel ilişkilerle yürütülemez. Meclisimizin, Dışişleri Bakanlığının, güvenlik ve istihbarat birimlerinin, ekonomi ve iş dünyası kuruluşlarının karşılıklı kurumsal ilişkilerinin devreye sokulması şarttır. Eğer bunu yapmazsak sadece Amerika'yla değil, dış politikamızın her alanında daha çok mevzi kaybetmeye devam edeceğiz.

Yaptırımlar vesilesiyle Rusya'dan alınan S-400 hava savunma sistemine de değinmek isterim. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak baştan beri aynı şeyi söylüyoruz: Halkımızın güvenliğiyle ilgili her tür ihtiyacın karşılanması konusunda desteğimiz tamdır ama mesele bizde değil sizde değerli arkadaşlarım. 2,5 milyar dolar yani 20 milyar lira vererek bir silah sistemi alıyorsunuz, "İhtiyacım var." diyorsunuz, "NATO'yla, müttefiklerle sorun olmaz." diyorsunuz, sonra da aldığınız sistemi kuramıyorsunuz. Madem aldınız, o zaman niye kullanmıyorsunuz? Madem kullanmayacaktınız, o zaman niye aldınız? Bugün 20 milyar lira ne demek değerli milletvekilleri? Yüze binlerce ailenin aşı demek, yüz binlerce gencin işi demek. Böyle hesapsız kitapsız devlet yönetimi olur mu? Millî Savunma Bakanı diyor ki: "Yunanistan'ın kullandığı gibi değerlendireceğiz." Yunanistan sandıkta tutuyor, sadece NATO tatbikatında çıkarıyor, düşman sistemi gibi çalıştırıyor ve NATO silahlarını deniyor. İyi ama sadece NATO silah deneyecek diye emekçinin, çiftçinin, esnafın, 83 milyonun rızından 20 milyar lira çalınır mı? Bunun mantığını bize kim açıklayacak?

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin dünyadaki algısı ekonomisiyle, demokrasisiyle değil, dünyanın değişik bölgelerine gönderdiği askerî gücüyle öne çıkmakta. Suriye, Irak, Afganistan, Libya, Katar, Somali ve daha birçok yerde ulusal güvenliğimiz gerektirdikçe kullanmamız gerektiğinde tabii ki kullanacağız, bundan doğal bir şey olamaz ama ihmal edilen bir husus var, o da işin diplomasi boyutu. Bu askerî operasyonlar diplomatik başarılarla çevrilememekte. Askerî caydırıcılık uluslararası ilişkilerde bir güç çarpanıdır, doğru ama yanına akılcı diplomasiyi koyarsanız böyledir. Türkiye'nin terörle mücadelede olsun, Ege ve Kıbrıs meselesinde olsun son derece haklı olduğu meselelerde neden yalnız kaldığını hepimizin düşünmesinde yarar görüyorum.

Sayın milletvekilleri, son olarak söylemek isterim ki ülkemizin içinde demokrasi ve hukukun üstünlüğünün egemenliği, uluslararası ilişkilerde de başarımızın temel teminatıdır. Bunu neden söylüyorum? Son beş yıldır, hep aralık ayında, ocak ayında şöyle bir şey söyleniyor: "Gelecek yıl AB yılı, gelecek yıl reform yılı." diye ama yarın yeni bir kanun teklifinin görüşmelerine başlanacak, adı "Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifi." Ama bakıyoruz, teklifin amacıyla hiç ilgisi olmadığı hâlde, bu kanun teklifiyle mevcut dernek ve vakıfların yardım toplama faaliyetlerine ve örgütlenme

özgürlüğüne ciddi kısıtlamalar getiriliyor; terörle mücadele gerekçesiyle açılan soruşturmalarda, mahkeme kararı olmaksızın dernek yöneticilerinin İçişleri Bakanlığı tarafından görevden alınması, yerlerine kayyum atanmasının önü açılıyor. Türkiye’de yüzlerce dernek ayakta; İHD ayakta, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ayakta, MAZLUMDER ayakta. Eğer bu teklif yasalaşırsa başta insan hakları dernekleri olmak üzere, kadın hakları, mülteci hakları; çocuk, gençlik hakları; LGBTİ hakları alanında faaliyet gösteren dernek ve vakıflar, çeşitli hukuk dernekleri, sosyal mücadele yürüten dernekler ile sosyal yardım için fon kaynakları kullanan dernekler, hemşehri dernekleri, spor kulüpleri, farklı inanç gruplarının dernek ve vakıflarının tümü tek imzayla kapatılma riskiyle karşı karşıya olacak, sivil toplum alanı daraltılacak.

Değerli milletvekilleri, sivil toplumun faaliyetleri kısıtlanarak, hak ihlalleri gizlenerek dünyayla ilişkilerimiz düzelmez; dış politikada, diplomaside başarı sağlanmaz. Bir yandan Cumhurbaşkanı “Hukukta reform” diyecek, “Yerimiz Avrupa’dır.” diyecek; “AB’yle yeni sayfa açıyoruz.” diyeceğiz ama diğer tarafta, Anayasa’ya aykırı, demokrasimizi daha da geriye götürecek kanunları bu Meclisten çıkaracağız; bu olmaz değerli arkadaşlarım. Bu kanun teklifinin sivil toplum alanını daraltacak bu ayıplı maddelerini mutlaka geri çekelim diyorum, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Osman Kavala, Selahattin Demirtaş ve diğer konulardaki kararlarına Türkiye olarak uyalım diyorum. Ancak bu şekilde başarılı bir dış politika, dünyayla uyumlu bir diplomasi kurabiliriz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi tezkereyi oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Kocaeli Milletvekili Sayın Radiye Sezer Katırcıoğlu’nun izin talebine ilişkin bir tezkeresi vardır, okutuyorum:

4.- TBMM Başkanlık Divanının on günü aşan izin talebinde bulunan Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu’nun 15 Ekim 2020 tarihinden itibaren on dokuz gün izinli sayılmasının İç Tüzük’ün 151’inci maddesi uyarınca Genel Kurulun onayına sunulmasına ilişkin tezkeresi (3/1504)

18/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 2 Aralık 2020 tarihli toplantısında milletvekili izin talebine ilişkin olarak Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu’nun 15/10/2020 tarihinden itibaren on dokuz gün izinli sayılmasının Genel Kurulun onayına sunulmasına karar verilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulur.

Mustafa Şentop
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, Başkanın okunan tezkeresine konu Başkanlık Divanı kararını okutup oylarınıza sunacağım.

“On günü aşan izin talebinde bulunan Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu’nun 15/10/2020 tarihinden itibaren on dokuz gün izinli sayılmasının, İç Tüzük’ün 151’inci maddesi uyarınca Genel Kurulun onayına sunulmasına karar verildi.”

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.36

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.45

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36’ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde gündemin “Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları” kısmında yer alan işlerin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

22/12/2020

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 22/12/2020 Salı günü (bugün) yaptığı toplantıda Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde gündemin “Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları” kısmında yer alan işlerin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

Süreyya Sadi Bilgiç
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı Vekili

Cahit Özkan
Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkan Vekili
Erkan Akçay
Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkan Vekili

Engin Özkoç
Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkan Vekili
Dursun Müsavat Dervişoğlu
İYİ PARTİ
Grubu Başkan Vekili

Mehmet Ruştü Tiryaki
Halkların Demokratik Partisi
Grubu Başkan Vekili Adına

BAŞKAN – Danışma Kurulu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, İYİ PARTİ Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

B) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 3/10/2019 tarihinde Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş ve 20 milletvekili tarafından Cumhurbaşkanlığınca bazı vakıf ve derneklere tanınan vergi muafiyeti kriterlerindeki muğlaklıkların giderilmesi, vakıf ve derneklerin adil bir şekilde değerlendirilmesinin sağlanması amacıyla verilmiş olan (10/1828) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

22/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 22/12/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Lütfü TÜRKKAN
Kocaeli
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş ve 20 milletvekili tarafından Cumhurbaşkanlığına bazı vakıf ve derneklere tanınan vergi muafiyeti kriterlerindeki muğlaklıkların giderilmesi, vakıf ve derneklerin adil bir şekilde değerlendirilmesinin sağlanması amacıyla 3/10/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 22/12/2020 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Ayhan Altıntaş, buyurun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığına bazı vakıflara tanınan vergi muafiyeti kriterlerindeki muğlaklıkların giderilmesi, vakıf ve derneklerin adil bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla verdiğimiz grup önerimiz üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, devletin muhalif de olsa, iktidar yanlısı da olsa hiçbir kesimi kayırmadığını halka göstermemiz gerekir. Kim gibi düşünürse düşünsün; kimin akrabası, çocuğu, damadı, gelini olursa olsun... Maalesef ülkemizde yıllardır bu durum pek böyle işlemiyor. Vakıflara vergi muafiyeti tanınırken veya derneklere kamu yararına çalışan statüsü verilirken de bu durumu görüyoruz. Tabii, birçok vakfa vergi muafiyeti kıstaslara göre adil bir biçimde verilmiştir, hepsini bir kefeye koyamayız fakat maalesef tersi de çok oldu, iktidara yakın birçok vakfa diğerlerinin yanında vergi muafiyeti sağlandı. Mesela, SETA, 2019 Temmuzunda hazırladığı "Uluslararası Medya Kuruluşlarının Türkiye Uzantıları" başlıklı raporla birçok gazeteciyi -tabiri caizse- fişleyince bu durum dikkat çekmişti; gazetecilerin öz geçmişlerini, eskiden yaptıkları işleri ve hatta Twitter hesaplarından paylaştıkları haberleri dahi gündeme getirmiş ve buradan bir sonuç çıkarmaya çalışmıştı. Bu, apaçık bir fişleme çalışması, bir fişleme raporu. Şimdi kendileri gibi düşünmeyenleri yabancıların uzantısı gibi gören ve fişleyen bu vakfa vergi muafiyeti verilmesi doğru mudur? Bu fişleme, devletin hangi kamu hizmeti yükünü azaltıcı etki yapmaktadır ya da bu eylem, belli bir kitleye hizmeti amaç edinmeme şartını taşımakta mıdır? Bir kitle ya da yöreye hizmet amacı taşımama kriteri mevzuatta mevcut fakat maalesef o da delinmiş görünüyor.

Değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanı, bu sene 4 vakfa, geçen sene 7 vakfa, 2018'de 11 vakfa vergi muafiyeti tanımıştır. Özellikle 2018-2019'da verilen vergi muafiyeti verilen vakıflar hayli dikkat çekici. Örneğin Türkiye Eğitim Sağlık ve Araştırma Vakfına 5 Şubat 2018'de vergi muafiyeti tanınmış, kısa adı TESA olan bu vakıf Medipol Üniversitesinin kurucu vakfı. Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfına da 19 Şubat 2018'de vergi muafiyeti verilmiş, mütevelli heyetinde kimler var? Vakfın kurucularından ve eski Yönetim Kurulu Başkanı Ethem Sancak, Egemen Bağış, Ertuğrul Günay, Muammer Güler, Kadir Topbaş, Bilal Erdoğan, Efkân Ala, Ömer Çelik. Bir diğer örnek: Bilal Erdoğan'ın kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı olduğu Yeni Türkiye Eğitim Vakfı. Gazete haberlerine göre Mayıs 2018'de kurulan vakfa 18 Eylül 2019'da vergi muafiyeti tanınmış; Allah'tan bir sene faaliyet göstermiş olma şartı var, yoksa sanırım bu kadar bile beklenmeyecekti. Yine, Bilal Erdoğan'ın kurucusu olduğu Okçular Vakfına da 10 Ekim 2018'de vergi muafiyeti verilmiş. Eski Ekonomi Bakanının kardeşinin kurucusu olduğu NUN Sağlık ve Eğitim Vakfı da 10 Mayıs 2018'de vergi muafiyeti alan vakıflar arasına girmiş. İktidara yakın kişilerce kurulan bu saydığım vakıflara vergi muafiyeti verilmesi sizce de garip değil mi?

Bunların yanında iktidara yakın olarak tanımlayabileceğimiz tarikat ve cemaatlerin de vakıflarına bu muafiyetler verilmiş. Bu cemaatlerle ilgili bir başka nüans daha var: Bunların vakıflarına ait yurtlarda kalan öğrencilere Kredi ve Yurtlar Kurumu beslenme ve barınma yardımı yapıyor. Arkadaşlar, yurttan barınma desteğini devlet verecekse bunun yerine yurt yapsın, bu parayı vakfa değil öğrenciye harcasın. Vakıflara tanınan vergi muafiyeti ve derneklere verilen kamu yararına çalışan dernek statüsünün kayırmacılıktan uzak verilmesi için şartların tekrar belirlenmesi gereklidir. Daha önce Bakanlar Kurulunca yahut Cumhurbaşkanlığına verilen bu statüler için ilgili vakıf ve derneklerin gerekli şartları taşıyıp taşımadığının araştırılması da toplumda adaletsizlik duygusunu giderecektir.

Bu bağlamda önergemize destek vereceğinizi umuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Necdet İpekyüz, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adı üstünde kamusal haklardan yararlanma kamu adına çalışan, kamu adına yarar sağlayan kurumlara destek olmaktır. Birçok ülkeye baktığımızda örgütlenme ile insan hakları beraber seyreliyor. Ne kadar örgütlenme, sivil toplum örgütleri varsa o kadar ifade özgürlüğü vardır; bir taraftan da bunlara yönelik baskı varsa, korku varsa, engeller varsa, müdahale varsa orada da demokrasiden uzaklaşmış olunuyor. Şimdi, Türkiye'de öteden beri sivil toplumun gelişmesi için, demokratik kitle örgütlerinin gelişmesi için bir çaba yürüten kurumlar var, bir taraftan da bunları kriminalize etmek için, bunları engellemek için her türlü baskı geliştiren ortam var; meslek örgütlerine baktığımızda, derneklere baktığımızda, vakıflara baktığımızda bunlarla karşı karşıya kalıyoruz.

Şimdi, yeni sistemle beraber ne oldu? Cumhurbaşkanlığı rejim sistemi dediklerinde, bu sistemde Cumhurbaşkanının bağımsız olması dile getiriliyordu fakat biz biliyoruz ki Cumhurbaşkanı bir siyasi partinin Genel Başkanı ve gerektiği zaman Genel Başkan olarak kalkıp Tabipler Birliğiyle ilgili, İnsan Hakları Derneğiyle ilgili, İnsan Hakları Vakfıyla ilgili, Türkiye'nin gününbirlik birçok kurumlarıyla ilgili; politika üreten, muhalefet geliştiren kurumlara yönelik söylemlerde bulunabiliyor ama aynı kurum, aynı kişi gerektiğinde kurumlara katkı sağlayabiliyor, destek sunabiliyor. Plan ve Bütçe Komisyonunda arkadaşlarımızla beraber iki yıldır çalıştığımızda bir de şuna tanık oluyoruz: Birçok kuruma destek veriliyor, bütün bakanlıklarda "Hane halkına transferler dışında, kamu kurumu niteliğinde, kamu adına fayda sağlayan, yarar sağlayan kurumlara destek olalım." deniliyor. Kim bu kurumlar diye baktığımızda, araştırdığımızda, birçok arkadaşımızın defalarca bu kürsüden dile getirdiği gibi, genelde nasıl ki bizim Türkiye'de "yandaş" dediğimiz, "taahhüt işlerinde" dediğimiz kurumlar varsa bu "kamu yararına" dediğiniz kurumlar da tekrar yandaş kurumlar oluyor. Kim bunlar? Cemaat kurumları olabiliyor ya da sarayın akrabaları olabiliyor ya da Adalet ve Kalkınma Partisinin yöneticilerinin oluşturduğu vakıflar oluyor. Siz böyle yaptığınız zaman ilerleyemezsiniz, geliştiremezsiniz.

Türkiye'de, asıl hak mücadelesini yürüten, asıl hak mücadelesi konusunda çaba harcayan, kamu hizmeti olan büyük görevi yerine getiren -çünkü kamu burada mağdur eden konumunda olduğu için- işkence konusunda, haklar konusunda mücadele yürüten kurumlara değil destek olmak, sürekli denetlemek ve baskıyı geliştirmek söz konusu. Ve birkaç gündür Adalet Komisyonunda konuşulan sürece baktığımızda, tekrar önümüzde gelen süreç, bunlara kayyum atmadan tutun birçok engellerle

karşı karşıya kalacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Böyle bir anlayışla biz Türkiye’de sivil toplumu, demokratik kitle örgütlerini geliştiremeyiz; tam tersine, onlara engel oluruz. Ama neyi yaparız? Nasıl ki sermayeye yandaşlık yapıyorsak ona da paralel, kendinize ait sivil toplum örgütlerini geliştirip desteklemeyi yürütürsünüz. Bu, doğru değildir; toplumdan uzaklaşma, toplumu kutuplaştırma, ayrımcılık, kin ve nefreti geliştirmektir. Barıştan yansayak normalde bütün kurumlara açık olmamız lazım, sivil bir heyetin Meclis adına denetlemesi lazım, katkı sunması lazım, şeffaf olması lazım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ali Haydar Hakverdi, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

700 sayılı KHK’yle hangi dernek ve vakıflardan vergi alınamayacağını, 2018’den beri Cumhurbaşkanı Erdoğan bizzat kendisi belirliyor ancak hangi kıstaslara göre bu belirlemeyi yaptığını bizler maalesef bilmiyoruz. Taraflı AK PARTİ Genel Başkanının keyfi yetkilerini kullanmasıyla milletin aklında şüphe, vicdanında da yara oluşuyor.

En basit örnek: Yüz elli iki yıllık koskoca Kızılayı ne hâle getirdiniz? BAŞKENTGAZ vergi ödememek için Kızılayı paravan olarak kullandı ve Kızılay aracılığıyla 8 milyon dolar yine vergiden muaf Ensar Vakfına aktarıldı; halkın rızkı Ensar Vakfına gönderildi. Yardıma muhtaç kişiler için toplanan konserve etler AK PARTİ’li bir milletvekilinin kardeşinin otelinden çıktı. Şimdi düşünüyoruz da Kızılaya bunu yapanlar diğer vakıf ve dernekler aracılığıyla kim bilir neler yapar? Değerli arkadaşlar, sizlere güvenmiyoruz, vatandaş da artık sizlere güvenmiyor.

Toplamda 290 vakıf, 358 dernek var, bunlar vergiden muaf olan. Toplumun geneline ayırım yapmadan hizmet eden, devletin yükünü hafifleten, samimiyet ve özveriyle çalışan dernek ve vakıf yöneticilerine buradan partim adına canıgönülden ben teşekkür ediyorum ama işin bir de öteki yüzü var, bir de öteki yüzüne bakmamız lazım.

Türkiye Gençlik Vakfı vergiden muaf, yönetici Bilal Erdoğan. Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfı vergiden muaf, yönetici Bilal Erdoğan. Yeni Türkiye Eğitim Vakfı vergi vermiyor, yönetici Bilal Erdoğan. Okçular Vakfı yine vergi vermiyor, yönetici Bilal Erdoğan. Devam edeyim: Kadın ve Demokrasi Vakfı, yönetici Sümeyye Erdoğan ve vergiden muaf. NUN Eğitim ve Kültür Vakfı, yönetici damat Berat Albayrak, vergiden muaf. Türkiye Teknoloji Tanıtım Vakfı yine vergi vermiyor, yönetici diğer damat Selçuk Bayraktar. Şimdi, say say bu liste bitmez.

Vergiden muaf olan dernek ve diğer vakıflar kamuya açık olmalı, toplumun geneline ayırım yapmadan hizmet etmelidir. Ayrıca, devletin kamu hizmeti yükünü de hafifletmelidir.

Değerli arkadaşlar, buradan soruyorum: Sizin çocuklarınız ve damatlarınız devletin hangi yükünü hafifletiyor? Devletin hangi yükünü hafifletiyor damatlarınız ve çocuklarınız değerli arkadaşlar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Sayın Başkanım, bir dakika ek süre istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Evet, asgari ücretliden vergi alıyorsunuz ama milletin anasına küfreden iş adamının vergisini siliyorsunuz. Halkevlerini, kamu hizmeti statüsünden çıkardınız; işçiden, çiftçiden, memurdan, esnaftan vergi alıyorsunuz ama akrabaların vakıflarından vergi almıyor, onları da muaf tutuyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, ben hakkımı iktidar mensubu arkadaşlarıma helal etmiyorum. Burası Türkiye Cumhuriyeti devleti, babanızın çiftliği değil ve ilk seçimde bunu halk size hatırlatacak.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Atay Uslu.

Buyurun Sayın Uslu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ PARTİ Grubunun vermiş olduğu, bazı vakıf ve derneklere tanınan vergi muafiyeti kriterlerinin araştırılması amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerenin aleyhinde söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, sözlerimin başında, Sarıkamış Harekâtı şehitlerimizi anmak istiyorum. 22 Aralık 1914 tarihinde donarak vatanımızı ısıtan; vatanımız, milletimiz ve bayrağımız için Allahuekber Dağları’nda canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum.

Değerli milletvekilleri, sivil toplum kuruluşları için vergi istisna ve muafiyetlerinden yararlanmanın en önemli aracı olarak kamu yararına çalışan dernek statüsüne veya vergi muafiyetine sahip vakıf statüsüne sahip olma öngörülmektedir. Dernekler için kamu yararı statüsünde çalışma veya vakıflar için vergi muafiyeti statüsünde çalışma konusu kanunlarımızla düzenlenmiştir. Bu konu aslında bir mali düzenleme konusudur. Bu istisnayı ve bu statüyü alan vakıflar ve dernekler katma değer vergisi, damga vergisi, kurumlar vergisi, gelir vergisi ve bazı diğer vergilerden avantaj sağlar. Yine, kendilerine yapılan bağışlar dolayısıyla vergi matrahlarından belli sınırlar dâhilinde indirim ortaya çıkmaktadır.

Vakıf kültürü bizim medeniyetimizde vardır, medeniyetimizin iz düşümüdür. Osmanlı medeniyeti bir vakıf kültürüdür. Türkiye Cumhuriyeti’nde de vakıflar zaman içerisinde güçlendirilmiş ve bu anlamda sayıları artmıştır. Bugün Türkiye’de faaliyet gösteren 5.835 tane vakıf var, bu vakıflardan 289 tanesi vergi muafiyeti statüsüne sahiptir. 2002 sonrasında bu muafiyeti alan vakıf sayısı 100’dür arkadaşlar yani bu statü AK PARTİ gelmeden önce de farklı vakıflara verilmiştir.

Derneklere bakacak olursak; Türkiye’de 120 bin dernek var. 120 bin derneğin 358 tanesi kamu yararına çalışma statüsü elde etmiştir. 358 derneğin yalnızca 40 tanesi 2002 sonrasında kamu yararına çalışma statüsü elde etmiştir, ondan önce elde eden birçok dernek vardır.

Değerli arkadaşlarım, Dernekler Kanunu ve Vakıflar Kanunu gereği bu muafiyetler ortaya çıkıyor. Bakın, vakıfların muafiyet kazanabilmesi için sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma geliştirme, kültür, çevre ve ağaçlandırma konularında faaliyette bulunması öngörülmektedir. Bunlar da yalnızca belli bir kurumun veya iradenin ortaya koymasıyla düzenlenmemektedir. Eğer bir vakfın vergi muafiyetinden faydalanma talebi varsa Vakıflar Genel Müdürlüğü, ilgili kuruluşlar, Maliye Bakanlığı ve ilgili Bakanlıklar bu konuda görüş belirtir; son kararı da Cumhurbaşkanlığı verir. Aynı şey, dernekler için de söz konusudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi Sayın Uslu.

ATAY USLU (Devamla) – “Avrupa’da bu kararlar nasıl veriliyor?” diye bakacak olursak Almanya, Arnavutluk, Danimarka, Finlandiya, Hollanda, İsveç, İtalya, Portekiz’de yalnızca vergi kurumları bu muafiyeti öngörmektedir yani Bakanlar Kurulunun veya Cumhurbaşkanının karar vermesi söz konusu değildir buralarda. Bulgaristan, Romanya, Belçika, Lüksemburg gibi ülkeler de bizim

benimsemiğimiz usulü benimsemiş; bakanlar kurulu veya hükümet buna karar vermektedir. Şimdi Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gereği artık bu karar Cumhurbaşkanımızca verilmektedir. Bu karar verilirken teknik incelemeler yapılmaktadır; siyasi saiklerle karar verilmemektedir. Sıkı çalışmalar, doğru çalışmalar yapılmakta ve sonuçta da hak eden derneklerimize ve vakıflarımıza bu muafiyet tanınmaktadır. Bizim hedefimiz, sivil toplumun güçlendirilmesidir, kapasitelerinin artırılmasıdır, kamuyla iş birliğinin güçlendirilmesi çalışmalarıdır. Sivil toplumun önem kazandığı, etkinliklerin arttığı bir çağdayız. Bakın, insani yardım, sosyal sorumluluk, afetlerde arama kurtarma, kültür, çevre koruma konularında birçok vakfımız ve derneğimiz başarılı çalışmalar yapmaktadır. Başarılı çalışma yapan derneklerimize, sivil toplum kuruluşlarımıza teşekkür ediyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, 22 /12/2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından cezaevlerinde çıplak arama uygulamasının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

22/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 22/12/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Hakkı Saruhan Oluç

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

22 Aralık 2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (10279 grup numaralı) cezaevlerinde çıplak arama uygulamasının araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 22/12/2020 Salı günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Oya Ersoy.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA OYA ERSOY (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Büyük Dairesi tarafından bugün bir kez daha Selahattin Demirtaş hakkında verilen kararı sizlerle paylaşmak istiyorum: AİHM, bir kez daha, Selahattin Demirtaş'ın ifade özgürlüğü ve özgürlük hakkının ihlal edildiğine karar verdi, daha da önemlisi serbest seçim hakkının ihlal edildiğini tespit etti. Bu konuda size çağırımdır, hukuka uyun ve seçilmişleri serbest bırakın.

Şimdi, geçtiğimiz haftalarda, Mecliste, çıplak aramayı bol bol tartıştık ve AKP Grup Başkan Vekileri tarafından reddedilmesi ve özellikle de "Türkiye'de çıplak arama yok, inanmıyorum." sözleri üzerine gözaltı merkezlerinde ve cezaevlerinde çıplak aramaya maruz kalan kadınlar, bu durumu ifşa etmeye başladılar ve "çıplak aramaya sessiz kalma" ve "çıplak aramaya dur de" etiketleriyle sosyal medyada paylaştılar. Mücella Yapıcı'yı hepimiz tanırız, özellikle Gezi davasından hatırlarsınız, Gezi direnişinden hatırlarsınız ve kentini ve doğayı savunan eylemlerinden hatırlarsınız. O da bir paylaşımda bulundu ve şunu dedi: "Bir parkı savundum diye beni 60 yaşında, aşağılayıcı bir şekilde çıplak aramaya maruz bıraktınız ve bunu başka kadınlar yaşamasın diye açık açık ifşa etmek zorunda kaldım." Şimdi Mücella abla bu konuda suç duyurusunda bulundu ve henüz yargılama aşaması devam etmekte ve bütün bunlara rağmen "Çıplak arama yok." diyorsunuz hâlâ, gözümüzün içine baka baka "Yok." diyorsunuz, dava sürdüğü hâlde "Yok." diyorsunuz ve ben buradan özellikle savcılar uyarmak istiyorum. Bugün, sosyal medyada ifşa edenler hakkında soruşturma başlatıldığını açıkladı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı. Hukuksuz emir, hukuka aykırı emir suçtur, emri yerine getirmek suçtur ve buradan çağırım şudur: Yaşadıklarını ifşa edenleri değil, çıplak arama işkencesine maruz kalanları değil, bizzat işkenceyi yapanları soruşturun ve yargılayın.

Şimdi, burada ispat tartışması var. Çıplak arama sadece görevliler huzurunda ve yalnız yapılıyor. Odaya alınan kişiler tek tek alınıyor ve arama yapılıyor. O nedenle şahit yoktur bunda ve ispat yükü de çıplak aramaya maruz kalanların sırtına bırakılmaz. Kadınların beyanı hiçe sayılarak belge istenmesi bunu ispatlamaya yönelik değil, başta İstanbul Sözleşmesi'ne aykırı bir tutumdur bu soruşturmanın açılması ve burada özellikle Meclisin İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Elâzığ T Tipi Kapalı Cezaevi, Diyarbakır ceza infaz kurumları, Bakırköy Kadın Cezaevi raporlarında, mahkûmların çıplak aramaya maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Bu Komisyon üyeleri aramızda var, Ali Haydar Hakverdi burada. Buyurun açıklayın, tanıklıklarınızı açıklayın. Ben bütün Komisyon üyelerine bu çağrıda bulunmak istiyorum.

Bu çıplak aramanın kaynağı da bellidir, kaynağı bizzat sizin çıkardığınızı yönetmeliktir. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 36'ncı maddesinde, cezaevlerinde mahpusların nasıl aranacağına dair düzenleme yapılmaktadır ama bu kanun maddesinde çıplak aramaya dair bir düzenleme yoktur. Çıplak arama, 2006 yılında, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 46'ncı maddesiyle mevzuata girmiştir ve 28 Mart 2020 tarihli Yönetmelik'le de aynen korunmuştur bu düzenleme. Bu düzenleme, Anayasa'nın 13'üncü maddesine açıkça aykırıdır çünkü temel hak ve özgürlükler özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir ve temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilişkili olan bu açık, özellikle çıplak aramanın tüzükte düzenlenmesi, yönetmelikle düzenlenmesi Anayasa'nın 13'üncü maddesine aykırıdır ve bu konuda Halkların Demokratik Partisi tarafından Danıştayda açılmış olan yürütmeyi durdurma ve iptal davası hâlen derdesttir.

Gelelim uygulamaya: Uygulamada yönetmeliğe bile aykırı tutum almaktadır özellikle idareciler. 2 tane düzenleme vardır yönetmelikte: Birincisi, genel arama işlemlerine rağmen makul ve yoğun şüphe varsa ve hükümlüler hakkında arama yapılmasını, çıplak arama yapılmasını düzenlemektedir. Ancak yönetmeliğe, bu düzenlemeye rağmen, uygulamada çıplak arama, özellikle sadece hükümlüler değil, tutuklular hakkında da yapılmaktadır ve özellikle cezaevine, gözaltına alınıp gözaltı merkezlerinden cezaevine götürülen tutukluların çıplak aramaya maruz kalmasının hiçbir gerekçesi yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

OYA ERSOY (Devamla) – Yine, bir cezaevinden diğer cezaevine nakillerde çıplak arama özellikle yapılmaktadır ve bu tür durumlarda makul ve yoğun şüphe bunun neresinde var? Cezaevine ziyarete gelen ailelere çıplak arama dayatması yapılmaktadır. Küçük çocuklar, bezleri dahi çıkartılarak aranmaktadır. Makul şüphe bunun neresinde var? Özellikle F Tipi cezaevlerinde, yüksek güvenlikli cezaevlerinde x-ray cihazından geçilerek cezaevine girilmektedir ve teknolojinin bu kadar geliştiği

yerde bu tür bir uygulama -açıktır ki- kesinlikle ve kesinlikle bir cezalandırma ve bir işkence yöntemi olarak kullanılmaktadır. Burada şu çağırımı yapmak istiyorum: Çıplak arama Anayasa'ya, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ve Birleşmiş Milletler İstanbul Protokolü'ne aykırıdır ve bu işkenceye son vermek üzere harekete geçmek Meclisin görevidir.

Çıplak aramaya uğramış olan kim varsa görüşmek, gerçekleri ortaya çıkarmak ve sorumlular hakkında yasal işlem yapılmasını sağlamak bizim görevimizdir. O nedenle araştırma önergemizin kabulünü rica ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Hakverdi, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, aslında bizim konuşmacımızdan önce değil de sonra söz almak istiyorum sakıncası yoksa; sıra bizim hatibimizde, uygun düşmez.

BAŞKAN – Yani fark etmiyor. Sizin 60'a göre bir söz talebiniz var; önerinin sahibinden önce benim söz vermem mümkün değildi, şimdi verdim. Sizin için değişen bir şey yoksa fark etmez, konuşmalar tamamlandıktan sonra size söz veririm.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, sıra bizim hatibimizde; saygısızlık yapmak istemem, tamamlandıktan sonra olsun efendim.

BAŞKAN – Peki.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Çok teşekkür ederiz efendim.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Sezgin Tanrıku.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bu tartışma on gündür, on beş gündür yapılıyor ama ben yirmi beş yıl avukatlık yaptım; gitmediğim cezaevi kalmadı, gittiğim her cezaevinde, her gözaltı merkezinde çıplak arama şikâyetiyle karşı karşıya kaldım. Dolayısıyla bu uygulamaya karşı sağır olmanız, "Hayır yapılmıyor." demeniz hayret verici. Niye hayret verici? Çünkü devletin yeni sahibi oldunuz, derin devletin yeni sahibi oldunuz. Dolayısıyla bu devletin yaptığı bu kirli şeyi de sahiplenmek durumunda kalmıyorsunuz ve inkâr ediyorsunuz, mesele bu. Yoksa çıplak arama yapılıyor, hem de müteaddiyin kadınlara karşı yapılıyor, çok ağır yapılıyor ve her yerde yapılıyor, her gözaltı işleminde yapılıyor bu neredeyse. Her cezaevinde, mutlaka ve mutlaka cezaevine girdiğinde kadınlara mutlaka ya arama sırasında ya ilk girişlerinde çıplak arama yapılıyor ve çıplak arama işkencedir; bunu, burada telin etmeliyiz, özellikle kadınlara karşı yapılan bu alçakça, bu utanmazca saldırıyı hep beraber telin etmeliyiz.

Değerli arkadaşlar, "Yok." diyorsunuz. Bakın, bana gelen mektuplar. Bu çizdiğim yerler çıplak aramaya ilişkin. Onlarca mektup geliyor, bakın, değerli arkadaşlar, gerçekliğinizden kopmuşsunuz, gerçekten, kopmuşsunuz, toplumdan kopmuşsunuz. Bu tür şikâyetler sizlere gelmiyor, kendi medyanız bunları yazmıyor, bu şikâyetleri yapanlar size ulaşamıyorlar. Dolayısıyla da ulaşamayınca, okumayınca da "Yok." diyorsunuz. Türkiye'nin her yerinde bir yöntem olarak çıplak arama uygulanıyor. Kaldı ki nasıl yapılacağı konusu mevzuatta var. Dolayısıyla mevzuatta olan bir uygulamayı, düzenlemeyi nasıl yok sayacaksınız? Türkiye'nin her yerinde var ve bir idari pratik olarak da uygulanıyor. Bakın, daha bu ayın 2'sinde, Sivas Cezaevinde gazeteci Aslıhan Gençay'la ilgili olarak tam 8 soru sormuşum, çıplak aramaya ilişkin olarak. Şikâyet gelmiş bana, bunu Bakanlığa yöneltmişim. Nasıl "Yok." diyorsunuz? Dolayısıyla kabul etmemekle üzerine gidemeyiz. Eğer gerçekten, bunun insanlık onuruna karşı bir suç olduğuna inanıyorsanız gelin burada, bu araştırma komisyonunu kuralım, beraber bunu biliyoruz. Meclis İnsan Hakları Komisyonu raporlarına geçmiş şikâyetler var, onlarca şikâyet var bu konuda. Ve özellikle, bakın, altını çizerek söylüyorum, başörtülü kadınlara, müteaddiyin kadınlara özellikle en ağır yapıyor, özellikle en ağır yapıyor; içinizden geldikleri için özellikle yapılıyor. Dolayısıyla bunların önüne geçmek de hepimizin boynunun borcu olması lazım.

Son bir şey de Demirtaş kararıyla ilgili söyleyeceğim. Bakın, değerli arkadaşlar, Demirtaş'la ilgili olarak bugün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi çok ağır bir karar aldı. Demirtaş'la ilgili olarak diyor ki: "2'nci muhalefet partisinin lideri, dolayısıyla bu lidere karşı, bir siyasi lidere karşı bu kadar ağır ihlal yapan yargı, ortalama yurttaşımıza ne yapmaz?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) – Bakın, ilk defa Demirtaş kararıyla Türkiye, sözleşmenin 18'inci maddesinden mahkûm edildi ve bugün, Büyük Daire onu onayladı. Daire kararını da genişletti, seçme, seçilme hakkı, ifade özgürlüğü, dokunulmazlıklar ve tutuklamanın makul şüpheyle devam olması nedeniyle de genişletti durumu. Dolayısıyla, açık ihlalleri bu şekilde yapabilen bir yargı ortamı var ve denetlemeyen sizler varsınız, yürütme organı var.

Ben son kez ve bir kez daha ifade ediyorum: Çıplak arama, insanlık onuruna aykırıdır, işkencedir, idari pratik olarak gözaltı merkezlerinde ve cezaevlerinde insanları onursuz hâle getirmek amacıyla uygulanmaktadır. Bu, sonuçta Hükûmetinizin de bilgisi dâhilindedir. Son vermek için bu Parlamento bir adım atabilir, hep beraber bir araştırma komisyonu kurup gerçekten de gezip izleyebiliriz ve denetleyebiliriz.

Çok teşekkür ederim, saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara)- Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Hakverdi...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, çıplak aramanın inkâr edilemez bir gerçek olduğuna, istisnasız her mahkûma uygulandığına, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısının İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tutanaklarına yansıyan çıplak aramanın çok hızlı yapıldığına ilişkin ifadeleri olduğuna ilişkin açıklaması

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben Cezaevi Komisyonu üyesiyim. Çıplak arama maalesef inkâr edilemez ve edilmemesi gereken bir gerçektir. Güvenlik tedbiri ile insan hakkı dengesi arasında kabul edilemez, insanlık onuruna aykırı bir uygulamadır. İstisnasız, maalesef hiçbir ayırım güdülmeksizin her mahkûma ama her mahkûma uygulanmaktadır. Bunun şahidi olur mu, belgesi olur mu? Şahidi de olur, belgesi de olur. Bakın belgesi: "Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tutanakları, 31 Ekim 2019 Perşembe. Bu tutanakta, kim söylüyor bunu biliyor musunuz? Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı Namık Kemal Varol söylüyor. "Çıplak arama konusu... Vücut boşluklarında uyuşturucu ya da silah cezaevine soktukları vakidir, özellikle uyuşturucu yani bunda bir güvenlik, kuruma kabulde bir güvenlik zorunluluğu olduğunu düşünüyoruz; bu, keyfi bir durum değil. Çok hızlı yapılıyor yani öyle saatlerce o şekilde beklemiyor." demiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Tutanağa geçsin Başkanım.

Dediğim gibi yani "Güvenlik açısından çok gerekli görülen bir durum ve ilk girişte yapılıyor yani keyfi bir durum değil. Bu

gereklilik, böyle düşünüyoruz.” demiş Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

B) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- HDP Grubunun, 22 /12/2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından cezaevlerinde çıplak arama uygulamasının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Hakan Çavuşoğlu.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Zamanımız çok kısa ancak çok sayıda konu dile getirildi, hangisini öncelikle ifade etmem gerekiyor, gerçekten ben de şaşırdım. Ama HDP grup önerisine baktığımız zaman son günlerde özellikle FETÖ kaynaklı sosyal medya mecralarından...

OYA ERSOY (İstanbul) – FETÖ mü? FETÖ mü?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – ...türeyip bir milletvekilinin vasıtasıyla ısrarla dile getirilen kimi yalanların maalesef güncel bir konu hâline geldiğini görüyoruz.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – İnsan onurunun kimliği yoktur, insan onurunun kimliği olmaz.

OYA ERSOY (İstanbul) – Mücella Yapıcı dedim, siz ne diyorsunuz hâlâ? Daha vereyim mi örnek?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, öncelikle şunu ifade etmeliyim ki Türkiye, insan haklarının standartları konusunda, demokratik değerler hususunda eskisiyle mukayese edilemeyecek ölçüde gelişme katetmiştir. (HDP sıralarından gürültüler)

OYA ERSOY (İstanbul) – Evet, işkenceyi göz önüne taşıdı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz lütfen.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – İşkenceye sıfır tolerans gösterilmesi, işkence ve insanlığa karşı suçlarda zaman aşımının kaldırılması, 2004 yılında Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde yapılan değişiklikle, insan hak ve özgürlüklerini düzenleyen uluslararası anlaşmalar ile yerel mevzuatın çeliştiği hâllerde uygulayıcılar tarafından lehe olan uluslararası metnin uygulanması ilkesinin benimsenmesi gibi çok sayıda olumlu gelişme olmuştur. Dolayısıyla işkence, kötü muamele, insan onur ve haysiyetiyle bağdaşmayacak tutum ve işlemler, on sekiz yıllık AK PARTİ iktidarlarının kırmızı çizgisidir.

KEMAL PEKÖZ (Adana) - Ya, kanlı canlı önümüzde olay var.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Sayın milletvekilleri, HDP grup önerisinde, Uşak Emniyet Müdürlüğüyle ilgili iddialara atıfla bir araştırma komisyonu kurulması önerilmektedir. Peki, nedir Uşak Emniyet Müdürlüğündeki konu? Uşakta, 31 Ağustos 2020 günü yani bundan dört ay önce, Uşak Üniversitesinde kız öğrenciler arasında yeniden yapılanma faaliyeti içerisinde olduğu tespit edilen FETÖ terör örgütünün eylem ve hedeflerinin deşifre edilmesine yönelik bir operasyon gerçekleştiriliyor. Bu operasyon dokuz aylık teknik ve fiziki takip sonucunda gerçekleştiriliyor ve çoğunluğu üniversite öğrencisi 26 kadın gözaltına alınıyor ve sorgularından sonra şüpheliler, 4 Eylül 2020 günü adliyeye sevk ediliyor.

Sayın milletvekilleri, iddia, bu operasyonda gözaltına alınan şüphelilerin gözaltı sırasında çıplak olarak arandıkları ve bu suretle insan haklarının ihlal edildiğine ilişkindir. Bu gerçek dışıdır ve yalandır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar; HDP sıralarından gürültüler)

Bir kere, şunu ifade etmeliyim ki gözaltı süresince tüm iş ve işlemler cumhuriyet savcılığı koordinesinde, yasalar ve mevzuatın polise verdiği yetkiler çerçevesinde, şüpheliler için her gün ayrı ayrı doktor raporları alınmış, tüm nezarethane süreci kameralara kaydedilmiş, ifadelerinin alınmasından önce ve sırasında avukatlarıyla görüşmeler temin edilmiştir. (HDP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMAL PEKÖZ (Adana)– Araştıralım.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Araştıralım; senin “Hayır.” demenle, “Yok.” demenle ortadan kalkmıyor.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İşkenceyi örten bir iktidarsınız!

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Şüphelilerin adli makamlara sevkinin gerçekleştiği 4 Eylül 2020 tarihinden bu yana - dikkatinizi celbediyorum arkadaşlar- şüpheliler ya da avukatları tarafından gözaltı sırasında çıplak arama yapıldığına ya da onur kırıcı muamele gördüklerine dair herhangi bir şikâyet yok, yok arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Yazıklar olsun! Yazıklar olsun!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Beyanları var, beyanları; basına yansıdı, basına yansıdı, örtmeyin.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Araştıralım, gerçek nedir ortaya çıksın.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Şimdi, sayın milletvekilleri, basına yansıyan şeyler neler biliyor musunuz? Vaktim yok Sayın Gergerlioğlu, bu Meclisi FETÖ terör örgütünün propagandası hâline getiriyorsun. Bu çok kötü bir durumdur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar; HDP sıralarından gürültüler)

OYA ERSOY (İstanbul) – FETÖ propagandasını siz yaparsınız!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Sayın Gergerlioğlu, sen, FETÖ örgütü adına, burada âdeta etki ajanı gibi davranıyorsun.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Doğru konuş, doğru konuş, doğru konuş!

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hakaret edemezsin! Hakaret edemezsin!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Bakınız, sizin buradaki yalanlarınızı tek tek böyle sıralayacaktım maalesef, zamanım yetmedi ama bir fırsatını bulup şu yalanlarınızı sizin yüzünüze çarpmayı kendime borç addediyorum.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – FETÖ'cü olan sizsiniz!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Siz, bu ülkenin ekmeğini yediğiniz, bu ülkenin suyunu içtiğiniz hâlde FETÖ'den aranan bu teröristlerle çevrim içi toplantı yapacak kadar alçalmış durumdasınız! Siz bu ülkeye hainlik ediyorsunuz! Siz yalancının, müfterinin tekisiniz! (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çavuşoğlu.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Suçüstü yakalandınız, suçüstü!

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Çıplak aramayı böyle örtemezsiniz!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Hain sensin! Suçüstü yakalandınız, suçüstü!

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hain sensin, hain sensin! Bir milletvekiline kürsüden “hain” diyemezsin! FETÖ'yle iş birliği yapan haindir!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Hain de sensin, FETÖ’cü de sensin!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tiryaki.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki’nin, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu’nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Keşke bu konuşmayı İnsan Hakları Komisyonu Başkanı değil de bir başkası yapsaydı.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Doğruları söylemek, Komisyon Başkanı olmak gibi bir şey değil mi? Ne demek, böyle şey mi olur?

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Doğru söylemiyorsunuz! Doğru söylemiyorsunuz!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – İnsan Hakları Komisyonu Başkanı daha önce de işkence iddialarına karşı bu kürsüye çıkıp bu iddiaları reddetmiştir.

Bakın, köpekle gözaltına alınıp köpeklerin işkencesine uğrayan bir parti yöneticimizin resimlerini paylaştık, çıkıp bununla ilgili bir bilgi vermek yerine, “Bu konu araştırılıyor.” demek yerine, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhinde herhangi bir mahkûmiyet kararı verilmemiştir.” diyerek konuyu çarpıttı.

Bugün bir başka şey daha yaptı -asıl çarpıtma nedir, görmemiz açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum- bakın, Sayın Başkan ne dedi biliyor musunuz? Gözaltındaki işlemlere dair bilgi verdi. Bizim milletvekilimizin verdiği bilgilerin tamamı gözaltına dair değil, cezaevindeki uygulamalardır. Çıkıp cezaevindeki uygulamalara dair cevap vermek yerine, en azından insan haklarına saygı duyan, asgari saygı duyan birisi olarak “Bu konu araştırılıyor.” demek yerine, “Gözaltında şikâyetçi olmamıştır.” deyip bunu çarpıtmak en büyük çarpıtmadır.

Bir başka şey daha söyleyeyim: Bakın, insanoğlu iki bin yılı aşkın bir süredir doğru ile gerçeğin farklı şeyler olduğunu biliyor; iki bin yılı aşkın bir süredir. Arka arkaya pek çok doğruyu söylediğiniz zaman gerçekleri söylemiş olmuyorsunuz. “Biz işkenceye sıfır tolerans tanıyoruz.” “Biz işkencenin karşısındayız.” “Biz işkenceyle şöyle mücadele ediyoruz.” dediğiniz zaman, bu ülkede işkence vakalarının olmadığını söylemiş, kanıtlamış olmuyorsunuz; binlerce vaka var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bakın, sayın milletvekilimizin bu beyanı, Uşak’taki çıplak aramayı ortaya çıkarması, bunu kamuoyunun bilgisine sunması hepimize, her birimize ve bu ülkeye o kadar büyük bir katkı sunmuştur ki binlerce insan bu konuda yaşadıklarını kamuoyuyla paylaşmıştır. Dolayısıyla bu sadece Uşak’ta yaşanan bir olay değil, bunu bana bizzat Afyon Cezaevinin Müdürü söyledi. Bakın, yirmi beş yıldır bir cezaevinde, yirmi iki yıldır bir cezaevinde olan mahkûmlar bir başka cezaevine nakledildiklerinde “Yönetmelik böyle, biz onları aramak zorundayız.” diyor. Hiç kimsenin inkâr etmediği bir şeyi İnsan Hakları Komisyonu Başkanının, Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanının çıkıp burada inkâr etmesi gerçekten bu Meclise büyük bir saygısızlıktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum, tamamlayın.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Son olarak şunu söyleyeceğim Sayın Başkan. Haddini aşan bir konuşma daha yaptı, bağırımlar arasında duyulmadı ama milletvekilimize, bunu kamuoyuyla paylaşan milletvekilimize “FETÖ’nün etki ajanı” dedi.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Doğru.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – “PKK’nın en iyi adamı” mı desinler?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – İnsan Hakları Komisyonu Başkanının bu sözünü kendisine iade ediyoruz. Eğer FETÖ’nün ajanlarını aramak istiyorlarsa kendi sıralarına baksınlar. (HDP sıralarından alkışlar)

Biz kurulduğumuz 2012 yılından bu yana sadece FETÖ’nün saldırılarının mağduru olduk. Öyle 17-25 Aralıktan sonra değil, kurulduğumuz 2012 yılından bugüne kadar hakkımızda açılan davalarda, yapılan tutuklamalarda, gözaltılarda ve cezaların hepsinde FETÖ’cü polislerin, savcılarının, hâkimlerin imzası vardı, siz o zaman ortaktınız. Ajan arıyorsanız kendi il binalarınıza bakın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dön de bir arkana bak! Dön de bir arkana bak; dön, dön!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ajan arıyorsanız ilçe binalarınıza bakın, ajan arıyorsanız arka sıralarınıza bakın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, dön de bir arkana bak, dön!

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ayrıca Sayın Başkan, milletvekilimizin şahsına hakaret var, o milletvekilimize de cevap hakkı verilmesini istiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Özkoç, buyurun...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Çavuşoğlu, müsaade edin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, söz hakkı istiyorum ben.

BAŞKAN - Sayın Özkoç, buyurun.

28.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç’un, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu’nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Önce şunu ifade edeyim. Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz, bir araştırma önergesi verildiği zaman insan haklarına aykırı mıdır, değil midir, bunu konuşuyoruz. Devletin göreviye büyük bir ciddiyetle bu konuda gerçekten elde edilen veriler varsa bunları araştırmak ve sonuca bağlamaktır. Birbirimizi suçlayarak, birbirimizi karalayarak bir yere varmamız mümkün değil. Cezaevine bazen suçlu olmayan insanların da -hangi düşünceden olursa olsun- düştüğüne hepimiz şahit oluyoruz. Bu, bizim kardeşimiz, bacımız, eşimiz dostumuz olabilir. Eğer onların başına insan haklarına aykırı bir şey geliyorsa, o zaman, bizim milletvekilleri olarak bunu sağduyuyla tartışıyor olmamız gerekir ve devletin de bu konuda, gerçekten, ciddiyetle “Bir inceleyelim, bakalım, nedir bu mesele.” demesi gerekir.

Ali Haydar Bey İnsan Hakları Komisyonunda cezaevleriyle ilgili arkadaşımızdır. Sizden rica ediyorum, çok kısa olarak, bir dakika söz verirsiniz bu konuyla ilgili son sözü de o söyleyecek efendim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri; bakın, Grup Başkan Vekillerine 2+1 uygulama yapıyoruz. Sayın

Tiryaki de bugün Saruhan Oluç'u temsil ediyor. Sayın Özkoç iki dakikasını kullandı, "Bir dakika da grup adına Sayın Hakverdi konuşsun." dedi.

Buyurun Sayın Hakverdi, yerinizden.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Çok teşekkür ederiz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, söz hakkı istiyorum.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sataşmadan söz istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade ediniz.

Sataşmadan değil, yerinden söz istemiş Sayın Gergerlioğlu, sisteme girmiş.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır, ben iki dakika kürsüden söz istiyorum çünkü sataşma var.

BAŞKAN – Sayın Hakverdi, buyurun.

29.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu'nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, az önceki hatip dedi ki: "Cezaevlerinde çıplak arama var." demek, FETÖ savunmasıdır." Bakın, ben insan hakları savunucusu olmaya çalışan bir insanım. Suç işlemiş olduğuna mahkeme tarafından karar verilen birisi cezaevine düştüğünde, suçu ne olursa olsun, o, devlete emanettir ve zaten hâkim, savcı cezasını vermiş, bir de uygulayıcılar ona ekstra ceza veremez. Ben şunu tekrar söylüyorum: Ben söylemiyorum; bakın, Genel Müdür Yardımcınız söylüyor, diyor ki: "İstisnasız çıplak arama var." Neden bunu inkâr ediyorsunuz? Bazı cezaevlerinde suçun nevine göre dayak var, "hoş geldin" dayaağı var ama suçun nevine göre. Ama burada suçun nevi ayırt edilmeksizin, istisnasız çıplak arama var ve buna karşı çıkmak benim insanlık görevimdir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, Sayın Gergerlioğlu, 69'a göre söz talebiniz var. Ne dediği için?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kürsüden iki dakika söz istiyorum.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Ya, ne demedi ki? Hainliği mi kaldı, FETÖ'cülüğü mü kaldı!

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sayın Başkan, "ısrarlı yalan..."

BAŞKAN – Arkadaşlar, İç Tüzük'e göre... Yani "hain" demedi de...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – "İsrarlı yalan" dedi, "hain" dedi.

BAŞKAN – "Ajan" dedi, "hain" demedi.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – "Ajan" dedi.

BAŞKAN – Buyurun.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu'nun HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Değerli arkadaşlar, ben insan hakları savunucusuyum, yıllardır işkenceyi takip ediyorum. Bakın, 31 Ağustos günü bize Uşak Emniyetinden bilgiler geldi. Orada genç üniversite öğrencileri işkenceye uğradıklarını, cinsel tacize uğradıklarını söylüyorlardı. Ben soru önergesi verdim. Soru önergem hâlen İçişleri Bakanlığı tarafından cevaplanmadı. Bunun dışında, Uşak Emniyeti, 4 Eylül günü kalkıp belli belirsiz bir açıklama yaptı ve yapılmadı demedi "Usule uygun işler yapılmıştır." dedi.

Bakın, dört aydır ben bu işin peşindeyim ve çıplak aramayla ilgili bana bir cevap gelmiyor. Geçtiğimiz bütçe görüşmelerinde, ısrarla, çeşitli yerlerdeki cinsel tacize varan çıplak aramaları söyledim, ardından da bu, gündem oldu ve ben kadınlara çağrı yaptım, yıllardır sakladığınız gerçekleri söyleyin, çıplak aramayı söyleyin dedim. Bana binlerce kadından, her farklı kesimden mesaj geldi.

Arkadaşlar, bakın, bu meseleyi halledelim. Bu mesele, şimdi, sadece sizin iktidarınızda oldu diye de söylemiyorum, yıllardır var. Ben Türkiye'de yirmi yıldır bu konularda başvurular alan bir insanım. Şimdi de bu konuda başvuru geliyor, ben bunlara karşı mücadele ediyorum. Ben tüm kadınlara, erkeklere -çünkü erkeklere de yapılıyor- çağrı yapıyorum. Bakın, bu bir sistem sorunu. Yarın öbür gün siz muhalefete düşersiniz bunu size de yaparlar, o zaman yine ben karşı çıkarım, ben insan hakları savunucusuyum arkadaşlar.

SALİH CORA (Trabzon) – Biraz da ülkemizi savun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Niye böyle insanların kimliğine göre bakıyorsunuz? Yani bir insanın kimliğine göre bakıyorsunuz.

Şimdi, bakın, İnsan Hakları Komisyonuna defalarca, birçok işkence vakası götürdüm, hepsinin üstü örtüldü. Van vakasını götürdüm, ya olay yargıya intikal etti diye topu taca attılar. Hiçbir işkence vakası araştırılmıyor. Ankara Emniyetinde, Ankara Barosunun ispatladığı işkence vakaları için bile tek bir işlem yapılmadı. İnsan Hakları Komisyonu bir komisyon oluşturmadı, İçişleri Bakanlığı idari, adli hiçbir şey yapmadı. Türkiye'de işkence sistematik ve maalesef üstü örtülüyor arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) – Bunları insanları suçlayarak, şununla bununla gideremezsiniz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, süre tamamdır.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Müsaade edin... Sayın Çavuşoğlu, size kimse bir şey söylemedi ki.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sataşma yok.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Sataşma yok efendim.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Ona ben karar veririm, ona ben karar veririm.

BAŞKAN – Hayır efendim, sataşma yok o konuşmalarda.

Sayın Özkan, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sizin seviyenize düşmedi, sizin seviyenize düşmedi.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

30.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, Parlamento yasama faaliyeti ve denetim faaliyeti yerine getiren bir anayasal organ, millî iradenin bir tecellîgâhı olarak her türlü iddianın ileri sürüldüğü bir yer. Ve bu tür iddialar, varsa belgeleri, bilgileri, bunlar "Bana gelen mesajlar oldu."dan ziyade hukuk çerçevesinde, adli ve idari makamların kendi belgeleri...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Bakan Yardımcısı Alt Komisyonunda söyledi ya!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Eren Erdem bile “Bana yapıldı.” dedi, Eren Erdem bile dedi!

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir müsaade edin...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – ...avukatlarının savunmalarında ileri sürdüğü iddialar çerçevesinde teşekkür eder. Biraz önce İnsan Hakları Komisyonu Başkanımız da bu çerçevede ileri sürülen iddialarla ilgili emniyet ve adli makamlarda yer alan bilgiler ve bunun da ötesinde mağdur olduğu iddia edilen kişilerin avukatlarının da ileri sürdüğü iddialar, belgeler çerçevesinde durumu ortaya koymaya çalıştı. Mademki burada, bu noktada bir araştırma yapılın isteniyor, o zaman ileri sürülen hususların da bir iddiadan ibaret olduğu, bir maddi vaka olarak ortaya çıkmadığını da ifade etmek lazım.

Ve biraz önce Sayın Özkoç da daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyon tutanağına ilişkin bir milletvekilimize söz verilmesini istedi ve bir komisyon ile alt komisyonu arasında farklı milletvekillerimizin de farklı görüşlerinin olduğu görülüyor. Ben de bu anlamda yine alt komisyon üyesi olan Hüseyin Yayman Vekilimize, bir dakika, aynı hususla ilgili durum hakkında bir söz verilmesini ve bu hususun da bu çerçevede tamamlanması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Niye araştırılmasını istemiyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Özkan, Sayın Grup Başkan Vekillerine teşekkür ediyorum. Bu işi yol yaparsak benim de burada yetkim 60’a göre söz isteyen bütün milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaktır, bu saatten sonra.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Niçin araştırılmasını istemiyorsunuz?

BAŞKAN – Söz isteyen bütün milletvekillerine söz vereceğim 60’a göre.

Buyurun Sayın Yayman.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederiz Başkanım.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Sayın Başkanım, nezaketinize teşekkür ederim. Ben şunun için söz aldım: Burada Sayın İnsan Hakları Komisyonu Başkanımız Hakan Çavuşoğlu Beyefendi konuştu. Ben de Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyon Başkanı olarak tam 15 cezaevini -burada Ali Haydar Bey dâhil olmak üzere, Sayın Gergerlioğlu dâhil olmak üzere, AK PARTİ’li üyelerle-gezdik ve orada denetimlerde bulunduk. Hiçbir cezaevi raporumuzda -oy birliğiyle, bazen oy çokluğuyla- hiçbirinde “Çıplak arama yapıldı.” şeklinde bir ifade yer almamıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunun kayıtlara geçmesini istiyoruz.

MEHMET RUŞTU TIRYAKI (Batman) – Var mı yok mu Hüseyin Bey?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Vardır, vardır... İşte rapor, işte rapor!

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Cezaevlerindeki sorunlarla ilgili tartışmalar oldu aramızda, cezaevlerinde birtakım tartışmalar oldu fakat hiçbir cezaevi raporunda bize iletilen “Beni çıplak aradılar.” şeklinde bir talep gelmedi, kayıtlara geçsin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Rapor burada, rapor burada!

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Hangi? Hangi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Rapor burada!

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Efendim, çok özür dilerim, 15 tane cezaevine gittik, eğer bir tanesinde varsa getirip göstereyim.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, bu işi uzatırsanız oturuma ara vereceğim, bu şekilde keseceğim.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Özkoç.

31.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç’un, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman’ın yerinden sarf ettiği bazı sözlerine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Arkadaşlar, belge diyorsunuz, ben de söylüyorum size. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı Namık Kemal Varol’un sözü...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Ne zaman efendim?

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hemen bakıyorum, 31 Ekim 2019.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Resmî tutanak...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Resmî tutanak –bak, arkadaş- diyor ki: “Çıplak arama konusu, vücut boşluklarında uyuşturucu ya da silah cezaevine soktukları vakidir. Özellikle uyuşturucu yani bunda bir güvenlik, kuruma ilk kabulde bir güvenlik zorunluluğu olduğunu düşünüyoruz. Vücudun üstü aranırken altı giyinik oluyor, altı aranırken üstü giyinik oluyor ama hilafsız hepsinde yapıyoruz.”

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Sayın Başkanım...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Kayıtlara girdi.

BAŞKAN – Sayın Yayman, böyle bir usul yok, lütfen.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Resmî tutanak bu ya!

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Efendim, ben de biliyorum...

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.39

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.44

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36’ncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

B) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- HDP Grubunun, 22 /12/2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından cezaevlerinde çıplak arama uygulamasının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisi üzerinde konuşmalar tamamlanmıştır.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme

alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, 7/12/2020 tarihinde Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu ve arkadaşları tarafından küresel iklim değişikliğinin su kaynaklarımıza, tarım, sanayi ile turizm sektörlerimize etkisinin araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 22 Aralık 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

22/12/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 22/12/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Özkoç
Sakarya
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu ve arkadaşları tarafından, küresel iklim değişikliğinin su kaynaklarımıza, tarım, sanayi, ve turizm sektörlerimize etkisinin araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla 7/12/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan meclis araştırması önergesinin (2135 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 22/12/2020 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ahmet Vehbi Bakırlioğlu.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Yapılan bilimsel araştırmalar, yaşadıklarımız, gözlemlerimiz, ülkemizin su kaynaklarının, kirlilik, nüfus artışı, çarpık kentleşme, bilinçsiz tüketim ve en önemlisi, iklim krizi nedeniyle hızla tükendiğini bizlere göstermekte. Haberleri izliyorsunuz, takip ediyorsunuz, hemen hemen her gün yurdun dört bir yanında kuraklık haberleri, barajların doluluk oranları, kuruyan dereler ve göllerle ilgili haberler gelmekte. Daha bugün çıkan bir habere göre İstanbul'da barajların doluluk oranı yüzde 21. Eğer ocak ve şubat aylarında beklenen yağış olmazsa İstanbul'da mart ayından itibaren ihtiyacı karşılayacak su kalmayacak.

Değerli milletvekilleri, bu harita, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün düzenli olarak yayınladığı meteorolojik kuraklık haritası. Haritada gördüğünüz gibi, yurdumuzun özellikle batı bölgeleri, İç Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde oldukça olağanüstü kuraklık görülmekte. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Tunç Soyer, yaşanan bu su krizi için "Uykularım kaçıyor." demekte. Bu harita, yaşadıklarımız, bilim insanlarının demecileri ve yapılan araştırmalar, içinde bulunduğumuz durumun, sorumluluk sahibi yöneticilerin uykularını kaçırarak kadar vahim olduğunu bizlere göstermekte.

Değerli milletvekilleri, bugün itibarıyla ülkemizde kişi başına düşen su miktarı 1.385 metreküp. Ülkemiz, indekslere göre su stresi yaşayan bir ülke konumunda. Yapılan araştırmalarda, bu yüzyıl içinde Türkiye'de sıcaklıkların 5 derece kadar artacağı, ardışık kurak gün sayısının güneydoğu illerinde yüz kırk güne kadar çıkacağı ve 2070 yılında yarı kurak iklime sahip olan ülkemizin su fakiri, kurak bir ülke olacağı belirtilmekte.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde 25 su havzası bulunmakta. Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün raporlarına göre bu 25 su havzasından 16'sında kullanılabılır su miktarı 2040-2070 yılları arasında artık ihtiyacımızı karşılamayacak. Mesela, Gediz su havzasında yer üstü su kaynaklarının yüzde 75'i, yer altı su stoklarının ise yüzde 20'sinde azalma meydana gelecek. Otuz beş kırk yıl sonrasından bahsediyoruz. Biz görececek miyiz Allah bilir ancak çocuklarımız bu felaketi ne yazık ki yaşayacaklar.

Değerli milletvekilleri, kriz kapıda, felaket adım adım geliyor ve bizler de artık bu krizin hayatımıza etkilerini yakından yaşamaya, görmeye başladık. Derelerimiz bir bir kuruyor, son altmış yılda 70'e yakın gölümüz kurumuş, birçoğu da kuruma tehlikesiyle karşı karşıya.

Bakın, Manisa Büyükşehir Belediyesi MASKİ Genel Müdürü ne diyor: "Manisa'da yaklaşık 1,5 milyon kişiye içme suyu temin ediyoruz, 2 binin üzerinde sondajımız var, sadece son beş yılda 400 sondaj açtık. Her geçen gün sondajlarımız kuruyor ya da yer altı suları daha derinlere iniyor. Bu yaz Manisa'nın istisnasız tüm köylerinde içme suyu sıkıntısı çekildi. Çeşmelerinden günlerce suyun akmadığı beldelerimiz, köylerimiz oldu. Marmara Gölü neredeyse kurudu. Gölün en derin yeri 40 santimetreye kadar düştü. Yüz binlerce dekar tarım arazisini sulayan Demirköprü Barajı'nda su seviyesi tarihinde ilk defa işletme seviyesinin altına düştü. DSİ çiftçiye su veremedi. On binlerce çiftçi mağdur oldu. Zeytin hasadı hâlen devam etmekte. Kuraklıktan dolayı rekolte ve kalite kaybı yüzde 30. Böylesi bir krizle karşı karşıyayız." Peki biz ne yapıyoruz? Ne mi yapıyoruz, en ufak bir derenin üzerine HES inşa ediyoruz. Gediz Nehri can çekişiyor, Gediz'e can suyu olan Salıhlı Gümüşçay'ının üzerine, üstelik yöre halkı su sıkıntısı çekerken HES yapmaya cüret edebiliyoruz mesela.

Başka ne yapıyoruz? Jeotermal faaliyetlerin, yer altı su kütlelerinde arsenik oranını 300 kata kadar çıkarttığı resmi raporlarda yer almasına rağmen Manisa'da, Aydın'da, İzmir'de yeni JES ruhsatları vermeye devam ediyoruz.

Başka ne yapıyoruz? Kayıtlı 42 termik santral var; dünya, termik santralden vazgeçmiş, 22 tane daha yenisini açmaya gayret ediyoruz.

Başka ne yapıyoruz? Gediz, Sakarya, Büyük Menderes Nehirlerini besleyen Murat Dağı'nda, Kaz Dağları'nda siyanür ile altın aramaya çalışıyoruz. Yüz binlerce ağacı kesiyoruz, ormanları maden şirketlerine ve enerji şirketlerine tahsis ediyoruz. Yetmiyor, 16 milyon insanın yaşadığı İstanbul'da, su krizinden dolayı deniz suyunun arıtılması tartışması yapılırken İstanbul'un en önemli su rezervlerini çılgın bir proje için gözden çıkarıyoruz. Başka ne yapıyoruz? Katar'la birlikte, su yönetimi konusunda, içeriğini kimsenin bilmediği anlaşmalar yapıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) – Yani böylesi bir durumda, iklim kriziyle, su kriziyle karşı karşıya iken yapılmaması gereken ne varsa hepsini yapıyoruz.

Değerli milletvekilleri, tartıştığımız konu bir beka meselesidir. Bunun bir beka sorunu olduğunu son dereyi, son gölü kurduğumuz zaman mı idrak edeceğiz? Hâl böyleyken, yaşanan iklim krizinin, çarpık kentleşmenin, enerji ve madencilik faaliyetlerinin su kaynaklarımıza, tarım, sanayi ve turizm sektörlerine etkisinin araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla vermiş olduğumuz araştırma önergemizin kabulü önem arz etmektedir.

Bu duygularla Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Muhammet Naci Cinisli.

Buyurun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri ve aziz

milletimizi saygıyla selamlarım.

Kişi başına düşen yıllık su miktarı 8 bin metreküpten fazla olan ülkeler “su zengini” olarak sınıflandırılıyorlar, 2 bin metreküpten az olan ülkeler ise “su fakiri” olarak niteleniyor. Devlet Su İşlerinin verilerine göre, Türkiye’de kişi başına düşen yıllık su miktarı yaklaşık 1.400 metreküp. TÜİK’in 2030 yılı için 100 milyonluk nüfus tahmini göz önünde bulundurulduğunda, mevcut su miktarı ve tüketimiyle kişi başı kullanımın 1.120 metreküpe düşeceği öngörülmüyor. Bu çerçevede, ülkemiz sanılanın aksine, su fakiri bir ülke olma yolunda maalesef ilerliyor. Evlerde ihtiyaç fazlası kullanımın önüne geçilemiyor, tarımda ise sulama hâlâ konvansiyonel yöntemlerle yapılıyor. Teknolojik uyum sağlanmış değil, ihtiyaç fazlası su kullanılıyor ve açık sulama kanallarıyla suyun bir kısmı da buharlaşıyor. Dünyada su kaynaklarının miktarı sabit, nüfus ise her gün biraz daha artıyor. Tarımda, enerji üretiminde ve günlük kullanımda harcanan sular arz ve talep arasında dengesizlik oluşturuyor. Oysa gıda güvenliği, ekonomik büyüme, iklim değişikliğiyle mücadele gibi birçok alanın temelinde su kaynaklarının sürdürülebilirliği yer alıyor. OECD’nin Gelecekte Tarımda Su Alanında Risk Yaşayacağını Öngördüğü Ülkeler Raporu’nda da ülkemiz yer alıyor. Tarımda Yaşanacak Su Tehlikesi Endeksi’ne göre de Türkiye 2024-2050 dönemi içerisinde en çok risk arz eden ilk 15 ülke arasında. Su kullanımı bakımından ülkemiz için önem teşkil eden konulardan bir tanesi de hidroelektrik santralleri. Barajlar gibi su depolama imkânı olmayan nehir tipi HES’ler sadece elektrik üretimi için inşa ediliyorlar. Akarsularımızın doğal yapısını bozan HES’lerin fayda-zarar maliyetleri sorgulanmalı.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı’nda Türkiye’nin de bulunduğu 195 ülkenin imzalamasıyla Paris Anlaşması kabul edildi, iklim değişikliğine karşı küresel çapta verilen mücadelenin önemi vurgulandı. Anlaşmayla, Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi çerçevesinde daha istikrarlı, daha sağlıklı bir gezegen, daha adil toplumlar ve daha canlı ekonomilerin olduğu bir dünya hedeflendi. Bu anlaşma medeniyetimizin devamı için önem arz etmektedir. Fakat AK PARTİ Hükûmeti, Paris Anlaşması’nı görünürde imzalamasına rağmen, iklim değişikliğiyle mücadelede üzerine düşeni yapmıyor. Maalesef, Türkiye, Paris Anlaşması’na imza atan ancak anlaşmayı onaylamayan 8 ülkeden 1’i; diğerleri de: Angola, Eritre, Irak, İran, Libya, Güney Sudan ve Yemen.

Bu sebeplerle hem uluslararası anlaşmalarla üzerimize düşen yükümlülüklerin yerine getirilmesi hem de su kaynaklarımızın korunmasının sağlanması için kapsamlı, sürdürülebilir bir kalkınma programının hazırlanmasına öncelik verilmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Devamla) – Bugün, petrol savaşları gibi gözükken bazı karışıklıkların temelinde su ihtiyacına dönük gelecek planlarının olduğunu da ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, sözlerimin sonunda bir konuya daha değinmek istiyorum: Malumunuz, biraz önce Cumhurbaşkanlığının Meclisimize gönderdiği Libya’ya asker göndermeyle ilgili tezkereyi büyük bir ciddiyetle görüştük, Meclisimize yakışan bir ciddiyetle görüştük fakat Cumhurbaşkanlığı kendi gönderdiği tezkereyle ilgili hiçbir temsilciyi Meclisimize göndermedi, bu sıralar maalesef boştu. Bu, Meclisimize ve millî iradeye bir itibar suikastıdır, onur kırıcıdır, çok büyük üzüntü duydum. Sistemin sakatlığı da buradan belli zaten, Mehdi Eker Bey konuşmasının sonunda “Eleştiriler oldu, hiç olmazsa ben cevaplayayım, Hükûmet burada değil.” dedi. Bu bakımdan Meclisimizin itibarını hep birlikte korumamız gerektiğini dikkatlerinize sunmak isterim.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Murat Çepni.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; sevgili Leyla Güven Vekilimiz yeni bir komplo ve darbeyle tutuklandı. HDP ve halkımız bu komplo ve saldırıları ayakta ve mücadeleyi yükselterek göğüsleyecektir, boşa çıkaracaktır. Bugün İstanbul’da partililerimiz bu komployu protesto için toplandılar ve alçakça bir saldırıya maruz kaldılar. Milletvekilimiz Musa Piroğlu bu alçakça saldırı esnasında, kasten tekerlekli sandalyesinden yere düşürüldü. Bu emirleri verenler, bu emirleri uygulayanlar iyi bilsinler ki bu cezasızlık politikası ilelebet sürmeyecek ve halkımız bu faşist saldırıların hesabını mutlaka ama mutlaka soracaktır. Buradan Leyla Güven yoldaşımızı bir kez daha selamlıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

Evet, tüm dünyada, iklim krizinin yarattığı sonuçlarla mücadele tartışılıyor. Türkiye su fakiri bir ülke ve su fakiri olmasının sonuçları her gün ve her gün yaşanıyor; dereler kuruyor, göller kuruyor. Son altmış yılda onlarca göl yani Van Gölü’nün 3 katı sayılabilecek oranda göller kurumuş durumda ve hâlen, bugün, iktidar ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu meselelerle uğraşmıyor, böyle bir gündemi kesinlikle ve kesinlikle yok. Fakat, iktidar neyle uğraşıyor? İktidar, hâlâ inşaat ve enerji şirketlerine rant ve kâr sağlamanın peşinde, dere yataklarına HES kurmakla meşgul, ormanlarda maden sahaları kurmakla, açmakla meşgul; şehirleri betona boğmakla meşgul ve insanları zehirlemekle meşgul. Bir taraftan “Enerji ihtiyacı var.” diye enerji yatırımları, bir taraftan “Maden ihtiyacı var.” diye maden yatırımları fakat bütün bunlar hemen her gün ya selle karşımıza çıkıyor ya da kuraklıklarla karşımıza çıkıyor.

Küresel iklim krizi, küresel ısınma en temel olarak diyelim ki dünyanın ortalama sıcaklığının artmasıyla ilgili bir mesele. Bu, orantılı olarak yağışların artması ama bu yağışların düzensiz bir biçimde artması anlamına geliyor. Düzensiz yağışlar, yağışın toprakla buluşmasını engelleyen ve bizim “beklenmeyen doğa olayı” dediğimiz yani suyun toprakla buluşmadan akıp gitmesi demek. Bu, aynı zamanda toprağın kuraklaşması, çoraklaşması, ormanların yok olması demek; yer altı sularının beslenmemesi, yok olması demek; beslenmeyen göllerin kuruması demek. Evet, bu anlamda, küresel iklim krizinin telafisi anlamında bununla ilgili politikaların geliştirilmesi gerekir, acil iklim durumunun ilan edilmesi gerekir ve bütün bu yatırımlardan yani doğayı çoraklaştıran, ormanları yok eden, gölleri kurutan bu politikalarından hızlıca vazgeçilmesi gerekir. AKP, bir avuç sermaye şirketini doyurmak, beslemek, hortumlamaktan vazgeçip bilim insanlarına, ekoloji örgütlerine, aslında insana ve doğaya kulak vermeli ve bu cinayetlerden vazgeçmelidir.

Bu araştırma önergesini destekliyoruz.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Cihan Pektaş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Kuzey yarım kürede bulunan ülkemiz, iklim özelliği bakımından ılıman kuşakta yer almaktadır. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinden en fazla etkilenen ülkeler arasındayız. Dolayısıyla su kaynaklarımızı en iyi şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. Yıllık 112 milyar metreküp kullanılabilir suyumuz var. Biz bunun 57 milyar metreküpünü kullanabiliyoruz. 44 milyar metreküpünü tarımda, 13 milyar metreküpünü ise içme, kullanma ve sanayide tüketiyoruz.

Görüldüğü üzere en fazla sarfiyat tarımsal sulamalarda oluyor. Bu konuda gerekli tedbirleri alıyoruz. On sekiz yıldan beri yaptığımız sulama projelerinin tamamını borulu sistem olarak inşa ettik. 19 milyon dekar araziye yağmurlama ve damlama yöntemiyle sulamaya açtık ve en az yüzde 30 su tasarrufu sağladık. Biz bu rakamları eskiden olduğu gibi açık sistemle yapsaydık

bugün 44 milyar metreküp yerine 50 milyar metreküp su kullanacaktık. Geriye kalan sulamaları da borulu sistem olarak inşa ediyoruz. Bununla da yetinmiyoruz, geçmişte yapılan ve su israfına yol açan açık sistem sulamaları da borulu sisteme çevirmek için hızla hareket ediyoruz. Daha önce yapılan 213 proje üzerinde çalışmalar devam ediyor. 37 projenin inşaatını bitirdik, 44 sulama projesinin inşaatı devam ediyor, diğerlerinin de planlama ve proje çalışmalarını bitirip ihalesini yapacağız.

Akarsularımızdan en iyi şekilde yararlanmak için yapılan 276 baraja biz on sekiz yılda 600 baraj daha ilave ettik. Bugün itibarıyla depolama kapasitemizi 178,5 milyar metreküpe çıkardık. Ankara, İstanbul ve İzmir başta olmak üzere bütün illerimizin içme suyu ihtiyacını karşılamak üzere 247 projeyi hayata geçirdik. Yıllık 4 milyar metreküp içme ve kullanma suyu temin ettik.

ATİLA SERTEL (İzmir) – İzmir’e yaptığınızı söyler misiniz, nereye yaptınız?

CİHAN PEKTAŞ (Devamla) – Dünyanın ilk deniz altından su götürme projesiyle yavru vatan Kuzey Kıbrıs’ı da suyla buluşturduk. İstanbul, Ankara ve İzmir’in kendi havzalarındaki mevcut su kaynakları maalesef yetmiyor. Dolayısıyla havzalar arası su projeleri inşa ettik. En fazla yağış alan Batı Karadeniz havzasının suyunu Büyük Melen Projesi’yle İstanbul’a, 31,5 kilometre uzunluğuyla dünyanın en uzun içme suyu tüneli olan Gerede Tüneli vasıtasıyla da Ankara’ya iletiyoruz. Manisa’daki Gördes Barajı’nı ve 120 kilometre uzunluğundaki isale hattını inşa ederek İzmir’e su götürüyoruz. Ancak İzmir’in su şebekesinde yüzde 50’ye varan kayıp kaçak var, bunun hızla azaltılması gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, şu anda yarı kurak bir dönemi yaşıyoruz. Yedi yılda bir yarı kurak, on dört yılda bir de kurak dönem döngüsü yaşıyoruz. Hep birlikte bu dönemler için tedbirler almak mecburiyetindeyiz. İstanbul’da belediyeyi yirmi beş yıl biz yönettik. Susuz olan İstanbul’un su kesintilerine kısa bir sürede son verdik. Kurak dönemler yaşamamıza rağmen aldığımız tedbirlerle İstanbul’u bir gün bile susuz bırakmadık. Devasa su dağıtım sistemini akıllı işletmeyle çok iyi idare ettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

CİHAN PEKTAŞ (Devamla) – 1 Ekim ile 30 Eylül arasında bir su yılı kabul ediyoruz. Geçen yıla göre yağışlarda azalma var ama yağışlı periyoda girdik, inşallah gelecek yağışlarla rahatlayacağız.

Gölmarmara, DSİ tarafından sulama suyu maksadıyla inşa edilmiş ve yapay gölet hâline getirilmiştir. Son dönemde yağışların azlığı sebebiyle gölün suyunda azalma mevcuttur. Kullanılmış suların değerlendirilerek gölde su seviyesinin yükseltilmesi için planlama çalışmaları yapılmaktadır. Yapılan çalışmaları dikkate alarak bir Meclis araştırmasını gerekli görmüyoruz. Dolayısıyla, grup önerisinin aleyhinde oy kullanacağımızı belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım:

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerinin yeniden düzenlenmesine, 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin kırk sekiz saat geçmeden Gündem’in “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının 3’üncü sırasına, 237 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin bu kısmın 1’inci sırasına, 236 ve 235 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin ise yine bu kısmın 4’üncü ve 5’inci sıralarına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 22, 23 ve 24 Aralık Salı, Çarşamba, Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesine, 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 29, 30 ile 31 Aralık 2020 ve 5, 6, 7 Ocak 2021 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması, TBMM’nin 12 Ocak 2021 tarihinden itibaren on gün süreyle çalışmalarına ara vermesine ilişkin önerisi

22.12.2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 22/12/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince, grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Cahit Özkan

Denizli

AK PARTİ Grup Başkan Vekili

Öneri :

Bastırılarak dağıtılan 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının 3’üncü sırasına, 237 sayılı Kanun Teklifi’nin bu kısmın 1’inci sırasına 236 ve 235 sıra sayılı Kanun Teklifleri’nin ise yine bu kısmın sırasıyla 4’üncü ve 5’inci sıralarına alınması ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

22, 23 ve 24 Aralık 2020 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi;

22 Aralık 2020 Salı günkü (bugün) birleşiminde 237 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

23 Aralık 2020 Çarşamba günkü birleşiminde 232 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

24 Aralık 2020 Perşembe günkü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

24 Aralık 2020 Perşembe günkü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmaması hâlinde 25 Aralık 2020 Cuma günü saat 14.00’te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

25 Aralık 2020 Cuma günkü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 26 Aralık 2020 Cumartesi günü saat 13.00’te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

26 Aralık 2020 Cumartesi günkü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 27 Aralık 2020 Pazar günü saat 13.00’te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi;

Yukarıda belirtilen birleşimlerinde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 29, 30 ve 31 Aralık 2020 ve 5, 6 ve 7 Ocak 2021 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması, TBMM’nin 12 Ocak 2021 tarihinden

itibaren ise on gün süreyle çalışmalarına ara vermesi;

247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması önerilmiştir.

247 Sıra Sayılı İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 43 Milletvekilinin Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/3261)

Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1. Bölüm	1 ila 19'uncu maddeler	19
2. Bölüm	20 ila 43'üncü maddeler	25 (geçici madde dâhil)
Toplam Madde Sayısı		44

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisi üzerinde söz talebi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Engin Özkoç'un.

Buyurun Sayın Özkoç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; saygıyla selamlıyorum.

Çok ağır koşullarda çalışıyoruz; yani, bütün siyasi partilerin milletvekilleri olarak bir salonun içerisindeyiz ve gerçekten çok sıkıntılı çalışıyoruz. Az önce arkadaşımдан öğrendim, iktidar partisinde coronaya yakalananlarda patlama var. Az önce MHP'den arkadaşımız yakalandığını burada öğrendi. Yani, bunları sıkıştırmaya gerek yok, kendimize bu kadar zulmetmeye gerek yok. Şimdi, muhalefet muhalefet görevini yapacak. Biz de diyoruz ki: "Hadi, şunu şöyle yapalım, bunu böyle yapalım. İdare edelim, şöyle yapalım." Ama arkadaşlar, görüşülmesi gereken kanunları iktidar partisi bir düzen içerisinde ayarlarsa eğer bizim bu kadar çile çekmeye ve bu kadar arkadaşımızı tehlikeye atmamıza hiç gerek yok. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, şimdi, yaptığımız şey şu: Geldik, çalışıyoruz; olmadı, cuma günü devam edelim; olmadı, cumartesi devam edelim; olmadı, pazar günü devam edelim; olmadı, gece saat üçlere, dörtlere kadar devam edelim. Arkadaşlar ya, yani, biz hakikaten çalışma anlayışı olarak örnek olması gereken bir kurumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak. Arkadaşlarımıza yazık. Kimin corona olduğunu bilmiyoruz, kime nasıl dokunulduğunu bilmiyoruz. Saat ikide açarız, dokuzda kapatırız; belli şeyleri nasıl görüşmemiz gerekiyorsa görüşürüz; öteki gün geliriz, gene otururuz, gene tartışırız ama "Bunu bu kadar zamanda halledelim, şu kadar zamanda bitirelim..." Yani, Meclisin anlayışına da yakışmıyor. Buna bir çareyi iktidar partisinin buluyor olması gerekiyor. Yoksa Meclis gece gündüz açık olsun, burada mücadele edelim ama bundan sadece biz değil, insanlar da rahatsızlar arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, içinde bulunulan pandemi ortamında çalışmaları kolaylaştırmak ve hızlandırmak adına, söz alındığında içerik ve üsluba dikkat edilmesi gerektiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, hakikaten, bu pandemi ortamında çalışmalarımızı kolaylaştırmak adına, söz aldığımızdaki içerik, üslup son derece önemli, buna dikkat edelim işi hızlandırmak için.

Bundan sonraki çalışmalarda bu ek süreleri kaldıralım çünkü bir ek süre birer dakika deyip geçmeyin, totalde topladığınızda bir, bir buçuk saat süreler kadar gidiyor. Bu almış olduğumuz çalışma takvimi sürecinde ben de Başkan Vekili olarak sizlerle olacağım. Bu, bir dakika ek süreleri vermeyeceğimi bugünden burada sizlere deklare etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, görüşmelerimize devam ediyoruz.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – "60'a göre söz vereceğim." demiştiniz Sayın Başkanım, girdik sisteme.

BAŞKAN – Efendim, oturum kapandı, ondan önceydi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sarfınazar mı ediyorsunuz kararınızdan?

BAŞKAN – Sayın Özkan, buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kayıtlara geçmesi için biraz önce sayın hatibimizin Sayın Gergerlioğlu'na "Etki ajanı gibi davranıyorsun" ifadesini grubumuz açısından kastı aşan bir ifade olarak gördüğümüzü ifade ediyorum. Kayıtlara geçmesi için bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım:

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) Önergeler (Devam)

3.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, (2/1961) esas numaralı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/103)

30/10/2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
(2/1961) esas numaralı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair

Kanun Teklifi'min TBMM İ t z   'nün 37'nci maddesine göre doğrudan Genel Kurul gündemine alınması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Atila Sertel
 zmir

BAŞKAN –  nerge üzerinde teklif sahibi olarak  zmir Milletvekili Atila Sertel konu acaktır.

Buyurun Sayın Sertel. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz be  dakikadır.

ATILA SERTEL ( zmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; kanun tekliflerini Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz hazırlıyoruz ve Meclise getiriyoruz ancak bu kanun teklifleri ne komisyonlarda g r      r ne de... Kanun teklifleri haklı da olsak -yerinde hemen g r  lmesi gereken kanun teklifimiz- ne yazık ki Adalet ve Kalkınma Partisinin sayın milletvekilleri ve MHP'nin milletvekilleri tarafından reddediliyor. Ben bunun da reddedilece ine inanıyorum. Ama bugün bir "tweet" attım ve AK PARTİ Grubundan ve MHP Grubundan destek istedim       burada intibak yasasının getirdiği bir ma duriet var, emeklilerimiz çok kötü durumda. Geçmişte dokuz bin i  günü için çalışan bir milletvekiline 2000 yılı öncesinde yüzde 75 maaş ba lanıyordu ve millî gelirden elde edilen payın yüzde 100'  ortalamaya konularak yapılıyordu; sonra, 2000-2008 yılları arasında bu ne yazık ki yüzde 65'e d       ve 2008 sonrasında yeniden hazırlanan kanun teklifiyle ne yazık ki yüzde 50'ye d      .

Türkiye'de 13,2 milyon emekli var, bu emeklilerin 9 milyon 900 bini bizzat emekli olan, 3,8 milyonu ise dul ve yetimler ve Türkiye'de 13,2 milyon emeklinin 7 milyon 900 bini asgari ücretin çok altında emekli maaşı alıyor. Türkiye'deki emekli maaşının açlık sınırının seviyesinin çok altında olduğunu söylemek istiyorum. Almanya'da bir emekli 1.640 euro alıyor ve Türk lirasına çevrildiği zaman bunun ederi 15.300 lira civarında ama Türkiye'deki ortalama emekli maaşı ne yazık ki 1.500 lira.

Şimdi, sevgili arkadaşlarım, emeklilik ya ını da katbekat y kselttiniz, emeklilikte ya a taktıklarınızın da hakkı yenmi  insanların da hakkını teslim etmek gerekiyor ama...  unu söylemek istiyorum: Bu  lkede Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan 46 ya ında emekli oldu. Bugün, Türkiye'de 55 ya ına gelmiş, dokuz bin i  gününü  demi  insanlara dahi emeklilik hakkı ne yazık ki verilmiyor ve "Bekle." deniliyor.

Özel sektörde hangi kişi 55-60 ya ında insanları  alı tırabilir? 2048 yılında 65 ya ından önce kimse emekli olamayacak arkadaşlar; bunu bir vicdan muhasebesi olarak yapmanızı diliyorum.

Açlık sınırı yeniden hesaplandı, 3 bin lira sınırı civarında. 3 bin lira alan emekli sayısı Türkiye'de çok az arkadaşlar. Biraz önce söyledim, 7 milyon 900 bin insan 1.500 lira civarında maaş alıyor ve asgari ücretin altında maaş alıyor. Bakın, ben kendi adıma sizden bir şey istersem gerçekten vermeyin ve istersem namerdim ama emekliler adına intibak yasasının çıkarılması noktasında sizlerden talebim var: Gelin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde emeklilerin durumunu düzeltmek için bir vicdan muhasebesi yapın ve eğer bu kanun teklifini kabul etmezseniz gidin siz hazırlayın, bizim hazırladı ımızı verelim; Mecliste tartı ılsın, gruplarda tartı ılsın, komisyonlarda tartı ılsın ve gelsin.

Bakın, arkadaşlar, hatırlayınız, 2015 yılıydı, haziran seçimleri sırasında Cumhuriyet Halk Partisi emeklilere 2 maaş ikramiye vadetti. O sırada başta emekliler olmak üzere "Nereden vereceksiniz, nasıl vereceksiniz?" diyenler de oldu, karşı çıkanlar da oldu ama haziranda bizim emekli maaşı ikramiyesi önerimizi siz kasım ayında seçim beyannamenize koydunuz ve 2015 yılı Kasım sonrasında emeklilerimiz biner lira ikramiye almaya ba ladılar hem Kurban hem Ramazan Bayramında ama 2015'ten bu yana 1.000 lira 1.001 lira olmadı yani o zamanın bin lirası ile bu zamanın bin lirası arasında da bir değerlendirme yapmanız lazım. Onu da herkese vermiyorsunuz zaten; özel bankalardan emekli olanlara vermiyorsunuz, dul ve yetimlere 750 lira olarak veriyorsunuz, bazı kesimlere 500 lira olarak veriyorsunuz. Bütün bunlara insanların yaşam hakkı açısından bakıldığı zaman, emekliler gerçekten açlık sınırı seviyesinin altında yaşamak zorunda kalıyor. Sizin de anneniz babanız emeklidir mutlaka, kom ularınız vardır emekli olan, onları d    n n. Arkada larınız vardır, dostlarınız vardır. Siz, eğer benim bu teklifimi oylamada kabul ederseniz memnun olacağım, etmezseniz de canınız sa  olsun.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

X.- SEÇİMLER

A) Komisyonunda Açık Bulunan  yeliklere Seçim

1.- İnsan Hakları Komisyonunda boş bulunan  yeli e seçim

BAŞKAN - İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda boş bulunan ve Halkların Demokratik Partisi Grubuna d  en 1 üyelik için Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birle ime be  dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.18

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 22.24

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi B LG  

KÜTÜP ÜYELER: Necati T    (Giresun), Mustafa A IK    (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36'ncı Birle iminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını g r      r ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İ ler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa  entop'un Türkiye Cumhuriyeti H k meti ile Azerbaycan Cumhuriyeti H k meti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin De i ikliklerin Cumhurbaşkanıca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Dı i leri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine ba layaca ız.

XI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İ LER

A) Kanun Teklifleri

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa  entop'un Türkiye Cumhuriyeti H k meti ile Azerbaycan Cumhuriyeti H k meti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin De i ikliklerin Cumhurbaşkanıca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/3055) ve Dı i leri Komisyonu Raporu (S. Sayısı:237) ^( )

^( ) 237 S.Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 237 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde ilk söz, gruplar adına İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Yavuz Ağırlioğlu'nun.

Buyurun Sayın Ağırlioğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YAVUZ AĞIRLIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; grubum adına Azerbaycan'la yapılan ticari anlaşmalarla ilgili söz aldım. Kısaltma talepleri var, elden geldiği kadar konuşmayı kısaltmaya gayret edeceğim ama başaramazsam lütfen beni bağışlayın.

Azerbaycan'la yaşamış olduğumuz bu süreç içerisinde işin finalinde ticari anlaşmayı yapmak, geliştirmek, ticari potansiyelimizi artırmaya gayret etmek için bizim hep beraber katılacağımız, yüreğimizle destekleyeceğimiz bir çerçeve metin üzerinde konuşacağım ama bundan daha mühim bir şey, istatistiklerle ilgili çok canınızı sıkmayacağım ama genel bir takdim yapmam lazım. Biz dünyanın ürettiği gayrisafi yurt içi hasıla toplamının seksen yedide 1'ine 8 devlet olarak yetişemiyoruz yani 168 milyon nüfus ve 1 trilyon 114 milyar dolar gayrisafi yurt içi hasılayla dünya gayrisafi yurt içi hasılasının seksen yedide 1'ine tekabül ediyor büyüklüğümüz. Amerika Birleşik Devletleri 328 milyon nüfusla dünya gayrisafi yurt içi hasılasının dörtte 1'ini yapıyor.

Efendim, yirmi sekiz yıl önce Rusların Ermenilere vermiş olduğu destek, lojistik, askerî destek, mühimmat desteğiyle kendi toprakları Ermeniler tarafından işgal edilmiş, mahcubiyet... Adını analım; Azerbaycan sürecinde hep beraber Mecliste o coşkuya ortak olduk ama adı çok düşük tonlamalarla anıldı, rahmetle, onun Azatlık Meydanı'nda başlayıp hepimizin gönlüne düşürmüş olduğu özgürlük mücadelesine hürmetle Elçibey'i de analım. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bu süreç içerisinde her şey yerli yerinde değil, şuradan anlayalım: Biz beraber gittik Azerbaycan'a. Azerbaycan'ın 91'deki hürriyet mücadelesinde kalbi Türkiye'ye bağlı, "Türklük" denince, "Türk milliyeti" denince, "özgürlük" denince bir serçe kadar ürperen kalbi, "Türk milletine ne yapabilirim?" duygusu olunca "Her şeyim Türk'e, Türklüğe, Türk devletine kurban olsun." diyen bir namuslu vatan evladının kalbi bunca berraklıkla Azerbaycan için atarken göremedi Ermenistan tarafından işgal edilmiş toprakların kurtulduğunu. O zaman 3 tane helikopter gönderemedik, mahcup olduk Elçibey'e, şimdi, Allah'a hamdolsun şartlar değişti, konjonktür de değişti. Bazen konjonktür çok avantajlı hâle getirir, siz çok maharetli olmazsınız, konjonktür de lehinize döner yahut ikisi birden olur; İstanbul'un fethi gibi, diğer fütuhatlarımız gibi. Yani en kudretli zamanımızdı filan ama Roma da en zayıf zamanında yakalanmıştı.

Azerbaycan 91'de hazır değildi, kuvvetli değildi, şimdi daha iyi. 91'de, 92'de başa gelen işgali göğüsleyememiş, göğüsleyebilme kabiliyetine sahip değildi; sonra çalışabildiler, çalışmak zorunda olduklarını hissedebildiler, üretim yapabilmeyi denediler, tasarruf yapabilmeyi denediler, askerî yatırım yapabilmeyi denediler; orduları yoktu, sonra ordularını eğitmeyi deneyebildiler. Nihayetinde konjonktür de müsaade etti, 92'de Ermenistan'ın arkasındaki azgınlığı Rusların desteğiyle toprak işgaline dönüştürmüş olan teşebbüs, yine, Ruslar aradan çekilince aynı şartları Azerbaycan lehine planlayınca bizim lehimize döndü; bunu unutmamız lazım. Yani şöyle değil: Azerbaycan da kuvvetliydi, Türk devleti de kuvvet verdi lakin Ruslar, Ermenistan'ın arkasındaki desteği çekip olana bitene sessiz kalmayı denediler. Şimdi, bizim dert edeceğimiz şey budur. Yani şartlar içerisinde, Türk devletinin daha güçlü olunca, daha fazla üretince, daha fazla potansiyelini kullanabilince Türk milletinin menfaatleri lehine şartları dönüştürebilme kabiliyetini artırmanın yolu -Azerbaycan'da da biz gördük- üretmekten geçiyor.

Şimdi, bu çerçeveyi niçin arz ettim size? Şimdi, ticari potansiyelimiz var, bunu artıracğız. İtalya'yla ticari potansiyelimiz var -Azerbaycan'ın ticari potansiyelini kastediyorum- birinci sırada İtalyanlar; hem kardeşiz hem sınırdaşız, ona rağmen ikinci sıradayız, çok düşük bir ticari potansiyel. Efendim, Azerbaycan gibi doğal gaz ve petrol zengini ülkelerde -Orta Doğu'nun da en büyük hastalığıdır bu- belli kalemlerde varlık üzerinden insanlarına bakabilmek ve üretimi planlayamamak, üretimi ortaya çıkarabilecek millî eğitim perspektifinden, programından kendi insanının mizacını yoğuramamak şöyle bir şeye sebep olur: Tembellik mizaçları gevşetir bir hâl alır. Dolayısıyla biz şimdi Türk cumhuriyetlerinin toplamının bütün gayrisafi yurt içi hasılası yarısına tekabül eden büyük Türk devletiyiz. Yani bizim 761 milyar dolar gayrisafi yurt içi hasılamız var, kişi başına gelirimiz de Türk devletlerinin diğerlerinden daha fazla. Onların tamamının toplamı bizim gayrisafi yurt içi hasılamızın yarısı etmiyor. Bizim kişi başına düşen millî gelirimiz dünya ortalamasının yarısına tekabül etmiyor. Dolayısıyla şimdi, bu aradaki kapatacağıımız mesafede biz, devlet tecrübesi itibarıyla, her türlü suistimalimize, yanlış politikalarımıza, kendi kaynaklarımızı israf etmiş olmamıza rağmen, mevcut Türk devletlerinin bundan sonraki kalkınma stratejilerine mihmandarlık edecek olan devletiz biz ama ona rağmen bizim hissemize de şöyle mahcubiyetler düşüyor, bu da bize ders olsun diye arz ediyorum Genel Kurulumuza. Efendim, biz şimdi Azerbaycan'a diyeceğiz ki: "Daha fazla çalışmadan Türk milletine huzur yoktur, çalışmak zorundasınız." Buna alamet olacak bir siyasi sicilimiz yok maalesef. Desek ki onlara: "Efendim, tarımı ayağa kaldırmak zorundasınız. Tarımı ayağa kaldırırken kaliteli bir tarım politikası programı uygulayacaksınız. Kendi su kaynaklarınız dâhil, topraklarınızın kıymetini bilecek bir tarım perspektifine ihtiyacınız var. Sanayileşecek bir tarımı organize edebilmek için çok iyi bir eğitim programına ihtiyacınız var. Efendim, iyi bir üretim planlaması yapabilmeniz için petrole ve doğal gazla bağlı olan avantajınızı üretimle buluşturmak zorundasınız. Efendim, siz şehirlerinizi ranta değil, alın terine; siz, memleketinizdeki kıymetli, kıymetli olan her türlü varlığınıza Azerbaycan'ın istikbale hasretmek zorundasınız." Diyeceğimiz bu lafları niçin diyoruz? Biz, bunları deme hakkı olan ama kendimiz adına bunları yapamamış olmanın mahcubiyeti hissesine düşen tarafı temsil ediyoruz. Desek ki onlara: "Millî eğitime dikkat edin, aman ha." Biz, millî eğitimi burada berbat etmiş durumdayız. Desek ki onlara: "Bak, tarıma çok özen göstermeniz lazım." Biz, tarımda kendi müstakillikimizi, bağımsızlığımızı organize edecek durumda değiliz. Desek ki onlara: "Bakın, üretim çok önemlidir, sakın yurdunuzu ranta teslim etmeyin." Burada da nasihatimizi boşa bırakacak bir siyasi backgroundumuz var.

Şimdi, bunları şunun için arz ediyorum: Esas ihtiyacımız olan şey, alın terinin, çalışmanın, üretmenin, uykusuz gecelerin ülkelerin geleceğini inşa etmek için imkân oluşturduğuna inandırma. Yani Orta Doğu'nun da bu kadar atalet içerisinde savrulmasının sebebi başlarındaki kötü yönetimler değildir aslında; üç beş saat çalışmayı kendileri için yeterli gören, hatta fazla çalışmayı ayıplayan bir teslimiyetin, bir tembelliğin; doğal gaz, petrol zengini olan ülkelerin, isyan etmesinler diye kendisine dağıtılmış paralarla gününü gün etmenin teslimiyetidir ülkeleri bu hâle getiren. "İki günü birbirine müsavi geçen aldı." buyuran bir dinin müntesiplerinin elli yılı birbirine denk geçmektedir; elli yılı, yüz yılı. "Efendim, Rusların, Sovyetler rejiminin tasallutundan yeni kurtuldular ama biz oradaki programı şunlarla buluşturamadık." Türkiye için de böyle.

Şimdi, kaynaklarımızın etkin kullanımından bahsediyoruz, üretimden bahsediyoruz, millî eğitimden bahsediyoruz, eğitim olmadan ne sanayiye ne de üretimi planlayamayacağımızdan bahsediyoruz. Efendim "drone"ların, İHA'ların, SİHA'ların ne kadar kıymetli olduğunu heyetle beraber gittiğimizde bize söylediler. Yani Azerbaycan'ın sahadaki vurma kapasitesini bizden almış oldukları İHA'lara, SİHA'lara borçlu olduklarını söylediler. Bir millet bütünlüğünden de bahsetti İlham Aliyev yani "Siyasetin kendi içinde adavetle yapılmasından bıktık. Muhalefete deyiverdik ki: Bu kadar kin, garaz, bu kadar adavet, ya bunlara bir nihayet verelim, beraber olalım; bir arada olmanın ne kadar mühim bir şey olduğunu gördük." dedi. Biz de bundan müfthir olduk, hep beraber dedik ki: "Memleket, millî davalarda beraber olmak zorundadır." O millî perspektifi destekleyecek, hamaset girdabından bizi kurtaracak ciddi bir programa ihtiyacımız var.

Şimdi, her şeyi bulabiliyoruz. Sevgili arkadaşlar, her şeyi bulabiliyoruz. Devletimiz yıkılınca devlet kurabiliyoruz. Vatan işgal edilince vatanın işgalden kurtulması için can verebiliyoruz. Fakir olduğumuz zaman çalışıp zengin de olabiliyoruz. Her şeye

bir çözüm bulabiliyoruz ama insanı kaybettiğimiz zaman -yani kalitesiyle, kumaşıyla, şahsiyetiyle, izzetiyle vakarıyla- hiçbir şeyi bulamıyoruz. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın nasihatidir, sözlerindendir bu: "İnsanı kaybetmemek lazımdır." Şimdi, bizim dünyaya cevabımızdır aslında insan. Biz, insanca yaşama idealini bayraklaştırmış, müesseseleştirmiş, bunu adaletle buluşturmuş, bunu üretimle buluşturup adaletle paylaşılma imkânını yakaladığımız her yerde insanlığa huzur vermiş bir milletin müntesipleriyiz. Uzunca zamandır huzursuzuz. Uzunca zamandır büyük enerjilerimizi, büyük coğrafyamızın bize sunmuş olduğu avantajları çalışmayla, gayretle buluşturamıyoruz.

Ben çok yoğun gündemlerin içerisinde birazcık da kastettiğim, murat ettiğim şeyi, kendi özelimde yaşadığım bir hikmete bağlayarak arz etmeye çalışacağım dikkatinize. Benim bir halam var, yurtlarda okudu, yatılı okudu. Yatılı okuyan kız çocukları ailenin yanında büyüyen kız çocuklarından daha müstakil, daha özgür kararlar verebiliyorlar. Halam, Polonya asıllı bir Alman'la evlendi; Müslüman oldu, evlendi; uzun hikâye. İsviçre'de evlendiler, düşünlerine de gidemedik. Her klasik Türk ailesi gibi bizim ailenin kalbine şöyle bir korku; annemin, büyükanneimin, ailenin büyüklerinin hepsinin gönlüne şöyle bir tereddüt düştü: "Ha, bu bizim deli kızımız acaba nasıl biriyle evlendi? O evlendiği adam hakikaten Müslüman mı, Müslüman olabildi mi?" falan, böyle tereddütleri var. Düşüne de bizden 1 kişi gidebildi, Trabzon'dan. Herkesin merak ettiği şey, hani "Damadın eli yüzü düzgün, işi düzgün mü?" değil, herkesin merak ettiği şey şu: Damat gerçekten, hani, böyle, Müslüman, mütebedeyin oldu mu yani gerçekten? Bizim rahatlamamız için böyle bir şey duymamız lazım. Trabzonlular da biliyorsunuz ki bazen en son söyleyecekleri lafı en başta söylerler, onu da berbat söylerler bazen. Bizim Dursun ağabey bizi rahatlatmak için, damadın ne kadar Müslüman olduğunu ifade etmek için şöyle dedi: "Oo, damat Müslüman, damat şeyhülislam gibi adam; bizim kızımız gâvur." Şimdi, biz de teskin olduk, dedik ki: "Elhamdülillah, damat en azından bizim huzursuz olmamızı gerektirmeyecek şekilde, bu memleketin mayasından birine ne kadar emin olabilirsek ona da o kadar emin olabileceğimiz bir adam."

Gel zaman git zaman, bu, bizim hükümetimiz, biliyorsunuz ki yurt dışında yaşayan Türklere imkân olsun diye "permi hakkı" diye bir şey veriyor. Yurt dışından bir arabayı belli şartlarda yurt dışından çıkarıp onun üzerinden ya buradaki ihtiyaçlarını görmek yahut onu satarak burada bir konfor elde etmek imkânı veriyorlar, kıymetli bir şeydir ama orada bir şeyi yakaladık, onu arz edeceğim, Azerbaycan'la nasıl birleştireceğim, onu takdirlerinize sunacağım. Şimdi, gel zaman git zaman, klasik bir Türk olarak benim halam demeye başlıyor ki bu Osman Lothar Kondovski'ye: "Bir araba çıkarsak nasıl olur acaba?" Klasik bir Türk refleksi. Bunu da bir Alman'a anlatmak zordur, biliyorsunuz. Bu da diyormuş ki: "Ya, bize ne lazım araba? Biz havaalanında indiğimiz zaman Yavuz bizi ya alıyor ya aldırıyor, eve gittiğimiz zaman ağabeyinin arabası var, her ihtiyacımızı görüyorlar, tatile gitsek bize mutlaka bir araba tahsis ediliyor; bize araba lazım değil." Bizimki ısrar ediyor, o reddediyor; birkaç sene bu devam ediyor. "Ya, araba alalım." En son, bu kadar ısrarın altında başka bir şey olduğunu anlayarak diyor ki eniştemiz: "Niçin ısrar ediyorsun Türkan, bize niçin araba aldırmaya çalışıyorsun?" Bizimki de klasik bir Türk olarak diyor ki: "Ya, burada 50 bin dolara aldığın arabayı orada 100 bin dolara satıyorsun." Buraya kadar her şey normal. Yani ayıp da bir şey değil bu ama bu, bizim "şeyhülislam olacak adam" diyelim, kendisine referans olunan Alman asıllı Müslüman Osman Lothar Kondovski'nin kulaklara küpe nasihatı geliyor, diyor ki halama: "Türkan, bedeli ödenmeden, çalışılmadan, kazanılmış para, insanın karakterinde gevşeklik yapar." Bedeli ödenmeden havadan gelmiş para, insanın karakterinde, mizacında gevşeklik yapar. Bizim böyle bir paraya ihtiyacımız yoktur. Yani aslında, Türk'ün hayat parolasıdır; alın teri dökmek, alın teri döktüğünün hakkını talep etmek, uğruna mücadele ettiklerinin, bedelini ödediklerinin rahatını, konforunu sürmek. Dolayısıyla, bu, bizim aslında, Türk yurdunun parolasıdır. Bugün Azerbaycan'a denecekse bu denecektir: "Size çalışıp üretmek için alın terinizden daha aziz hiçbir imkân yoktur." Bunu diyecek olanların da bunu demeye hakkı olacak. Türk yurunda, Türk devletinin şu anda alın terini aziz bilen bir siyasi sicili, bir ekonomik sicili de yoktur maalesef. Türkiye'de belki mizaçlarımıza bulaşmış olan bu gevşemenin, bu hemen para kazanma hevesinin bütün meslek kollarını paraya göre kodlayacak olmanın bizdeki karşılığını analiz etmeye çalışıyorum.

Efendim, öğretmenlik mesleği seçiyorsunuz yahut da öğretmenlik mesleğini mecburiyetten seçiyorsunuz, memleketin en itibarlı meslek grubu olması gerekiyor burada normalde. Öğretmenlik, başka hiçbir yeri kazanamayanların "Bari bir öğretmenlik gelsin." diye razı olduğu tercih hâline gelmiş. Doktorluk, insanlara faydalı olmak kastiyle tercih edilen bir meslek olmaktan çok, doğru yetiştirilemediğimiz için parası, konforu daha fazla diye seçilen meslek olmuş. Avukatlık, müstakil para kazanma imkânı, hukuk düşkünlüğünden çok, böyle olabilmış. Yani istidatlarını, enerjilerini çocukken keşfedemediğimiz çocukların bir de ders geçme sistemlerinde yaptığımız bozulmalarla sebep olduğumuz şeyini arz etmeye çalışıyorum. 6 zayıf, 7 zayıfla ortalama diye bir şey çıkarmışız, çocuklarımız geçiyorlar sınıftan biliyor musunuz? Biliyorsunuz mutlak. 7 zayıfı var, geçiyor. 7 zayıfla sınıfını geçmiş bir çocuğa yarın hak etmediği bir mevki almamasını öğretmezsiniz. Hak etmediği bir parayı almayı kendisi için utanç sebebi saymasını öğretmezsiniz mesela.

Şimdi, biz diyeceğiz ki aslında, Azerbaycan'a, Özbekistan'a, Türkmenistan'a, Kırgızistan'a herkese diyeceğiz ki: Olmaz, hak etmediğiniz hiçbir şeyi almamanız lazım, çalışmanız lazım. Nasıl diyeceğiz? Öğretmenler böyle geçirmek zorundalar, müdürler o okulun ortalaması düşmesin diye geçirmek zorundalar. Velilerden de şöyle bir şey duymuyoruz mesela: "Evladım, senin 6 tane zayıfın var. Sen niçin geçmeni talep ediyorsun? Ben utanmadan nasıl gidip senin okulunun müdürlerine, öğretmenlerine 'Benim çocuğumun 6 tane zayıfı var, benim çocuğumu geçirin.' nasıl diyeceğim?" diyemiyoruz. Sonra ne oluyor biliyor musunuz? Bozduğumuz bu yapı ekonomiyi bozuyor, uluslararası ilişkilerimizi bozuyor, bürokrasideki kalitemizi bozuyor, yönetim kalitemizi bozuyor, her şeyimizi bozuyor. İnsanı kurtarmak zorundayız.

Dolayısıyla, efendim, bu ticari anlaşmanın arkasındaki hissiyatımızı doğru organize etmek zorundayız. Çok kıymetli bir şeydir bu. "Efendim, ticari potansiyelimiz artsın." Para kazanacağız, kazandığımız parayla ne yapacağınızın cevabını da veren ticari anlaşmalar yapacağız. Gözümüz nerede olsun? "Efendim, yurt dışında ticaret yapıyoruz." Sadece ticaret yapmayacağız, ticaret yapanlarımızın ahlakına da bakacak devlet. Çünkü yurt dışında, Türki Cumhuriyetler ilk açıldığında -yurt dışından vekillerimiz de var, Zafer Bey de var burada- efendim, yurt dışına ticaret yapmaya gidenlerin ticaretindeki kalitesizlik, kuralsızlık Türk devletinin itibarsızlığı olarak döndü bize. Efendim, Türki Cumhuriyetlere, Türk Cumhuriyetlerine gitmişler de insanları mağdur etmiş tüccarlarımız yüzünden Türk devletinin itibarına halel geldi. Efendim, TİKA da bakacak, Dışişleri de bakacak, kalkınma ajansları da bakacak, Yurtdışı Türkler Başkanlığı da bakacak; sicillerine bakacaklar, bir yere Türk ticareti için bir inisiyatif konulmuşsa herkesin bileceği şey şudur: "Bunlar işlerini düzgün yapan adamlardır. Düzgün yaparlar bunlar. Bunlar Türk müdürler? Bunlar Türk ise bunlarda asla hile yoktur." dedirtecek kadar seçebilmek lazımdır. Sadece ticaret yapmak, anlaşma imzalamak, anlaşma üzerinden rakam konuşmak değil; gönderdiğiniz, ticaret yapsın diye anlaştığınız sektörlerde oraya gönderdiğiniz her adamı aynı zamanda kültür elçisi yapmak, aynı zamanda Türk milletinin temsilcisi yapmak, aynı zamanda savunduğunuz değerlerin mihmandarı yapmak zorundasınız. Anlaşma yapmak kolaydır; yapıyorsunuz anlaşma, suistimal edilmemesini de temin etmek zorundasınız. Anlaşma yapacaksınız, bu anlaşmaların sağladığı imkânları nasıl kullanacağınızı da öğretmek zorundasınız. Türk devleti olarak bir perspektif sunacağız, ayağa kalkacağız, biz ayağa kalkacağız. Ayağa kalkmamızın yolu, yurt dışından borçlanıp aldığımız paraları hudutsuz, limitsiz ve verimsiz kullanmak değildir. Biz insanlara para nasıl harcanır da göstereceğiz. Para nasıl kazanılır? Para nasıl toplanır? Ticaret nasıl yapılır? Ticaret hangi ahlakla yapılır? Ticaretten kazandığımız paralar hangi fıkır çerçevesinin içerisinde oturtulabilir, bunları da göstermek zorundayız. Yaptık anlaşmayı, bitti. Güzel mesafe katediyoruz ama yavaş

kalıyoruz; Almanlar 5 büyüyorlarsa 10 büyümek zorundayız, İngilizler 6 büyüyorlarsa 12 büyümek zorundayız, onlar yürüyorlarsa koşmak zorundayız. Aynı şartlarda, aynı şekilde büyürsek kapatamayacağız bu mesafeleri, kapatamıyoruz zaten, mesafeleri kapatamıyoruz. Uzunca zamandır Türklerin hissesine ciddi iş yapmak düşmüyor arkadaşlar; borçlanmak düşüyor, harcamak düşüyor, israf düşüyor, şatafat düşüyor, lüks düşüyor, her şey düşüyor; parmakla gösterilebilir, gıpta edilebilir "Bunu nasıl yaptınız?" merakına konu olacak böyle müstesna işler yapmak düşmüyor arkadaşlar. Efendim, mesela bizim için Pfizer'da yakalanan başarının iktisadi büyüklüğünü düşünün. Türk yurdunun eğitim programı, eğitim perspektifi, araştırma perspektifi, laboratuvar perspektifi, tıbbi altyapı hazırlama perspektifi keşke Almanya'ya giden o 2 doktorumuzun Türkiye'de bu imkânı bulmasına dönebilseydik. Biz bugün çıkabilseydik, hem insanlığa böyle bir katkı sunabilseydik hem de onun beraberinde getirdiği maddi konforu eğitim altyapısına dönüştürebilseydik; bunlar hep birbirini besliyor. O yüzden ticari anlaşma yapmak bir şey değildir. Yaptığımız ticari anlaşmanın arkasında hangi şuuru organize ediyoruz? Yaptığımız ticari anlaşmanın arkasında hangi fikri iddiayı taşıyoruz? Hangi insani değerleri yığıyoruz oraya? Yoksa bunlar güzel şeylerdir. Bu kıymetli işlerin arkasında, uzunca zamandır biz bütün detayları planlanmış, başa gelecek bütün stratejilerin içerisinde ehveni, önemlisi, detaylandırılmış bir yönetim maharetini temsil etmiyoruz arkadaşlar; konjonktür nasıl önümüze getirirse... Şundan iftihar ediyorum: Azerbaycan bayraklarını Ermenistan maçında toplattığımız günlerin mahcubiyetinden bugün Azerbaycan bayraklarının altında şerefle konuşmalar yapma noktasına geldik, kıymetli bir şeydir. Coğrafya terbiye eder; Türk yurdunun yerin altında yatanlarıyla –sadece burayı kastetmiyorum, bütün Türk-İslam topraklarını kastediyorum- yerin üstünde yatanlarının sayısı denk topraklar sadece bizim topraklarımızdır, dolayısıyla coğrafya mecbur eder. Yani kızarsınız, edersiniz zaman zaman...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ağıraltıoğlu.

YAVUZ AĞIRALTIOĞLU (Devamla) – Son bir dakika Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Yok, artık süre uzatımı vermiyorum.

YAVUZ AĞIRALTIOĞLU (Devamla) – Vermiyor musunuz? Vermiyorsunuz, peki. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Yaşar Karadağ.

Buyurun Sayın Karadağ. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YAŞAR KARADAĞ (İğdir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanlarında İş Birliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, Sarıkamış Harekâtı'nın 106'ncı yıl dönümünde vatanımız, bayrağımız ve milletimiz için Allahuekbir Dağları'nda canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Değerli milletvekilleri, coğrafi yönden oldukça özel stratejik öneme sahip olan Azerbaycan Cumhuriyeti, kuzeyde Rusya, kuzeybatıda Gürcistan, güneybatıda Ermenistan, güneyde İran ve Türkiye sınırları arasında bulunmaktadır. Çarlık Rusyası'nın dağılmasıyla, 28 Mayıs 1918'de Mehmed Emin Resulzade Başkanlığındaki Millî Şûra tarafından bağımsızlığı ilan edilen Azerbaycan, iki yıllık kısa bir dönemden sonra Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmiştir. 18 Ekim 1991'de Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte, Azerbaycan, tarih sahnesindeki yerini yeniden alarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Ülke, 86.600 kilometrekarelik yüz ölçümü, 10 milyonu aşkın nüfusu, stratejik konumu, yer altı ve yer üstü kaynakları zenginliği nedeniyle çok kısa sürede bulunduğu coğrafyanın parlayan yıldızı olmuştur. Yer altı kaynakları bakımından zengin olan Azerbaycan'da, kurşun, çinko, bakır, demir, barit, kobalt, arsenik, mermer, siyeniit ve kaya tuzu önemli yer altı kaynaklarıdır. Azerbaycan'ın en önemli doğal zenginliği ise, üretimi diğer kaynaklara göre birinci sırada yer alan petrol ve doğal gazdır. Azerbaycan'da petrol Hazar Denizi'nde, Apşeron Yarımadası'nda, Kür Nehri kıyılarında, Şirvan bölgesinde ve Gence yakınlarında bulunmaktadır. Ticari üretimine başlandığı yüz kırk beş yılı aşkın süredir ülke ve bölgedeki gelişmelerde anahtar bir rol oynayan petrol, günümüzde de yine hem ülke ve bölgedeki gelişmelerin hem de ülkenin temel döviz ve ihrac kapasitesinin en önemli belirleyici faktörü konumundadır. Azerbaycan, ekonomik, siyasi, sosyal açılardan yeniden yapılanma, kalkınma, gelişme ve bağımsızlık adına Hazar enerji kaynaklarından 1994 yılından itibaren faydalananmaya başlamıştır. Enerji kaynaklarının üretim ve dünya piyasalarına ihracına ilişkin çok önemli projelere karar verilmiş, inşa edilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin Azerbaycan'la ilişkileri çok boyutlu ve stratejik düzeydedir. Ortak dil, kültür ve tarihten güç alan kardeşliğimize dayalı "tek millet, iki devlet" ruhuyla tanımlanan ilişkilerimiz, her alanda birçok ülkeye örnek olacak seviyededir. Yoğun şekilde devam eden karşılıklı üst düzey ziyaretler, ilişkilerin arkasındaki en önemli itici güçtür. İki ülke devlet yetkililerinin, göreve geldikten veya sembolik önemi haiz gelişmelerin ardından diğer ülkeyi öncelikli olarak ziyaret etmeleri şeklinde yerleşen gelenek malumlarıdır.

Değerli milletvekilleri, 25 Şubat 2020 tarihinde imzalanan Enerji Ve Madencilik Alanındaki İş Birliğine Dair Anlaşma'yla Türkiye ve Azerbaycan arasında enerji alanındaki mevcut iş birliğinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için bir çerçeve oluşturulması hedeflenmektedir. Bilindiği üzere, Azerbaycan'la enerji alanındaki iş birliğimiz geçmişten günümüze gerek millî enerji şirketlerinin karşılıklı yatırım ve faaliyetleri gerek bölgesel düzeyde katkıları bulunan büyük altyapı projeleriyle her 2 ülkenin ekonomilerine katkı sağlayacak şekilde devam etmektedir. Daha önce Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı ve Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı vasıtasıyla sürdürülen enerji alanındaki iş birliğimiz yine Azerbaycan'dan ülkemize ve ülkemiz aracılığıyla Avrupa'ya gaz iletilmesini hedefleyen TANAP doğal gaz boru hattıyla daha da derinleşmektedir. Böylece Azerbaycan'la enerji alanında iş birliği, ülkemiz ekonomisine katkı sağlamasının yanı sıra Türkiye'nin, bölge ülkelerinin enerji güvenliğinde kilit rolünü de güçlendirmiştir.

Diğer taraftan, enerji sektörünün dinamik yapısı dikkate alındığında Azerbaycan'la hâlihazırda hidrokarbon ağırlıklı devam eden iş birliğimizin çeşitlendirilmesi, küresel enerji eğilimlerine uygun olarak yenilenebilir enerji, temiz enerji ve enerji verimliliği gibi alanlarda iş birliğinin derinleşerek sürdürülmesine imkân sağlayabilecektir. Söz konusu anlaşma, yeni iş birliği fırsatlarının somut adımlara dönüştürülmesi bakımından bir temel oluştururken 2 ülkenin enerji alanındaki iş birliğini arttırmasına da vesile olacaktır. Bu itibarla hidrokarbon ve petrokimya, yenilenebilir enerji, temiz enerji ve enerji verimliliği, elektrik, madencilik ve bu alanlarda yapılacak yatırımları da kapsayan ve ülkemizin enerji arz güvenliği ile bölgesel enerji güvenliği çerçevesinde ortaya konulabilecek projeler için öncü nitelikte olabileceği değerlendirilen anlaşmanın, Azerbaycan'la yüksek düzeyli stratejik iş birliğimiz çerçevesinde onaylanmasının Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak faydalı olacağı kanaatindeyiz. Değerli milletvekilleri, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi "Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimizdir." Bu bağlamda, bizler, Türkiye Cumhuriyeti olarak kardeş Azerbaycan'ın hep yanında olduk, olmaya da devam edeceğiz.

Azerbaycan ordusu, topraklarını işgalden kurtarmak için kırk dört gün süren ikinci Karabağ Savaşı'nda büyük bir kahramanlık örneği sergilemiş, işgal altındaki topraklarını kurtarmış ve dünyanın kayıtsız kaldığı zulmü sonlandırmıştır. Bu savaşta canlarını dökerek toprağı vatan yapan 2.802 şehidimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Bu savaş sonucunda 10 Kasım 2020'de imzalanan barış anlaşmasıyla Karabağ asıl sahiplerine kavuşmuştur.

Azerbaycan kendi göbeğini kendi kesmiştir. Özellikle -anlaşmanın 9'uncu maddesinde yer alan- batı Azerbaycan topraklarının Zengezur Koridoru üzerinden Nahçıvan'a bağlanması kararı alınmıştır. İnşallah Zengezur Koridoru'nun açılmasıyla Türkiye, Nahçıvan ve Azerbaycan üzerinden Türk dünyasına bağlanacak ve koridor, Türk dünyasına açılan kapı olacaktır. Bu kapıyla birlikte merhum Gaspıralı'nın dediği gibi "Dilde, fikirde ve işte birlik sağlanacak, bir zamanlar hayal bile etmenin suç sayıldığı Türk dünyası birliğine adım adım yaklaşılabilecektir."

Saygıdeğer milletvekilleri, sözlerime son verirken Azerbaycan ile Türkiye arasındaki anlaşmaların her 2 ülkenin geleceği açısından hayırlara vesile olmasını diliyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Serpil Kemalbay, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli vekiller; Azerbaycan anlaşmasına geçeceğim ama ondan önce hâlipûrmelalimize bir bakmak istiyorum. Biliyorsunuz, bugün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çok önemli bir karar açıkladı, âdeta Türkiye açısından sarsıcı bir karar. 2'nci kez sevgili Selahattin Demirtaş'ın derhâl serbest bırakılması yönündeki bu kararı konusunda bu suskunluk kabul edilemez. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Demirtaş'ın ifade özgürlüğü, güvenlik hakkı ve serbest seçim haklarının ihlalinin yaşandığını, bu nedenle derhâl serbest bırakılması gerektiğini açıkladı. Selahattin Demirtaş ve zindanlardaki tüm siyasi rehinelere bir an önce serbest bırakılması gerekiyor. Selahattin Demirtaş'ın rehine olması sadece Halkların Demokratik Partisinin bir sorunu değildir, aslında Türkiye demokrasisinin büyük bir ayıbıdır, utancıdır. Aslında bu siyasi kırım operasyonları AKP-MHP bloğunun iktidarda kalmak için rakiplerini, yargıyı sopa olarak kullanarak tasfiye etme çabasıdır. Bu, bütün dünyada ifşa olmuştur. Bütün Türkiye'de, şu anda bizleri dinleyen, izleyen herkes şunu da biliyor ki Sevgili Selahattin Demirtaş Tayyip Erdoğan'ın rehinesidir, onun rakibidir seçimlerde, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde rakibidir ve rehinesidir. Bu siyasi mücadelesinin bir bedelini ödemektedir.

Dün yine bir siyasi kırım operasyonuna tanıklık ettik. Sevgili Leyla Güven barışa, demokrasiye eşitliğe, adaletle emek harcayan bir kadın siyasetçi, Kürt kadın siyasetçi ve diğer arkadaşları gibi sevgili Leyla Güven de hukuksuz bir şekilde yirmi iki yıl üç ay cezaya çarptırılarak siyasi olarak tasfiye edilmeye çalışılıyor. HDP'den, HDP'nin siyasi mücadelesinden korkanların yaptığı bu komploları, bu siyasi kırım operasyonlarını asla kabul etmiyoruz. Yine AİHM kararları, Leyla Güven'in ve DTK'den dolayı şu anda rehin tutulan herkesin de serbest bırakılması yönünde bir karardır. AİHM Büyük Daire kararı, DTK faaliyetlerinin örgüt üyeliğine delil olamayacağını da gösterdiği için bir kez daha Türkiye, uluslararası alanda, hukuk alanında sınıfta kalmıştır ve bir an önce bütün rehinelere, siyasi rehinelere serbest bırakılması gerekiyor. Buna ilişkin sevgili Demirtaş'ın söylediği şudur: "Bu karar beni sevindirmemiş, mutlu etmemiştir, çünkü ortadan kaldırılan demokrasinin, yok edilen hukukun ve adaletin faturasını sadece ben ödemiyorum, 83 milyon yurttaşımız en ağır şekilde bu bedeli ödüyor." diyor ve buradan herkesi, demokrasi için mücadele ettiğini düşünen herkesi bu sese kulak vermeye ve Türkiye'nin bu ağır demokratik sorununu çözmeye dair güç vermeye davet ediyorum.

Şimdi, Türkiye'deki demokrasi tablosu böyle olduğu zaman uluslararası ilişkilere de bu tablo yansıyor. Uluslararası alanda Türkiye'nin komşularıyla kurduğu ilişki de, savaş çatışma üzerine, bunun üzerine kurulu bir ilişki ve en son Azerbaycan'da yine bir çatışma politikası desteklendi ve Türkiye'nin Suriye'deki dış politikası, Libya'daki savaşçı dış politikası, en son Doğu Akdeniz'deki politikasından sonra Kafkasya'ya da yine çatışmaları destekleyerek gitti ve orada yürüttüğü bu politikaların aslında bir sonucu olarak bize bu anlaşma, ticaret anlaşması geldi. Bu ticaret anlaşması Türkiye'deki diğer anlaşmalara çok benziyor yani Türkiye'deki ihale kanunlarına, o ihalelerin nasıl çıktığına, o ihalelerin nasıl paylaşıldığına dair tabloya çok benziyor. Burada anlaşma belli bir zümreye hitap ediyor ve onların çıkarları doğrultusunda düzenlenmiş, şeffaf olmayan, eşit olmayan, şirketlere eşit mesafede olmayan, gerçekten oldukça sorunlu, muğlak bir anlaşma; çeşitli ekonomik imtiyazları belli kesimler için ayırmış, belli kesimler için ayrıcalıklara dönüştürmüş bir anlaşma. Bu sebeple biz bu anlaşmaya Komisyona geldiğinde de şerhimizi koymuştuk.

Aynen Türkiye'nin demokrasi sınavındaki karnesinde olduğu gibi Azerbaycan'ın da karnesi son derece kötü; demokrasi çitası açısından âdeta antidemokratik, otoriter bir iktidar ve özellikle basın konusunda muhaliflerini bastıran, muhaliflerini tasfiye etmeye çalışan bir anlayışa sahip. En son, bu Ermenistan-Azerbaycan çatışmasında da barıştan yana sesini yükselten toplumsal kesimlere yönelik olarak içerideki bu antidemokratik tutum kendini göstermiş ve sadece Twitter hesapları üzerinden, barıştan yana, diyalogdan ve müzakereden yana tutum alınması gerektiğini savunanlar burada ne yazık ki kovuşturma altına alınmış ve bastırılmaya çalışılmıştır. Bu açıdan baktığımız zaman aslında bu anlaşma, Azerbaycan'daki bu antidemokratik ortamı da besleyen bir yapıya sahip yani oradaki bu otoriter iktidarı destekleyen bir yapıya sahip.

Yine, bu anlaşmada bizim karşı durduğumuz şeylerden bir tanesi de bu anlaşma Cumhurbaşkanına çok yetki devrediyor yani aslında bu Meclisin sahip olması gereken yetkileri Cumhurbaşkanına devrederek bu Meclisi baypas ediyor. Şöyle ki Meclis yetkileri, Anayasa'da belirtilen güçler ayrılığı ilkesi ve halk iradesinin temsiliyle çelişecek bir şekilde, anlaşmada, düzenleme yapma ayrıcalığı Cumhurbaşkanına devrediliyor. Böyle bir devir kabul edilemez bize göre çünkü halk iradesinin somut bir şekilde tecelli ettiği yer eğer Türkiye Büyük Millet Meclisiyse o zaman bu Meclis kendi haklarını bir kişiye devredemez. Bu açıdan baktığımız zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi uluslararası sözleşmelerin her aşamasında, her döneminde denetleme ve onaylama yetkisini elinde bulundurmak zorundadır. Bu açıdan da baktığımız zaman yasanın bu Meclisi baypas eden bir yönü olduğunu görüyoruz.

Bu anlaşma Türkiye ve Azerbaycan yurttaşlarının çıkarlarına hizmet eden bir anlaşma değildir bize göre. Halkı bastırmaya çalışan, muhaliflerini tasfiye etmeye çalışan, bastırmaya çalışan ve savaş ve çatışmalardan ancak halkların bir araya gelmesini, ulusal birlik kaygıları çıkartabilen, sonuçları çıkartabilen bir anlayışı temsil ediyorlar. Oysa bize göre halkların yan yana durması, sadece onların etnik kimlikleriyle değil, insan olmalarıyla yeterlidir ve bütün halklar eşit, özgür, adil bir şekilde barış içinde yaşayabilirler ve halkların çıkarlarına olan sözleşmeleri, anlaşmaları biz bu Meclisten çıkarmalıyız. Egemen iktidarların, ülkelerin bir avuç elitlerinin çıkarlarına olan savaş destekli bu ticaret anlaşmalarının Türkiye halklarına da Azerbaycan halklarına da bir faydası yoktur diye düşünüyoruz.

Sizleri saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Mahir Polat. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MAHİR POLAT (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 237 sıra sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Azerbaycan Hükûmeti Arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşması üzerine, partim adına söz almış bulunmaktayım, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Azerbaycan demişken yüz yılı aşkın bir sorun olan Dağlık Karabağ'daki sorunu aşan Azerbaycan halkını kutluyor, Dağlık Karabağ'ın -umarım- bundan sonra barışın egemen olduğu bir toprak olmasını diliyorum.

Mehmet yetim, Mehmet âşik / Potini var delik deşik / Anası elinde beşik / Mehmet yatar kar altında. 22 Aralık 1914, yüz altı yıl önce bugün Sarıkamış... Sarıkamış hâlâ üşüyor değerli arkadaşlar.

Azerbaycan'la yapmış olduğumuz bu anlaşma, aslında, Azerbaycan'ın Sovyetler'den sonraki Bağımsız Devletler Topluluğu döneminde bizim hükûmetlerimiz arasında yapılan ticaret iş birliği anlaşmalarının çerçevesinde yapılmış bir anlaşma.

25 Şubat 2020'de çerçeve protokoller imzalanmış, Azerbaycan bu protokollerin gereğini 31 Mayıs 2020'de yapmış, bize ise bugün bu anlaşmaları yapmak nasip olmuş değerli arkadaşlar. Bu anlaşmaya baktığımız zaman, Azerbaycan bize 15 tane ürün söylemiş, biz Azerbaycan'a 15 tane ürün söylemişiz, bu ürünler arasında karşılıklı tercihlili tarifeler uygulamaya koyuyoruz. Şimdi, bu tarife kontenjanlarını, tercihlili ticaret anlaşmalarını devletler yaparlar, bunları yaparken belli amaçlarla yaparlar. Nedir bunlar? Ekonomik amaçlar, siyasal, kültürel amaçlar, bir de nüfuz alanını genişleteceği amaçlar vardır. Bu yapılan anlaşmaya baktığımızda, maalesef ekonomik bir anlaşma değil sadece siyasal bir anlaşma olduğunu görüyoruz. Çünkü neden? Burada eklere baktığımız zaman, Azerbaycan'ın bizden alacağı ürünlere baktığımız zaman sadece şekerleme sektörünü ilgilendiren bir anlaşma olduğunu görüyoruz. Oysaki, bu 15 ürünü -biz belirliyoruz- biz belirleseydik bizim Azerbaycan'a satabileceğimiz o kadar çok endüstriyel ürünlerimiz var ki, o kadar çok bilişim alanında ürünlerimiz var ki, Azerbaycan da zaten bunlarda yaklaşık 7 milyar dolarlık ithalat yapıyor. Umarım bundan sonrası için hükümetler daha çok pay almaya ve bu anlamda pay almaya çalışırlar diyorum.

Şimdi, tercihlili ticaret anlaşması nedir? Bir ülkenin, bir ülke grubuna ya da bir ülkeye karşı belli ürünlerde, belli dönemleri içeren, belli miktarlarda ürünleri sıfır vergili ya da indirimli vergiyle ithal etmesine sebebiyet veren uluslararası anlaşmalardır. Bu anlaşmalar iyi giderse serbest ticaret anlaşmasına dönebilir. Umarım Azerbaycan ve Orta Asya'daki diğer ülkeler açısından böyle olur, ki Azerbaycan'la yapılan bu anlaşma, Orta Asya'da yapılan ilk anlaşma olması sebebiyle değerli bir anlaşmadır.

Türkiye bu anlaşmaları sıkça yapar. Mesela kimlerle yapmış bu anlaşmaları? Moldova'yla yapmış. Mesela kimle yapmış? Venezuela'yla yapmış, İran İslam Cumhuriyeti'yle yapmış, Arnavutluk'la yapmış. O ülkelerden "Size tarife kontenjanı tanıyoruz." diye, indirimli ne istemişiz? Peynir istemişiz, elma istemişiz, domates istemişiz, bir de ne hikmetse şarapta indirim yapacağımızı söylemişiz. Türkiye Cumhuriyeti'nde, 2 örnekle şarap işini anlatmak isterim: Hükümet edenler kendi siyasal anlayışları gereği şaraba karşılar ve Türkiye'de şarap üretimini engellemeye çalışırlarken yurt dışından, Arnavutluk'tan, Moldova'dan sıfır vergili şarap istemişler. Ya arkadaşlar, 2 ülkeyi kıyaslamak gerekiyor: İtalya ile Türkiye'yi. İtalya dünyada şarap üretimi açısından, toprakları ve üzümleri açısından Türkiye'yle benzer bir ülke; toplam şarap ihracatı 6,78 milyar dolar. Aynı dönemde Türkiye'nin şarap ihracatı 11,2 milyar dolar; ithalatı ise 15,5 milyar dolar yani 4 küsur milyar dolar burada açık veriyoruz. Yine, domatesle ilgili tarife kontenjanları veriyoruz. Ben burada Ticaret Bakanımıza ısrarla seslendim, dedim ki: Domateste özellikle bu mevsimde alıcımız Rusya. Rusya'ya karşı Türkiye çok fedakârlıklar yaptı; hakkıdır, savunma sanayimize de katkıları bulundu. Enerjide inanılmaz imtiyazlar tanıdık. "Domates kotalarımızı kaldırırsınlar." diye rica ettik. Domates kotalarını kaldırmadılar ama bir şey yaptılar, domateste 200 bin olan kotayı 250 bin tona çıkarttılar. O da ne? Tarım Bakanlığından bir yazı: Rusya Ege Bölgesi'nden ve Akdeniz'den domates ithalatını durdurmuş; nedeni ise domateste pepino mozaik virüsüne rastlanması.

Değerli arkadaşlar, Tarım Bakanlığımız ne iş yapar? Bunları denetlemez mi üretilirken? Ya da ihraç edilirken bitki sağlık kurumları bunları test etmez mi? Etti ve gittiyse Rusya'yla aramızda bir problem mi var? Ya da döndüyse Türkiye'deki insanlarımızla bir problem mi var ki Rus halkının yemediği domatesi biz yiyeceğiz?

Yine, elmayla ilgili tarife kontenjanları tanımışız. Elmada Türkiye dünya çapında 15'inci büyük ihracatçı değerli arkadaşlar. Bu anlaşmalarda maalesef Türk çiftçisini, Türk tarımını eziyoruz.

Domatese tekrar dönecek olursak, benim bölgemde bu sene domatesi tarlada bıraktı insanlar, çürüttüler ya da sürdüler; nedeni ise insanların yapmış oldukları alım garantili sözleşmeler, ekim dikimler. Alacak olan firma, şirket, fabrika, domateste çok fazla fide dağıtarak talepten daha fazla arz sağlıyor; böylece, domates meydana geldiğinde anlaştığı ürünü de almıyor, bizim çiftçimizin alın teri tarlada kalıyor. Buradan Ticaret Bakanlığına ve Tarım Bakanlığına tekrar seslenmek istiyorum; bir tarafı Tarım Bakanlığını ilgilendiriyor, bir tarafı Ticaret Bakanlığını: Bu sözleşmeli ekim dikim olaylarında yasal düzenlemeler yapıp cezai şartlar getirilebilir; yasaklamalar, men cezaları getirilebilir ve böylece Türk çiftçisi korunabilir değerli arkadaşlar.

Yine, peynir ve süt ile ilgili tarife kontenjanları açıyoruz. Türkiye'nin süt ürünleri Avrupa pazarına açılmıyor, maalesef Arap pazarıyla sınırlı. Benim bölgem de ciddi bir süt havzası. Türkiye, 10.500 kilometre uzakta Venezuela'dan Rincon'un peynirini Ardahan'daki Recep amcanın peynirine tercih eder duruma geldi. Değerli arkadaşlar, 50 çeşit peynirli kent olan Balıkesirliilerin yüzüne nasıl bakacağız, Ardahan'a nasıl gideceğiz? Kars'a nasıl gideceğiz? Bu peynir ve peynir ürünlerini ithal etmekle birlikte Türkiye'de süt ineçliğini bitiriyorsunuz, defalarca süt inekleri kasaba, bıçak altına gittiler, maalesef yine, aynı şeylerle karşı karşıya geleceğiz.

Değerli arkadaşlar, hepimiz ihracattan, ihracatın yükselmesinden bahsediyoruz, 500 milyar dolar gibi iri iri hedefler koyuyoruz, bu hedeflere ulaşabilmek kolay değil. Biz bu iktidar döneminde torba yasa yapma pratiğini öğrendik, torba yasa yapma pratiği Hükümete torba bakanlık yapma pratiğini kazandırmış. Ticaret Bakanlığı maalesef torba bir bakanlık gibi duruyor, alanı inanılmaz derecede geniş. Bir bakanlık hem dış ticareti hem iç ticareti, hem kooperatifleri hem bir sürü KOBİ'yi ve esnafı idare edebilir mi? Eğer biz ithalat, ihracat hedeflerimizde, dış ticaret hedeflerimizde samimiysek hızlıca dış ticaretten sorumlu bir bakanlık teşkil etmek zorundayız, gümrük ve dış ticaret bakanlığını tekrar meydana getirmek zorundayız.

İnsanların, ülkelerin dış politikaları dış ticaretlerine de yansır. Türkiye'nin ulusal hedefleri belliydi, ulusal politikası da belliydi. Ulusal politikamızı bu ülkeyi kuran insanlar açıklamışlardı değerli arkadaşlar "Yurtta sulh, cihanda sulh" diye, ulusal hedeflerimiz de muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkmaktı Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün belirlediği. Yani muasır medeniyet siz olacaksınız. Bugün Türkiye çevresinde bütün komşularıyla sorunlu hâlde ve gün geçtikçe dış ticaret hacmi, özellikle ihracatımız düşmekte. Oysaki bizim yurtta sulh, cihanda sulhla başladığımız, sizin iktidarınız döneminde komşularımıza bir eklemek satarak ihracatı geliştirme politikanıza, bugün değil komşularımızı, uluslararası arenada yaşadığımız tüm sorunlarla, yaptırımlarla dış ticarete ciddi açıklar verecek noktaya geleceğiz.

Bizim ülkemizin üretim kapasitesi var, bizim ülkemizin gelişme kapasitesi var. Yeter ki biz bunu üretmeye, biz bunu ülkeyi geliştirmeye adayalım. Maalesef böyle bir şeyle karşılaşmıyoruz. Bizim ülkemizde saray Hükümetinin yarattığı, saray rejiminin yarattığı saltanat içerisinde insanlarımız çöpten beslenirken, insanlarımız pazar artıklarıyla geçinmeye çalışırken geçtiğimiz gün düşen videoda da gördüğümüz üzere belli ki aşı gelmiş, Cumhurbaşkanımız insanlarla cümbüş eşliğinde keyif ediyor.

Buradan vatandaşımıza seslenmek istiyorum: Bugünler geçiyor, az kaldı diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA VE ANLAŞMANIN EKLERİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERİN CUMHURBAŞKANINCA DOĞRUDAN ONAYLANMASINA DAİR YETKİ VERİLMESİNE İLİŞKİN KANUN

TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşmanın eklerine ilişkin değişiklikleri doğrudan onaylamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için beş dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için verilen beş dakikalık süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanıca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

"Oy sayısı : 259

Kabul: 251

Ret : 8^(x)

Kâtip Üye

Necati Tıǧlı

Giresun

Kâtip Üye

Mustafa Açıkgöz

Nevşehir

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı uğurlu olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyondan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 23 Aralık 2020 Çarşamba günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.23

^(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.